

Національна академія правових наук України

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2024 РІК**

Харків
2025

*Затверджений постановою загальних зборів
Національної академії правових наук України
№ 1–25 від 26 червня 2025 року*

Упорядники:
*Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка,
В. І. Шевердіна, Я. В. Ковач*

Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України за 2024 рік / [упоряд.: Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, В. І. Шевердіна та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. – Харків, 2025. – 364 с.

© Гетьман Є. А., Гиляка О. С., Шевердіна В. І. та ін., упорядкування, 2025

© Національна академія правових наук України, 2025

ЗМІСТ

I.	Науково-організаційна діяльність президії НАПрН України	4
II.	Фундаментальні наукові дослідження	15
III.	Прикладні та грантові наукові дослідження	225
IV.	Наукові дослідження на замовлення регіонів	227
V.	Участь академії в законопроектній (правотворчій) роботі	232
VI.	Науково-правові (науково-експертні) висновки для центральних органів державної влади	246
VII.	Науково-правові висновки та судово-експертні дослідження, виконані на замовлення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами	266
VIII.	Участь в організації та проведенні наукових заходів: конференцій, семінарів, круглих столів тощо	278
IX.	Характеристика видавничої діяльності – наукова/науково-технічна продукція і науково-публікаційна активність	287
X.	Міжнародне наукове співробітництво	350
XI.	Науково-інноваційна діяльність академії	351
XII.	Стан та перспективи підготовки наукових кадрів	354
XIII.	Кадрове забезпечення	355
XIV.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення	359

I. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДІЇ НАПРН УКРАЇНИ

Звітний рік розпочався з трагічних подій у житті Національної академії правових наук України. 23 січня 2024 року внаслідок ворожого ракетного обстрілу було суттєво пошкоджено будівлю президії НАПРН України, яка була зведена ще наприкінці XIX сторіччя й пережила першу та другу світові війни. Попри значне руйнування будівлі президія Академії продовжує гідно виконувати свої статутні завдання, здійснює організаційне забезпечення та координацію виконання фундаментальних досліджень науковими установами на найвищому рівні й першочергово досягає вагомих наукових результатів задля утвердження миру, спільної перемоги над ворогом та подальшого процвітання, економічного зростання та всебічного розвитку нашої держави. Працівники апарату президії заздалегідь забезпечили зберігання всієї документації та особових справ. Упродовж 2024 року були здійснені першочергові заходи щодо відновлення будівлі.

У 2024 році весь науковий потенціал НАПРН України першочергово був зосереджений на вирішенні нагальних проблем, пов'язаних із війною, серед яких: нормативно-правове забезпечення сфери національної безпеки та оборони; забезпечення розслідування військових кримінальних правопорушень та злочинів проти миру, безпеки, людства та міжнародного правопорядку; запровадження механізму відшкодування шкоди та компенсації збитків, заподіяних громадянам України, юридичним особам, державі України, природним об'єктам збройною агресією рф; оновлення національного законодавства та його адаптації до права ЄС, що обумовлено євроінтеграційним розвитком України та набуттям статусу держави-кандидата на вступ до ЄС; надання правової підтримки особам, постраждалим унаслідок військової агресії.

Упродовж звітного року Національна академія правових наук України продовжила роботу спрямовану на встановлення зв'язків

із органами державної влади. Працівниками апарату президії НАПрН України забезпечено підготовку проєктів меморандумів (угод) та їх підписання з органами державної влади, закладами вищої освіти та науковими установами.

Так, 8 березня 2024 року підписано Меморандум про співробітництво між Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Національною академією правових наук України. Метою Меморандуму є консолідація зусиль Сторін щодо вдосконалення правового забезпечення реалізації державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягненню за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими.

21 березня 2024 року підписано Програму спільної діяльності Національної академії педагогічних наук України та Національної академії правових наук України на 2024–2026 роки. Програма передбачає проведення спільних науково-практичних заходів, гостьових лекцій, виконання науково-дослідних робіт, розробку нормативно-правових актів, підготовку пропозицій органам влади, наукових і навчальних видань, стажування наукових та науково-педагогічних працівників, діяльність із популяризації науки тощо. Першочерговим орієнтиром при формуванні Програми були заходи, актуальні в умовах воєнного стану для зменшення негативних наслідків військових дій та післявоєнного відновлення України.

21 березня 2024 року підписано Меморандум про партнерство та співпрацю між Національною комісією зі стандартів державної мови та Національною академією правових наук України. Мета Меморандуму – організація взаємодії у сфері стандартів державної мови, інформаційній та правовій сферах у контексті реалізації ви-

значених законодавством стратегічних цілей щодо повоєнного відновлення і розвитку, європейської та євроатлантичної інтеграції України.

17 квітня відбулося підписання Меморандуму про співпрацю між Національним фондом досліджень України та Національною академією правових наук України. Мета Меморандуму – координація зусиль Сторін із організації взаємодії у сфері фундаментальних та прикладних досліджень у сфері права, сприянні у розбудові інноваційного середовища, вільного від порушень прав інтелектуальної власності, зокрема (наукового) плагіату.

10 травня 2024 року Голова Національного банку України Андрій Пишний та президент Національної академії правових наук України Володимир Журавель підписали Меморандум про співпрацю. Мета Меморандуму – консолідація зусиль Сторін, спрямована на створення умов для розвитку взаємовигідного співробітництва між Сторонами з питань забезпечення розвитку правової науки, проведення спільних наукових досліджень та проведення практичних заходів, розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства України у сфері реалізації фінансової та грошово-кредитної політики, його адаптації до законодавства Європейського Союзу, регулювання діяльності фінансових установ та державного нагляду на ринку фінансових послуг.

8 липня 2024 року відбулася зустріч Урядової уповноваженої з питань гендерної політики Катерини Левченко та президента Національної академії правових наук України Володимира Журавля, в ході якої сторони підписали Меморандум про партнерство та ділову співпрацю. Мета Меморандуму – консолідація зусиль Сторін, спрямована на створення умов для розвитку взаємовигідного партнерства та ділової співпраці щодо вдосконалення науково-практичних механізмів із питань дотримання принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, закріпленого Конституцією України, законами України та міжнародними актами, забезпечення розвитку правової науки, розроблення пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правових актів України у сфері забезпечення

рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та їх адаптації до законодавства Європейського Союзу.

15 серпня 2024 року підписано Меморандум про партнерство та співпрацю між Харківською міською радою та Національною академією правових наук України. Метою Меморандуму є спільна діяльність Сторін з:

- організації злагодженої роботи органів місцевого самоврядування, науковців, інститутів громадянського суспільства задля вирішення нагальних проблем життєдіяльності міста, захисту прав і свобод людини в умовах воєнного стану та у повоєнний період;

- науково-правового забезпечення оптимізації діяльності органів місцевого самоврядування, визначення правових механізмів їх функціонування, у тому числі щодо формування та реалізації муніципальної політики, організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, удосконалення системно-структурної організації місцевого самоврядування, запобігання і протидії корупції у сфері місцевого самоврядування;

- створення належних умов роботи для Міської ради та її виконавчих органів, надання допомоги в процесах їх трансформації в рамках реформ децентралізації та територіальної організації влади, створення умов для підвищення активності громад.

23 серпня 2024 року підписано Меморандум про співпрацю між Національною академією правових наук України та Адміністрацією Державної прикордонної служби України. Метою Меморандуму стало об'єднання зусиль, спрямованих на розвиток співпраці в умовах воєнного стану та в повоєнний період із питань забезпечення розвитку правової науки, проведення спільних наукових досліджень і практичних заходів, розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства України про державний кордон та його адаптації до законодавства Європейського Союзу.

22 квітня в Харкові відбулася презентація Науково-практичного коментаря Конституції України, підготовленого під егідою Національної академії правових наук України спільно з Конституцій-

ним Судом України за сприяння Програми підтримки ОБСЄ для України.

Вступне слово до видання надав Президент України Володимир Олександрович Зеленський.

Основою видання стали сучасні досягнення юриспруденції, новітні державно-правові доктрини з урахуванням практики Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та 27-річного досвіду застосування Конституції України. До складу авторського колективу ввійшли провідні вітчизняні науковці, 56 дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії правових наук України, судді Конституційного Суду України, народні депутати України, представники органів державної та судової влади, правоохоронних органів. Загальний обсяг роботи склав близько 1200 сторінок.

7 червня пройшла чергова сесія загальних зборів Національної академії правових наук України, яка проходила у змішаному форматі – робота дільниць у Харкові, Києві, Одесі та в режимі відеоконференції.

З вітальним словом до учасників зборів звернувся Харківський міський голова Ігор Терехов. Участь у роботі зборів взяли віцепрезидент Національної академії наук України Сергій Пирожков, голова Північно-Східного наукового центру Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України Володимир Семіноженко, віцепрезидент Національної академії педагогічних наук України Олег Топузов, члени та делегати наукових установ НАПрН України.

Зі звітною доповіддю про основні результати діяльності Національної академії правових наук України у 2023 році та завдання наступного періоду виступив президент НАПрН України Володимир Журавель.

На загальних зборах Національної академії правових наук України також обговорено та прийнято такі рішення:

1. Затверджено нову редакцію статуту Національної академії правових наук України.

2. Відбулося затвердження академіків-секретарів відділень Академії:

- на посаді академіка-секретаря відділення екологічного, господарського та аграрного права НАПрН України затверджено члена-кореспондента НАПрН України, доктора юридичних наук, професора Володимира Носіка;

- на посаді академіка-секретаря відділення кримінально-правових наук НАПрН України затверджено дійсного члена (академіка) НАПрН України, доктора юридичних наук, професора Валерія Шепітька.

3. Продовжено до наступної сесії загальних зборів НАПрН України виконання повноважень окремих членів президії Національної академії правових наук України, які входять до її складу не за посадою.

4. Створено Координаційну раду Національної академії правових наук України, затверджено положення про неї та персональний склад.

Національна академія правових наук України продовжила роботу з підготовки та видання «Великої української юридичної енциклопедії». Так, 10 липня вийшов друком черговий том Великої української юридичної енциклопедії, присвячений конституційному праву. Видання є першим в Україні систематизованим зведенням сучасних знань про ключові поняття, концепції та доктрини конституційного права як основи національного права. Головою редакційної колегії тому виступив академік-секретар відділення державно-правових наук і міжнародного права НАПрН України, проректор з науково-педагогічної роботи та стратегічного розвитку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор Юрій Барабаш.

У 2024 році НАПрН України виступила співорганізатором 9 наукових заходів, зокрема:

22 лютого на базі Львівського державного університету внутрішніх справ відбулася науково-практична конференція «Війна в Укра-

їні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», організаторами якої виступили Міністерство внутрішніх справ України, Львівський державний університет внутрішніх справ, Національна академія правових наук України та Консультативна місія Європейського Союзу. Участь у роботі заходу взяли президент НАПрН України Володимир Журавель та перший віцепрезидент НАПрН України Олександр Бандурка.

28 червня відбулася Міжнародна конференція з нагоди відзначення 28-ої річниці ухвалення Конституції України «Конституція України та європейські цінності: виклики євроінтеграційного процесу», організаторами якої виступили Конституційний Суд України, Офіс Ради Європи в Україні, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Німецький фонд міжнародної правничої співпраці, Національна академія правових наук України.

22 серпня в м. Києві відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Захист незалежності України: правові засади та виклики сьогодення», присвячена 33-й річниці проголошення незалежності України», організаторами якої виступили Національна академія наук України, Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України за участю Фонду інституційного розвитку української науки та Ліги українців Канади. У заході взяли участь народні депутати України, представники державних органів України, наукових установ і навчальних закладів України.

5–6 грудня до Міжнародного дня боротьби з корупцією в Національній академії внутрішніх справ відбулася IX Міжнародна науково-практична конференція «Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі», організаторами якої виступили Міністерство внутрішніх справ України, Національна академія внутрішніх справ, Консультативна місія Європейського Союзу в Україні, Національна академія правових наук України, громадська організація «Центр запобігання та протидії корупції».

У звітному році продовжено роботу щодо проведення конкурсу на здобуття Премії імені академіка Миколи Панова, яку було започатковано постановою президії НАПрН України від 07.07.2023 № 131/6. Премія присуджується авторам нових оригінальних наукових робіт у галузі кримінального права щорічно до Дня народження дійсного члена (академіка) НАПрН України Миколи Панова. Премія присуджується в трьох номінаціях – найкраще монографічне дослідження з питань кримінального права; цикл наукових робіт із кримінального права; найкраща наукова стаття з питань кримінального права. Виплата Премії здійснюється за рахунок коштів Благодійної організації «Благодійний фонд «Братство меценатів «Благодійники вітчизни».

8 жовтня 2024 року відбулося нагородження лауреатів Премії імені академіка Миколи Панова. Участь у конкурсі взяли науковці у галузі кримінального права провідних закладів вищої освіти та наукових установ України.

Лауреатами Премії імені академіка Миколи Панова за 2024 рік у таких номінаціях стали:

- Пашенко Олександр Олександрович, завідувач відділу проблем кримінального права Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, доктор юридичних наук, доцент – за цикл робіт за темою «Кримінальна політика та її напрями у науковій спадщині академіка Миколи Панова»;

- Гритенко Оксана Анатоліївна, професор кафедри кримінально-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти ДДУВС, доктор юридичних наук, професор – за статтю «Аналіз окремих змін до ст. ст. 75, 69 Кримінального кодексу України стосовно військових кримінальних правопорушень: позитивні та негативні аспекти».

Відбулися зміни в організаційній структурі НАПрН України. Так, постановою президії НАПрН України № 141/6 від 24.05.2024 створено Центр правничої термінології Національної академії правових наук України (на громадських засадах). Центр є постійно

діючим науково-консультативним і науково-експертним підрозділом НАПрН України з питань української правничої термінології. Рішення Центру мають рекомендаційний характер, які доводяться до відома керівних органів та наукових установ НАПрН України, Національної комісії зі стандартів державної мови, інститутів мовознавчого і юридичного профілю Національної академії наук України, інших наукових інституцій і фахових осередків в Україні та поза її межами, при потребі – до органів державної влади та інших державних організацій.

Керівником Центру призначено члена-кореспондента НАПрН України, члена Бюро Венеційської Комісії, заступника голови Комітету ПАРЕ з юридичних питань та прав людини, члена колегії Національної комісії зі стандартів державної мови, суддю Конституційного Суду України (2018–2024), доктора юридичних наук Сергія Петровича Головатого.

Постановою президії НАПрН України № 143/4 від 30.08.2024 створено Науковий центр Української державності імені професора Володимира Кульчицького Національної академії правових наук України (на громадських засадах). Науковий центр є науково-дослідним, науково-консультативним і науково-експертним підрозділом НАПрН України з питань утвердження, захисту, збереження та популяризації історії Української державності. Рішення Наукового центру мають рекомендаційний характер.

Науковий центр на виконання своїх завдань взаємодіє з Міністерством освіти і науки України, обласними, Київською міською державною адміністрацією, Національною академією наук України, Національним інститутом стратегічних досліджень, іншими науковими й державними інституціями, науковими, фаховими та освітніми осередками в Україні та за її межами, а також недержавними організаціями за профілем діяльності Наукового центру.

Керівником Центру призначено дійсного члена (академіка) НАПрН України, доктора юридичних наук, професора Олександра Дмитровича Святоцького.

Апаратом президії НАПрН України в звітному році забезпечено проведення 20 засідань президії НАПрН України та її бюро, на яких розглянуто 85 питань діяльності Академії та наукових установ, що перебувають у її віданні.

Продовжено реалізацію заходів із реформування НАПрН України відповідно до Плану, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.08.2021 № 911-р. Апаратом президії НАПрН України своєчасно забезпечено подання тричі на рік (до 15 квітня, 15 серпня, 15 грудня) звітів про виконання Плану заходів реформування НАПрН України до Міністерства освіти і науки України.

У 2024 році апаратом президії НАПрН України було забезпечено підготовку й видання 4 номерів наукового юридичного журналу «Вісник Національної академії правових наук України», збірника наукових праць «Щорічник українського права» («Yearbook of Ukrainian Law»), Переліку тем дисертаційних досліджень з юридичних наук, затверджених у 2023 році та Довідника Національної академії правових наук України, виданого з нагоди 30-ї річниці з дня заснування НАПрН України.

У 2023–2024 роках відбулися позапланові комплексні перевірки НАПрН України Державною аудиторською службою України та Рахунковою палатою. Перевірка Державною аудиторською службою України тривала максимально допустиму нормативно визначену кількість часу – 120 робочих днів, з 31 липня 2023 року по 16 січня 2024 року.

Академія категорично не сприйняла рекомендації Державної аудиторської служби України, які були цілком безпідставними, необґрунтованими та виходили за межі компетенції цього органу, відверто ігноруючи принцип самоврядності Академії й звернулася з позовною заявою до Харківського окружного адміністративного суду щодо оскарження в судовому порядку цієї перевірки та її результатів.

З 5 серпня по 10 грудня 2024 року Рахункова палата проводила аудит відповідності використання коштів Державного бюджету

України, виділених Національній академії правових наук України у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року.

Аудит підтвердив, що незважаючи на певні недоліки в організаційно-управлінській діяльності, загалом НАПрН України та наукові установи, що перебувають у її віданні, у 2021–2023 роках та I півріччі 2024 року забезпечили організацію та здійснення фундаментальних наукових досліджень у галузі права за рахунок коштів Державного бюджету України у відповідності з нормами законодавства. В умовах обмеженого бюджетного фінансування, вимушеної дистанційної роботи, зусиллями науковців із залученням власних резервів загалом забезпечено виконання результативних показників паспортів бюджетних програм за загальним фондом державного бюджету та кількісні й якісні наукові результати, визначені договорами про виконання науково-дослідних робіт.

II. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

У 2024 році наукові установи Національної академії правових наук України проводили фундаментальні дослідження відповідно до Тематичного плану фундаментальних наукових досліджень наукових установ НАПрН України, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету в 2024 році, затвердженого постановою президії НАПрН України № 132/5 від 25.08.2023 (зі змінами внесеними постановою президії НАПрН України № 135/2 від 24.11.2023).

Дослідження здійснювалися за **30 фундаментальними темами**, з яких **13 тем – завершено**. Зокрема, Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака досліджувалося 6 тем, Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності – 5, Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – 6, Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування – 5, Державною науковою установою «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» – 5, Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку – 3.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Тема «Правове забезпечення соціального спрямування економіки України та бізнесу в сучасних умовах цифровізації, появи нових загроз суспільному благополуччю», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0122U000064. Термін виконання 01.01.2022–31.12.2025. Науковий керівник – Миронова Г. А.

Метою дослідження є виявлення проблем правового забезпечення соціального спрямування економіки та бізнесу та правових

способів їх вирішення. Результати дослідження в звітному періоді матимуть значення для сфер законотворчої та правозастосовної діяльності для адаптації державної соціально-економічної політики до викликів війни, визначення її пріоритетних цілей та правового інструментарію їх досягнення.

Основні наукові результати:

Уперше:

- здійснено семантичний та порівняльно-правовий аналіз змісту поняття «суспільно значущі медичні послуги», диверсифіковано поняття «суспільно значущі послуги» та «соціально значущі послуги». Обґрунтовано відмінності суспільно значущих та соціально значущих послуг за критерієм спрямування мети на визначену суспільно важливу цінність: метою господарської діяльності із надання звичайних послуг є прибуток; метою соціальної послуги – соціально корисна цінність, яку одержує частина суспільства, що належить до визначених соціальних груп; метою суспільно значущої послуги є важливе суспільне благо, яке отримує значна частина населення в умовах спільної загрози для безпеки, благополуччя, життя, здоров'я;

- обґрунтовано значимі положення у сфері правового регулювання відносин цивільно-правової і господарсько-правової відповідальності за участі суб'єктів соціальної ринкової економіки в умовах війни (воєнного стану);

- запропоновано в рамках комерціалізації технології тривимірного біодруку відносити її кінцевий продукт (у т.ч. органи, тканини і клітини) до біоімплантатів із відповідним правовим режимом;

- обґрунтовано недоцільність прискореного перенесення європейського мирного інституціонально-правового дискурсу та практик щодо імплементації застосування європейських стандартів зі сталого розвитку (ESRS) на реалії функціонування вітчизняних суб'єктів економічної діяльності в умовах дії правового режиму воєнного стану, оскільки такий підхід здатен породжувати ризики нормативно-правового запровадження надмірного адміністратив-

ного тягаря, що не відповідає економічним інтересам суспільства та суб'єктів приватного права;

– розкрито концептуально-правові засади застосування національних санкцій в умовах воєнного стану до певної категорії іноземних фізичних та юридичних осіб, які є реальними або бенефіарними власниками активів на території України, законодавчо закріплені особливості нової санкції у вигляді стягнення в дохід держави активів, щодо яких суб'єкти приватного права – нерезиденти можуть прямо чи опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними. Враховуючи специфічне застосування законодавцем понятійно-термінологічного апарату, виявлено недоліки законодавчої новели в частині відсутності офіційного автентичного тлумачення ключових термінів, у причинно-наслідковій площині розкрито наслідки зазначеної прогалини для правозастосовчої діяльності Вищого антикорупційного суду України, до компетенції якого віднесено розгляд адміністративних санкційних справ.

Удосконалено:

– визначення суспільно значущої послуги та уточнено її основні системоутворюючі ознаки – наявність загального суспільного інтересу на фоні відсутності власно комерційного інтересу надавача такої послуги через її фінансово-економічну непривабливість; пряма спрямованість на виробництво суспільно корисного блага – медичної допомоги; спеціальні правові засоби впливу держави на господарську діяльність із надання суспільно значущих послуг у вигляді заохочувальних та компенсаторних заходів;

– визначення нового для України явища – вимушений медичний туризм як обумовлене небезпечними для життя та здоров'я умовами масове переміщення населення з території основного місця проживання на більш безпечні території країни або за її межі, в яких створюються необхідні правові, фінансові, матеріально-технічні умови для надання необхідних соціальних, медичних та інших послуг;

- підхід до правового забезпечення цифровізації (діджиталізації) державного контролю харчових продуктів і кормів в Україні;

- встановлено, що система IMSOC забезпечує наскрізну – як вертикальну (компетентний орган – інспектор – оператор ринку), так і горизонтальну (компетентний орган – інші органи публічного управління) цифровізацію процесів офіційного контролю безпечності харчових продуктів і кормів у ЄС. Саме цей комплексний підхід до цифровізації державного контролю має бути взятий за основу під час оновлення національного законодавства України, що регулює організаційно-господарські відносини щодо державного контролю операторів ринку харчових продуктів і кормів у процесі його модернізації й наближення до нових вимог законодавства ЄС. Цьому має сприяти розробка нової редакції Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» на основі положень Регламенту (ЄС) 2017/625;

- положення, що в силу принципів розумності й справедливості можливим є включення до умов певного типового договору або виключення з нього окремих положень, які конкретизують дію механізму цивільно-правової відповідальності відповідно до особливостей визначеної сфери правового регулювання. Адже розумність передбачає адекватне врахування обставин, що мають істотне значення для розвитку конкретного виду суспільних відносин, у тому числі в плані забезпечення провадження певних видів суспільно значимої діяльності (що характеризуються специфічними технологічними умовами зокрема), прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та інших учасників ринку електричної енергії;

- низку положень стосовно організації та здійснення ветеранського підприємництва як діяльності, спрямованої на реалізацію цілей соціальної політики задля покращення існуючих механізмів соціальної підтримки функціонування ветеранського бізнесу; внесено пропозиції щодо необхідності чіткого законодавчого врегулю-

вання відносин із організації ветеранського підприємництва шляхом внесення змін до військового та господарського законодавства;

- сучасні тенденції правового регулювання здійснення ветеранського підприємництва відповідно до чинного законодавства України та обґрунтовано доцільність внесення змін до чинного законодавства для забезпечення ефективного правового регулювання відносин, які виникають у процесі організації та ведення ветеранського бізнесу;

- обґрунтування наукової позиції щодо необхідності здійснення комплексного дослідження системи охорони здоров'я як важливого чинника соціального забезпечення та розробки сучасної парадигми її розвитку, зокрема, з урахуванням чинників, що негативно впливають на здоров'я та соціальну безпеку населення загалом;

- визначення, що медичним забезпеченням соціально незахищених категорій є організаційно-економічна та організаційно-правова діяльність держави з надання особі медичної допомоги, створення умов для проходження необхідного виду реабілітації, гарантування надання їй соціального забезпечення за рахунок визначених законодавством джерел фінансування (за рахунок коштів соціального страхування, коштів державного бюджету, коштів місцевого бюджету, благодійних внесків, пожертвувань та міжнародної фінансової допомоги).

Набули подальшого розвитку:

- положення про вдосконалення процесів використання земель сільськогосподарського призначення на основі аналізу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підтримки сільського господарства через консолідацію земель». Змодельовано відносини між учасниками процедури консолідації земель сільськогосподарського призначення після прийняття законопроекту, надано оцінку й визначено ступінь потенційної ефективності його положень;

- аргументація положення про те, що зобов'язання щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС у торговельній діяльності зазнали змін з огляду на те, що низка актів ЄС були

змінені або ж скасовані, тому наразі актуальною є імплементація новел законодавства ЄС у період після ратифікації Угоди про асоціацію. Для України важливим завданням є не тільки адаптація національного законодавства до вже чинних актів ЄС, а й урахування тих ідей правової політики, які активно обговорюються та розробляються в ЄС, зокрема положення щодо гармонізації бізнес-права;

- аргументація положення про те, що в Україні в умовах соціально орієнтованої ринкової економіки корпоративна соціальна відповідальність бізнесу має стати не обов'язком, а загальноприйнятою традицією, якої будуть дотримуватись як компанії приватного, так і державного секторів економіки;

- ідея необхідності державного фінансування тривимірного біодруку як революційної трансплантаційної технології в традиційній системі регулювання сфери охорони здоров'я; пропозиція додаткового фінансування технології тривимірного біодруку за рахунок участі України в міжнародних та європейських проєктах у сфері фінансування системи охорони здоров'я;

- концептуально-правові засади застосування національних обмежувальних заходів (економічних санкцій) до іноземних фізичних та юридичних осіб, які підтримали збройну агресію проти України, у контексті законодавчої новели щодо нової санкції у вигляді стягнення в дохід держави активів, щодо яких суб'єкти приватного права – нерезиденти можуть прямо чи опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними;

- визначення місця ветеранського підприємництва як особливої форми взаємодії держави та ветеранів як осіб, які зазнали негативного впливу участі у бойових діях як специфічного публічного соціального ризику, що дозволяє виконати низку функцій щодо стимулювання підприємництва як самостійної господарської ініціативи з метою отримання прибутку, а також соціальної адаптації та соціальної реінтеграції осіб, звільнених із військової служби (як дійсної військової служби, так і мобілізації під час дії воєнного стану);

– розкриття в причинно-наслідковій площині передумов і основних векторів удосконалення інструментів уніфікації та гармонізації законодавства держав-членів ЄС – регламентів та директив щодо звітності зі сталого розвитку та сутності новел у *acquis* ЄС щодо інформації, яка підлягає розкриттю суб'єктами економічної діяльності держав – членів ЄС, насамперед підприємствами, що становлять суспільний інтерес, а також материнськими компаніями великої групи в межах консолідованого звіту про управління;

– аргументація положень про те, що в період дії воєнного стану корпоративна соціальна відповідальність бізнесу стає все більш важливою для навколишнього середовища, суспільства та держави, а волонтерство має значний соціальний вплив на розвиток суспільства, оскільки допомагає у вирішенні соціальних проблем та змінює підходи до взаємодії між людьми, компаніями;

– положення про те, що надання медичної допомоги та соціального забезпечення через систему медичного забезпечення для соціально незахищених категорій, особливо в умовах повномасштабного вторгнення залишається одним із найважливіших та складних завдань ефективної реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я України та складовою соціальної політики держави.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Правове забезпечення медичного туризму в Україні в умовах глобальних викликів : монографія / Г. А. Миронова (керівн. автор. кол.), Б. В. Деревянко, О. В. Юрчук. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 232 с.

Збірник наукових праць – 1:

– Правові аспекти подолання викликів у сфері охорони здоров'я : збірник матеріалів наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 20 листоп. 2024 р.). Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 155 с.

Наукові статті – 18:

– Зеліско А. В. Правовий режим майна фермерських господарств як ефективної форми сільськогосподарської діяльності у сучасних кризових умовах. *Економіка та право*. 2024. Т. 74. № 3. С. 28–39. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.03.028>

– Король В. Застосування економічних санкцій до іноземних суб'єктів приватного права в умовах викликів воєнного стану. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 43–50. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.6>;

– Король В., Небильцова О. Модернізація законодавства ЄС щодо звітності зі сталого розвитку суб'єктів економічної діяльності. *Університетські наукові записки*. 2024. № 6(102). С. 36–47. <https://doi.org/10.37491/UNZ.102.4>;

– Миронова Г. А. Фінансово-правові чинники забезпечення суспільно значущих медичних послуг в умовах війни та повоєнного відновлення в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 127–135. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.17>

– Бурило Ю. П. Розвиток цифрового законодавства Європейського Союзу та його вплив на приватні правовідносини. *Юридична Україна*. 2024. № 9. С. 65–71. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9\(261\)-8](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9(261)-8);

– Деревянко Б. В., Туркот О. А. Консолідація земель: позитивні і суперечливі моменти законопроектування. *Університетські наукові записки*. 2024. № 1(97). С. 7–21. <https://doi.org/10.37491/UNZ.97.1>;

– Деревянко Б. Урятувати боржника чи ліквідувати банкрута: досвід Англії, Німеччини та Франції. *Право України*. 2024. № 4. С. 134–139. <https://doi.org/10.33498/louu-2024-04-134>;

– Зеліско А. В. Договірне регулювання цивільних відносин: загальні засади. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 72–78. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.10>;

– Крушельницька Г. Л. Перспективи правового забезпечення функціонування ринку 3D-біопрінтингу як складова державного регулювання у сфері охорони здоров'я. *Приватне право і підприєм-*

ємництво. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 254–263. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.34>;

– Крушельницька Г. Л. Економіко-правові аспекти удосконалення медико-генетичної допомоги в Україні. *Київський часопис права*. 2024. № 3. С. 150–157. <https://doi.org/10.32782/klj/2024.3.22>;

– Крушельницька Г. Л. Геном людини як особисте немайнове благо фізичної особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 1. С. 46–50. <https://doi.org/10.32782/pyuv.v1.2024.9>;

– Примак В. Д. Ефективність механізму цивільно-правової відповідальності як передумова утвердження соціального спрямування економіки. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. С. 176–183. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.24>;

– Теремецький В. І., Батрин О. В., Івахненко О. А. Правові гарантії доступності медичної та реабілітаційної допомоги в період дії воєнного стану. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. Вип. 2(15). С. 46–58. [https://doi.org/10.33244/2617-4154.2\(15\).2024.46-58](https://doi.org/10.33244/2617-4154.2(15).2024.46-58);

– Теремецький В. І., Астаф'єв Д. С., Савченко Р. А., Сеньків О. І. Правові засади обов'язкового медичного страхування в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 29–36. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.4>;

– Черненко О. А. Проблеми правового регулювання технологій штучного інтелекта. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 106–112. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.14>;

– Черненко О., Погарченко Т. Модернізація законодавства у галузі господарсько-торговельної діяльності в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. № 80. Т. 1. С. 277–282. <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/297078>;

– Чудик-Білоусова Н. І. Роль ветеранського підприємництва в системі соціального спрямування економіки. *Юридична Україна*. 2024. № 6. С. 52–72. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-6\(258\)-7](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-6(258)-7);

– Чудик-Білоусова Н. І. Реформування трудового законодавства як основа соціального спрямування економіки України та бізнесу.

Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 12. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/41>;

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 4:

– Krupchan O., Olefir V., Derevyanko B., Teremetskyi V., Popovych T., Andrushchenko L., Malyshev O. «Concept of «Management Services» in Ukrainian Legislation and EU. *Laws Lex Humana*. 2024. Vol. 16. No 1. P. 281–296 (Universidade Católica de Petrópolis, Rio de Janeiro, Brasil);

– Derevyanko B., Nikolenko L., Severinova O., Turkot O., Volkovych O. Financial Support for Organic Agricultural Production: Experience of Some EU Countries and Prospects for Ukraine. *International Journal of Agriculture and Biosciences*. 2024. 13(2). P. 136–143;

– Teremetskyi V. I., Myronova G. A., Batryn O. V., Bodnar-Petrovska O. B., Andriienko I. S., Fedorenko T. V. Legal nature of medical services: specifics of ukrainian doctrine. *Georgian Medical News*. 2024. No 1(346) P. 80–87. URL: https://www.geomednews.com/Articles/2024/1_2024/80-87.pdf;

– Krushelnytska H., Bodnar-Petrovska O., Fedorenko T., Pravotorova O., Batryn O., Predmestnikov O. Limits of Interference into the Human Genome. *South Eastern European Journal of Public Health*. 2024. P. 613–622.

Законопроекти – 2:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення участі у судовому засіданні в режимі відеоконференції». Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики Костянтину Маслову;

– проєкт Закону України «Про облік осіб, життю та здоров'ю яких завдано шкоди внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Тези наукових доповідей – 17.

Тема «Вплив євроінтеграції та діджитал-трансформацій на розвиток приватного права України», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0121U100028. Термін виконання: 01.01.2021–31.12.2025. Наукові керівники теми – Нагнибіда В. І., Білоусов Ю. В.

Мета дослідження – визначення стану та перспектив удосконалення захисту особистих немайнових та майнових прав із огляду на приведення законодавства України до європейських стандартів захисту прав людини та основоположних свобод, процеси євроінтеграції в умовах становлення та розвитку цифрового суспільства.

Основні наукові результати:

Уперше:

- комплексно досліджено використання електронних комунікацій та інструментів при вирішенні міжнародних комерційних спорів в арбітражі, у тому числі адміністрування електронного документообігу в справах та питання доступу до суду, верифікації, безпеки каналів відеоконференцз'язку і конфіденційності та встановлено, що диспозитивність міжнародного комерційного арбітражу як альтернативного способу вирішення спорів та широкі дискреційні повноваження складу арбітражу дозволяють максимально швидко й ефективно імплементувати цифрові інструменти вирішення міжнародних комерційних спорів, забезпечуючи при цьому базові принципи рівного відношення до сторін, права на захист та конфіденційності;

- комплексно розглянуто вплив європейських та міжнародних стандартів (зокрема, рекомендацій Ради Європи та Глобального кодексу примусового виконання) на якість виконання судових рішень в Україні, особливу увагу приділено приватизації виконавчого провадження як глобальному тренду, включаючи детальну оцінку успіхів та проблем в українському контексті;

- сформульовано наукову проблему окремого напрямку вдосконалення цивільного та господарського процесів через запровадження нового інструменту забезпечення доступу до правосуддя шляхом фінансування цивільного процесу третіми особами (Third

Party Funding), яка знайшла своє відображення в європейській доктрині процесуального права;

- надано правову оцінку новелам євроінтеграційного законопроекту № 5593-д про наближення правових норм України до міжнародних стандартів корпоративного управління юридичних осіб та зроблено висновок, що повне усунення контролю держави в особі Фонду державного майна України передбачає не розвиток підприємств, а їх знищення (знецінення), що може свідчити про підготовку до нової хвилі приватизації державного майна за мінімальними цінами;

- здійснено оцінку співвідношення публічної (суспільної) та приватної (особистої) складової розмінування українських приватних земель в умовах війни та у повоєнний час.

Удосконалено:

- підходи до забезпечення права на доступ до суду при вирішенні міжнародних комерційних спорів у порядку арбітражу при надсиланні електронних повідомлень учасникам арбітражного розгляду, зокрема відповідачу, через залучення його через відомі електронні адреси, отримані у ході укладення й виконання договірних зобов'язань, з відкритих джерел у мережі Інтернет, даних офіційних вебсайтів тощо;

- механізм визначення належності електронної адреси учасникам арбітражного розгляду, а також оцінка цього питання складом арбітражу як питання факту;

- наукові положення щодо оцінки допустимості електронних доказів запитуваних у ході розгляду міжнародних комерційних спорів у порядку арбітражу, зокрема з точки зору процесуальної економії, пропорційності, справедливості чи рівності сторін;

- питання правової природи цінних паперів як об'єктів правового регулювання. Відзначається, що некоректно вести мову про беззастережне визнання їх речової природи, як і норми зобов'язального права не спроможні здійснити належне їх регулювання, натомість складна природа цінних паперів вимагає особливого законодавчого режиму породженого їх цільовим призначенням;

- підходи до стягнення віртуальних активів на основі Глобального кодексу цифрового виконання, зокрема, створення реєстрів криптоактивів і розробка механізмів їх арешту, визначено, що цифровізація виконавчого провадження має включати захист персональних даних та етичні аспекти використання штучного інтелекту;

- обґрунтування шляхів адаптації законодавства до вимог ЄС, зокрема через синхронізацію норм щодо виконавчого провадження з рекомендаціями СЕРЕJ (Європейської комісії з питань ефективності правосуддя);

- питання взаємозалежності прав на землю з ефективністю та результативністю протимінної діяльності.

Дістало подальшого розвитку:

- наукові підходи щодо перспектив використання штучного інтелекту при вирішенні міжнародних комерційних спорів в арбітражі;

- теоретичні результати запровадження інституту приватних виконавців, які продемонстрували вищу ефективність порівняно з державною службою; крім цього, поглиблено аналіз справ Європейського суду з прав людини («Жовнер проти України», «Юрій Миколайович Іванов проти України», «Бурмич та інші проти України») з метою визначення системних проблем українського виконавчого провадження;

- питання здійснення відеомоніторингу громадської безпеки як взаємодії приватних та публічних інтересів слід урахувати низку вимог: 1) збирання й обробка відеоданих мають бути пропорційними й обмеженими в обсязі відповідно до мети забезпечення безпеки та громадського порядку (вимога пропорційності); використання систем відеомоніторингу повинно обмежуватися та обґрунтовуватися лише за умови, що інші засоби забезпечення безпеки недостатньо або недієві (вимога вимушеної необхідності); 2) органи державної влади, органи місцевого самоврядування, інші суб'єкти та особи, які використовують системи відеомоніторингу, повинні забезпечувати можливість інформування, контролю та перевірки використання відповідних систем відеомоніторингу

(вимога прозорості); 3) під час використання систем відеомоніторингу повинні функціонувати ефективні механізми контролю та нагляду за діяльністю з використання системи відеомоніторингу для запобігання зловживанням та порушенням прав людини (вимога підконтрольності); 4) під час використання систем відеомоніторингу повинні впроваджуватися технічні, процесуальні та процедурні рішення та заходи щодо захисту приватності та персональних даних фізичних осіб у всіх аспектах збору, зберігання й обробки відеоданих (вимога захисту приватності); 5) під час прийняття рішень щодо впровадження систем відеомоніторингу необхідно враховувати думку та погляди громадськості та різних цільових груп, що можуть бути зацікавленими у використанні чи невикористанні певних заходів та систем відеомоніторингу стану публічної безпеки (стейкхолдери) (вимога залучення громадськості); 6) правові норми щодо використання систем відеомоніторингу повинні бути якісними, чіткими, зрозумілими, що не викликають і не можуть зумовити різночитання, особливо на користь суб'єкта здійснення відеомоніторингу стану публічної безпеки (вимога правової визначеності);

- позицію про те, що земля та власність будуть центральними питаннями під час повоєнного відновлення;

- положення про те, що для вирішення питання цивільно-правової відповідальності за шкоду, спричинену системами штучного інтелекту було б доцільно застосовувати комплексний підхід, що поєднує обмежену відповідальність виробника і власника (оператора) робото-технічної системи з інструментами страхування цивільно-правової відповідальності, що є оптимальним у сучасних умовах, коли важко або взагалі неможливо чітко встановити особу, винну в спричиненні шкоди штучним інтелектом;

- положення про те, що прийняття Digital Services Act та Digital Markets Act в Європейському Союзі, як новий історичний етап у правовому регулюванні суспільних відносин пов'язаних із мережею Інтернет, матиме наслідки для розвитку правовідносин, пов'язаних із цифровими послугами та цифровими ринками в Україні, яка є кандидатом на членство в Європейському Союзі. Передбачається,

що Україна здійснить практичні кроки щодо наближення свого національного законодавства до норм Digital Services Act Digital та Digital Markets Act ще до набуття повноправного членства в Європейському Союзі. Така гармонізація законодавства потребуватиме прийняття відповідного закону на основі положень Digital Services Act та Digital Markets Act, а також внесення змін до вже чинних законів, зокрема до законів України «Про електронні комунікації», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про захист економічної конкуренції» та підзаконних нормативно-правових актів;

- положення про те, що хоча Digital Services Act та Digital Markets Act містять переважно імперативні норми, характерні насамперед для публічного права, а отже безпосередньо зумовлюють виникнення відповідних публічно-правових відносин, вони врешті-решт опосередковано впливають на приватно-правові відносини, як майнового, так і немайнового характеру. Більш того, саме охорона відповідних приватно-правових відносин значною мірою (особливо у випадку Digital Markets Act) і становить кінцеву мету зазначених актів цифрового законодавства ЄС;

- теоретичні та прикладні підходи до регулювання застосування електронних підписів у електронних документах. Пропонується перейти до моделі, відповідно до якої електронний підпис підлягає застосуванню в електронному документі, якщо інше не передбачено законодавством або договором. З метою усунення проблеми правової невизначеності щодо застосування електронних підписів у інформаційних запитах та зверненнях громадян, що подаються до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та юридичних осіб публічного права пропонується законодавчо закріпити обов'язок громадян використовувати електронний підпис при направленні ними запитів на інформацію або інших звернень у електронній формі. Також пропонується уточнити на рівні закону існуюче визначення електронного (цифрового) підпису, яке має враховувати таку його важливу ознаку як створення в результаті криптографічного перетворення даних, що містяться в електронному документі.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Нагнибіда В. І. Вирішення міжнародних комерційних спорів в арбітражі в умовах диджиталізації : монографія. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024.

Збірник наукових праць – 1:

– Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, диджиталізація, війна : зб. наук. пр. за результ. Другої всеукр. наук.-практ. конф. (Київ – Хмельницький, 13 груд. 2024 р.). Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024.

Наукові статті – 20, зокрема:

– Нагнибіда В. І. Перспективи використання штучного інтелекту при вирішенні міжнародних комерційних спорів. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 248–253. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.33>;

– Нагнибіда В. І. Окремі питання допустимості електронних доказів в арбітражі. *Юридична Україна*. 2024. № 11. С. 79–87. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-11\(263\)](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-11(263)) – 8;

– Бурило Ю. П. Проблеми законодавства щодо електронного документообігу та електронного підпису у публічних та приватних правовідносинах. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 338–344. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.44>;

– Гайдунін О. О., Перепелинська О. С. Санкції до сторін арбітражного розгляду для запобігання виведенню капіталів за межі України: нові виклики публічним інтересам в умовах воєнного стану. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 16–21. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.2>;

– Стефанчук М. О. Цивільно-правові механізми забезпечення захисту прав людини на життя в умовах збройних конфліктів. *Академічні візії*. 2024. № 28. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10608473>;

– Стефанчук М. О. Порівняльний аналіз особливостей реєстрації торговельних марок в Україні та державах-членах ЄС в контексті євроінтеграційних процесів. *Академічні візії*. 2024. № 29. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10617594>;

– Стефанчук М. О. Спадковий договір за законодавством України та зарубіжних країн. *Юридична Україна*. 2024. № 1. С. 22–30. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-1\(253\)](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-1(253)) – 3;

– Стефанчук М. О. Зміст права людини на охорону здоров'я. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 144–148. <https://doi.org/10.24144/2788–6018.2024.01.24>;

– Стефанчук М. О. Порівняльно-правовий аналіз шлюбного договору за законодавством України та європейських країн. *Юридична Україна*. 2024. № 3. С. 21–27. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-3\(255\)](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-3(255)) – 3;

– Музика-Стефанчук О. А., Музика Л. А., Стефанчук М. О. Юридична оцінка наслідків завдання шкоди майновим інтересам України внаслідок російської агресії. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 231–238. <https://doi.org/10.24144/2788–6018.2024.02.40>;

– Стефанчук М. О., Лінок С. В. Захист прав споживачів кредитних послуг в контексті адаптації законодавства України до законодавства ЄС. *Академічні візії*. 2024. № 30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10977064>;

– Стефанчук М. О., Музика-Стефанчук О. А. Компенсація моральної шкоди у справах на повагу до свого житла: практика України та ЄСПЛ. *Академічні візії*. 2024. № 32. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12567902>;

– Попович Т. Г. Корпоративне управління: науково-правовий аналіз новел євроінтеграційного законопроекту 5593-д. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. Вип. 15. С. 306–310. <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-15-306-310> (вийшла друком у 2024 р.);

– Авторгов А. М. Імплементация європейських та міжнародних стандартів у виконавче провадження в Україні. *Юридична Україна*.

на. 2024. № 8. С. 59–66. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8\(260\) – 8;](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8(260) – 8;)

– Гайдулін О. О. Державна юрисдикція (state jurisdiction) та арбітражна юрисдикція (arbitral jurisdiction): упорядкування базових понять. *Юридична Україна*. 2024. № 8. С. 35–42. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8\(260\) – 5;](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8(260) – 5;)

– Гайдулін О. О., Перепелинська О. С. Концепт арбітражного правопорядку (ordre juridique arbitral) як альтерверсія арбітражної юрисдикції (arbitral jurisdiction). *Юридична Україна*. 2024. № 9. С. 55–64. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9\(261\) – 7;](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9(261) – 7;)

– Калаур І., Гудима-Підвербецька М. Юридична природа цінних паперів: концептуальні основи та нові погляди. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 116–125. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.59;>

– Іщук А. Ю. Особливості розгляду і вирішення договірних спорів з міжнародних електронних комерційних контрактів в національних судах. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 19. С. 112–122. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14555575;>

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 2.

– Teremetskyi V., Tokarieva K., Stefanchuk M., Kovach Ya., Fast O., Fedorenko T. Prospects for the Development of Mediation Institute in Notarial Activities. *Archives Des Sciences*. 2024. Vol. 74. Iss. 2. P. 1–6;

– Muzyka-Stefanchuk O., Stefanchuk M., Muzyka L., Anishchenko M. Public service vs state service in the field of healthcare: legal and terminological issues in Ukraine and Internationally. *Journal of law and social deviance*. 2024. Vol. 24. P. 160–194.

Науковий захід– 1:

– Друга всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, диджиталізація, війна» (м. Київ, м. Хмельницький, 13 груд. 2024 р.).

Законопроект – 1:

– Проект Закону України «Про внесення змін до законодавства у сфері захисту особистих немайнових прав у контексті євроінтеграції». Направлено до Верховної Ради України.

Тема «Приватноправові засади регулювання корпоративних відносин в Україні відповідно до стандартів Європейського Союзу», затверджена постановою президії НАПрН України № 132/5 від 25.08.2023. Номер державної реєстрації: 0124U000001. Термін виконання: 01.01.2024–31.12.2026. Науковий керівник – Сіщук Л. В.

Мета дослідження полягає в проведенні дослідження теоретичних та практичних засад правового регулювання корпоративних і членських відносин у Україні та країнах Європейського Союзу, розробці наукових підходів та ідей щодо правової сутності корпоративних і членських відносин у контексті рекодифікації Цивільного кодексу України, в удосконаленні у спеціальних правових актах механізму правового регулювання корпоративних і членських відносин згідно вітчизняних приватноправових засад та ефективних стандартів європейського права, а також у пропонуванні нових правових рішень в умовах воєнного та післявоєнного відновлення економіки держави.

Основні наукові результати:

Уперше:

- доведено, що регулятивна функція корпоративного договору проявляється в можливості укладення цього договору за волевиявленням учасників підприємницьких товариств шляхом досягнення згоди щодо істотних умов договору з урахуванням вимог актів цивільного законодавства та локальної правотворчості, звичаїв ділового обороту, вимог розумності, справедливості та вимог, що впливають із суті відносин між сторонами та корпоративного інтересу сторін корпоративного договору;

- доведено, що корпоративний договір є актом здійснення корпоративної правоздатності учасниками товариства договірної форми та породжує корпоративні наслідки, оскільки спрямований на організацію, впорядкування використання корпоративних прав із метою збереження чи перерозподілу корпоративного контролю;

- доведено, що сторони корпоративного договору можуть обрати право іноземної держави, яке регулюватиме відповідні відносини між ними, лише за умови наявності іноземного елемента;

- доведено, що для IT-індустрії важливе значення має така ознака корпоративного договору, як конфіденційність, що не дозволяє ознайомлюватися зі змістом договору особам, які не є його стороною, якщо інше не визначено законом;

- доведено, що договір про нерозголошення (NDA) та договір про утримання від учинення конкурентних дій (NCA) в IT-сфері можуть бути як самостійними поіменованими договорами, так і елементами корпоративного договору;

- запропоновано зміни про те, що передавання інтелектуального продукту до статутного капіталу товариства має обов'язково супроводжуватися державною реєстрацією майнових прав на нього незалежно від виду об'єкта права інтелектуальної власності, незалежною оцінкою експерта для окреслення вартості вкладу та подальшого визначення обсягу корпоративних прав учасника, а також обрання засновниками форми передавання такого виду вкладу до статутного капіталу товариства й подальшого розпорядження цим об'єктом уже безпосередньо товариством на стику регулювання нормами корпоративного, договірної права та права інтелектуальної власності;

- доведено, що вебсайт є самостійним об'єктом авторського права, оскільки це сукупність оригінальної творчої інформації, що зберігається на відповідній платформі (конструкторові, сервері), доступ до якої має володілець адреси вебсайту та/або облікового запису, а опублікування через адресу вебсайту, SEO наповнення та розповсюдження в мережі Інтернет є свідченням оприлюднення твору для його подальшого використання;

- доведено, що визнання недійсним рішення загальних зборів учасників, яким вирішено внести майно до статутного капіталу товариства, є належним та ефективним способом захисту за умов наявності факту порушення прав та законних інтересів учасника такого товариства, а визнання недійсним акта приймання-передачі майна може носити похідний характер;

- доведено, що незалежно від форми вчинення правочину внесення майна до статутного капіталу товариства підтверджується

актом приймання-передачі, який не є правочином, а є документом, що підтверджує факт передачі майна до статутного капіталу;

- доведено, що застосування концепції «франдаторного правочину» до корпоративних правовідносин можливе при вирішенні корпоративних спорів лише з урахуванням організаційно-правової форми підприємницького товариства, балансу інтересів товариства та інтересів його учасників, які не завжди збігаються і, навіть, можуть бути з певних питань протилежними, у процедурі банкрутства з моменту відкриття ліквідаційної процедури;

- запропоновано зміни до ЦК України щодо товариств із одним учасником, якими передбачено можливість створення товариства на підставі власного статуту товариства або модельного статуту та обов'язок нотаріального засвідчення підпису фізичної особи, яка є єдиним засновником і учасником товариства, на першій редакції статуту, на редакції статуту, що замінює модельний статут, на рішенні про створення товариства та на рішеннях, що приймаються єдиним учасником товариства з питань діяльності товариства;

- запропоновано внесення змін до ЦК України, якими передбачити заборону про вихід із товариства, що має в складі єдиного учасника, заборону про створення товариства одним учасником, який є єдиним учасником іншого товариства (товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерного товариства), а також про заборону участі такого учасника в товаристві однієї особи та закріпити обов'язок учасника товариства однієї особи здійснювати грошову оцінку вкладу за участю незалежного експерта;

- доведено, що для покращення прозорості структури власників та кінцевих бенефіціарів компаній варто запропонувати створення автоматизованих систем перевірки даних, а саме: розробка більш розширених інструментів для автоматичної перевірки поданих даних, включаючи інтеграцію з міжнародними базами даних (наприклад, OpenCorporates, FATF);

- доведено необхідність посилення відповідальності за надання недостовірної інформації, а саме збільшення штрафів за надання

недостовірної інформації про структуру власності та кінцевих бенефіціарів або впровадження кримінальної відповідальності для посадових осіб, які ухиляються від виконання вимог;

- доведено, що корпоративний секретар є посадовою особою, на якого покладається виконання фідучіарних обов'язків, у зв'язку з чим він може бути притягнений до відповідальності, як й інші посадові особи;

- доведено, що корпоративний секретар може бути звільнений не тільки з підстав передбачених КЗпП України, але й на підставі корпоративного законодавства, що дає право вповноваженому органу акціонерного товариства припинити повноваження корпоративного секретаря, як посадової особи, у будь-який час та з будь-яких підстав;

- вказується на тому, що членство в непідприємницьких товариствах проявляється у відсутності інтересу в члена товариства щодо збільшення своїх майнових активів шляхом вкладу їх у товариство, оскільки член непідприємницького товариства не отримує внаслідок членства більше, аніж вклав при створенні непідприємницького товариства у вигляді членських внесків;

- наголошується на тому, що членські права в громадських об'єднаннях як непідприємницьких товариствах не мають майнового змісту; членські права в споживчих кооперативах та обслуговуючих як непідприємницьких товариствах можуть бути наділені майновим змістом, який відображається у формулі «не отримати більше, ніж вкладено»;

- доводиться, що членські права в непідприємницьких товариствах здійснюються відповідно до принципу рівності прав членів непідприємницьких товариств;

- вказується на тому, що односторонні правочини при реорганізації підприємницьких товариств характеризуються специфічними рисами що обумовлені метою їх учинення в процедурі реорганізації, носять строковий, формальний характер, характеризується специфічними змістом та вчиняються обмеженим колом осіб у процесі реорганізації;

– визначено, що перелік односторонніх правочинів у процедурі реорганізації включає в себе: вимогу акціонера до акціонерного товариства про обов'язковий викуп акцій; прийняття акціонерним товариством письмової вимоги акціонера про обов'язковий викуп акцій; вимогу кредитора до акціонерного товариства (товариства з обмеженою відповідальністю), діяльність якого припиняється внаслідок реорганізації; односторонні правочини, що вчиняються при емісії акцій або ж процедурі конвертації акцій при припиненні акціонерного товариства шляхом реорганізації;

– доведено, що основними рисами інституту захисту корпоративних прав в умовах дії воєнного стану та надзвичайних ситуацій виступають: законодавчі обмеження щодо процедури судового захисту корпоративних прав у порядку господарського судочинства.

Удосконалено:

– положення про те, що необхідна інтенсифікація співпраці з міжнародними організаціями та країнами для покращення доступу до інформації про кінцевих бенефіціарів та впровадження вимоги автоматичної перевірки бенефіціарів компаній на наявність у міжнародних санкційних списках та інших реєстрах політично значущих осіб (PEP);

– положення про те, що з огляду на рух України до набуття членства в європейському співтоваристві, необхідним буде додержання принципів, висвітлених у Директиві Європейського Союзу 2015/849 (Четверта Директива про боротьбу з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму);

– положення про необхідність введення обов'язкової перевірки кінцевих бенефіціарів компаній банками й аудиторами та розширення прав громадськості на доступ до даних про кінцевих бенефіціарів та структуру власності, що дозволить виявляти порушення та здійснювати громадський контроль;

– положення про європейське акціонерне товариство як форми здійснення підприємницької діяльності в Європейському Союзі шляхом систематизації його переваг: 1) вільний вибір системи корпоративного управління; 2) вільне переміщення в межах ЄС; 3) від-

мінімість правового регулювання акціонерного товариства; 4) мінімізація ризику змін правового поля; 5) репутація загальноєвропейської компанії; 6) уникнення жорстких національних вимог; 7) зменшення витрат на утримання іноземної дочірньої компанії; 8) спрощення доступу до іноземного ринку;

– положення про те, що в тих нормах ЦК, де регламентується видова характеристика товариств за метою діяльності на підприємницькі та непідприємницькі, варто закріпити поняття корпорації як синонім до поняття «підприємницьке товариство», яким є та юридична особа, що має корпоративний устрій, тобто за організаційно-правовою формою є товариством, в учасників якої виникає вся сукупність корпоративних прав та яка діє з метою одержання прибутку й наступного його розподілу між учасниками.

Набуло подальшого розвитку:

– положення про те, що Україна повинна відповідати Копенгагенським критеріям членства в Європейському Союзі, що має позитивно вплинути на розвиток ринкової економіки, а саме: існування діючої ринкової економіки, здатність упоратися з конкуренцією та ринковими силами в межах Європейського Союзу;

– положення про те, що факт проведення бойових дій чи запровадження обмежень воєнного часу не звільняє сторону корпоративного договору від відповідальності, якщо такі обставини прямо не перешкоджають виконанню обов’язків за договором, а сам лише факт виникнення форс-мажорних обставин та отримання сертифіката торгово-промислової палати про настання обставин непереборної сили не є підставою для звільнення від обов’язку виконання зобов’язання й повинен бути доведений стороною в суді в кожному конкретному випадку;

– положення про те, що вчинення виконавчим органом товариства протиправних, недобросовісних дій, перевищення ним своїх повноважень не може слугувати єдиною підставою для визнання недійсними договорів;

– положення про те, що законодавцем визначені різні критерії кваліфікації правочину як значного для товариств із обмеженою відповідальністю та акціонерних товариств;

– положення про новітні юридичні особи корпоративного типу, такі як просте акціонерне товариство (Словаччина, Польща) та гнучке товариство (Австрія) шляхом виокремлення їх визначальних ознак;

– положення про те, що система правових форм товариств осіб шляхом урахування досвіду Німеччини щодо функціонування партнерського товариства, як особливого виду товариств, передбачає, що відповідальність партнерів є персональною (за зобов'язаннями, що випливають з особистої діяльності партнера), а не солідарною;

– положення про необхідність удосконалення чинного законодавства про договір рахунку умовного зберігання (ескроу) під час здійснення процедури обов'язкового продажу акцій акціонерами на вимогу особи, яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій у частині регламентації участі бенефіціара як сторони цього договору, вдосконалення регламентації строків внесення та процедури зарахування коштів на рахунок;

– положення про те, що локальну правотворчість непідприємницьких товариств обмежують загальні засади цивільного права (добросовісність, справедливість, розумність), а також імперативні приписи законодавства, одночасно локальна правотворчість не повинна здійснюватися тільки за наявності «дозволу» законодавця.

Фактичні показники (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Зозуляк О. І., Парута Ю. І., Саветчук В. М. Непідприємницькі товариства в Україні: правове регулювання в умовах євроінтеграції / за наук. ред. О. І. Зозуляк. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 205 с.

Збірник наукових праць – 2:

– Васильєвські читання : зб. наук. пр. за матеріалами XXII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 4–5 жовт. 2024 р.) / за ред. Л. В. Сішук. Івано-Франківськ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 239 с.;

– Правове забезпечення партнерських відносин бізнесу і держави в умовах євроінтеграції : зб. наук. пр. / за ред. В. І. Полуховича. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 263 с.

Наукові статті – 4:

– Сіщук Л. В. Навігація у корпоративному управлінні: роль корпоративних прав. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 195–203. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.69>;

– Вінтоняк Н. Д. Корпоративний секретар як посадова особа. *Часопис цивілістики*. 2023. Вип. 51. С. 58–62. <https://doi.org/10.32782/chc.v051.2023.10>;

– Зозуляк О. І. Тенденції розвитку законодавства та доктрини приватного права про підприємницькі юридичні особи. *Цивілістична платформа*. 2024. № 2. С. 45–57;

– Ковалишин О. Р. Європейське акціонерне товариство (Societas Europaea): переваги та недоліки для українських інвесторів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 187–190. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/40>.

Законопроект – 1:

– проєкт Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності товариств з одним учасником». Направлено до Верховної Ради України Голові комітету з питань правової політики Маслову Д. В.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 4:

– Zozuliak O., Sishchuk L., Vintoniak N., Kovalyshyn O., Oliynyk O. Legal regulation of inheritance of corporate rights under the laws of Ukraine and EU countries. *Social & Legal Studios*. 2024. Vol. 7. № 2. P. 234–241. <https://doi.org/10.32518/sals2.2024.234>;

– Teremetskyi V., Burylo Yu., Stefanchuk M., Zozuliak O., Udovenko Z., Zhuravlov D., Dulib, Ye. Prospective regulation of artificial intelligence in the European Union and its possible implications for

Ukraine. *International Journal of Applied Engineering & Technology*. 2024. №6(1). P. 137–145;

– Zozuliak O., Bashurn N., Hlavach-Khomyn I., Skhab-Buchynska T. Conceptual problems of understanding scientific and technical information in the framework of civil legislation. *Social & Legal Studios*. 2024. Vol. 7. №. 1. P. 254–263. <https://doi.org/10.32518/sals2>;

– Zozuliak O., Myronenko I., Paruta Yu., Hlavach-Khomyn I. Protection of inviolability of property. *Social & Legal Studios*. 2023. № 6(3). P. 232–238 <https://doi.org/10.32518/sals3.2023.232> (вийшла друком у 2024 р.).

Тези наукових доповідей – 4.

Тема «Теоретичні та практичні проблеми реалізації завдань цивільного та господарського судочинства в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0121U100029. Термін виконання: 01.01.2021–31.12.2024. Науковий керівник –Бобрик В. І.

Мета дослідження полягає у формуванні науково обґрунтованого підходу до сутності та змісту завдань цивільного та господарського судочинства й розкриття їх впливу на інститути процесуального права для подальшого вдосконалення процесуального законодавства й судової практики.

Основні наукові результати:

Уперше:

– обґрунтовано, що незважаючи на можливість підтвердження в позасудовий спосіб деяких юридичних фактів, що є наслідками агресії російської федерації проти України (облік внутрішньо переміщених осіб, реєстрація факту смерті тощо), передбачена Главою 6 Розділу IV ЦПК України судова процедура встановлення фактів, що мають юридичне значення, яка в силу припису ч. 2 ст. 315 ЦПК України має універсальний характер, є ефективним засобом правового захисту осіб, які прагнуть отримати підтвердження юридичних

складів різних негативних наслідків військової агресії російської федерації проти України;

- доведено, що соціальна функція цивільного судочинства формує соціалізацію цивільного судочинства, що сприяє соціальній справедливості й має на меті наблизити правосуддя до потреб суспільства в цілому. Сучасні реалії здійснення правосуддя судами в цивільних справах свідчать про те, що у складних, незвичних правових ситуаціях (наприклад, коли йдеться про нове чи новітнє регулювання суспільних відносин, що призвело до цивільного спору) суди часто пристають на позицію непорушення стабільності правопорядку, вбачаючи в цьому соціальну функцію правосуддя, і не вдаються до нетипового формату вирішення спору;

- встановлено, що у разі подання позивачем заяви про залишення позову без розгляду суд не наділений засобами забезпечення справедливого вирішення цивільної справи, адже задоволення такої заяви не має матеріально-правових наслідків щодо предмету спору та не обмежує позивача повторно звернутися до суду з тим самим позовом. Суд у такому разі забезпечує лише справедливість розгляду, задовольняючи заяви, подані до початку розгляду по суті, або відмовляючи в задоволенні заяв, поданих із пропуском відповідного процесуального строку;

- встановлено, що для забезпечення справедливого вирішення цивільної справи при затвердженні мирової угоди, укладеної сторонами в результаті медіації, суд наділений повноваженнями перевірити: чи умови мирової угоди не суперечать закону, чи порушують права, чи охоронювані законом інтереси інших осіб, є невиконуваними або одну із сторін мирової угоди представляє її законний представник, дії якого суперечать інтересам особи, яку він представляє. У разі виявлення таких обставин суд постановляє ухвалу про відмову в затвердженні мирової угоди, чим запобігає несправедливому вирішенню справи.

Удосконалено:

- визначення основних особливостей судового розгляду справ про виселення, до яких можна віднести: 1) збірний (комплексний)

характер категорії цивільних справ про виселення, оскільки такі справи включають спори різного правої природи й змісту; 2) виключна судова юрисдикція відповідних спорів; 3) розгляд цих справ здійснюється в порядку загального позовного провадження; 4) сторони справи визначаються учасниками відповідних житлових правовідносин, а відповідачем може бути лише фізична особа, яка фактично мешкає в житлі; 5) виключна підсудність справ за місцезнаходженням житла як нерухомого майна; 6) у справах про виселення дитини обов'язковим доказом є письмовий висновок органу опіки та піклування щодо розв'язання спору; 7) при мотивуванні судового рішення про задоволення позову суду слід обов'язково обґрунтовувати дотримання статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

– положення про ризик об'єктивної неможливості захисту особою власних суб'єктивних прав через процедурні, а не сутнісні підстави для незастосування закону, який би не містив конституційних вад. Це обумовлено тим, що коли застосовують норми закону із конституційними вадами, а не норми Конституції України як норми прямої дії, і КСУ в подальшому визнає ці приписи закону неконституційними, існує висока ймовірність того, що суди в різні процесуальні способи відмовлятимуть у перегляді судових рішень за виключними обставинами з міркувань збереження стабільності правопорядку;

– наукове положення про порушення принципу правової визначеності при вирішенні судами спорів, пов'язаних із ухваленими КСУ рішеннями про визнання законів неконституційними, в разі оминання судом заборони відмови в розгляді справи з мотивів відсутності, неповноти, нечіткості, суперечливості законодавства, що регулює спірні відносини (ч. 10 ст. 10 ЦПК України) та/або не застосування закону за принципом «*jura novit curia*» (ч. 2 ст. 5 ЦПК України);

– доктринальний поділ позовів у господарському та цивільному позовних провадженнях на *actio in rem* та *actio in personam* із таким застереженням – *actio in rem* вживається як синонім речового позову,

позову з речово-правовими способами захисту, і без згадки про те, що це позов «до речі» або позов «проти всіх», адже це вводить в оману стосовно поширення зобов'язуючої дії судового рішення на необмежене коло осіб. Рішення суду за наслідками вирішення речового позову має значення *res judicata* лише для сторін цього спору.

Набуло подальшого розвитку:

- позиція про загальні критерії визначення розміру компенсації моральної шкоди відповідно до практики ЄСПЛ, що можуть застосовуватися судами України при вирішенні справ про відшкодування моральної шкоди. Такими критеріями є: характер правопорушення та порушеного права; виплати, нараховані за результатами розгляду попередніх справ; особистість жертви; держава-відповідач; колективні заяви чи масові правопорушення; інші обставини справи;

- обґрунтування того, що для забезпечення справедливості розгляду цивільної справи при вирішенні питання про врегулювання спору шляхом медіації під час судового провадження обов'язковою може вважатися згода сторін на зупинення провадження для проведення медіації, оформлена їх спільним письмовим клопотанням або письмовими клопотаннями кожної сторони. Також у інтересах реалізації завдань цивільного судочинства в частині забезпечення своєчасного розгляду і вирішення цивільних справ із уникненням надмірного формалізму обов'язковою згодою сторін може вважатися подання відповідних усних клопотань або ж клопотання однієї сторони, з яким явно погоджується інша сторона усно чи письмово;

- позиція про те, що остаточне судове рішення, ухвалене за результатами розгляду господарського або цивільного спору в позовному провадженні, має значення *res judicata* і зобов'язуючу силу, тобто встановлює правову визначеність у правах та обов'язках лише щодо сторін спору, тобто має значення *inter partes*.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

- Завдання цивільного та господарського судочинства в Україні: теоретико-методологічні засади : монографія / за ред. В. І. Бо-

брика. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 205 с.

Збірники наукових праць – 2:

– Імплементація міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України : зб. матеріалів VII наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 14 черв. 2024 р.) / упорядн. В. М. Короленко. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 95 с.;

– Сімейний кодекс: 20 років життя : зб. матеріалів Наук.-практ. круглого столу, присвяченого 20-річчю набрання чинності Сімейним кодексом України (м. Київ, 25 квіт. 2024 р.) / упоряди. М. О. Гетманцев. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 90 с.

Науковий захід – 1:

– VII наук.-практ. круглий стіл «Імплементація міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України» (м. Київ, 14 черв. 2024 р.).

Законопроект – 1:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України щодо спрощення участі у судовому засіданні в режимі відеоконференції». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики. 23 травня 2024 р. Верховною Радою України цей законопроект прийнято за основу та в цілому.

Наукові статті – 13:

– Берестова І. Е. Проблема застосування принципів процесуальної економії та правової визначеності в умовах ускладнення розгляду цивільних спорів. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 120. С. 7–17. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10866856>;

– Берестова І. Е. Провадження за виключними обставинами: проблеми правової визначеності у розумінні поняття «рішення, яким

розгляд справи закінчується». *Юридична Україна*. 2024. № 2. С. 11–15. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-2\(254\)–3](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-2(254)–3);

– Бичкова С. С. Загальні засади розгляду і вирішення цивільних справ з питань виховання дитини. *Приватне право та підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 79–86. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.11>;

– Бичкова С., Бобрик В. Колізії правового регулювання представництва в цивільному та господарському судочинстві через призму їх завдань. *Право та інновації*. 2024. № 3 (47). С. 33–38. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)–5](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)–5);

– Бобрик В. Процесуальні особливості судового розгляду цивільних справ про виселення. *Правові новели*. 2024. № 22. С. 320–328. <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.44>;

– Гетманцев М. О. Реалізація завдань цивільного судочинства через призму цифровізації правосуддя. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 142–147. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24>;

– Короленко В. М. Медіація під час судового провадження в контексті справедливості розгляду і вирішення цивільних справ. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 95–105. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.13>;

– Короленко В. М. Медіація під час судового провадження в контексті своєчасності розгляду і вирішення цивільних справ. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 530–534. <https://doi.org/10.32782/2524–0374/2024–2/131>;

– Пільков К. Значення рішення суду erga omnes та inter partes: Частина I. Загальні підходи та їх застосування на прикладі спорів про визнання торговельної марки добре відомою. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 205–210. <https://doi.org/10.32782/2524–0374/2024–3/46>;

– Бобрик В. Взаємозв'язок між правом на житло та правом приватної власності на житло: пошук балансу інтересів. *Право і суспільство*. 2024. № 1. Т. 2. С. 507–514. <https://doi.org/10.32842/2078–3736/2024.1.2.78>;

– Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Гібридна агресія: поняття, сутність та природа. *Юридична Україна*. 2024. №6. С. 22–33. [https://doi.org/10.37749/2308-9636-2024-6\(258\)](https://doi.org/10.37749/2308-9636-2024-6(258));

– Берестова І. Реалізація юридичними особами засобів юридичного захисту: вплив порядку утворення на вичерпність засобів. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 28–36. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.47>;

– Пільков К. Значення рішення суду erga omnes та inter partes: Частина II. Позови in rem та in personam в практиці українських судів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №6. С. 148–151. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-6/36>.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 1:

– Makhinchuk V., Bobryk V., Pozov D., Karmaza O., Koroied S. Case law of the European court of human rights on compensation for non-pecuniary damage: Certain issues. *Edelweiss Applied Science and Technology*. 2024. Vol. 8. No. 4. P. 1537–1547. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i4.1526> (Scopus, Q4).

Тези наукових доповідей – 5.

Тема «Приватноправові засади реалізації житлової політики в умовах євроінтеграції», затверджена постановою президії НАПрН України №206/1-Б від 26.08.2022. Номер державної реєстрації: 0123U100003. Термін виконання: 01.01.2023–31.12.2026. Науковий керівник – Галянтич М. К.

Основні наукові результати:

Уперше:

– встановлена необхідність запровадження єдиних соціальних житлових стандартів через економічну ситуацію в країні, що склалася внаслідок пошкодження та знищення окремих видів житла внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації, відсутності реформ у сфері житлового законодавства, до яких відносяться встановлені

кількісні та якісні показники житла у сфері користуванням житлом, спроможність гарантувати соціальну складову;

- з метою захисту житлових права громадян обґрунтована необхідність розширення кола спадкоємців, які мають переважне право на виділ їм спадкового майна у вигляді житла в натурі в межах їх спадкової частки при спадкуванні за законом за умови відсутності в таких спадкоємців іншого житла, запропоновано внесення відповідних змін до ч. 2. ст. 1279 Цивільного кодексу України;

- запропонована класифікація договорів у житловому праві залежно від наступних критеріїв: стадії / порядком установаження умов договору, предмету, платності, форми, метою (правовим наслідком), виду житлової потреби, наявності вимог про типовість;

- запропоновано об'єктивні критерії, на яких повинна ґрунтуватися Загальнодержавна програма розвитку соціального житла, зокрема, необхідність замінити показник «опосередкованої вартості найму (оренди)» на показник опосередкованої вартості спорудження житла за регіонами України та затвердити відповідний коефіцієнт спроможності особи забезпечити себе житлом у межах соціальної норми з урахуванням реального прожиткового рівня, системи доступного кредитування та іпотечного будівництва й строку виплат;

- запропоновано концепт, за яким держава, забезпечуючи гідні умови, встановлює мінімальні стандарти та юридичні наслідки для осіб, які реалізують своє право «надлишково» з метою досягнення суспільних інтересів; нормативне регулювання не повинно формувати когнітивні упередження щодо абсолютизації ролі держави, яка «забезпечує житлом» як виняток – за умови неможливості особою реалізовувати права та свободи;

- запропоновано окреслювати правовий порядок відповідно до потреб житлової сфери, зокрема щодо збереження житла, формування вимог до належного житла та приватних інструментів впливу на власників (користувачів) житла;

- обґрунтовані юридично значимі ознаки житла, як об'єкту спадкового правонаступництва, які характеризують його особливий пра-

вовий режим, зокрема, певна сукупність юридичних фактів і юридичних формальностей (відкриття спадщини, наявність суб'єктного складу правовідносин, визначених волевиявленням спадкодавця або законом, успадкованість житла, яке виступає об'єктом правонаступництва; законодавча визначеність меж диспозитивності волевиявлення спадкодавця та етапність правонаступництва, обмеженість правомочностей власника успадкованого житла, якщо відкриття спадщини пов'язано із фактом оголошення особи померлою;

– право на житло не розглядається як самостійна цінність, адже переважаючими належить до групи складників, які комплексно формують приватноправові цінності, такі як людська гідність, свобода, недоторканість, сім'я, власність, приватність, вибір роду занять тощо; цей перелік формує гідні умови життя людини (ба більше – умови гідні людини), який може змінюватися відповідно до її потреб;

– сформульовано, що в умовах війни та повоєнного відновлення особлива увага повинна приділятися праву на безпечне житло, що забезпечує кожному доступ до житла, яке відповідає необхідним стандартам для збереження здоров'я та безпеки; право на безпечне житло – це соціальне право, що забезпечує кожному доступ до житла, яке відповідає необхідним стандартам для збереження здоров'я та безпеки, що сприятиме сталому розвитку суспільства, соціальній безпеці та забезпечує гідний рівень життя.

Удосконалено:

– обґрунтування першого етапу здійснення соціологічної моделі розвитку житлової політики, зміст якого полягає в забезпеченні елементарним житлом усіх, у кого воно відсутнє взагалі або хто втратив його у зв'язку з воєнними діями. У житловому фонді держави самостійним сегментом має з'явитися «житло економічного класу», яке відповідає встановленим санітарно-технічним нормам забудови, мінімальним вимогам комфортності, для якого необхідно обрати належне місце в архітектурно-містобудівній системі забудови, а оплата житлово-комунальних послуг була б доступна незабезпеченим верстам населення;

– погляд на право на житло в соціальній державі, яке не може бути обов’язковою вимогою індивіда до публічних органів про надання в користування житла; декларування державою гарантії забезпечити кожного житлом є проявом відголосків «недобудованого соціалізму» та популізму;

– положення, що житлові спори включають спори щодо приватизації житла; примусового виселення із житла; вселення у житло; набуття права на житло; схоронності житлового фонду; розірвання договору житлового найму; припинення сервітуту на проживання; надання житлово-комунальних послуг та ін.;

– положення, що систематизація житлового законодавства може розглядатися як: 1) цілеспрямована діяльність науковців та практикуючих правників щодо моделювання, вдосконалення та впорядкування законодавства; 2) засіб упорядкування структури житлового законодавства у формі обліку, інкорпорації, консолідації, кодифікації (остання є найбільш влучною формою систематизації житлового законодавства;

– розуміння основних тенденцій у формуванні суспільного порядку в житловій сфері – прагнення впорядкування житлових відносин приватними інструментами, зокрема в межах діяльності об’єднань співвласників багатоквартирних будинків, та запровадження правил у житлових комплексах;

– пропозиція вдосконалення регулювання, встановленого приписом статті 35 ЖК України, який установлює наслідки штучного погіршення житлових умов, оскільки в сучасних умовах реалізації житлових прав зокрема, та суб’єктивних приватних прав загалом, йдеться про регулювання на предмет його криміналізації чи встановлення адміністративної відповідальності, адже інші юридичні наслідки (наприклад, вилучення жилого приміщення, використовуваного для одержання нетрудових доходів на підставі ст. 96 ЖК України) не відповідають сучасним реаліям життя.

Дістало подальшого розвитку:

– класифікація здійснення користування житлом фізичною особою залежно від: 1) функціонального призначення; 2) мети; 3) еко-

номічного змісту; 4) сфери застосування; 5) методу правового регулювання; передумовами до задіяння механізму здійснення суб'єктивних житлових прав має стати належне розуміння таких категорій як «життєвий рівень» та «достатнє (належне) житло»;

- концептуальні підходи до визначення понять «житло» і «житло як об'єкт спадкового правонаступництва»;

- позиція, за якою санітарно-гігієнічні умови проживання в житлі передбачають утворення середовища життєдіяльності людини, при якому відсутній будь-який шкідливий вплив його факторів на здоров'я людини та є можливості для забезпечення нормальних і відновлення порушених функцій організму; ці умови є складовим елементом придатності житла, яке забезпечує безпечне та здорове середовище для проживання людини;

- положення про захист житлових прав осіб при знесенні самовільно побудованого житла на підставі рішення суду;

- положення про захист прав власника житла при виникненні колізій із інтересами добросовісного незаконного набувача житла й порядку обрахування перебігу позовної давності;

- поняття «безпечні умови проживання» в умовах воєнного стану, під яким необхідно розуміти віддаленість від лінії зіткнення з ворогом, наявність бомбосховища чи місць укриття, близькість до транспортних шляхів, забезпеченість і стабільність водо- тепло- і електропостачання та зв'язку;

- розгляд соціальної складової права на житло, що реалізується виключно щодо громадян, які потребують соціального захисту, що спричиняє необхідність перегляду підходів до системи житлового фонду, кодифікації житлового законодавства, формування засад розвитку соціально-орієнтованих елементів у ринковій економіці на ділянці реалізації житлової потреби.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

- Реалізація прав людини в житловій сфері: концепція нормативно-правового забезпечення : монографія / за заг. ред. В. В. Ко-

чина. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024.

Збірник наукових праць – 1:

– Забезпечення реалізації прав людини в житловій сфері: від доктрини до концепції : зб. наук. пр. за результатами круглого столу / упорядн. В. В. Кочин. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 70 с.

Науковий захід – 1:

– Всеукраїнський круглий стіл «Забезпечення реалізації прав людини в житловій сфері: від доктрини до концепції» (м. Київ, 15 трав. 2024 р.).

Наукові статті – 10:

– Аврамова О. Є. Право на безпечне житло у світлі сучасних викликів. *Університетські наукові записки*. 2024. № 6(102). <https://doi.org/10.37491/UNZ.102.3>;

– Аврамова О. Форми систематизації житлового законодавства. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 87–94. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.12>;

– Аврамова О. Є. Договори у житловому праві: особливості та система. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2024. № 64. С. 67–79. <https://doi.org/10.15330/apiclu.64.67-79>;

– Аврамова О. Є., Орешич В. В. Цифрова правосуб'єктність особи у цифровому середовищі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 81–83. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/17>;

– Галянтич М. К., Пижова О. В. Проблеми забезпечення реалізації суб'єктивного права на житло в сучасних умовах. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 4. Ч. 1. С. 58–65. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.8>;

– Галянтич М. К., Сачок Р. Т. Правова характеристика договору найму та оренди нерухомого майна. *Право України*. 2024. № 5. С. 64–75. <https://doi.org/10.33498/louu-2024-05-064>;

– Заїка Ю. О. Концептуальні підходи до розробки загальнодержавної програми розвитку соціального житла. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 22–28. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.3>;

– Заїка Ю. О. Житло як об’єкт спадкового договору. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 95–100. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.56>;

– Кочин В. В. Суспільний та правовий порядок: тенденції регулювання приватних відносин у житловій сфері. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 192–199. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.26>;

– Теремецький В. І., Аврамова О. Є. Медіаційна процедура під час розгляду житлових спорів. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 475–488. <https://doi.org/10.32631/vsa.2024.1.41>.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science Core Collection – 1:

– Teremetskyi V. I., Avramova O. Ye., Batryn O. V., Predmestnikov O. G., Yatskovyna V. V. Impact of Meeting Housing Needs on Human Health. *Wiadomości Lekarskie*. 2024. Vol. LXXVI. Iss. 2. P. 374–379. <https://www.doi.org/10.36740/WLek202402118>.

Законопроект – 1:

– проект Закону України «Про засади державної житлової політики на 2025–2030 роки». Направлено до Комітету з питань правової політики та Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Тези наукових доповідей – 9.

Тема «Правове забезпечення ринкових відносин в умовах євроінтеграції», затверджена постановою бюро президії НАПрН України № 206/1-Б від 26.08.2022. Номер державної реєстрації: 0123U100002. Термін виконання: 01.01.2023–31.12.2026. Науковий керівник – Полухович В. І.

Основні наукові результати:

Уперше:

– визначено суть патентного тролінгу, яка полягає в набутті майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності за відсутності зв'язку з виробництвом, винахідницькою діяльністю щодо цього об'єкта з подальшим недобросовісним використанням набутого права для досягнення неправомірних переваг у конкуренції, результатом чого є спотворення економічної конкуренції;

– визначено ознаки патентного тролінгу:

1) монопольне право володільця патенту на об'єкт інтелектуальної власності виникає внаслідок офіційної реєстрації майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок або укладання відповідного правочину;

2) має місце факт недобросовісного використання майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок;

3) мета недобросовісного використання майнових прав – досягнення неправомірних переваг у конкуренції без використання запатентованого об'єкта інтелектуальної власності в господарській діяльності.

– запропоновано закріплення на законодавчому рівні визначення поняття «зловживання патентними правами (Патентний тролінг)» як діяльності з набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності при відсутності зв'язку з виробництвом та/або винахідницькою діяльністю щодо цього об'єкта з подальшим недобросовісним використанням набутого права для досягнення неправомірних переваг у конкуренції, результатом чого є спотворення економічної конкуренції;

– визначено необхідність доповнення глави 3 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» окремою статтею, в якій визначити в якості окремого складу правопорушення зловживання патентними правами (патентний тролінг). Станом на сьогодні порушення у вигляді патентного тролінгу можливо розглядати в межах ст. 15 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» як досягнення неправомірних переваг у конкуренції,

проте це надто загальна норма і її застосування до досліджуваних правопорушень може бути ускладнене. Тому необхідно доповнити Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» статтею 15–2 такого змісту: «Зловживання патентними правами (патентний тролінг), що завдало шкоди законним інтересам та охоронюваним правам суб'єктів господарювання та/або третіх осіб, яке підтверджено рішенням органу державної влади, органу місцевого самоврядування, наділеного відповідною компетенцією». Відповідальність за це правопорушення передбачена у вигляді накладення штрафу відповідно до ст. 21 «Про захист від недобросовісної конкуренції»;

– виявлено прогалини в українському законодавстві щодо врахування законних інтересів вразливих (з точки зору відсутності цифрових знань) категорій споживачів (комунальних та інших суспільно необхідних послуг) з питань отримання інформації про суб'єктів господарювання, які надають зазначені послуги, з їх веб-сайтів, якими вони не можуть користуватися через відсутність відповідних знань, навичок, ресурсів, та обґрунтовано необхідність врахування інтересів цих категорій споживачів шляхом законодавчо закріпленої можливості отриманні цієї інформації з інших (аналогових) джерел, що є більш доступними для такої категорії споживачів, і, відповідно, обов'язку суб'єктів господарювання забезпечувати таку можливість;

– встановлено, що закріплені в ЦК України положення про юридичних осіб публічного права надміру лаконічні й не враховують реалії сучасного економічного життя, в якому публічними функціями можуть володіти юридичні особи приватного права в силу делегування їм уповноваженими органами окремих функцій держави або набуття таких функцій у результаті домінування на певному ринку. Відповідно пропонується варіант корегування чинного законодавства шляхом прийняття спеціального закону про таких осіб;

– обґрунтовано необхідність внесення змін до законодавства України шляхом доповнення Законом України «Про адміністратив-

ні послуги» поняттям «управлінські послуги», а також шляхом уточнення ДК 021:2015. Зокрема, код «79420000–4: Послуги з управління» слід визначити як «79420000–4: Допомога (послуга), пов'язана з управлінням»;

- сформовано визначення страхування зовнішньоекономічного ризику в умовах воєнного стану – це комплекс видів страхування, які забезпечують захист інтересів вітчизняних та іноземних учасників різних форм міжнародної співпраці від ризиків, викликаних війною та збройними конфліктами, у разі настання страхових випадків, визначених договором страхування, за рахунок коштів фондів, що формуються шляхом сплати страхувальниками страхових премій (платежів, внесків), доходів від розміщення коштів таких фондів та інших доходів страховика, отриманих згідно із законодавством чи грантових програм;

- запропоновано визначення цифрових ринків. Цифрові ринки – це електронні платформи, які функціонують на основі цифрових технологій у мережі Інтернет, є джерелами інформації та дозволяють на її основі здійснювати електронні трансакції, що служать підставою для переміщення, обміну, купівлі-продажу товарів, робіт, послуг. Вони поєднують продавців і покупців у віртуальному середовищі та включають широке коло економічних взаємодій – від електронної комерції і фінансових операцій до різноманітних онлайн-сервісів. Цифрові ринки мають такі характерні риси, як глобальний доступ, висока швидкість обміну інформацією, низькі транзакційні витрати, а також наявність великих обсягів даних, які впливають на ринкову конкуренцію, вибір споживачів та формують пропозицію;

- сформовано принципи державно-приватного партнерства, серед яких рівність перед законом державних та приватних партнерів; заборона будь-якої дискримінації прав державних чи приватних партнерів; узгодження інтересів державних та приватних партнерів із метою отримання взаємної вигоди; незмінність протягом усього строку дії договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, цільового призначення та форми власності об'єктів,

переданих приватному партнеру; визнання державними та приватними партнерами прав і обов'язків, передбачених законодавством України та визначених умовами договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства; справедливий розподіл між державним та приватним партнерами ризиків, пов'язаних із виконанням договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства; визначення приватного партнера на конкурсних засадах, окрім випадків, установлених законом.

Удосконалено:

- визначення патентно-інформаційного пошуку як обов'язкової складової процедури отримання патенту на корисні моделі та свідоцтва на промислові зразки із установленням критеріїв для його проведення та досягнення необхідних результатів із наступним представленням отриманого висновку в складі заявки на реєстрацію прав на потенційний об'єкт інтелектуальної власності в УКРНОІВІ;

- визначення обов'язкового етапу процедури патентування здійснення кваліфікаційної експертизи для корисних моделей і промислових зразків із обов'язковим результуючим експертним висновком, де серед іншого повинна бути надана оцінка відповідності об'єкта патентування критеріям патентозданості та охороноздатності. Існуючі станом на сьогодні норми ст. 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та ст. 14 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» передбачають проведення лише формальної експертизи для корисних моделей і промислових зразків, що не дає можливості для оцінки патентоздатності об'єкта патентування. Відповідно наслідком нормативних новацій повинна стати ліквідація такої правової категорії як деклараційні патенти;

- доведено необхідність скасування відповідальності власника патенту за відповідність промислового зразка критеріям охороноздатності (ч. 2 п. 1 ст. 16 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки»). Ця норма породжує можливості для зловживань у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності. Відпо-

відність промислового зразка критеріям охороноздатності повинна бути визначена в результаті проведення кваліфікаційної експертизи;

- обґрунтовано необхідність скорочення строків невикористання або недостатнього використання промислових зразків із трьох років до одного, а також передбачити можливість скорочення термінів дії патентів у випадку тривалого (більше трьох років) невикористання або недостатнього використання об'єктів патентування без поважних причин;

- обґрунтовано доцільність внесення змін до чинних порядків внесення даних до існуючих реєстрів об'єктів права інтелектуальної власності щодо свідоцтв на промислові зразки та патентів на корисні моделі, а саме доповнення існуючого переліку документів виногою надання результатів кваліфікаційної експертизи;

- виходячи з аналізу різних наукових підходів до трактування визначення поняття «банківської діяльності» та дещо звуженням його законодавче тлумачення, автор уточнює та розширює поняття «банківської діяльності» у ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» разом з його основними ознаками. Автор пропонує наступне формулювання: «банківська діяльність – це діяльність фінансової установи, яка є юридичною особою, що створена у формі акціонерного товариства або кооперативного банку, має сформований статутний капітал відповідно до нормативів НБУ, отримала банківську ліцензію та здійснює банківські та фінансові послуги відповідно до ст. 47 цього Закону з метою отримання прибутку»;

- нові пом'якшення та/або скасування валютних заборон стосовно здійснення валютних операцій вводяться майже щомісячно. Юридичним особам слід приділити увагу щодо дотримання граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, які становлять 180 календарних днів та застосовуються до операцій, здійснених з 05 квітня 2022 року.

Ураховуючи з проведеного аналізу судової практики, пропонується внести зміни до п. 14 Постанови НБУ № 18 щодо доповнення підпунктами 46 та 47 переліку винятків із обмежень:

«...46) усіх операцій, пов'язаних із виконанням Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах від 2 липня 2019 року;

47) операцій, пов'язаних із виконанням юридичними особами-резидентами приватної форми власності рішень іноземних судів та мирових угод, укладених сторонами в процесі та/або внаслідок розгляду справи судом, включаючи справи щодо визнання та надання дозволу на виконання рішень іноземних судів в Україні.»;

— у результаті дослідження регулювання діяльності іноземних банків у Європейському Союзі визначено, що ЄС прагне забезпечити стабільність і стійкість свого фінансового сектора за допомогою детальних правових норм, що викликано в першу чергу за рахунок змін після 2007–2008 років та подій під час пандемії COVID-19. Включення пруденційних вимог, у тому числі Capital Requirements Directive і Capital Requirements Regulation говорить про уніфікований підхід до зміцнення стабільності фінансового сектора. Важливу роль у даному контексті відіграла також норма Basel III, що також посилила стандарти регулювання банківського сектору та управління ризиків у даній сфері. Ці стандарти, зосереджені на підвищених вимогах до структури капіталу, левериджу та оцінок ліквідності, а також спрямована на зменшення коливань банківських доходів, одночасно підвищуючи рівень стабільності;

— у господарсько-правовому аспекті обґрунтовано положення, що євроінтеграційний вектор значно вплинув та буде продовжувати впливати на національне законодавство України, тому розроблені проєкти як і вже прийняті закони потребують належної оцінки їх ефективності. Угода про асоціацію виступає своєрідною ідеєю (пропозицією) потреби розроблення акту, яка аналізується сторонами у сфері господарювання. Значна кількість прийнятих євроінтеграційних норм не завжди свідчить про якість адаптації, тому системний аналіз проведених імплементаційних заходів *acquis* ЄС є важливою роботою для оцінки ефективності політик (правового регулювання) та законодавства;

– професійна термінологія, структура тих чи інших ринкових процесів, особливості контролю органами державної влади вказують на складність побудови архітектури проєкту та на передбачувану наявність винятків та застережень. У цьому випадку може виникнути конфлікт між простою «букви» закону, коли норма повинна бути легкою для сприйняття й бажано містилася би в одному реченні й тим, що чіткість положення не може бути досягнута простою формування. Якість проєкту та закону залежать від якісної експертизи, яка би проводилася не поспіхом, а із залученням експертів із різних галузей та на різних рівнях відповідно до структури законодавчого процесу з метою об’єктивної оцінки.

Дістало подальшого розвитку:

– дієвим заходом у подоланні патентних зловживань та й взагалі для підвищення якості юрисдикційного захисту прав на об’єкти інтелектуальної власності повинно бути виокремлення та спеціалізація судового розгляду справ у досліджуваній сфері суспільних відносин. Одним із дієвих заходів по підвищенню якості юрисдикційної діяльності в сфері захисту прав на об’єкти інтелектуальної власності повинно стати створення спеціалізованих судових органів. Вважаємо доцільним внесення змін до Господарського процесуального кодексу України з пропозицією покладення повноважень із вирішення спорів у сфері конкуренції на Вищий суд з питань інтелектуальної власності та економічної конкуренції. Мовиться про створення спеціалізованого суду в сфері конкуренції шляхом додавання відповідних функцій Вищому суду з питань інтелектуальної власності. Вважаємо таку пропозицію об’єктивно продуктивною. Адже створення такої спеціалізованої судової інстанції, яка поєднувала б суміжні сфери економіко-правового регулювання, підняло б на новий рівень якість юрисдикційної форми захисту прав як у сфері об’єктів інтелектуальної власності, так і в сфері захисту економічної конкуренції;

– обґрунтування про роль економічної безпеки як складової національної безпеки з огляду на її потенціал щодо забезпечення інвестування в інші складові національної безпеки (екологічну,

енергетичну, продовольчу, здоров'я нації/медичну, розвитку оборонно-промислового комплексу тощо) залежить у цілому безпека країни. Своєю чергою, в економічній безпеці важливе місце посідає можливість залучення інвестицій для реалізації зазначених складових нацбезпеки і, насамперед, механізму державно-приватного партнерства;

– положення про необхідність пошуку економіко-правових механізмів залучення інвестицій у грандіозному (486 млрд доларів США за оцінками Світового банку станом на грудень 2023 р.) розмірі для повоєнної відбудови України та використання в цій справі досвіду ЄС щодо міжнародного (у межах ЄС) інституційного публічно-приватного партнерства, передбаченого Регламентом 2021/2085 від 19.11.2021 «Про заснування спільних підприємств у рамках Horizon Europe та скасування Регламентів (ЄС) № 219/2007, (ЄС) № 557/2014, (ЄС) № 558/2014, (ЄС) № 559/2014, (ЄС) № 560/2014, (ЄС) № 561/2014 та (ЄС) № 642/2014» (далі – Регламент 2021/2085)/ Council Regulation (EU) 2021/2085 of 19 November 2021 establishing the Joint Undertakings under Horizon European and repealing Regulations (EC) № 219/2007, (EU) № 557/2014, (EU) № 558/2014, (EU) № 559/2014, (EU) № 560/2014, (EU) № 561/2014 and (EU) № 642/2014. ST/12156/2021/INIT;

– визначення переваг державно-приватного партнерства/ДПП серед інших економіко-правових механізмів залучення інвестицій (індустріальних, технологічних, наукових парків, спеціального режиму митної зони, режиму Дія Сіті тощо) та інституційної (відповідно до права ЄС) або корпоративної (шляхом створення партнерами спільного підприємства) перед суто договірною формою ДПП;

– результатом вивчення змісту директив Європейського Союзу, що регулюють оподаткування банківського сектору, подачу річної та консолідованої звітності фінансових установ, підвищення прозорості, а також гармонізацію банківського сектору в цілому стало виділення принципу «єдиного паспорта», що полегшує роботу філій банків у країнах ЄС. Незважаючи на посилену нормативно-правову

базу, банківський сектор ЄС стикається з проблемами, зокрема прибутковістю, фрагментацією ринку та структурними перешкодами для консолідації банків. Ці виклики підкреслюють необхідність постійної адаптації та вдосконалення практики регулювання для сприяння більш стійкому та конкурентоспроможному банківському сектору. Виходячи з нормативно-правового ландшафту ЄС доведено важливість приведення банківського законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема тих, які встановлені в рамках Basel III. Удосконалення методів управління ризиками, забезпечення належних запасів капіталу та сприяння прозорості та підзвітності є ключовими. Наразі Національний банк України відіграє вирішальну роль у забезпеченні дотримання банківського законодавства, нагляді за банками з іноземним капіталом та впровадженні заходів для сприяння фінансовій стабільності, особливо в умовах війни та викликаних нею наслідків. Актуальним для проведення подальших досліджень є більш глибока оцінка законодавства країн Європейського Союзу та знаходження можливостей використання місцевого досвіду в Україні;

- визначення економічного примусу як ситуації, коли третя країна намагається чинити тиск на ЄС або державу-члена, щоб змусити його зробити певний політичний вибір, застосовуючи або погрожуючи застосувати заходи, що впливають на торгівлю або інвестиції проти ЄС або держави-члена. Економічний примус із боку третіх країн застосовується все частіше і в значних масштабах;

- під час дії правового режиму воєнного стану залишаються важливими вимоги дотримання якості проекту як гарантії забезпечення ефективності законодавства у сфері господарювання. До основних недоліків законопроектів у сфері господарювання під час дії правового режиму воєнного стану можна віднести: відсутність концепції проекту (належного обґрунтування); неналежне техніко-юридичне виконання проекту (проблеми із використанням юридичної термінології, неузгодженість положень проекту із чинним законодавством); відсутність належного механізму реалізації;

– лавинне збільшення кількості проєктів у сфері господарювання призводить до надмірної завантаженості відповідних органів державної влади, які здійснюють їх правовий аналіз. У результаті цього, зусилля державних службовців і Апарату Верховної Ради України і відповідних міністерств зосереджуються на тому, щоби проводити аналіз неякісних проєктів, які не мають ні належного обґрунтування щодо доцільності їх прийняття ні адекватного техніко-юридичного виконання;

– у випадку коли йдеться про збройну агресію однієї держави проти іншої, то й санкції щодо суб'єктів господарювання набуватимуть змісту та накладатимуться на суб'єктів господарювання у випадку їх пов'язаності (зв'язку) із державою-агресором. Суб'єктів господарювання розглядають у сучасному світі не як аполітичні організації, які роблять тільки «бізнес», а як економічні організації, які маючи економічну владу та суттєво впливають на політику та на спроможність держави-агресора розпочати та продовжувати війну. Тому й на суб'єктів господарювання накладається особлива «воєнна економічна відповідальність» у виді санкцій;

– у господарсько-правовому аспекті обґрунтовано положення, що євроінтеграційний вектор значно вплинув та буде продовжувати впливати на національне законодавство України, тому розроблені проєкти як і вже прийняті закони потребують належної оцінки їх ефективності. Угода про асоціацію виступає своєрідною ідеєю (пропозицією) потреби розроблення акту, яка аналізується сторонами у сфері господарювання. Значна кількість прийнятих євроінтеграційних норм не завжди свідчить про якість адаптації, тому системний аналіз проведених імплементаційних заходів *acquis* ЄС є важливою роботою для оцінки ефективності політик (правового регулювання) та законодавства.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Вінник О. М. Потенціал інституційного державно-приватного партнерства для стратегічного інвестування: використання до-

свіду ЄС для повоєнної відбудови України : монографія. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 108 с.

Збірник наукових праць – 1:

– Правове забезпечення партнерських відносин бізнесу і держави в умовах євроінтеграції : зб. наук. пр. / за ред. В. І. Полюховича ; НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 263 с.

Науковий захід – 1:

– Науково-практичний круглий стіл «Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України» (м. Київ, 27 черв. 2024 р.).

Законопроект – 1:

– Проект Закону України «Про доповнення законів України «Про державно-приватне партнерство» та «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» положеннями щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності». Направлено до Верховної Ради України.

Наукові статті – 16, зокрема:

– Полюхович В. І. Захист економічної конкуренції в сфері інтелектуальної власності: протидія патентному тролінгу. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 228–237. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.31>;

– Полюхович В. І. Захист економічної конкуренції на цифрових ринках в Україні. *Університетські наукові записки*. 2024. № 5(101). С. 17–30. <https://doi.org/10.37491/UNZ.101.2>;

– Вінник О. М. Проблема критеріїв віднесення юридичних осіб до публічного права. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. № 1. С. 141–156. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2023-31-1-141>;

– Вінник О. М. Законодавча складова проблеми Євроінтеграції (окремі аспекти). *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 8–15. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.1>;

– Вінник О. М., Шаповалова О. В. Проблеми правового забезпечення стратегічного інвестування та поступу цифровізації з використанням досвіду ЄС в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови України. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 274–283. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.36>;

– Вінник О. М. Роль корпоративної (інституційної) форми державно-приватного партнерства у справі стратегічного інвестування: проблеми вдосконалення правового регулювання. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 2. С. 37–44. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.48>;

– Олефір В. І. Корупційні ризики в процесі утворення і функціонування юридичних осіб публічного права. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. С. 319–329;

– Олефір В. І. Роль дозвільної системи в державному регулюванні господарської діяльності. *Публічне право*. 2024. № 4. С. 61–70.

– Бакалінська О. О., Шовкопляс Г. М. Створення та правовий статус спеціально уповноваженого органу на ринку небанківських фінансових послуг. *Проблеми законності*. 2024. № 164. С. 106–116;

– Гончаренко О. М. Підвищення якості законопроектів як гарантія забезпечення ефективності законодавства у сфері господарювання в умовах правового режиму воєнного стану. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24(2). С. 57–65. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.51>;

– Цветков А. М. Поняття та сутність банківської діяльності в умовах євроінтеграції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 478–481. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/111>;

– Цветков А. М. Правові аспекти валютних обмежень введених Національним банком України для бізнесу в умовах воєнного стану. *Альманах права. Правові засади нормотворчої діяльності: національний і зарубіжний досвід: до 75-річчя Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 1949–2024*. 2024. Вип. 15. С. 472–480. <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2024-15-427-480>.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 2:

– Krupchan O., Olefir V., Derevyanko B., Teremetskyi V., Popovych T., Andrushchenko L., Malyshev O. «Concept of «Management Services» in Ukrainian Legislation and EU. *Laws Lex Humana*. 2024. Vol. 16. N 1. (Universidade Católica de Petrópolis, Rio de Janeiro, Brasil);

– Цветков А. М. Правове регулювання банків з іноземним капіталом в окремих країнах ЄС. *Social & Legal Studios: The scientific and analytical journal*. 2024. Vol. 7. № 2. Р. 96–103. <https://doi.org/10.32518/sals2.2024.96>

Тези наукових доповідей –10.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Тема «Теоретичні, законодавчі та правозастосовні проблеми кримінально-правової охорони інформаційної безпеки в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021. Термін виконання: 01.01.2022–31.12.2024. Номер державної реєстрації: 0121U114324. Науковий керівник – Борисов В. І.

Метою наукового дослідження є створення концептуальних засад та перспективних напрямів вирішення теоретичних, законодавчих і правозастосовних проблем кримінально-правової охорони інформаційної безпеки в Україні.

Основні наукові результати:

– з’ясовано, що серед кримінально-правових норм, що містяться в розділі I Особливої частини КК, на захист такого об’єкта, як інформаційна безпека, спрямовані: ч. 2 ст. 109 КК, ст. 110 КК, ст. 111 КК, частини 1, 3, 5, 6 ст. 1111 КК, ст. 114 КК, ст. 1142 КК; запропоновано класифікацію злочинів проти інформаційної безпеки, передбачених розділом I Особливої частини КК,

за об'єктом: 1) злочини, в яких інформаційна безпека виступає як основний безпосередній об'єкт (ст. 111 КК, частини 1, 3, 6 ст. 1111 КК, ст. 114 КК, ст. 1142 КК). При цьому лише при наданні іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України (ст. 111 КК – третя форма державної зради) цей об'єкт є альтернативним, у всіх інших – безальтернативним; 2) злочини, в яких інформаційна безпека виступає як додатковий факультативний об'єкт (ч. 2 ст. 109 КК, ст. 110 КК, ч. 5 ст. 1111 КК);

– встановлено, що внутрішня та зовнішня складові інформаційного суверенітету України поставлені під охорону в межах таких видових об'єктів злочинів, передбачених нормами розділу I Особливої частини КК України: а) суспільні відносини щодо убезпечення базових складових конституційного ладу (ст. ст. 109, 110 КК України); б) суспільні відносини щодо охорони інформації, яка становить державну таємницю, як складову забезпечення основ національної безпеки України у військовій, економічній, науково-технологічній, зовнішньополітичній сферах (ст. ст. 111, 114 КК України) або інформації, що не становить державної таємниці, але є військово значущою (ст. 114–2 КК України);

– обґрунтовано ідею, що публічні заклики до невизнання державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях України (ч. 1 ст. 111–1 КК України) є кримінально-протиправним інформаційним діянням, що здатне підірвати інформаційний суверенітет держави, який, на відміну від класичного розуміння державного суверенітету, вже не має чітких територіальних кордонів і зводиться до контролю над сегментом власної кіберінфраструктури;

– запропоновано внести зміни до Закону України «Про інформацію» в частині формулювання легального визначення поняття «чутлива інформація», до змісту якої доцільно віднести відомості, розголошення яких може завдати шкоду національній безпеці, обороноздатності, громадському порядку. У зв'язку з цим визначено вичерпний перелік категорій чутливої інформації, до якого варто

віднести інформацію про бойову готовність та забезпечення сил оборони; про об'єкти критичної інфраструктури та наслідки їх обстрілів; про підприємства оборонно-промислового комплексу та їх розташування (стану виробничих потужностей підприємств, планів їх модернізації та розвитку, відомостей про відповідальних спеціалістів та членів їх родин); про виробництво готової продукції та залучення підприємств-співвиконавців (проведення тендерів, укладання договорів, розташування підприємств-постачальників); про реалізацію вітчизняних проєктів із розроблення (модернізації) новітнього озброєння й військової техніки; про канали отримання військової та матеріально-технічної допомоги від іноземних партнерів та ін.;

– доведено позицію, що про втрату зображенням особи ознаки конфіденційності як визначальної властивості предмета кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК (порушення недоторканності приватного життя), може свідчити лише таке його оприлюднення, що було здійснено способом, орієнтованим на не-визначену кількість людей (а не будь-яке його оприлюднення), прикладами чого є, зокрема, розміщення зображення самою особою у вільному доступі в мережі Інтернет (шляхом публікації у відкритому профілі на базі тієї чи іншої соціальної мережі, загальнодоступних чатах/форумах тощо);

– запропоновано доповнити ч. 2 ст. 259 КК (завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності) такими обставинами, що обтяжують відповідальність, як «повідомлення про підготовку вибуху, підпалу ... на кількох об'єктах» та «вчинення в умовах воєнного або надзвичайного стану»;

– запропоновано поряд із тяжкими наслідками у ч. 3 ст. 422 КК (розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості) передбачити таку обставину, що обтяжує відповідальність, як «вчинення в умовах воєнного або надзвичайного стану»;

– визначені теоретичні проблеми кримінальної відповідальності за пропаганду війни, а саме питання доцільності криміналізації пропаганди війни на національному рівні; невідповідності назви ст. 436 КК України змісту її диспозиції, що в порівнянні з іншими кримінально-правовими нормами порушує принцип системності кримінального законодавства; невідповідності диспозиції ст. 436 КК України термінології міжнародно-правових актів; невідповідності санкції ст. 436 КК України ступеню суспільної небезпечності передбаченого нею кримінального правопорушення; необхідності закріплення кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак пропаганди війни в ст. 436 КК України;

– запропоновано передбачити в КК України на рівні спеціальної заборони відповідальність за прояви геноцидної риторики, формами об'єктивної сторони якої виступають: 1) виправдовування геноциду, 2) визнання правомірним геноциду, 3) заперечення геноциду, 4) явне применшення його наслідків, 5) глорифікацію осіб, які його здійснювали, 6) виготовлення матеріалів, у яких містяться означені характеристики, з метою їх розповсюдження; 7) розповсюдження таких матеріалів. При цьому обов'язковою ознакою перших п'яти форм слід вважати публічний характер їх учинення.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки в Україні : монографія / В. І. Борисов, О. О. Пащенко, Д. П. Євтєєва та ін. ; за заг. ред. В. І. Борисова, О. О. Пащенка ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2024. 328 с.

Збірники наукових праць – 1:

– Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол. : В. С. Батиргарєєва (голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2024. Вип. 47. 246 с.

Наукові статті – 12:

- Базелюк В. В. Об’єктивна сторона передачі або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни (ст. 330 КК України). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. № 85. Ч. 3. С. 236–240. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.37>;
- Карчевський М. В. Основні проблеми кримінально-правової охорони інформаційної безпеки в Україні. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024. № 1 (47). С. 120–129;
- Карчевський М. В. Практика протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання інформаційних технологій. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 116–124. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-116>;
- Куковинець Д. О. Зображення особи як предмет порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 106–114;
- Нетеса Н. В. Інформаційний колабораціонізм: деякі проблемні аспекти тлумачення та застосування кримінально-правових норм. *Інформація і право*. 2024. № 4(51). С. 220–232. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).318138](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).318138);
- Новікова К. А. Проблеми кримінальної відповідальності за пропаганду війни. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 77–86;
- Пашенко О. О. Доктринальні питання об’єкта та суб’єктивної сторони публічних закликів до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади (ч. 2 ст. 109 КК України). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 84–91. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-84>;
- Пашенко О. О. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки нормами Розділу I Особливої частини КК України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 11–17;
- Федосєєв В. В. Проблемні аспекти тлумачення та застосування норми про кримінальну відповідальність за незаконне поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння,

та бойових припасів в Україну (ч. 1 ст. 114–2 КК України). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 177–185;

– Федюк В. В. Інформаційна безпека та інформаційний суверенітет як об'єкти кримінально-правової охорони (на прикладі ст. 111 Кримінального кодексу України). *Наукові перспективи*. 2024. № 12(54). С. 1380–1391. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)–1380–1391](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)–1380–1391);

– Шепітько М. В., Борисов В. І., Базелюк В. В., Новікова К. А. Інформаційні кримінально-протиправні діяння, що посягають на мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 11–21. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-11>;

– Шепітько М. В. Формування кримінально-правової політики в сфері протидії ворожій пропаганді під час війни. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 234–244.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 1:

– Borisov V., Pashchenko O., Novikova K. Criminal law ensuring the information security of persons living with the immunodeficiency virus. *Wiadomości Lekarskie*. 2024. Vol. 77, No. 12. P. 2523–2528. <https://doi.org/10.36740/WLek/196335>.

Законопроект – 1:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення кримінально-правової охорони інформаційної безпеки», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього.

Тези наукових доповідей – 80.

Тема «Дотримання прав людини при виконанні покарань і поводженні із засудженими в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0121U114397. Термін виконання: 01.01.2022–31.12.2024. Науковий керівник теми – Пивоваров В. В.

Метою наукового дослідження визначено вдосконалення кримінально-виконавчого законодавства з метою приведення його у відповідність до загальноприйнятих стандартів поводження із засудженими; з'ясування проблем та можливостей запровадження в Україні нових інституцій, які би сприяли виправленню та ресоціалізації засуджених, запобіганню вчинення ними повторних злочинів та забезпечили б фізичну, процедурну, динамічну безпеку в місцях позбавлення волі; правова регламентація та практика тримання військовополонених та поводження з ними, у тому числі й у разі засудження.

Основні наукові результати:

— доведено, що в умовах провадженого в Україні воєнного стану зміщено пріоритети функціонування кримінально-виконавчої системи на розгляд фактів і подолання причин порушення прав засуджених та ув'язнених, проблеми виявлення катування, насильства та залякування в установах виконання покарань, незабезпечення безпеки засуджених, ув'язнених та персоналу в зонах бойових дій, неналежний стан установ виконання покарань, до яких переміщуються евакуйовані засуджені та ув'язнені, несвоєчасне, неповне звільнення засуджених та ув'язнених за відповідними правовими підставами або позбавлення засуджених та ув'язнених таких можливостей крім завдань щодо реалізації кари, створення умов для виправлення та ресоціалізації засуджених, запобіганню вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так й іншими особами; важливе значення набули завдання забезпечення засуджених і персоналу органів та установ виконання покарань, а також забезпечення відповідності міжнародним стандартам утримання військовополонених, що є важливим індикатором євроінтеграційного поступу Української держави;

— дослідженням підтверджено, що в установах виконання покарань в умовах воєнного стану забезпечення засуджених осіб та персоналу таких установ передбачає реальне вжиття заходів щодо покращення ситуації у відповідній сфері в частині спільної міжвідомчої роботи щодо організації повернення засуджених із окупова-

них територій на території, підконтрольні Україні; створення гуманітарних коридорів для забезпечення потреб установ виконання покарань, які опинилися на окупованих територіях; налагодження позитивних взаємовідносин між персоналом установи виконання покарань та засудженими з метою мінімізації ризиків переходу засуджених на бік ворога у разі захоплення установи виконання покарань; проведення заходів адміністрацією установи виконання покарання з персоналом установи, спрямованих на запобігання ризиків колабораційної діяльності;

– доведена відсутність стійкої доктринальної основи покарання у виді довічного позбавлення волі, що пов'язано з браком вивчення гуманістичної природи цього покарання, відсутністю його переконливого логічного обґрунтування, неможливістю досягнення ним цілей, які стоять перед кримінальним покаранням, що, в свою чергу, ставить радикальне питання його доцільності й ефективності. З огляду на чинну практику застосування довічного позбавлення волі та виконання цього виду покарання контекстно рекомендацій і висновків міжнародних органів та інституцій (ЄСПЛ, Комітет із запобігання катуванням), визначені структурні детермінанти системних порушень прав людини, що тягне за собою значні міжнародні втрати для України. Ці втрати мають як іміджевий, так і фінансовий характер, а також негативно впливають на деякі інститути кримінально-правових галузей права;

– аргументовано, що можливість проходження військової служби особами, які умовно-достроково звільнені від відбування покарання, має цілком проєвропейський та людиноцентристський підхід до гуманізації системи кримінального та кримінально-виконавчого законодавства. Водночас дослідження актуалізувало й низку викликів: фактично процес ресоціалізації та реінтеграції особи, яка отримала умовно-дострокове звільнення від відбування покарання для проходження військової служби, покладатиметься на командування військової частини або підрозділу, де засуджена особа проходитиме військову службу. Тобто командир фактично стає тією особою, яка повинна слідкувати за тим, щоб такий військовослужбовець

виконував військові статутні обов'язки, а також вивчав і контролював криміногенні потреби умовно-достроково звільненої особи для проходження військової служби, мінімізувати загально-кримінальні ризики тощо. Актуалізовано також проблемні питання реалізації засудженими права на допуск до військової служби в умовах воєнного стану: відсутність права на щорічну відпустку, законодавча невизначеність у «спеціалізованості» підрозділів чи військових частин де особа, звільнена від відбування покарання проходила військову службу, тощо. Обґрунтовано пропозицію щодо збільшення і покращення штатів фахівців із соціально-виховної та психологічної роботи, делегування частини повноважень органу пробачії, запровадження системи обов'язкових профілактичних заходів спостереження і контролю за поведінкою окремих осіб, із метою сприяння їх ресоціалізації та реінтеграції в суспільстві;

– визначено необхідність законодавчого закріплення у КВК України чіткого механізму евакуації засуджених під час воєнного стану для гарантування особистої безпеки засуджених, персоналу установ виконання покарань та збереження їх життя; нормування забезпечення особам, які позбавлені волі та опинилися на тимчасово окупованих територіях під владою супротивної сторони, особливого захисту, оскільки через окупацію вони не користуються захистом і владним впливом власної держави тощо. Констатовано, що систематичні та серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права та міжнародного права, вчинені збройними силами російської федерації під час захоплення в полон українських військовослужбовців, а також їх катувань або нелюдського поводження, обумовлюють потребу нормування реалізації соціальних прав військовополонених, до яких належить зв'язок із зовнішнім світом;

– обґрунтовано, що у сфері поводження із засудженими військовослужбовцями і ветеранами війни доцільно актуалізувати методологічні концепти катанестичного підходу, який передбачає таку організацію психологічної, правової, соціальної, медичної та інших напрямів підтримки засуджених, яка ґрунтується на спостереженні, абілітації та реабілітації, покращення якості життя за технологією

«вікна можливостей» у реалізації основоположних прав особи цієї категорії засуджених, відстеження ефективності й правильності обраного шляху ресоціалізації. Цей підхід актуалізує принцип індивідуалізації спрямованості підтримки, яка базується на глибинному розумінні особи засудженого військовослужбовця чи ветерана війни, його почуттів, переживань, установок, світогляду, взаємовідносин із оточенням. Втілення катamnестичного підходу передбачає розроблення рекомендацій з нормалізації ситуації підтримки засудженого із залученням ресурсів найближчого соціального оточення, урахування конкретного життєвого періоду, основних чинників, що визначають ймовірний життєвий сценарій;

— встановлено, що в реаліях сьогодення, обумовлених посиленням факторів упровадженого воєнного стану, доцільним є використання практик рекурсивного мислення здобувачів освіти в установах виконання покарань для формування безпечної поведінки. У цьому вбачається солідний потенціал ресоціалізуючого значення навчальних взаємодій і навчально-пізнавальних комунікацій, які визначаються Порядком організації здобуття повної загальної середньої освіти засудженими до позбавлення волі на певний строк або довічного позбавлення волі, а також неповнолітніми особами, взятими під варту;

— науково обґрунтовано умови ефективності соціально-виховної роботи для ресоціалізації засуджених в аспекті формування громадянської ідентичності, а саме: залежності організаційно-управлінських етапів соціально-виховної роботи в установі виконання покарань від результатів спостережень, діагностичних і корекційних заходів соціально-психологічної служби; доцільності врахування в розробленні цільових і змістових аспектів соціально-виховної роботи методології ортобіотичного, катamnестичного і проблемного підходів для формування емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя, демонструвати риси усвідомленої громадянської ідентичності, формувати навколо себе безпечне життєве середовище; цілеспрямованого використання інтерактивних соціально орієнтованих технік, методів і прийомів взаємо-

дії із засудженням в установі виконання покарань представників соціально-психологічної служби, фахівців – представників громадських, освітніх, культурних організацій і установ для провадження актуальних соціально зорієнтованих заходів. Обґрунтовано доцільність зміни стратегії з декларативної на практично зорієнтовану. Це передбачає перспективу наукового і прикладного забезпечення реалізації ініціатив менторського супроводу індивідуальної роботи з формування громадянської компетентності, використання дозволеного спектру інтерактивних ресурсів і застосунків для здійснення неперервної громадянської освіти, розширення способів участі громадськості, волонтерів у неперервному духовно-моральному, національному, громадянському вихованні з урахуванням вікових особливостей засуджених, рівня соціальної занедбаності і ризик-орієнтованого підходу;

– узагальнено теоретико-прикладні засади реалізації завдань моніторингу місць несвободи для запобігання жорстокому поводженню з людьми, які там утримуються, у напрямі створення умов для неперервного розвитку фахівців моніторів Національного превентивного механізму в синхронних і асинхронних взаємодіях із використанням цифрових сервісів і мобільних застосунків, під час навчання за програмами підвищення кваліфікації, з використанням проблемного викладу, відкритого доступу до інформаційно-дорадчого і навчального матеріалу, інструкцій, бланків і стандартизованих документів, які допоможуть виконати всі заплановані спостереження в установі виконання покарань під час моніторингового візиту.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Дотримання прав людини при виконанні покарань і поводженні із засудженими в Україні: виклики, завдання, рішення в умовах воєнного стану : монографія / В. Ворожбіт-Горбатюк, Ю. Кернякевич-Танасійчук, О. Осадько та ін. ; наук. ред. В. Пивоваров. Харків : Право, 2024. 331 с.

Збірник наукових праць –1:

– Стратегія суспільної безпеки і пробація: світові стандарти і національні цінності : дайджест за результатами II всеукр. наук.-практ. заходу у формі круглого столу, (м. Харків, 4 квіт. 2024 р.): електрон. наук. вид. : Право, 2024. 48 с.

Наукові статті – 7:

– Пивоваров В. В., Яковець І. С. Ветерани у місцях позбавлення волі: досвід емпіричного дослідження. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 151–161;

– Ворожбіт-Горбатюк В. В. Формування громадянської ідентичності в установах виконання покарань в Україні. *Юридичний вісник*. 2024. № 1 (2). С. 49–55. <https://doi.org/10.32782/yuv.v1.2024.5>;

– Осадько О. О. Реалізація засудженими права на допуск до військової служби під час воєнного стану. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 162–167;

– Романов М. В. Щодо деяких причин невдач впровадження міжнародних стандартів і дотримання прав людини у пенітенціарній системі України. *Питання боротьби зі злочинністю*. Право. 2024. Вип. 47. С. 141–150;

– Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Діджиталізація кримінально-виконавчої системи України як стратегічний напрям її реформування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. С. 339–341;

– Ворожбіт-Горбатюк В. В. Використання штучного інтелекту під час розроблення проблем дотримання прав людини при виконанні покарань і поводженні із засудженими в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 125–134. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-125>;

– Пивоваров В. В., Ворожбіт-Горбатюк В. В., Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Осадько О. О., Романов М. В. «Дотримання прав людини при виконанні покарань і поводженні із засудженими в Україні» – комплементарність процесу і результатів дослідження фундаментальної теми. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 33–47. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-33>.

Науковий захід – 1:

– Науково-практичний захід у формі круглого столу «Стратегії суспільної безпеки і пробація: світові стандарти і національні цінності» (онлайн режим, 4 квіт. 2024 р.).

Законопроект – 1:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк».

Свідectво про реєстрацію авторського права на науковий твір – 1:

– Ворожбіт-Горбатюк В. В. Формування громадянської ідентичності в установах виконання покарань в Україні. *Юридичний вісник*. 2024. № 1(2). С. 49–55.

Тези наукових доповідей – 45.

Тема «Стратегія запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0120U105615. Термін виконання: 01.01.2021–31.12.2024. Науковий керівник теми – Голіна В. В.

Мета наукового дослідження – розробка концептуальних засад і перспективних напрямів стратегії запобігання правопорушенням у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні, удосконалення чинної системи державного управління забезпечення дорожнього руху в країні з урахуванням стандартів, що містяться у законодавстві ЄС, та особливостей воєнного стану.

Основні наукові результати:

– з’ясовано сутність та місце інновацій у системі безпеки дорожнього руху крізь призму зарубіжного досвіду;

– оцінено ефективність інновацій щодо покращення дорожньої інфраструктури, регулювання дорожнього руху й фіксації його порушень для зменшення дорожньо-транспортної смертності й травматизму;

– запропоновано типологію жертв автотранспортних правопорушень за характером поведінки в аварійній ситуації;

- описано зміст і значення поведінки жертв у механізмі вчинення автотранспортного правопорушення;

- на підставі аналізу динаміки кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту за довоєнний (2021) та воєнний (2022–2023) періоди виявлено певний спад облікованих правопорушень у цій сфері. Так, якщо у 2021 р. було обліковано 13493 досліджуваних кримінальних правопорушень, то вже у 2022 р. – 12755 (– 5,5%), а у 2023 р. – 10926 (– 14,4% порівняно з 2022 р. та –19,1% – з 2021 р.). Такий спад можна пояснити еміграцією населення, що пов’язана з війною (за різними даними Україну покинуло від 2 до 8 млн осіб), дією комендантського часу, послабленням контролю за деякими правопорушеннями в цій сфері тощо;

- визначено можливості та ризики застосування автопілотування транспортних засобів. Наведено аргументи на користь того, що керовані автопілотом транспортні засоби є набагато безпечнішими ніж такі, що керуються людьми. Такі функції автопілота, як утримання смуги руху, автоматичне екстрене гальмування та розпізнавання об’єктів, спрямовані на зниження ризиків дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП). До додаткових ризиків застосування автопілотування транспортних засобів віднесено можливі збоїв у роботі автопілотів або зовнішнього втручання в їх роботу;

- визначено сучасні діджитал – інструменти в сфері безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту, які впроваджують виробники транспортних засобів. Усі системи (функції) безпеки транспортного засобу (Safety Features), що розробляють та впроваджують виробники, можна умовно поділити на дві групи: активні (основні) та пасивні (додаткові). До систем активної безпеки, вирізнених на підставі їх спрямованості, належать: антиблокувальна гальмівна система (Anti-lock Braking System), електронний контроль стійкості (Electronic Stability Control), автономне екстрене гальмування (Autonomous Emergency Braking), система попередження про виїзд зі смуги руху (Lane Departure Warning), система моніторингу сліпих зон (Blind Spot Monitoring) та багато ін. До систем пасивної безпеки належать: подушки безпеки (Airbags), реміні безпеки (Seatbelts)

та система нагадування про ремінь безпеки (Seatbelt Reminders), підголівники (Head Restraint), бокові балки (Side Beams), високоміцне скло (High Strength and Shatterproof Glass), стандартизовані точки кріплення дитячого крісла (Standardized Child Seat Fixation Points) та багато ін.;

– виокремлено типові ролі особистості залежно від поведінки осіб, які вчинили правопорушення у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту (зухвалий порушник, адреналіновий порушник, безвідповідальний водій, «людина обставин», інфантильний порушник, недосвідчений водій, ситуативний порушник), надано характеристику таких ролей за результатами опитування різних категорій респондентів;

– визначено місце науково-технологічного прогресу в процесі поширення правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту, з'ясовано роль штучного інтелекту в спричиненні дорожньо-транспортних пригод;

– встановлено й обґрунтовано, що основним суттєвим і значущим криміногенним об'єктом запобіжного впливу в сфері убезпечення дорожнього руху є правосвідомість безпосередніх учасників дорожнього руху. У зв'язку з цим запропоновано впровадження культурологічного напрямку запобігання автотранспортним правопорушенням, який полягає в посиленні правового тиску (стягнень, санкцій, конфіскації тощо) на правосвідомість і на культуру поведінки учасників дорожнього руху;

– здійснена оцінка стану правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні в період воєнного стану. З'ясовано, що статистичні дані щодо наслідків та кількості зареєстрованих дорожньо-транспортних пригод за даними Національної поліції України та Офісу Генерального прокурора істотно відрізняються. Констатовано, що завдання, яке ставилося в Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 р. щодо зниження рівня смертності внаслідок дорожньо-транспортних пригод щонайменше на 30% до 2024 р., не виконано;

– встановлено корупційні ризики в діяльності щодо забезпечення безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Стратегія убезпечення дорожнього руху в Україні: виклики, проблеми, рішення : монографія / кол. авт. В. С. Батиргареєва, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Г. Колодяжний, С. С. Шрамко, А. В. Калініна, О. В. Новіков, Ю. Б. Данильченко, І. О. Христич. Харків : Право, 2024.

Збірник наукових праць – 1:

– Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол. : В. С. Батиргареєва (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2024. Вип. 48. 202 с.

Наукові статті – 15:

– Батиргареєва В. С., Голіна В. В., Головкін Б. М., Калініна А. В., Колодяжний М. Г., Новіков О. В., Христич І. О., Шрамко С. С. Концептуальні засади убезпечення дорожнього руху в Україні: на шляху до Vision Zero. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 22–32. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-22>;

– Батиргареєва В. С. Легалізація доходів, одержаних від розкрадання бюджетних коштів під час дорожньо-будівельних робіт: до кримінологічного аналізу проблеми. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. № 1. С. 245–265. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2023-31-1-245>;

– Батиргареєва В. С. Науково-технічний прогрес і правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: окремі ракурси проблеми. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 103–115. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-103>;

– Голіна В. В. Вплив зарубіжних практик забезпечення безпеки дорожнього руху на концепції запобігання транспортним правопорушенням в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 124–132. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-124>;

– Голіна В. В. Проблема готовності України до впроваджень у практику концепції культурологічного напрямку забезпечення дорожнього руху. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2024. Вип. 2(22). С. 319–337. <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.314983>;

– Головкін Б. М. Типологія жертв правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. № 84(3). С. 271–277. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.41>;

– Калініна А. В. Сучасні кримінологічні реалії запобігання керуванню транспортним засобом у стані сп'яніння. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 133–140. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-133>;

– Калініна А. В. Людський фактор у кримінальних правопорушеннях проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2024. Вип. 2(22). С. 353–370. <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.316185>;

– Колодяжний М. Г. Інновації у системі безпеки дорожнього руху: глобальний та національний виміри. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту ім. Е. О. Дідоренка*. 2024. № 1. С. 164–175. <https://doi.org/10.33766/2786-9156.105.164-175>;

– Колодяжний М. Г. Стратегія забезпечення дорожнього руху в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 1. С. 153–166. <https://doi.org/10.32631/vca.2024.1.12>;

– Новіков О. В. Запобігання дорожньо-транспортним пригодам диджитал-інструментами, що впроваджуються виробниками транспортних засобів. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 125. С. 136–145;

– Новіков О. В. Диджитал-інструменти у сфері безпеки дорожнього руху та їх роль у запобіганні дорожньо-транспортним пригодам. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 126. С. 101–108;

– Пироженко О. С. Реалізація адміністративної відповідальності за автотранспортні порушення у стані сп'яніння: кримінологічний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університе-*

ту. Серія «Право». 2024. № 86. Ч. 4. С. 329–334. <https://doi.org/10.24144/2307–3322.2024.86.1.4.50>;

– Христич І. О. Методичні основи обчислення правопорушень у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 311–315;

– Шрамко С. С. Оцінка сучасного стану безпеки дорожнього руху в Україні. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2024. Вип. 2(22). С. 338–352. <https://doi.org/10.21564/2311–9640.2024.22.315949>.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 1:

– Kalinina A., Shramko S., Golina V. Counting the Cost: A Study on Determination and Prevention of Traffic Crimes. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10. No. 4. P. 245–253. <https://doi.org/10.30525/2256–0742/2024-10-4-245-253>.

Проект концепції нормативно-правового акту – 1:

– проєкт Концепції культурологічного напрямку запобігання правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху в Україні.

Проект Концепції розроблено з метою впровадження культурологічного напрямку підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні.

Проектом Концепції пропонується напрямку інтегрувати найбільш на теперішній час ефективні, перевірені світовою практикою обмеження можливостей вчинення автотранспортних правопорушень, заходів, засобів, приладів, обладнання, соціального, правового, технічного, технологічного, культурологічного, організаційно-управлінського, кримінологічного, етичного та іншого характеру.

Свідectvo про реєстрацію авторського права на науковий твір – 1:

– Колодяжний М. Г. Стратегія убезпечення дорожнього руху в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 1. С. 153–166. Інформація про реєстрацію: авторське свідectvo на службовий твір № 131971 від 09.12.2024.

Тези наукових доповідей – 74.

Тема «Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0120U105608. Термін виконання: 01.01.2021–31.12.2024. Науковий керівник – Гуторова Н. О.

Метою наукового дослідження є вдосконалення чинної системи правових засобів захисту громадського здоров'я як складової національної безпеки, у т.ч. в умовах триваючого збройного конфлікту, підвищення епідемічного захисту населення, гарантування права на охорону здоров'я та медичну допомогу як абсолютного, необмеженого права кожного, усунення існуючих суперечностей і прогалин у правовому регулюванні системи громадського здоров'я.

Основні наукові результати:

- встановлено низку проблемних питань фармацевтичного ринку, а також фармацевтичного законодавства в Україні в довоєнний період та на поточний момент, застосування якого за мовчазної підтримки держави сприяє монополізації діяльності аптек;

- на підставі аналізу позитивного досвіду ФРН для реформування аптечної діяльності констатовано необхідність розробити та впровадити проект Закону України «Про організацію аптечної діяльності», який може передбачати зменшення концентрації аптек на територіальній основі. Такий підхід створить збалансовані фінансові умови для всіх учасників ринку, щоб кожна аптека могла стати прибутковою й зосередитися на виконанні суспільних завдань та покращенні обслуговування клієнтів;

- на підставі аналізу незаконної діяльності на фармацевтичному ринку в Україні виокремлено найбільш значні загрози для громадського здоров'я: підробку медичних продуктів та їхнє розповсюдження, незаконний продаж ліків, включаючи електронну комерцію, недобросовісну конкуренцію на фармацевтичному ринку та неналежний маркетинг у сфері охорони здоров'я, включаючи хабарництво медичних працівників фармацевтичними компаніями;

- обґрунтовано необхідність: 1) вдосконалення нормативного регулювання відповідальності за підробку та торгівлю медичними

продуктами через повну імплементацію Конвенції Medicrime в національне законодавство України, підвищення рівня підготовки працівників правоохоронних органів та зміни ставлення суддів і громадськості до покарання за такі злочини; 2) запровадження правових заходів, на прикладі Німеччини, Польщі та інших країн ЄС, проти монополізму та недобросовісної конкуренції на фармацевтичному ринку та перетворення його на професійну діяльність фармацевтичних фахівців, що надають послуги в сфері охорони здоров'я; 3) суворого регулювання діяльності медичних представників фармацевтичних компаній, установлення відповідальності за хабарництво медичних працівників із метою незаконного просування медичних продуктів; 4) правового обмеження інтернет-продажу ліків, установлення та застосування кримінальної відповідальності за незаконну торгівлю такими ліками, а також їх використання медичними працівниками в медичних послугах;

– обґрунтовано необхідність упровадження комплексної системи нормативного забезпечення надання медичної допомоги, зокрема формулярної системи для забезпечення раціонального використання лікарських засобів, оптимізації витрат та підвищення якості медичної допомоги, а також указано на необхідність систематичного дослідження її ефективності та моніторингу її реалізації для подальшого вдосконалення та об'єктивізації діяльності в сфері фармакотерапії;

– виявлено різницю в тлумаченні поняття «анатомічні матеріали людини» в різних частинах статті 143 Кримінального кодексу України, що вказує на потребу уніфікації тлумачення цього терміну в контексті кримінального права та підкреслює необхідність посилання на відповідні нормативні акти для з'ясування його змісту;

– на основі аналізу ситуації з медичним обслуговуванням в Україні окреслено проблему розбіжностей між законодавством та його практичним застосуванням, що відображено у відомостях про кримінальні провадження, які свідчать про неоднозначний підхід судів до розгляду справ щодо вимоги оплати за медичні послуги

ги; констатовано необхідність удосконалення законодавства у цій сфері для забезпечення ефективності кримінального правосуддя;

- обґрунтовано потенціал штучного інтелекту як цінного інструменту в сфері контролю якості лікарських засобів, із ретельним плануванням та впровадженням якого можливо гарантувати безпеку та якість лікарських засобів для пацієнтів;

- окреслено широкі перспективи застосування штучного інтелекту (ШІ) в медичній сфері для персоналізованої діагностики та навчання, оскільки останнє сприятиме полегшенню доступу до медичних послуг через використання інформаційних технологій, проте констатовано, що цей напрямок також вимагає уваги до етичних аспектів, включаючи конфіденційність та прозорість у прийнятті рішень;

- ідентифіковано правові проблеми, пов'язані з упровадженням е-рецептів у сільській місцевості України, зокрема, недостатнім рівнем комп'ютеризації та інтернет-покриттям медичних закладів, а також визначено можливості місцевого самоврядування для вирішення цих проблем через установаження цивільно-правових відносин між суб'єктами аптечної діяльності та медичними працівниками, а також констатовано необхідність внесення змін у відповідні законодавчі акти;

- обґрунтовано необхідність реформування системи управління закладами охорони здоров'я для забезпечення балансу інтересів усіх сторін, забезпечення якісної та доступної медичної допомоги кожному громадянину; вказано на конкретні заходи, які можуть бути прийняті для досягнення цих цілей, зокрема, щодо діяльності наглядових рад при закладах охорони здоров'я;

- досліджено доступ до медичних послуг для українців, які перебувають під тимчасовим захистом у Польщі та Німеччині, та встановлено, що попри спрощений доступ до медичних послуг для українців під тимчасовим захистом у Польщі та Німеччині, існують проблеми тривалого очікування, бюрократичних бар'єрів та регіональних диспропорцій, причому ситуація в Польщі є більш сприятливою, а для покращення доступу рекомендовано скоротити

час очікування, мінімізувати бюрократію та посилити інформаційну підтримку;

- обґрунтовано необхідність упровадження обов'язкового страхування професійної відповідальності в Україні для захисту майнових інтересів медичних працівників та забезпечення права пацієнтів на відшкодування шкоди, а також висвітлено перспективи використання досвіду європейських країн у цій сфері;

- окреслено перспективи розробки правового механізму створення приватних військових компаній в Україні як засобу реінтеграції військовослужбовців у суспільство, враховуючи міжнародний досвід і дотримуючись норм Конституції України, міжнародного права та стандартів ЄС, задля забезпечення безпеки, соціальної адаптації ветеранів і збільшення доходів держави;

- окреслено особливості застосування принципу пропорційності при криміналізації правопорушень проти епідемічної безпеки, висвітлено негативні наслідки криміналізації передачі інфекційних хвороб, такі як стигматизація та уникнення тестування, наголошено на необхідності міждисциплінарного підходу до розробки ефективного кримінально-правового регулювання у цій сфері.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія –1:

- Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз : монографія / за заг. ред. Н. О. Гуторової ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2025. 288 с.

Збірник наукових праць – 1:

- Права людини у сфері охорони здоров'я в світлі євроінтеграції : матеріали VIII медико-правового форуму (м. Харків, 16 груд. 2024 р.): електрон. наук. вид. / уклад.: Ю. Ю. Забуга, Т. О. Михайліченко, А. О. Хорішко ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Вид-во «ALUNA» ; НДІ інтелект. власн. НАПрН України ; ГО «Асоц. фармацевт. і мед. права» ; ГО «Всеукр. асоц. кримін. права» ;

БО «Всеукр. мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД». Харків : Право, 2024. 132 с.

Наукові статті – 6:

– Гуторова Н. О., Гнедик Є. С., Забуга Ю. Ю., Пашков В. М., Нога П. П., Хорішко А. О. Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 72–83;

– Гуторова Н. О. Вплив кримінально-правових засобів на протидію поширенню інфекційних хвороб. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 729–733. <https://doi.org/10.24144/2788–6018.2024.06.121>;

– Гнедик Є. С. Необхідність правового механізму створення приватних військових компаній як складової реінтеграції в суспільство військовослужбовців. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 85. Ч. 3. С. 255–260;

– Забуга Ю. Ю. Особливості інституту страхування професійної відповідальності медичних працівників в деяких країнах ЄС: в пошуках оптимальної правової моделі для України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 221–228. <https://doi.org/10.24144/2788–6018.2024.06.34>;

– Михайліченко Т. О. Вижити в окупації: проблемні питання правової оцінки забезпечення медичною продукцією. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 89–75;

– Пашков В. М. Правове регулювання примусового ліцензування в щодо лікарських засобів в країнах ЄС: досвід Німеччини. *Медичне право*. 2024. № 2(34). С. 37–44;

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 3:

– Gutorova N., Soloviov O., Gnedik Ye. Unfair criminalization as a threat to epidemic safety. *Polski Merkurius Lekarski*. 2024. № 52(6). P. 744–748. <https://doi.org/10.36740/Merkur202406119>;

– Pashkov V., Liubchenko M., Liubchenko O. Provision of medical services for ukrainians in the system of temporary protection in Poland

and Germany. *PolSKI Mercurius Lekarski*. 2024. № 52(6). P. 732–738. <https://doi.org/10.36740/Merkur202406117>;

– Pashkov V., Soloviov O., Khmelnytska O. Legal regulation of the circulation of dietary food and dietary supplements in eu countries: the experience of Germany. *Wiadomości Lekarskie*. 2024. № 77(12). P. 2546–2553 <https://doi.org/10.36740/WLek/199345>.

Законопроект – 1:

– проект Закону України України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо подолання дискримінації та стигматизації осіб через стан здоров'я», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього.

Науковий захід – 1:

– VIII Медико-правовий форум «Права людини у сфері охорони здоров'я в світлі євроінтеграції» (м. Харків, 16 груд. 2024 р.).

Свідectво про реєстрацію авторського права на науковий твір – 1:

– Михайліченко Т. О. Вжити в окупації: проблемні питання правової оцінки забезпечення медичного продукцією. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 89–75. Інформація про реєстрацію: https://iprop-ua.com/cr/b0ybvia0/#google_vignette (авторське свідectво на службовий твір № 131970 від 09.12.2024).

Тези наукових доповідей – 49.

Тема «Теоретико-правові проблеми цифровізації кримінального провадження в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0121U114401. Термін виконання: 01.01.2022–31.12.2024. Науковий керівник – Глинська Н. В.

Метою наукового дослідження є розробка концептуальних засад використання цифрових технологій у національному кримінальному процесі, що, з одного боку, дозволить розв'язати низку теоретико-правових проблем цифровізації кримінального провадження, а, з іншого, – надати доктринальні орієнтири законодавцю в площині реалізації державної політики щодо впровадження електронних

технологій у кримінальне провадження та спрямувати правозастосовну практику на єдине застосування кримінального процесуального законодавства, що регулює використання цифрових технологій у царині кримінального процесу.

Основні наукові результати:

- обґрунтовано необхідність внесення змін до статей 396 (вимоги до апеляційної скарги), 427 (вимоги до касаційної скарги) КПК України з метою приведення у відповідність зазначених норм зі статтею 35 КПК України щодо можливості подання апеляційної та касаційної скарги до суду в електронній формі;

- сформульовано визначення процесуальної комунікації як письмової, електронної чи вербальної взаємодії суб'єктів кримінальних процесуальних правовідносин, спрямованої на реалізацію завдань кримінального провадження;

- обґрунтовано допустимість проведення під час досудового розслідування «судового» та «позасудового» допиту свідків та потерпілих у дистанційному форматі «поза жорстких локаційних та технічних прив'язок» (у режимі відеоконференції із використанням потерпілими, свідками власних технічних засобів зв'язку з будь-якого приміщення);

- запропоновано доповнити ст. 219 КПК (строки досудового розслідування) новою частиною восьмою: «Правила, передбачені цією статтею, не застосовуються до кримінальних проваджень, які здійснюються у зв'язку із вчиненням злочинів, передбачених статтями 436, 437, 438, 439, 442, 445 Кримінального кодексу України», а також виключити в ч. 5 ст. 49 КК України (звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності) посилання на частину першу щодо ст. 442 КК;

- обґрунтовано, що розумність строків досудового розслідування кримінальних проваджень про злочини, передбачені статтями 436, 437, 438, 439, 442, 445 КК України, має забезпечуватися через чіткі умови та процедури пріоритезації таких проваджень, ефективне планування досудового розслідування та контроль, за відповідного процесуального керівництва (що може бути частково

автоматизовано та реалізовано зокрема засобами інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування) з урахуванням, що ці провадження будуть перебувати під тривалим (можливо навіть постійним) міжнародним контролем, що забезпечуватиме також необхідну оперативність в їх розслідуванні та у подальшому спрямуванні;

- виявлено та охарактеризовано тенденцію розширення практики проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні в режимі відеоконференцв'язку через консульські установи України за кордоном на підставі ст. 28 Консульського статуту України та ст. 5(1)(j) Віденської конвенції про консульські зносини 1963 р. за дорученнями слідчих, судів України;

- сформульовано пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання дистанційного кримінального провадження шляхом доповнення Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи нормою про участь громадян України за кордоном у процесуальних діях через консульські установи України;

- розроблено концептуальні засади для застосування ризик-орієнтованого підходу до процесу цифровізації кримінального провадження на сучасному соціально-правовому етапі: сформульовано поняття ризиків цифровізації кримінального провадження, розроблено типологізацію таких ризиків, з'ясовано систему факторів ризиків, здійснено сутнісну характеристику ризик-орієнтованого підходу як засобу мінімізації ризиків при цифровізації кримінального провадження; розроблено структуру ризик-орієнтованого підходу, надано характеристику основним структурним елементам реалізації ризик-орієнтованого підходу при цифровізації кримінального провадження (ризик-аналіз, оцінка та управління ризиком);

- доведено, що основним правовим засобом управління ризиками в царині цифровізації кримінального провадження є обґрунтування та прийняття на підставі аналізу ризикованої ситуації управлінського рішення («цифрового правового рішення»), що є квінтесенцією процесу керування ризиком цифровізації кримінального

провадження та завершує такий процес, одночасно враховуючи попередні стадії. Запропоновано підхід до керування ризиками цифровізації кримінального провадження на правотворчому (стратегічному) та правозастосовному (тактичному) рівнях;

- запропоновано авторське визначення електронних доказів у кримінальному провадженні, під якими пропонується розуміти фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку, які існують у електронній (цифровій) формі, зафіксовані на електронних (цифрових) носіях та використовуються для встановлення обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Запропоновано виділення електронних доказів в окреме процесуальне джерело;

- розроблено класифікацію електронних доказів за їх сутнісними ознаками (за статусом; ступенем захисту; місцем розташування; формою; процедурою створення; наявністю змін у електронних доказах; змістом даних).

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

- Концептуальні основи цифровізації кримінального провадження : монографія / за заг. ред. Н. В. Глинської ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2024. 450 с.

Збірник наукових праць – 1:

- Цифровізація кримінального провадження: стан та перспективи : матеріали наук.-практ. круглого столу (м. Харків, 19 верес. 2024 р.) / редкол. : Н. В. Глинська (голов. ред.), Д. І. Клепка, А. А. Барабаш ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2024. 174 с.

Наукові статті – 13:

- Рєпіна Ю. С. Етапи нормативного врегулювання використання технологій штучного інтелекту в кримінальній юстиції в Європейському Союзі та в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 629–634;

- Глинська Н. В., Клепка Д. І. Принципи визначення розумних меж цифровізації кримінального провадження України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 30–49;
- Подкопаєв С. В. Деякі практичні аспекти цифровізації діяльності прокуратури України. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 18. Право*. №43. С. 49–55;
- Марочкін О. І. Поняття електронних доказів у кримінальному провадженні, їх види та класифікація. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 10;
- Марочкін О. І. Властивості електронних доказів у кримінальному провадженні. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 11;
- Глинська Н. В., Репіна Ю. С. Ризик-орієнтований підхід як методологічна основа цифровізації кримінального провадження в Україні: до презентації результатів дослідження (Частина 1. Типологізація ризиків). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. №48. С. 48–61;
- Глинська Н. В., Репіна Ю. С. Ризик-орієнтований підхід як методологічна основа цифровізації кримінального провадження в Україні: до презентації результатів дослідження (Частина 2. керування ризиками цифровізації кримінального провадження: стратегія та тактика). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 433–438;
- Пашковський М. І. Обставини, що мають значення для кримінального провадження, та належність цифрових доказів з відкритих джерел. *Наукові перспективи*. 2024. № 10(52). С. 984–998;
- Пашковський М. І. Роль неурядових організацій у документуванні та розслідуванні воєнних злочинів в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 11. С. 94–100;
- Барабаш А. А. Проведення процесуальних дій та судових засідань у кримінальному провадженні у режимі відеоконференцз'язку через консульські установи України: практика та перспективи.

Юридичний електронний журнал. 2024. № 5. С. 286–299. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-5\(5\)](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-5(5)) – 286–299;

– Клепка Д. І. Окремі питання унормування дистанційного досудового розслідування. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 12;

– Дунаєва Т. Є. Використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у розслідуванні кіберзлочинів. *Успіхи і досягнення у науці*. Серія «Право». 2024. № 10(10). С. 73–82. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-10\(10\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-10(10)) – 73–82;

– Гафич О. І. Цифровізація доказової бази у кримінальному провадженні: роль адвоката в абеспеченні прав підзахисного. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 340–343;

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричною базою даних Scopus та/або Web of Science – 1:

– Pashkovskyi M., Glynska N., Drozdov O., Kleпка D., Gavrylenko V. Investigation of Cyberattacks in the Context of the Armed Conflict Caused by Russian Aggression Against Ukraine. *Proceedings Acronym: Third International Conference on Cyber Hygiene & Conflict Management in Global Information Networks* (Kyiv, January 24–27, 2024). CEUR Workshop Proceedings. 2024.

Науковий захід – 1:

– Науково-практичний круглий стіл «Цифровізація кримінального провадження: стан та перспективи» (м. Харків, 19 верес. 2024 р.).

Законопроект – 1:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо цифровізації кримінального провадження», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього.

Тези наукових доповідей – 80.

Тема «Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі», затверджена постановою президії НАПРН України № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстра-

ції: 0121U114402. Термін виконання: 01.01.2022–31.12.2024. Науковий керівник – Шепітько В. Ю.

Мета наукового дослідження – визначення підходів і напрямів упровадження інноваційних методів та цифрових технологій у криміналістиці та судовій експертизі з метою вдосконалення криміналістичного забезпечення діяльності органів правопорядку і судово-експертних установ України.

Основні наукові результати:

- запропоновано авторське визначення інформаційно-аналітичної системи органів кримінальної юстиції, а саме: «Інформаційно-аналітична система – це сукупність програмно-технічних засобів, що забезпечують інформаційно-аналітичні процеси відповідних інформаційних ресурсів у залежності від цільового та функціонального призначення цієї системи»;

- визначено та проаналізовано структурні елементи інформаційних систем органів кримінальної юстиції (програмно-технічні засоби, інформаційно-аналітичні процеси, інформаційні ресурси) та доведено їх єдність і цілісність; виокремлено функції інформаційно-аналітичних систем органів кримінальної юстиції (комунікаційна, інформаційна, аналітична функції та функція інформаційної безпеки);

- запропоновано авторський поділ сучасних інформаційних систем органів кримінальної юстиції за таким критерієм, як цільове призначення на: а) системи, що спрямовані на розшук та ідентифікацію загиблих і зниклих безвісті осіб; б) системи, що спрямовані на реєстрацію кримінальних правопорушень (повідомлень про кримінальні правопорушення) та осіб, що їх учинили; в) системи, спрямовані на забезпечення вжиття тимчасових профілактичних заходів щодо окремих категорій осіб; г) системи, що спрямовані на захист прав затриманих осіб;

- за результатами узагальнення 55 постанов судів України та США встановлено, що, незважаючи на те, що цифрові докази часто є основою доказової бази в кримінальному провадженні, вони можуть визнаватися судами недопустимими доказами через помилки під час їх процесуальної фіксації;

- сформульовано авторське визначення цифрових доказів і їх процесуальних носіїв, а саме: цифровими доказами слід вважати фактичні дані, які представлені у вигляді бінарного (двійкового) коду та містять інформацію, що має значення для об'єктивного вирішення справи, а їх процесуальними носіями – пристрої та машини, які здійснюють обробку та збереження цифрової інформації;

- запропоновано внести доповнення до Кримінального процесуального кодексу України щодо визначення поняття цифрових доказів та їх процесуальних носіїв, докладного порядку вилучення цифрової інформації, її огляду, фіксації й зберігання, порядку верифікації та критеріїв достовірності цифрової інформації із зазначенням переліку обов'язкової інформації щодо цифрових доказів, яка має бути процесуально закріплена;

- визначено методи, засоби та стандарти збирання, фіксації, використання та дослідження цифрових доказів (цифрової інформації) в кримінальному провадженні, які відповідають принципам об'єктивності, компетентності, підзвітності, відповідності законодавству, безпеки, точності, незалежності, прозорості, дотримання прав людини та ін.;

- на основі аналізу публікацій науковців та IT-фахівців України й інших країн, ознайомлення з можливостями програмно-апаратних засобів та Інтернет-ресурсів запропоновано шляхи перевірки достовірності цифрової інформації за допомогою загальнодоступних безкоштовних інтернет-ресурсів Foto Forensics, Jeffrey's Exif Viewer, Metapicz, Google Search by Image, TinEye, JPEGsnoop та ін.;

- запропоновано доповнити програми підготовки й підвищення кваліфікації співробітників правозастосовних органів базовою підготовкою щодо роботи з цифровими доказами із використанням сучасних напрацювань науковців і журналістів країн Європи та США, які включають правила верифікації цифрової інформації шляхом обов'язкового документування всіх процесуальних дій щодо неї та фіксації в протоколах метаданих цифрових файлів на кожному етапі роботи;

– виокремлено інноваційні та технологічні підходи до здійснення судово-експертної діяльності за такими напрямками: використання комп'ютерних систем для математичного моделювання під час вирішення експертного завдання щодо можливості здійснення пострілу з вогнепальної зброї без натискання на спусковий гачок; комп'ютерне діагностування і прогнозування характеристик механізмів замикаючих пристроїв; комп'ютерне моделювання дорожньо-транспортної події з метою встановлення швидкості транспортних засобів в момент зіткнення та ін.;

– визначено перспективні напрями використання технологій штучного інтелекту в профілактиці злочинності, а саме: аналіз сторінок сайтів, електронного листування, поліцейської інформації для пошуку відомостей про діяльність організованих злочинних груп з метою оцінки ризику появи кримінальної активності; прогнозування ступеня ризику рецидиву злочину щодо раніше засуджених осіб; виявлення неправдивої інформації в мережі Інтернет та встановлення її джерел, розпізнавання змінених або підроблених зображень шляхом порівняння їх з оригінальними, встановлення схем і способів поширення дезінформації та її блокування та ін.;

– на основі аналізу законодавства ЄС та публікацій вітчизняних і закордонних вчених щодо етичних проблем використання систем штучного інтелекту в кримінальному провадженні, запропоновано запровадити алгоритм визначення ризиків порушення прав людини внаслідок використання цих систем та внести зміни до законодавства України стосовно відповідальності розробників і власників систем штучного інтелекту в разі порушення етичних стандартів;

– визначено напрями й перспективи використання інноваційних криміналістичних знань при розслідуванні воєнних кримінальних правопорушень, запропоновано використовувати інноваційні напрацювання європейських судових експертів та криміналістів при розслідуванні воєнних кримінальних правопорушень в Україні, а саме: система 3D-сканування для створення точних тривимірних моделей місць подій; мобільні ДНК-лабораторії для ідентифікації осіб, виявлення слідів та зразків ДНК; технології штучного інтелекту

ту для аналізу значних за обсягом даних, виявлення зв'язків між людьми й подіями, автоматичного визначення і аналізу місць подій та ін.;

– запропоновано доповнення Кримінального процесуального кодексу України нормами, які дозволять розширити допомогу спеціаліста в проведенні слідчих (розшукових) дій, а саме: надати йому право обґрунтовано заперечувати проти постановки запитань малолітній особі під час слідчої (розшукової) дії та при проведенні слідчого експерименту з дозволу слідчого ставити деталізуючі, уточнюючі й інші види запитань, що стосуються виконуваних ним завдань та ін.;

– на основі дослідження зарубіжної практики сформульовано рекомендації щодо напрямів використання біометричних технологій у запобіганні й розслідуванні кримінальних правопорушень: автоматизовані системи кримінальної реєстрації злочинців за їх біометричними даними для їх подальшої автоматизованої ідентифікації; технології розпізнавання обличчя для пошуку злочинців за геометрією їх облич; фоноскопичний аналіз і ДНК-аналіз із елементами штучного інтелекту та ін.;

– запропоновано нормативне врегулювання правових механізмів, які сприятимуть пошуку та ідентифікації загиблих і зниклих безвісти військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту як в умовах повномасштабної війни, так і в умовах мирного часу. У пропозиціях нормативного врегулювання містяться авторські рекомендації щодо: а) розширення переліку осіб, геномна інформація яких підлягає обов'язковій державній реєстрації; б) включення до переліку осіб, геномна інформація яких підлягає обов'язковій державній реєстрації, а саме: військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту поза залежністю від військового стану; б) визначення порядку відбору біологічного матеріалу у військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту та порядку реєстрації їхньої геномної інформації;

– надано рекомендації щодо обрання та використання інноваційних цифрових інструментів документування наслідків війни;

– наведено практичні рекомендації правоохоронним органам щодо виявлення, нейтралізації й протидії дезінформації, в тому числі щодо адаптації законодавства до існуючих умов інформаційної війни проти України, які складаються з таких етапів: приведення законодавства у відповідність до стандартів Рада Європи щодо застосування заходів для подолання дезінформації; проведення аналізу та моніторингу подій і явищ в інформаційному просторі України; проведення роз’яснювальної роботи з метою виробити в суспільства інформаційний імунітет; упровадження в діяльність правоохоронних органів нашої держави передових криміналістичних цифрових інструментів, здатних ефективно протидіяти поширенню неправдивих новин в інформаційному середовищі;

– розроблено цифровий ресурс для оцінювання знань слідчих і суддів із криміналістики, який дозволяє автоматично визначати їх обізнаність (за 10-бальною шкалою) у теорії криміналістики, криміналістичної техніки, тактики та криміналістичної методики.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі : монографія / В. Ю. Шепітько, Г. К. Авдєєва, В. М. Шевчук та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса. Харків : Право, 2024. 208 с.

Збірник наукових праць – 1:

– Геноцид в Україні: проблеми доказування та покарання : матеріали Міжнар. наук.-практ. круглого столу (м. Харків, 17 груд. 2024 р.) / редкол. : В. С. Батиргарєєва, Г. К. Авдєєва ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Харків : Право, 2024. 96 с.

Наукові статті – 11:

– Авдєєва Г. К. Проблеми визначення достовірності цифрових доказів у кримінальному провадженні. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка*. 2024. № 1 С. 33–48. <https://doi.org/10.33766/2786-9156.105.33-48>;

– Авдєєва Г. К. Розвиток технології штучного інтелекту і дотримання прав людини: проблеми забезпечення балансу. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 50–58. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-50>;

– Капустіна М. В. Структурні елементи інформаційних систем органів кримінальної юстиції. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 11(39). С. 577–585;

– Капустіна М. В. Функції інформаційних систем органів кримінальної юстиції. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 9(9). С. 146–153;

– Негребецький В. В. Використання систем штучного інтелекту у боротьбі зі злочинністю: огляд та перспективи. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 1(9). С. 46–50;

– Соколенко М. О. Типові слідчі ситуації як передумови формування алгоритмів допиту. *Архів кримінології та судових наук*. 2024. Вип. 2(10). С. 208–215. <https://doi.org/10.32353/acfs.10.2024.18>;

– Шепітько В. Ю. Голодомори ХХ та російсько-українська війна ХХІ століть: встановлення фактів та доказування злочинів тоталітарних режимів. *Етнічна історія народів Європи*. 2024. Вип. 72. С. 132–139. <https://doi.org/10.17721/2518-1270.2024.72.15>;

– Шепітько В. Ю., Авдєєва Г. К., Шевчук В. М., Капустіна М. В., Яремчук В. О., Негребецький В. В., Соколенко М. О., Пугач А. О. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 61–71;

– Шевчук В. М. Роль технологій штучного інтелекту у правоохоронній діяльності та забезпеченні безпеки і обороноздатності України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 356–361;

– Яремчук В. О. Використання сучасних криміналістичних розробок у розслідуванні військових кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 82. С. 149–153;

– Яремчук В. О. Новітні криміналістичні науково-технічні засоби. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №4.

Законопроект – 1:

– проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України Про державну реєстрацію геномної інформації людини» направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на науковий твір – 1:

– Авдєєва Г. К. Цифрова платформа для оцінювання знань з криміналістики (твір наукового характеру). Інформація про реєстрацію: <https://iprpor-ua.com/cr/860dz9fq/>. Отримано Свідоцтво № 130470 від 08.10.2024 про реєстрацію авторського права.

Науковий захід – 1:

– Міжнародний науково-практичний круглий стіл «Геноцид в Україні: проблеми доказування та покарання» (м. Харків, 17 груд. 2024 р.).

Тези наукових доповідей – 67.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Тема «Інтелектуальна власність в креативних індустріях», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/5 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0120U104800. Термін виконання: 01.01.2021–31.12.2024. Науковий керівник – Штефан А. С.

Мета науково-дослідної роботи – аналіз природи об’єктів права інтелектуальної власності, що створюються креативними індустріями, критеріїв їх охороноздатності, особливостей набуття та передачі прав інтелектуальної власності на них, особливостей їх використання, дослідження винятків і обмежень майнових авторських

прав із точки зору вільного використання творів креативними індустріями, характеристика економічних аспектів функціонування креативних індустрій в Україні.

Основні наукові результати:

– уперше визначені ознаки, притаманні онлайн-медіа, які дозволяють виокремити їх з-поміж інших видів медіа не лише в контексті медіа-діяльності, а й у частині діяльності, пов'язаної зі сферою авторського права й суміжних прав, зокрема, онлайн-медіа поширюють інформацію, втілену в об'єктах авторського права й суміжних прав, на регулярній, чи періодичній основі виключно в електронній (цифровій) формі за допомогою мережі Інтернет, здійснюючи відтворення таких об'єктів та інтерактивне надання доступу до них; створюють зазначені об'єкти, здійснюють упорядкування (підбір та/або розташування) з метою наповнення власного вебсайту інформацією, втіленою в об'єктах авторського права й суміжних прав; поширюють інформацію, втілену в об'єктах авторського права і суміжних прав, у будь-якому вигляді (текстовому, аудіо- аудіовізуальному тощо), який дозволяє відтворити об'єкти в електронній (цифровій) формі);

– встановлено, що в Україні на сьогодні немає жодної норми, яка безпосередньо перешкоджала б використанню зображення та/або голосу фізичної особи в зображенні або записі, згенерованому штучним інтелектом без участі такої людини. Положення статей 307, 308 Цивільного кодексу України охоплюють захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок, охорону інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах, що не поширюється на сферу дідфейків. Однак дідфейк не є результатом зйомки певної особи, а з'являється внаслідок маніпулювання її зображенням та/або голосом, яке здійснюється комп'ютерною технологією без участі цієї особи. По-друге, дідфейк як результат автономного функціонування комп'ютерної програми не містить творчого внеску людини, а тому не розглядається як твір у нормах Закону України «Про авторське право і суміжні права». Окрім того, у статтях 307, 308

ЦК йдеться про використання лише зображення фізичної особи, однак не її голосу. Отже, вітчизняне законодавство поки що не містить засобів впливу на використання особистісних атрибутів людини в матеріалах, які автономно генеруються штучним інтелектом;

– уперше встановлено, що правова регламентація видавничої діяльності як креативної індустрії в затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій, є некоректною. Видавнича діяльність представлена в переліку як чотири окремі креативні індустрії: 1) видання книг; 2) видання газет; 3) видання журналів і періодичних видань; 4) інші види видавничої діяльності. Однак відповідно до пунктів 5, 7 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про видавничу справу» всі перелічені види діяльності охоплюються поняттям видавничої діяльності. У переліку спостерігається її штучне сегментування на окремі креативні індустрії за видами видань. При цьому не враховано, що видавнича діяльність становить єдину цілісну сферу діяльності, яка створює й розповсюджує креативні товари певного виду – видавничу продукцію, – незалежно від того, який саме вид продукції видає окреме видавниче підприємство;

– удосконалено тлумачення істотних умов договору: це умови, які визначають зміст домовленостей між сторонами, що виражений у предметі договору й конкретизований у правах та обов’язках сторін, порядку, умовах і межах їх реалізації або виконання. Істотні умови відображають зміст діяльності сторін у зв’язку з дією, що викладена в предметі договору. Це всі домовленості між сторонами щодо їх прав та обов’язків, порядку, умов, меж та строків їх реалізації або виконання, які в сукупності спрямовуються на досягнення мети предмету договору. Залежність набуття договором статусу укладеного від погодження його істотних умов можна обґрунтувати тим, що відсутність будь-якої з цих умов утворює прогалину в розумінні прав та обов’язків сторін, меж їх дозволеної поведінки, порядку виконання дії, що становить предмет договору;

– визначено, що Закон України «Про авторське право і суміжні права» 2022 року надає широкі можливості в захисті авторського

права і суміжних прав не тільки суб'єктам авторського права і суміжних прав, але й іншим особам, до яких належать: особи, яким надано виключне право на використання об'єктів авторського права та/або об'єктів суміжних прав та/або які мають право на отримання частки винагороди за використання об'єктів авторського права та/або об'єктів суміжних прав; організації колективного управління відповідно до доручення правовласників-контрагентів із добровільного колективного управління; акредитовані організації колективного управління з урахуванням сфери їх акредитації, зазначеної в реєстрі організацій колективного управління. Ці особи можуть звернутися до суду не в усіх випадках порушень, а тільки у випадках, які визначені законом;

— встановлено, що порушення авторського права в діяльності креативних індустрій може мати місце в рамках застосування свободи панорами – винятку з майнових авторських прав, який дозволяє вільно відтворювати твори, що постійно знаходяться в громадських місцях, і використовувати зображення таких творів. Основною причиною порушень авторського права в таких випадках є різна правова регламентація свободи панорами в різних країнах, що стосується визначення поняття громадського місця і переліку таких громадських місць, визначення видів творів, які підпадають під дію правила свободи панорами, мети (комерційної чи некомерційної) використання зображень;

— встановлено, що на міжнародному рівні на сьогодні відсутнє загальноприйняте визначення плагіату та піратства як видів порушення авторського права. Нормативне визначення плагіату та піратства в українському законодавстві в ч. 2 ст. 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права» суттєво відрізняється від європейських підходів, що вимагає подальшого вдосконалення національної правової бази;

— доведено, що проблема Інтернет-піратства, зокрема камкордингу та кардшерінгу, є однією з найактуальніших загроз для розвитку креативних індустрій в Україні. Це явище є перешкодою для ефективної монетизації творчих продуктів та зростання економіки;

- визначено, що стягнення компенсації замість відшкодування збитків чи упущеного доходу є характерним спеціальним способом захисту авторського права і суміжних прав;

- удосконалено поняття креативних індустрій: це сфери економічної діяльності, які створюють (виробляють) товари і послуги, засновані на використанні інтелектуального (творчого) капіталу, і здійснюють їх комерціалізацію шляхом поєднання творчих результатів з бізнес-рішеннями, що призводить до створення доданої вартості та робочих місць;

- удосконалено перелік ознак креативних індустрій: 1) створення (виробництво) і розповсюдження товарів, надання послуг, що пов'язані з результатами творчої діяльності; 2) використання не традиційних виробничих ресурсів, а інтелектуального капіталу, вираженого через творчий потенціал, творче мислення; 3) інноваційність та новаторство, втілення нових ідей та рішень, що значною мірою формує попит на відповідні товари і послуги; 4) комерціалізація творчих рішень, втілених у товарах і послугах;

- уперше встановлено, що застосування КВЕД як засади для формування переліку креативних індустрій у 2019 році було помилковим рішенням, котре, однак, логічно слідує з визначення креативних індустрій, введеного у 2018 році в Закон України «Про культуру», яке і у первинній, і в оновленій редакції кваліфікує креативні індустрії як види, а не сфери економічної діяльності. Буквальне застосування концепції, закладеної в законодавчій дефініції креативних індустрій, призвело до того, що їх вітчизняний перелік є невдалим з огляду на такі основні недоліки: 1) штучне сегментування однієї сфери діяльності на декілька креативних індустрій; 2) штучне об'єднання в одну креативну індустрію різних видів і сфер креативної діяльності; 3) відсутність у переліку сфер діяльності, які по суті є креативними індустріями; 4) охоплення переліком сфер діяльності, які не виробляють креативні продукти й не надають креативні послуги;

- підтверджено, що розвиток креативних індустрій сприяє технологічному прогресу, підвищенню підприємницького потенці-

алу й створенню нових робочих місць. Це вимагає системного підходу до підтримки інновацій та творчості в Україні на всіх рівнях – від державної політики до приватного сектору.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Інтелектуальна власність у креативних індустріях : монографія / за ред. А. С. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 232 с.

Наукові заходи – 2:

– VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, Інтернет права та ІТ права» (м. Львів, 15 трав. 2024 р.);

– Круглий стіл «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності та креативних індустрій» (м. Київ, 6 черв. 2024 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

– Актуальні проблеми права інтелектуальної власності та креативних індустрій : матеріали круглого столу (м. Київ, 6 черв. 2024 р.) / за заг. ред. А. С. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 88 с.

Наукові статті – 8:

– Троцька В. Авторське право і суміжні права онлайн-медіа. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 5–13;

– Федорова Н. В. Класифікація креативних індустрій: підходи міжнародних організацій, Європи, Азії, США та України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 126–135;

– Штефан А. Особливості авторського права на театральну постановку. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 7–16;

– Федорова Н. Плагіат і піратство як види порушень авторського права у креативних індустріях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 80–87;

– Улігіна О. Авторське право в діяльності бібліотек та архівів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 84. Ч. 1. С. 405–410;

– Зеров К. Компенсація як спосіб захисту авторського права в Україні: тернистий шлях до балансу інтересів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. №4. С. 39–48;

– Штефан А. С. Креативні індустрії: поняття, ознаки та проблеми законодавчого тлумачення. *Проблеми законності*. 2024. Вип. 164. С. 39–55;

– Дорошенко О. Ф., Федорова Н. В., Петренко В. О., Дорожко Г. К. Культурні та креативні індустрії: проблема визначень та динаміка їх вжиття. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №8. С. 86–89.

Наукова стаття у виданні, що індексується наукометричною базою даних Scopus та/або Web of Science – 1:

– Shtefan A. Freedom of Panorama in the EU: Main Features and Hidden Sides. *European Journal of Legal Studies*. 2024. Vol. 16(1). P. 31–60.

Законопроект – 1:

– проєкт Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про авторське право і суміжні права» та Цивільного кодексу України щодо удосконалення правової регламентації суміжних прав організацій мовлення».

Науково-експертні висновки до законопроектів – 2:

– Науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про академічну доброчесність» (№ 10392 від 08.01.2024). Надано зауваження щодо формулювань та змісту окремих норм проєкту, пропозиції з їх структурного та змістовного вдосконалення, яке сприятиме підвищенню якості проєкту та ефективності правового регулювання забезпечення академічної доброчесності;

– на запит Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» надано науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері авторського права і суміжних прав з метою приведення правового регулювання сфери у відповідність до актів права ЄС».

Аналітична довідка – 1:

— аналітична довідка щодо правової природи компенсації як способу захисту авторського права. Аналітичне дослідження полягає в комплексній характеристиці компенсації як способу захисту авторського права, аналізі положень статті 55 Закону України «Про авторське право і суміжні права» в контексті внесених змін до статті 432 ЦК України, а також дослідженні відповідних норм законодавства країн-членів ЄС з метою надання пропозицій щодо вдосконалення чинного порядку виплати компенсації за порушення авторського права. Надіслано Управлінню інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України для використання в нормопроектувальній роботі.

Тези наукових доповідей – 22.

Тема «Інкорпорація та кодифікація законодавства як складові стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/5 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0120U104799. Термін виконання: 01.01.2021–31.12.2024. Науковий керівник –Мироненко Н. М.

Мета науково-дослідної роботи – дослідити та визначити стан, тенденції та можливі шляхи систематизації законодавства в сфері інтелектуальної власності в Україні. Визначити умови, фактори та соціальні інститути, які впливають на процес інкорпорації та кодифікації законодавства у сфері ІВ в Україні та у світі. Дослідити та визначити ефективність існуючого категоріального апарату в сфері інтелектуальної власності, що використовується у законопроектній роботі в сфері ІВ. Оцінити якість законодавства в сфері інтелектуальної власності з позицій його відповідності критеріям повноти, системності, узгодженості, відповідності європейським стандартам та ефективності з урахуванням темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури, нових інформаційних технологій, глобалізації та інтеграції, основних тенденцій змін законодавства та факторів, що обумовлюють такі зміни і на цій основі виявити існуючі в законодавстві прогалини та дублювання.

Основні наукові результати:

— дістало подальшого розвитку положення про те, що вдосконалення законодавства, як за формою, так і за змістом, є основним призначенням кодифікації. У процесі її здійснення відбувається аналіз і переосмислення існуючих норм, розробка нових необхідних норм та перетворення наявного масиву регулятивного матеріалу в єдиний комплексний акт. Кодифікація виявляє дублювання однакових правил поведінки і колізії між ними, прогалини в правовому регулюванні, застарілі норми та норми, не забезпечені механізмом їх реалізації, а отже, неефективні. Внаслідок кодифікації розгалужена система нормативно-правових актів упорядковується і трансформується в єдиний акт, який відповідає потребам правового регулювання суспільних відносин у відповідній сфері;

— удосконалено визначення поняття кодифікації: кодифікація як спосіб систематизації законодавства полягає в якісному опрацюванні та об'єднанні правових норм, які мають спільний предмет регулювання, у структурно логічний та змістовно узгоджений акт. Результатом цієї діяльності є вдосконалення законодавства, підвищення його якості й ефективності;

— обґрунтовано, що кодифікований характер можуть мати різні нормативно-правові акти, вони не обов'язково повинні викладатися у вигляді кодексів. Сутність кодифікованого акта в тому, що він виступає єдиним джерелом права щодо певних відносин;

— визначено, що законодавство України у сфері авторського права й суміжних прав не є систематизованим, оскільки, по-перше, окремі норми Закону України «Про авторське право і суміжні права» дублюються в ЦК, що фактично утворило дворівневе правове регулювання одних суспільних відносин; по-друге, окремі норми щодо особливостей авторського права і суміжних прав у певних видах діяльності містяться в інших законах, зокрема, «Про театри і театральну справу», «Про архітектурну діяльність», «Про кінематографію», що призвело до часткового дроблення правового регулювання знов-таки одних суспільних відносин;

- здійснено порівняльно-правовий аналіз законодавства ЄС та України щодо захисту прав працівників, які розкривають інформації, що може містити комерційну таємницю, про виявлену неправомірну поведінку, протиправні дії або незаконну діяльність, яка загрожує та шкодить суспільним інтересам;

- встановлено взаємозв'язок між захистом комерційної таємниці та захистом викривачів;

- доведено, що викривач, який повідомляє про виявлення неправомірної поведінки, протиправних дій або незаконної діяльності з метою захисту інтересів суспільства, звільняється від відповідальності за розкриття комерційної таємниці, якщо мав обґрунтовані підстави вважати, що таке розкриття було необхідним для виявлення правопорушення;

- визначено, що за європейським законодавством захист прав викривачів, які повідомили про неправомірну поведінку роботодавця, протиправні дії або незаконну його діяльність, передбачається Директивою (ЄС) 2019/1937, яка є доповненням Директиви (ЄС) 2016/943 щодо винятків із системи захисту комерційної таємниці, які виключають відповідальність у разі неправомірного придбання, використання та розкриття комерційної таємниці. Викривач, який повідомляє про виявлення неправомірної поведінки, протиправних дій або незаконної діяльності з метою захисту інтересів суспільства, звільняється від відповідальності за розкриття комерційної таємниці, якщо мав обґрунтовані підстави вважати, що таке розкриття було необхідним для виявлення правопорушення. Такі викривачі заслуговують на правовий захист від будь-якої форми помсти, у тому числі погрози помсти та спроби помсти;

- встановлено, що в Україні правове регулювання питань щодо захисту осіб (викривачів, інформаторів), які повідомляють про виявлену неправомірну поведінку, протиправні дії або незаконну діяльності, яка загрожує та шкодить суспільним інтересам, визначається в різних законодавчих актах; за законами України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» особи, яким інформація з обмеженим доступом стала відома у зв'язку з вико-

нанням трудових обов'язків, можуть поширювати її, зокрема без згоди власників інформації з обмеженим доступом лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини; звільнення від відповідальності осіб, які розкрили інформацію про шкоду або загрозу суспільним інтересам, регулюються, зокрема, ст. 30 Закону України «Про інформацію», ст. 11 Закону України «Про доступ до публічної інформації», ст. 117 Закону України «Про медіа», ст. 53 Закону України «Про запобігання корупції», примітки до ст. 231 КК України;

- доведено недостатній рівень захисту викривачів і розкриття інформації про шкоду або загрозу суспільним інтересам та необхідність внесення змін до діючого законодавства України;

- визначені правові засади консолідації законодавства України про промислову власність, умов та факторів, які впливають на процес удосконалення законодавства в зазначеній сфері в Україні;

- обґрунтовані пропозиції щодо орієнтовної структури консолідованого закону про охорону промислової власності через призму досвіду країн-членів ЄС та з урахуванням правових засад реалізації євроінтеграційного напрямку розвитку державотворення України;

- встановлено, що невідемним елементом проєктів відбудови є складний комплекс виключних та невиключних прав інтелектуальної власності, які використовуються при проєктуванні та їх реалізації. Разом із цим залишаються невизначеними питання авторських винагород та страхування ризиків як щодо самих об'єктів, так і щодо забезпечення реалізації прав авторів, винахідників, раціоналізаторів;

- обґрунтовано необхідність нормативного визначення як самої концепції відбудови України, так і принципи та стратегія її реалізації;

- визначений зміст права промислової власності відповідно до міжнародних та кодифікованих актів зарубіжних країн і на цій основі сформулювати визначення предмета правового регулювання у сфері промислової власності як сукупності суспільних відносин, що виникають у процесі набуття, здійснення та захисту прав на об'єкти промислової власності;

– визначена правова природа права на справедливу винагороду з погляду *acquis* ЄС, результатом чого стали наступні висновки:

1) з огляду на ст. 5(2)(b) та пунктів 35, 38, 45 Преамбули до Директиви 2001/29/ЄС, справедлива винагорода позначається як «справедлива компенсація» («*fair compensation*»), підкреслюючи тим самим специфічний характер механізму відшкодування недоотриманого роялті, оскільки в інтересах користувачів законодавцем не вимагається отримання дозволу автора на відтворення в особистих цілях;

2) застосований у Директиві 2001/29/ЄС підхід дозволяє зробити висновок, що розмір справедливої компенсації не має дорівнювати розміру винагороди за договором про розпоряджання авторським правом, адже винагорода за договором також має визначатися за критерієм її справедливості та співмірності як результат свободи волевиявлення сторін із дотриманням принципу доброї совісті: автор вважає справедливою та співмірною певний розмір винагороди, яку споживач за договором згодний сплатити. Як було зазначено Генеральним адвокатом Суду Справедливості ЄС Верікою Трстеняк (*Verica Trstenjak*) у своїй думці до справи C-467/08, виплата такої компенсації має на меті досягнення «компенсаційної справедливості»;

3) є всі підстави екстраполювати викладену вище позицію на всі випадки, передбачені законодавством України для виплати справедливої винагороди. Тому можна впевнено стверджувати про те, що: 1) правова природа «справедливої винагороди» за законодавством України про авторське право беззаперечно має компенсаційний характер; 2) термінологічний апарат українського законодавства про авторське право в аспекті, що розглядається, не відповідає *acquis* ЄС;

– проаналізовано тенденції розвитку законодавства України в сфері інтелектуальної власності, правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів;

– визначено аспекти правової охорони об'єктів інтелектуальної власності з урахуванням розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні та у зарубіжних країнах;

– обґрунтовано значення та вплив міжнародних договорів на розвиток національного законодавства, що проявляється в потребі створення єдиного правового міжнародного простору, до якого входить і Україна, з метою встановлення спільних підходів до регулювання відносин у сфері авторського права і суміжних прав;

– охарактеризован особливості, притаманні міжнародно-договірній уніфікації, що проявляються у: 1) виробленні та дотриманні державами-учасниками єдиних принципів у сфері авторського права і суміжних прав; 2) встановленні в законодавстві держав єдиних підходів до запровадження охорони прав на об'єкти авторського права і суміжних прав 3) встановленні єдиних правил поведінки, визначених у міжнародному договорі, обов'язкових для його держав-учасниць; 4) запровадженні єдиних механізмів захисту прав у разі порушення авторського права і суміжних прав;

– визначені зовнішні та внутрішні фактори, що обумовлюють необхідність подальшого вдосконалення законодавства України в сфері авторського права і суміжних прав. Зовнішніми факторами є: 1) зобов'язання, взяті Україною, стосовно приведення національного законодавства до законодавства ЄС з огляду на прагнення держави бути повноправною учасницею ЄС; 2) потреба в уніфікації та гармонізації національного законодавства, зважаючи на правовідносини, що виникають у транскордонному цифровому середовищі. Внутрішнім фактором є потреба в комплексному опрацюванні його норм із огляду на необхідність уніфікації термінології та окремих положень, подоланні прогалин, усунення розбіжностей між положеннями законів, які регулюють відповідні відносини, що можливо здійснити на стадії систематизації національного законодавства у сфері авторського права і суміжних прав;

– обґрунтовано, що суб'єктами права інтелектуальної власності на комерційне найменування мають бути лише юридичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Систематизація законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні та ЄС : монографія ; колектив автор. ; за наук. ред. Н. Мироненко. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2024.

Наукові заходи – 2:

– Круглий стіл «Концептуальні підходи до систематизації законодавства у сфері промислової власності» (м. Київ, онлайн, 28 берез. 2024 р.);

– VII Всеукраїнська наукова-практична конференція «Створення, охорона, захист і комерціалізація об’єктів права інтелектуальної власності» (м. Київ, 26 квіт. 2024 р.).

Наукові статті – 12:

– Омельченко А. Систематизація законодавства України у сфері інтелектуальної власності: теоретичний погляд на варіанти кодифікації. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 45–51;

– Штефан А. Кодифікація законодавства у сфері авторського права і суміжних прав: досвід держав-членів ЄС та пропозиції для України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 5–15;

– Козинець А., Сазонов В. Проблеми охорони прав на добре відомі торговельні марки та загальноновживані позначення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 35–44;

– Коваль І. Законодавство України про договори у сфері інтелектуальної власності: оцінка в контексті системності та ефективності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 60–70;

– Мироненко Н. Предмет правового регулювання при систематизації законодавства у сфері промислової власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 45–54;

– Андрощук Г. Формування та розвиток правового інституту фірмового найменування. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 1. С. 98–103;

- Троцька В. Вплив міжнародних договорів на розвиток законодавства України в сфері авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. №4. С. 19–28;
- Тверезенко О. О. НОІВ: історичні передумови, стан та перспективи законодавчого регулювання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. №4. С. 66–76;
- Ленго Ю. Є. Комерційна таємниця і захист викривачів за законодавством ЄС та України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. №4. С. 49–57;
- Андросчук Г. О. Спеціалізовані суди з інтелектуальної власності в Польщі та Україні: організація і функціонування. *Часопис Київського університету права*. 2023. №3. С. 256–263;
- Андросчук Г. О. Визнання знаку добре відомим: інструмент захисту від недобросовісної конкуренції та зловживання правом. *Часопис Київського університету права*. 2023. №4. С. 177–186;
- Андросчук Г. О., Дорошенко О. Ф., Работягова Л. І. Патентування винаходів, створених з використанням штучного інтелекту: проблеми теорії та практики. *Інформація і право*. 2024. №1. С. 110–124.

Концепція нормативно-правового акту – 1:

- Концепція проєкту Кодексу промислової власності України. Мета концепції – підвищення якості та ефективності законодавства у сфері промислової власності за рахунок подолання наявних прогалин, дублювання, здійснення уніфікації та гармонізації законодавства України із законами ЄС. Направлено до Комітету Верховної Ради України економічного розвитку та Управління інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України.

Науково-експертний висновок до законопроєкту – 1:

- Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності України».

Аналітична довідка – 1:

– Аналітична довідка «Патентні програми pro bono: зарубіжний досвід для стимулювання винахідництва в Україні (оновлена). Направлено до Управління інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України.

Тези наукових доповідей – 15.

Тема «Інтелектуальна власність у фармацевтичній галузі як складова біобезпеки держави», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/2 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0121U113759. Термін виконання: 01.01.2022–31.12.2024. Наукові керівники – Дорошенко О. Ф., Кашинцева О. Ю.

Мета науково-дослідної роботи – комплексний науковий аналіз міжнародного та національного законодавства крізь призму формування фармацевтичної незалежності України як складової біобезпеки. Зокрема, дослідити наявні міжнародно-правові інструменти, що забезпечують біологічну безпеку держави в умовах пандемії та визначити необхідні законопроектні ініціативи для закріплення таких інструментів на рівні національного законодавства.

Основні наукові результати:

– досліджено стан імплементації положень ТРІПС-плюс в Україні й світі крізь призму їх впливу на ринок лікарських засобів та доступ до лікування;

– встановлено, що імплементація положень ТРІПС+ в Україні та світі як вищого рівня захисту прав інтелектуальної власності на лікарські засоби свідчить про наростаючі занепокоєння щодо неможливості системи охорони здоров'я забезпечити інтереси суспільства в доступі до лікування;

– виявлено, що положення Угоди ТРІПС залишають членам СОТ достатньо простору для забезпечення кращого функціонування системи охорони здоров'я, відтак Україна має скористатися усім спектром допустимих можливостей, передбачених гнучкими положеннями Угоди ТРІПС для покращення системи охорони здоров'я та вжити необхідні заходи для захисту основних інтересів безпеки;

- проаналізовано тенденції формування політики інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я на рівні Світової організації торгівлі, попередньо зумовлену пандемією COVID-19 та необхідністю вжиття адекватних заходів із метою подолання негативних наслідків останньої;

- досліджено правові механізми, передбачені Угодою ТРІПС, для подолання бар'єрів, створених правами інтелектуальної власності щодо доступу до лікарських засобів у контексті подолання наслідків війни для України;

- виявлено, що на сьогодні виключення з інтелектуальної власності в парадигмі протидії пандемії трансформувалося у «винятки з питань безпеки», що зумовлено агресією РФ;

- визначено, що фармацевтична галузь критично важлива для розробки нових ліків та стандартів безпеки, що базується на інтелектуальній власності, яка захищає патенти та стимулює інновації. Розкрито етичні питання, що виникають між заохоченням інновацій та забезпеченням доступу до життєво важливих ліків. В Україні під час воєнного стану уряд регулює ціни на деякі вітчизняні ліки, але не на імпорتنі. На міжнародному рівні врегульовано, що дебати навколо патентів на вакцини проти COVID-19 призвели до рішень, що дозволяють країнам, що розвиваються, виробляти вакцини без згоди патентовласників. Зазначено, що в Україні доступ до ліків залишається проблемою, особливо під час війни;

- проаналізовано актуальні питання сталого розвитку в контексті захисту інтелектуальної власності, доступу до технологій та протидії недобросовісній конкуренції. Висвітлено вплив цих факторів на розвиток фармацевтичної галузі, зосереджуючись на патентних суперечках та недобросовісних механізмах, таких як патентна ув'язка, які перешкоджають конкуренції та обмежують доступ до генеричних лікарських засобів;

- здійснено аналіз правових аспектів конкуренції на фармацевтичному ринку в контексті доступу до лікарських засобів;

- визначено, що використання технологій штучного інтелекту (ШІ) у сфері охорони здоров'я сприяє покращенню точності діа-

гностики, ефективності лікування та розробці нових терапевтичних методів. Проте нормативно-правове регулювання цього процесу ще не адаптоване до сучасних викликів. Важливими є зусилля урядів різних країн щодо створення правового середовища для розвитку ІІІ в медицині, що потребує комплексного підходу. Мета дослідження полягає в аналізі правового регулювання застосування ІІІ в охороні здоров'я для забезпечення балансу між інноваціями та захистом прав пацієнтів, з урахуванням етичних та соціальних аспектів;

– досліджено правове регулювання «патентної ув'язки» лікарських засобів у різних країнах та її вплив на конкуренцію, доступ до ліків і порушення прав інтелектуальної власності. Використані методи наукового пізнання допомогли проаналізувати правові механізми регулювання в країнах, таких як Франція, Німеччина, Гонконг та Японія. У Франції та Гонконзі патентна ув'язка відсутня в законодавстві, що створює ризики для генериків. В ЄС упровадження Єдиного патентного суду сприятиме зниженню правових ризиків. Висвітлено проблеми недобросовісної конкуренції, такі як «патентні чагарники». Наголошено на необхідності вдосконалення регулювання для полегшення доступу до медичних технологій;

– досліджено правові аспекти виготовлення та доступу до препаратів крові з урахуванням потреб системи охорони здоров'я України за умов війни. Проведено аналіз правового забезпечення донорства крові та компонентів крові в період дії правового режиму воєнного стану в Україні. Досліджено правові механізми забезпечення доступу до лікарських засобів шляхом подолання бар'єрів, створюваних охороною прав інтелектуальної власності у сфері фармації;

– досліджено правові наслідки та шляхи вирішення проблем, викликаних відсутністю перехідних положень до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства» в частині застосування норм ст. 27–1 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі»,

а також інші прогалини регулювання механізму додаткової охорони винаходів у національному законодавстві; досліджено проблеми застосування винятків із прав, що надані сертифікатами додаткової охорони, в Європейському Союзі та розроблено пропозиції щодо підходів до вдосконалення національного законодавства у цій сфері;

- досліджено основні аспекти права промислової власності у сфері народної медицини. А саме патенти, які надають право на виключне використання винаходу. В контексті народної медицини це може включати: нові медичні препарати (якщо традиційний метод або склад рослинних препаратів може бути вдосконалений або модифікований, його можна запатентувати як новий медичний засіб) та технології приготування (методики або технології виготовлення лікарських засобів на основі народних рецептів можуть бути запатентовані, якщо вони відповідають критеріям новизни, винахідливості і промислового використання);

- розкрито проблематику зловживання патентними правами у фармацевтичній галузі. Здійснено детальний аналіз механізму «вічнозелених» патентів як однієї з форм недобросовісної конкуренції. Виокремлено негативний вплив цієї практики на ринок лікарських засобів, зокрема блокування виходу генериків, підвищення вартості ліків та створення нерівних умов для фармацевтичних виробників;

- доведено, що зловживання патентними правами є суттєвою перешкодою для розвитку конкуренції та доступності лікарських засобів в Україні. Впровадження ефективних законодавчих змін та використання міжнародного досвіду сприятимуть не лише покращенню ситуації у фармацевтичній галузі, а й загальному зміцненню системи охорони здоров'я в умовах воєнного стану;

- досліджено проблематику гармонізації законодавства України до законодавства ЄС у сфері ексклюзивності даних та винятку Болар і розроблено рекомендації щодо регулювання відповідних правовідносин національним законодавством;

- встановлено, що відсутність передбаченого законодавцем перехідного періоду для реалізації права на звернення з клопотан-

ням про додаткову охорону в зв'язку з суттєвим скороченням строку, протягом якого володільць патенту може звернутися до компетентного органу з відповідним клопотанням для реалізації передбаченого Цивільним кодексом України та Законом України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» права на додаткову охорону, унаслідок набуття чинності ст. 27–1 від 16.08.2020, може порушувати права володільця патенту на винахід, об'єктом якого є, зокрема, лікарський засіб, засіб захисту тварин, засіб захисту рослин, використання якого потребує дозволу відповідного компетентного органу. Тому з метою забезпечення можливості реалізації законного права володільця патенту, виданого до 16 серпня 2020 р., на додаткову охорону мають бути застосовані ті правила (умови та порядок продовження строку дії патентів на винаходи), які були чинними на дату подання клопотання про додаткову охорону (продовження строку чинності патенту на винахід), а саме: у разі подання клопотання про додаткову охорону в період від 01.09.2017 до 16.08.2020 – мають застосовуватися норми абз. 4 ч.1 ст. 6 Закону № 3687-XII (у редакції до 16.08.2020) з урахуванням норм ст. 220 Угоди про асоціацію в частині калькуляції строку додаткової охорони; у разі подання клопотання після 16.08.2020 р. – мають застосовуватися норми ст. 27–1 чинного Закону № 3687-XII з наданням додаткового розумного строку для звернення з клопотанням з метою забезпечення можливості реалізації відповідного права на додаткову охорону у випадку неможливості вчинення відповідних дій згідно з ч. 3 ст. 27–1 Закону № 3687-XII унаслідок змін законодавства.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми).

Науково-практичне видання – 1:

– Інтелектуальна власність у фармацевтичній галузі як складова біобезпеки держави : науково-практичне видання / колектив автор. ; за наук. ред. : О. Дорошенка, О. Кашинцевої. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2024.

Наукові заходи – 2:

– Круглий стіл «Opening up Data for Research on Ukraine» (м. Київ, 14 трав. 2024 р.);

– XII Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (м. Київ, 11 жовт. 2024 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

– Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри : матеріали XII Всеукр. наук.-практичн. конф. молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (м. Київ, 11 жовт. 2024 р.) : електрон. збірник / КНУ імені Т. Шевченка, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, 2024. 217 с.

Наукові статті – 12:

– Яковець І. Міжнародні загрози для доступу до лікування: імплементація положень ТРІПС-плюс в Україні і світі. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1;

– Кашинцева О., Омельченко О. Еволюція політики щодо інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я: наслідки пандемії та умови війни. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 117–125;

– Волинець І. П. Правове регулювання «патентної ув'язки» («patent linkage») лікарських засобів: досвід зарубіжних країн. *Київський юридичний журнал*. 2024. № 5. С. 90–95;

– Сенюта І. Закон України про паліативну допомогу: to be or not to be. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 108–115;

– Гоменюк А. О. Дія норм про додаткову охорону прав на винаходи у часі: прогалини законодавчого регулювання. *Медичне право*. 2024. № 2. С. 17–28;

– Чомахашвілі О. Ш. Правове забезпечення народної медицини: аспект інтелектуальної власності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 4. С. 67–71;

– Пономарьова О. О., Баула О. П., Тарасенко Г. В. Щодо стратегії формування національного законодавства в сфері клінічних

випробувань лікарського засобу: деякі правові виклики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. № 86(6). С. 185–191;

– Яковець І. С. Пандемія covid-19 як каталізатор процесів в сфері доступу до лікування. *Право і суспільство*. 2023. № 5. С. 54–58 (вийшла друком у 2024 році);

– Яковець І. С. Досвід Саудівської Аравії та Єгипту в застосуванні договорів керованого доступу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023 № 10. С. 152–154 (вийшла друком у 2024 році);

– Омельченко О. П. Правове регулювання виготовлення й доступу до препаратів крові та охорона прав інтелектуальної власності у сфері фармації за умов війни. *Медичне право*. 2024. № 2. С. 29–36;

– Яковець І. Правовий режим ембріону людини, створеного in vitro. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 58–65;

– Омельченко О. П. Право на участь у клінічних дослідженнях лікарських засобів крізь призму права на охорону здоров'я. *Право України*. 2024. № 8. С. 61–70.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 1:

– Кодинець А. О., Дорошенко О. Ф., Волинець І. П., Дорожок Г. К., Петренко В. О., Білецький В. В. Зловживання патентними правами на лікарські засоби в умовах воєнного стану. *Медичні перспективи*. 2024. Т. 29. № 4. С. 237–246.

Законопроект– 1:

– проєкт порядку продовження строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, видачі сертифікату додаткової охорони. Надіслано директору Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій Олені Орлюк.

Концепція нормативно-правового акту – 1:

– Концепція реформування законодавства інтелектуальної власності в сфері фармації у контексті вступу України до ЄС, викликів війни та повоснної відбудови. Концепція має на меті досягнення наступних стратегічних цілей у галузі фармацевтики:

1. Стратегічною ціллю на період дії правового режиму воєнного стану є зміцнення національної безпеки держави в сфері охорони здоров'я та забезпечення національних інтересів держави шляхом захисту життя та здоров'я населення.

2. Стратегічною ціллю на період після припинення дії правового режиму воєнного стану є відновлення і вдосконалення національної системи охорони здоров'я, яка б сприяла посиленню післявоєнного економічного розвитку фармацевтичного виробництва, стимулюванню інновацій, здоровій конкуренції, забезпеченню ефективного доступу до ліків, була здатна ефективно відповісти на нові потенційні виклики у сфері національних інтересів, забезпечувала можливість швидкого вступу до Європейського Союзу.

Концепцію надіслано Заступнику Міністра охорони здоров'я з питань європейської інтеграції Марині Слободніченко.

Науково-експертний висновок до законопроекту – 1:

– науково-експертний висновок на проекти законів про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» щодо поновлення окремих строків реєстрації та чинності прав інтелектуальної власності № 11229 від 01.05.2024 та альтернативні до нього проект закону про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» № 11229–1 від 17.05.2024 та проект закону про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» № 11229–2 від 17.05.2024.

Аналітична довідка – 1:

– Аналітична довідка щодо представлення в СОТ Закону України «Про лікарські засоби» від 28.07.2022 № 2469-IX (у частині положень пов'язаних з інтелектуальною власністю). Направлено

Міністерству економіки України та Міністерству охорони здоров'я України.

Тези наукових доповідей – 13.

Тема «Удосконалення законодавства та механізму реалізації захисту прав інтелектуальної власності в умовах післявоєнного відновлення України», затверджена постановою бюро президії НАПрН України № 206/1-Б від 26.08.2022. Номер державної реєстрації: 0122U201829. Термін виконання: 01.01.2023–31.12.2026. Наукові керівники – Штефан О. О., Шабалін А. В.

Мета науково-дослідної роботи – визначити правовий режим об'єктів авторського права, які були пошкоджені або знищені в період бойових дій, а також у зв'язку із зазначеним визначити рівень відповідності законодавства у сфері права інтелектуальної власності можливості застосуванню цифрових технологій щодо означених об'єктів.

Основні наукові результати:

- зроблено висновок, що інформація, яка може бути витребувана на підставі ст. 84–1 ЦПК України та ст. 81–1 ГПК України, пов'язана лише із товарами, які мають містити або самі є об'єктами права інтелектуальної власності. В усіх інших спорах (наприклад, спори про авторство, спори між співавторами, спори щодо спадкування та ін.) щодо права інтелектуальної власності будуть діяти загальні процесуальні правила щодо витребування доказів;

- встановлено, що право, надане відповідачу на підставі ч. 4 ст. 143 ГПК України та ч. 4 ст. 156 ЦПК України, можна реалізувати за умови, коли позовні вимоги носять майновий характер; в іншому випадку, якщо позовні вимоги є немайнового характеру, тобто не мають грошового вираження застосувати норми наведених статей процесуальних законів не можливо;

- зроблений висновок щодо доцільності введення спеціальної процесуальної норми, закріпленої у ст. 84–1 ЦПК України та ст. 81–1 ГПК України, є достатньо сумнівним, оскільки зміст зазначених норм, першою чергою стосується інформації, яку має отримати суд. При цьому ці норми не містять процесуальних додаткових (окремих)

вимог щодо подання заяви про витребування таких доказів, вимог до суду щодо їх розгляду та змісту відповідної ухвали суду, їх оцінки судом тощо. Відтак вбачається доцільним і логічним положення ст. 84–1 ЦПК України та ст. 81–1 ГПК України включити в спеціальне матеріальне законодавство у сфері інтелектуальної власності та виключити положення зазначених норм із процесуального законодавства;

– у результаті аналізу положень ч. 6 ст. 14 ЦПК України була проведена класифікація учасників цивільних справ за критерієм обов'язковості використання ними ЄСІТС при подачі до суду заяв та здійснення інших процесуальних дій на три групи: 1) особи, які в обов'язковому (імперативному) порядку повинні здійснювати процесуальні дії з використанням ЄСІТС; 2) особи, які в залежності від свого бажання (диспозитивний порядок) для здійснення процесуальних дій можуть використовувати ЄСІТС; 3) особи, для яких використання ЄСІТС суперечить їх релігійним переконанням. При цьому ці особи зобов'язані про такі обставини повідомити суд обгрунтованою окремою письмовою заявою, подаючи її з відповідним процесуальним документом;

– аналіз положень частин 5, 6 ст. 43 ЦПК України дозволив зробити висновок про кореляцію їх зі змістом ч. 6 ст. 14 ЦПК України з метою визначення прав і обов'язків учасників справи щодо використання ними ЄСІТС, тобто для однієї категорії учасників справи це буде – обов'язком, а для іншої – правом;

– у процесі дослідження порядку подання процесуальних документів із використанням ЄСІТС та наслідки невикористання учасниками процесу обов'язку використання ЄСІТС був зроблений висновок, що вчинення певних дій учасниками справи при використанні ЄСІТС урегульовується Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи затверджені рішенням Вищої ради правосуддя. При цьому такі дії безпосередньо пов'язані з рухом цивільної справи в суді, тому доцільно, що б вони були закріплені в нормах ЦПК України;

– рішення загальноєвропейських судових інституцій (Суд ЄС, ЄСПЛ) щодо спорів, пов’язаних із інтелектуальною власністю повинні враховуватися судами в межах загальної цивільно-процесуальної форми захисту. Аналогічна модель діє і в Україні (до запровадження роботи Вищого суду з питань інтелектуальної власності). У держав-членах ЄС, де існує спеціальна процедура захисту права інтелектуальної власності, наприклад Німеччина, означені рішення європейських судів застосовуються спеціальними судами;

– існує необхідність у внесенні змін у ч. 2 ст. 55 чинного Закону України «Про авторське право і суміжні права» з метою приведення нормативу до єдиного термінологічного розуміння цивільно-правових способів захисту авторського права і суміжних прав у межах існуючої цивільно-правової форми;

– удосконалення існуючого підходу щодо застосування судом ефективного способу захисту, у випадку, якщо закон або договір не визначають такого способу захисту порушеного права чи інтересу особи. Наразі питання застосування судом ефективного способу захисту порушеного або/чи невизнаного права в українських правовій доктрині носить дискусійний характер. Це стосується й справ у сфері права інтелектуальної власності. Обрання судом ефективного способу захисту, у разі, коли закон або договір не визначають такого, на сьогоднішній день є не досить поширеним. Це пов’язується з низкою проблем, зокрема, у ч. 2 ст. 5 Господарського процесуального кодексу України (надалі – ГПК України) вказується, що випадку, якщо закон або договір не визначають ефективного способу захисту порушеного права чи інтересу особи, яка звернулася до суду, суд відповідно до викладеної в позові вимоги такої особи може визначити у своєму рішенні такий спосіб захисту, який не суперечить закону (аналогічні положення міститься й у ст. 5 ЦПК України). Аналіз наведеного нормативного положення дозволяє говорити про певні юридичні прогалини. Мовиться про необхідність вироблення та закріплення законодавчих критеріїв застосування судом ефективного способу захисту, коли такий не визначено в законі чи договорі. Запропонований підхід сприяє

реалізації принципу правової визначеності в межах процесуальної форми захисту. Поруч із тим, більш чітка регламентація ст. 5 ГПК України (ст. 5 ЦПК України) дозволить розширити застосування судом указаної процесуальної норми, зокрема й у справах щодо захисту права інтелектуальної власності;

- удосконалено підходи до визначення суб'єктного складу учасників інституту витребування доказів цивільного процесуального права і господарського процесуального права при постановленні судом ухвали про витребування доказів на підставі ст. 84–1 ЦПК України та ст. 81–1 ГПК України;

- питання судового захисту прав на торговельну марку, зокрема, питання визначення строків позовної давності щодо вимог про визнання торговельної марки (далі – ТМ) добре відомою та визнання недійсними на цій підставі реєстрацій конфліктуючих ТМ;

- питання застосування цивільно-правових договорів роботодавцем і працівником з метою захисту комерційної таємниці;

- питання до національного законодавства імплементації положень Директиви (ЄС) 2016/943 Європейського Парламенту та Ради від 08.07.2016 щодо захисту нерозкритого ноу-хау та бізнесової інформації (комерційної таємниці) проти їх неправомірного набуття, використання та розкриття;

- підхід, що інтернет-магазин це не лише засіб, завдяки якому відбувається певна комунікація між власниками товарів та послуг із потенційними їх споживачами, тобто це електронний майданчик, за допомогою якого виробники, дистриб'ютери представляють або реалізують товари, роботи чи послуги дистанційно, як це закріплено у ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію» від 3 вересня 2015 р. №675-VIII, а й певна організація здійснення підприємницької діяльності фізичними особами-підприємцями та юридичними особами. Тому доцільно внести зміни у визначення терміну «інтернет-магазин», закріпленому в ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 №675-VIII, розширивши його тлумачення, шляхом охоплення суб'єктів господарювання, які використовують електронні засоби для здійснення електронної торгівлі та пропонування послуг;

- питання неюрисдикційного захисту комерційної таємниці (далі – КТ) за допомогою договірної регулювання конкурентних відносин між роботодавцем та працівником;

- застосування застереження про неконкуренцію у відносинах із працівником як інструменту захисту КТ роботодавця в період після припинення трудових відносин та питання визначення правової природи відносин, які регулюються угодою/умовою про неконкуренцію, між роботодавцем та працівником, – обґрунтовано, що такі відносини є цивільно-правовими, не дивлячись на існуючий трудовправовий зв'язок між указаними сторонами;

- питання визначення критеріїв чинності застережень/угоди про неконкуренцію. На підставі аналізу судової практики, визначено фактори, які суди беруть до уваги, встановлюючи чи обмежує угода/застереження про неконкуренцію право на працю, а також на будь-який інший вид чи рід занять: чи зі змісту спірної угоди випливає прямий обов'язок сторони-колишнього працівника утриматися від певних дій (конструкція негативного зобов'язання), чи вказуються умови за яких у сторони-колишнього роботодавця виникне обов'язок із здійснення виплати на користь контрагента обумовленої суми грошових коштів; чи спірною угодою передбачається забезпечення зобов'язань або відповідальності сторони-колишнього працівника у разі, коли він допустив учинення ним дій, від яких він зобов'язався утримуватися, чи це є підставою для невиклати працівнику обумовленої суми. Якщо при невиконанні умов угоди для колишнього працівника не передбачається настання будь-яких негативних наслідків, що погіршували би його майновий чи інший стан порівняно з тим, який існував на момент укладення угоди чи під час її дії, то таке застереження/угода про неконкуренцію є чинною;

- наукова позиція відносно того, що як свідчить європейський досвід цифровізація правосуддя потребує вирішення низки проблем, як на законодавчому, так і технологічному рівнях. Зокрема, детальної регламентації в процесуальному законодавстві, удосконаленню технологічного та програмного забезпечення в означеній

сфері. Означений підхід є корисним і для України з огляду на необхідність адаптації національного законодавства до європейських стандартів;

– проаналізовано вітчизняну судову практику щодо застосування застереження про неконкуренцію як засобу захисту КТ щодо працівника/колишнього працівника. З’ясовано, що враховуючи обмежуючий вплив застережень про неконкуренцію, основним проблемним питанням є відповідність такого застереження гарантіям громадянина України, закріпленим у статтях 42 і 43 Конституції України та ст. 9 КЗпП і необхідність пошуку балансу між інтересами роботодавця-власника комерційної таємниці, працівника/колишнього працівника та публічних інтересів. Тенденції особливостей реалізації механізму захисту прав інтелектуальної власності на торговельні марки в умовах воєнного стану. Інноваційні проєкти для посилення торговельної марки. Напрямки та перспективи на європейську інтеграцію для України. Ефективність судового захисту як охоронної функції держави при захисті прав інтелектуальної власності. Основні аспекти судового захисту прав інтелектуальної власності. Виклики, з якими стикаються правовласники та суди в процесі захисту прав інтелектуальної власності.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Збірник наукових праць – 1:

– Питання інтелектуальної власності : зб. наук. праць / за ред. : А. В. Шабаліна, О. О. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. Вип. 22.

Наукові заходи – 2:

– VI міжнародна науково-практична конференція «Інтернет-міст Київ-Дніпро. Управління проєктами. Перспективи розвитку проєктного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об’єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій» (м. Київ, м. Дніпро, онлайн, 21–22 берез. 2024 р.);

– Круглий стіл на тему «Матеріальні та процесуальні питання захисту права інтелектуальної власності: сучасний погляд» (м. Київ, 14 трав. 2024 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

– Актуальні питання захисту прав інтелектуальної власності: сучасні виклики і тенденції розвитку. Секція 6. «Управління проєктами. Перспективи розвитку проєктного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об’єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій»: зб. матеріалів VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 21–22 берез. 2024 р.) / за наук. ред. : Н. М. Мироненко, О. О. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 200 с.

Наукові статті – 11:

– Штефан О. Посилення захисту права інтелектуальної власності: новації процесуального законодавства. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 25–34;

– Штефан О. Витребування доказів у справах про порушення прав на торговельні марки: новації законодавства. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. С. 184–191;

– Шабалін А. В. Реалізація європейських правових стандартів у Верховному Суді Естонії при перегляді цивільних справ. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 161–168.

– Старченко О. О. Використання правових знань у ході проведення судової експертизи у сфері інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 55–61;

– Шабалін А. В. Позовне провадження в цивільному процесі Естонії: правозастосовчий досвід. *Вчені записки Таврійського національного імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 34(73). № 6. С. 30–35 (вийшла друком у 2024 р.);

– Старченко О. Комплексна експертиза об’єктів інтелектуальної власності: проблемні питання в умовах розвитку науки і техніки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 64–70;

– Яковець І. С. Якість законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності: базові підходи до розуміння. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. № 6. С. 5–12;

– Яковець І. С. Фотографічний твір як об'єкт авторського права: договірне регулювання за законодавством України та Франції. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 222–227;

– Яковець І. С. Видавничий ліцензійний договір за законодавством України та Франції: порівняльно-правовий аналіз. *Юридична Україна*. 2024. № 3. С. 28–33;

– Штефан О. Використання учасниками справи ЄСІТС в цивільному судочинстві. *Інтернаука*. 2024. № 6;

– Шабалін А. В. Деякі питання реалізації електронного судочинства в Європі при вирішенні цивільних спорів. *Вчені записки Таврійського національного імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. Т. 35(75). № 5. С. 30–36.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 1:

– Onishchenko N. M. , Teremetskyi V. I., Kolesnikov A. P., Kovalchuk O. Y., Shabalin A. V., Romas M. I. Protection of confidential medical information in ukraine: problems of legal regulation. *Georgian medical news*. 2024. № 4(349). P. 1–8.

Законопроект – 1:

– проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо вдосконалення наказного провадження. Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики Денису Маслову. Відповідь Комітету листом від 11.11.2024 № 04–26/13-2024-250230.

Науково-правовий висновок – 1:

– пропозиції та зауваження до проекту Закону «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо врегулювання спору за участю судді на стадії підготовчого провадження у сімейних та трудових спорах» від 30.01.2024 р. № 10447 (пропозиції та зауваження спрямовані на вдосконалення процедури примирення за участю судді в рамках цивільного судочинства). На-

правлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики Денису Маслову. На вказані зауваження Інститутом було отримано схвальний лист за підписом голови Комітету.

Аналітична довідка – 1:

- аналіз судової практики про захист прав на торговельні марки. Направлено Голові Ради адвокатів Київської області Петру Бойку.
- Тези наукових доповідей – 28.

Тема «Захист від недобросовісної конкуренції в системі права інтелектуальної власності в умовах Євроінтеграції», затверджена постановою президії НАПрН України № 132/5 від 25.08.2023. Номер державної реєстрації: 0123U105050. Термін виконання: 01.01.2024–31.12.2026. Науковий керівник –Тверезенко О. О.

Мета науково-дослідної роботи полягає в з'ясуванні загально-теоретичних та практичних проблем законодавчого й економічного регулювання відносин щодо захисту від недобросовісної конкуренції як складової інтелектуальної власності з метою вироблення науково-обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства України в цій сфері та практики його застосування з урахуванням його гармонізації із законодавством ЄС, а також позитивного досвіду зарубіжних країн.

Основні наукові результати:

- зазначено, що в умовах сьогодення загострюється потреба в дослідженні проблеми недобросовісної конкуренції в умовах трансформації економіки в цифрову економіку;
- визначено, що з цифровізацією інтелектуальної економіки виникають нові умови для проявів недобросовісної конкуренції, що потребує вдосконалення правового регулювання в цій сфері, у т.ч. щодо захисту прав інтелектуальної власності;
- визначено, що фактори, які обумовлюють можливе зростання проявів недобросовісної конкуренції в умовах цифровізації – це недосконалість та нерозвиненість бізнес-процесів у цифрових умовах господарювання, перехід до е-комерції та е-ділових відносин із використанням цифрових платформ та ін.;

– зазначено, що до можливого зростання проявів недобросовісної конкуренції в умовах цифровізації віднесено інформацію про слабкі й сильні сторони розвитку інфраструктури цифрової економіки;

– визначено, що ринок е-комерції стає все більш і більш перенасиченим, що впливає на рівень контролю до проявів недобросовісної конкуренції, а саме: до неправомірного використання ділової репутації суб'єктів господарювання (неправомірне використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки; неправомірне використання товару іншого виробника; копіювання зовнішнього вигляду виробу; порівняльна реклама); порушення прав на комерційну комерційну таємницю та ін.;

– зазначено, що електронна комерція включає в себе всі торговельні й фінансові операції, що здійснюються за допомогою глобальної мережі інтернет і бізнес-процеси, пов'язані з проведенням таких операцій та включає в себе наступні перспективні види діяльності: обмін інформацією в мережі; електронний маркетинг; інтернет-торгівля; електронні гроші; електронний рух капіталу; інтернет-страхування; інтернет-банкінг;

– визначено, що законодавець застосовує широкий підхід до визначення поняття «електронна комерція», вкладаючи в його зміст будь-яку господарську діяльність, що входить до сфери регулювання Закону України «Про електронну комерцію», та яка здійснюється за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Це узгоджується з діями Комісії ООН з права міжнародної торгівлі, ЮНСІТРАЛ до електронної комерції;

– встановлено, що в умовах здійснення електронної комерції цифрові технології створюють нові можливості, нові інструменти, у т.ч. нові способи комерціалізації інтелектуальної власності;

– зазначено, що проблемами в сфері електронної комерції, зокрема є: відсутність єдиного органу, що відповідає за формування й реалізацію цілісної державної політики в сфері електронної комерції та електронної торгівлі; наявність факторів, які обмежують застосування і розвиток електронної комерції, а саме: користування

інтернетом не виходить на тотальний рівень через недостатню комп'ютерну грамотність, а також через фінансові проблеми та недовіру ряду потенційних користувачів до такої мережі; тривалість доставки щодо деяких товарів; проблеми при поверненні товару; проблемним питанням лишається в сфері електронної комерції справляння податків і зборів, так як чинне податкове законодавство спрямоване на регулювання «традиційного бізнесу» і, часто, не враховує особливості притаманні електронній комерції, а саме: високу мобільність активів, що використовуються при веденні інтернет-бізнесу (програмне забезпечення, вихід на нові ринки без необхідності створення стаціонарного офісу та інше); використання клієнської бази даних, торгових марок, аналіз ринку збуту та інші чинники; рух значної частини коштів не може бути проконтрольованим; велика частина ринку електронної комерції знаходиться в тіні, у зв'язку з чим зростає кількість суб'єктів господарювання, які часто використовують її з метою ухилення від оподаткування, а доходи, отримані ними при здійсненні комерційної діяльності через Інтернет оцінити складно, адже, значна кількість продавців незареєстрована як підприємці, не здійснюють постановки на податковий облік як підприємці, отже, не сплачують належним чином податки;

- проаналізовано визначення термінів «бізнес-метод» та «винахід бізнес-методу», який запропонований у «Законі про покращення патентів на бізнес-методи» Конгресу США;

- запропоновано в чинному законодавстві України закріпити положення, що кількість ліцензійних договорів, за якими надається невиключна ліцензія щодо використання тих самих торговельних марок має бути розумною з метою уникнення перетворення позначень у загальноживані; уточнити положення, що ліцензіар не лише контролює якість товарів та послуг, а й контролює належне використання торговельної марки за ліцензійним договором; розширити поняття «неправомірне використання позначень» зазначивши, що це також дії спрямовані на видозміну, спотворення, перекручування позначень, дозвіл на використання яких надано правоволодільцем за договором;

– виявлено, що українське законодавство, на відміну від Типових положень про захист від недобросовісної конкуренції» (Model Provisions on Protection Against Unfair Competition) BOIB, передбачає, що недобросовісна конкуренція можлива лише між суб'єктами господарювання, до яких особи так званих «вільних професій» не належать. Хоча на практиці таких випадків дуже багато. Водночас законодавство зарубіжних країн має інший підхід до розуміння недобросовісної конкуренції. Так, у Франції акти недобросовісної конкуренції можуть виявлятися у сфері діяльності вільних професій (адвокати, нотаріуси, лікарі), при виконанні функцій державними чи комунальними органами;

– встановлено, що Закон Республіки Польща про боротьбу з недобросовісною конкуренцією (Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – далі: «UZNK») був прийнятий у 1993 році. 4 вересня 2018 р. набули чинності положення, що вносять зміни до UZNK. Основною метою змін була необхідність реалізації Директиви (ЄС) 2016/943 Європейського парламенту та Ради від 08.06.2016 про захист нерозкритих ноу-хау та комерційної інформації (комерційної таємниці) від їх незаконного придбання, використання та розкриття. Виявлено, що з 1 січня 2023 р. використання телекомунікаційного термінального обладнання та напіваавтоматичних систем виклику з метою прямого маркетингу або відправки небажаної комерційної інформації без попередньої згоди кінцевого користувача є актом недобросовісної конкуренції за змістом положень Закону від 16.04.1993 про боротьбу з недобросовісною конкуренцією (UZNK);

– встановлено, що 23 квітня 2019 р. у Китаї набув чинності переглянутий Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією 1993 р. (Anti-Unfair Competition Law («AUCL 2018»). У ст. 12 цього Закону встановлено, які дії, що здійснюються в Інтернеті, визнаються недобросовісними в області конкуренції. Зазначеним Законом збільшено штрафи за дії недобросовісної конкуренції й передбачено прийняття більш практичних заходів із відшкодування збитків. Ці положення допоможуть підтримувати ринковий порядок

і конкурентне середовище і захищають законні інтереси бізнес-операторів. Закон оновив практику для розрахунку й присудження штрафів за кожен акт недобросовісної конкуренції;

- запропоновано закріпити положення AUCL 2018 у Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції»;

- аргументовано, що вивчення та адаптація до національного законодавства економіко-правових механізмів і правозастосовної адміністративної та судової практики Китаю буде корисним для Національного офісу інтелектуальної власності та інновацій і Анти-монопольного комітету України;

- встановлено, що законодавство багатьох зарубіжних країн (Великобританії, Німеччини, Франції, Греції, Румунії, Естонії, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Угорщини, Чехії) встановлює правові норми щодо принципу добросовісності заявника, як абсолютної підстави для відмови або визнання недійсною реєстрації торгової марки. Запропоновано в національному законодавстві встановити аналогічні положення.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Розділ у монографії, виданій за кордоном:

- Androshchuk G. O. Patenting of Inventions Created with the use of Artificial Intelligence: Regulatory Issues. In O. Kostenko, Yu. Yekhanurov (eds.), *Digital Transformation in Ukraine : Ai, Metaverse, and Society 5.0*. 2024. P. 64–79.

Наукові заходи – 2:

- Всеукраїнська науково-практична конференція «Захист від недобросовісної конкуренції в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації» (м. Київ, 31 трав. 2024 р.);

- Круглий стіл «Захист прав інтелектуальної власності від недобросовісної конкуренції: сучасний стан та перспективи удосконалення» (м. Київ, онлайн, 3 груд. 2024 р.).

Збірник матеріалів конференції – 1:

- Захист від недобросовісної конкуренції в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.

(31 трав. 2024 р.). Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 276 с.

Наукові статті – 15, зокрема:

– Андрощук Г. О. Аналіз стану та організація захисту брендів у цифровій економіці (за матеріалами глобальних досліджень). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 35–44;

– Бутнік-Сіверський О. Цифрові та віртуальні активи: методологія, правові аспекти, нематеріальні ресурси. *Теорія та практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 94–104;

– Андрощук Г. О. Законодавство України про захист від недобросовісної конкуренції: становлення, розвиток, проблеми регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 2. С. 103–112;

– Бутнік-Сіверський О. Б. Цифровий ринок інтелектуальної власності: теоретичний погляд та можливі прояви недобросовісної конкуренції. *Теорія та практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 97–107;

– Бакалінська О. Вплив європейської інтеграції на розвиток концепції добросовісної конкуренції в Україні. *Теорія та практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 47–56;

– Дмитренко В. В. Недобросовісна конкуренція при здійсненні публічних закупівель, пов'язаних з об'єктами права інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 71–79;

– Андрощук Г. Запобігання витокам технологій через патентне відомство у Південній Кореї: уроки для України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 29–38;

– Бахарева О. В. Розвиток міжнародного двостороннього співробітництва України у галузі конкуренції. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 77–84;

– Бутнік-Сіверський О. Б., Петренко В. О. Захист прав інтелектуальної власності у сфері національної безпеки і оборони України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 84. Ч. 1. С. 217–229;

– Андрощук Г. О. Формування та розвиток правового інституту фірмового найменування. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 1. С. 98–104;

– Андрощук Г. О. Використання державної символіки в торговельних марках: проблемні питання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 38–48;

– Андрощук Г. О. Захист прав інтелектуальної власності у ЄС: цифрова трансформація та реформа митної служби. *Наука, технології, інновації*. 2024. № 1. С. 103–112;

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 2:

– Butnik-Siverskyi O., Kirin R., Doroshenko O., Dorozhko H. Devising an economic-legal approach to the viability of innovative technology transfer in the process of its commercialization. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2024. № 1(13(127)). P. 103–112. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2024.29851>;

– Butnik-Siverskyi O. B., Kuznetsov V., Petrenko V. O., Butnik-Siverskyi S. O., Kuznetsov V., Biernat-Jarka A., Sikora K. Fostering an Innovative Environment for Transitioning from Traditional to Digital Intellectual Property Economy. *European Research Studies Journal*. 2024. Vol. XXVII, Iss. 3. P. 403–422. DOI: 10.35808/ersj/3449

Законопроект – 1:

– Пропозиції щодо внесення змін до законів України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та «Про захист від недобросовісної конкуренції» щодо захисту державних символів. Разом із порівняльною таблицею та пояснювальною запискою надіслано Управлінню інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України листом від 26.12.2024 № 204. Законопроект розроблено з метою вдосконалення врегулювання відносин, які виникають у зв’язку з використанням державних символів у господарській діяльності, зокрема у торговельних марках.

Науково-правові висновки до законопроектів – 2:

– Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України (щодо узгодження з положеннями Цивільного кодексу України та деяких інших законодавчих актів)». Надіслано Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку;

– Науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці». Надіслано Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

Аналітична довідка – 1:

1. Паралельний імпорту в міжнародній торгівлі: економіко-правові аспекти регулювання (аналітичні матеріали). 2024. 70 с.

Тези наукових доповідей – 29.

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

Тема «Правові засади протидії інформаційній агресії та розвитку системи забезпечення інформаційної безпеки України», затверджена постановою бюро президії НАПрН України № 206/1-Б від 26.08.2022. Номер державної реєстрації: 0123U100415. Термін виконання: 01.01.2023–31.12.2027. Науковий керівник – Пилипчук В. Г.

Метою роботи є розробка правових засад, принципів, концептуальних, методологічних і доктринальних положень щодо протидії інформаційній агресії та розвитку системи забезпечення інформаційної безпеки як однієї з найважливіших функцій держави в контексті трансформації систем міжнародної і національної безпеки та євроінтеграції України.

Основні наукові результати:

1. За результатами дослідження підтверджено, що принципи права – це об'єктивно властиві праву відправні начала, незаперечні

вимоги (позитивні зобов'язання), які ставляться до учасників суспільних відносин із метою гармонічного поєднання групових та індивідуальних інтересів. Іншими словами, це своєрідна система координат, у рамках якої розвивається право та вектор, який визначає напрям його розвитку. Принципи права містяться в його змісті, виступають як орієнтири в формуванні права, відображають сутність права та основні зв'язки, які реально існують у правовій системі.

Як свідчить аналіз сучасних наукових здобутків, більшість дослідників указують на такі основні принципи інформаційного права:

- пріоритетність прав особистості, який установлюється відповідно до ст. 3 Конституції України та передбачає зобов'язання захищати права і свободи людини й громадянина в інформаційній сфері;
- вільне виробництво та поширення інформації (принцип свободи волевиявлення);
- заборона виробництва й розповсюдження інформації, що може завдати шкоду людині, суспільству й державі;
- вільний доступ до інформації (крім випадків, визначених законом);
- повнота обробки та оперативність подання інформації;
- законність, суворе дотримання вимог Конституції України та чинного законодавства;
- відповідальність (у т.ч. з питань інформаційно-правового регулювання).

2. За результатами аналізу встановлено, що сучасна інформаційна війна розпочалася задовго до початку широкомасштабної збройної агресії РФ проти України і дає можливість виокремити такі періоди розгортання інформаційної агресії:

- перший – кінець XX – початок XXI століття, який переважно був пов'язаний із періодичним проведенням росією цільових інформаційних операцій, зокрема, у політичній, економічній та енергетичній сферах;

– другий – 2005–2013 роки. У цей період фіксувалися активні дії рф щодо формування на теренах України власної інформаційної інфраструктури (проросійських медіа, інформаційних мереж, громадських структур тощо), а також поширення проросійських наративів (ідеології «руського міра», «новоросії», «захисту російськомовного населення» та ін.);

– третій – 2014–2022 роки. Особливістю цього періоду стала активізація інформаційної агресії та пропаганди рф, спрямованої передусім на «інформаційне забезпечення» окупації та утримання під контролем Автономної республіки Крим та окремих районів Донецької і Луганської областей;

– четвертий період розпочався в лютому 2022 року з початком повномасштабної війни та збройної агресії рф проти України. З цього часу, як свідчить аналіз, розгорнулася сучасна інформаційна війна, яка вже вийшла за межі України та перетворилася на світове інформаційне протистояння.

3. Систематизовано наявні наукові здобутки щодо визначення сутності й терміну «інформаційна війна». Результати дослідження вказують, що нині існує низка підходів стосовно трактування сутності «інформаційних війн», зокрема:

– перший підхід трактує їх як сукупність політичних, соціально-економічних, психологічних дій, що передбачають захоплення інформаційного простору, витіснення ворога з інформаційної сфери, знищення його комунікацій, позбавлення засобів передачі повідомлень, а також інші подібні цілі. Один із представників цього напрямку С. Расторгуєв визначає їх як відкриті та приховані цілеспрямовані інформаційні взаємодії інформаційних систем із метою отримання певного виграшу в матеріальній сфері. Для побудови своїх висновків автор використовує відповідний понятійний апарат. Базове поняття, що застосовується ним, – «інформаційна система». З усього різноманіття інформаційних систем автор теорії найбільш часто звертається до функціонування інформаційних систем, схильних до самонавчання, тобто тих, які зазнають змін при інформаційному впливі. Людина, народ, держава представляють класичні інформаційні системи;

– другий підхід, більш «прикладний», можна спостерігати в Г. Почепцова, який досліджував інформаційні війни з точки зору PR. В якості суб'єкта інформаційної війни, за його оцінками, виступають спільноти людей – нації, держави, колективи підприємств тощо, а об'єктом – масова свідомість;

– на думку представників третього підходу, інформаційна війна – це найгостріша форма протистояння в інформаційному просторі. У даному випадку першочергового значення набувають такі якості інформаційної взаємодії, як безкомпромісність, висока інтенсивність суперечки та короткотривалість гострого суперництва. Для позначення агресивності сторін застосовується поняття «інформаційної зброї»;

– згідно четвертого підходу інформаційна війна інтерпретується як форма забезпечення та ведення військово-силових дій за допомогою сучасних електронних (цифрових) засобів, наприклад, цифрових випромінювачів, супутникових передавачів та інших аналогічних засобів, які застосовуються для виконання військових завдань;

– п'ятий підхід фактично ототожнює інформаційні війни з «кібернетичними війнами», що видається досить дискусійним. При цьому під останніми розуміють протистояння між технічними системами.

Незважаючи на розбіжності в указаних підходах до розуміння інформаційної війни, їх об'єднує те, що розгортання інформаційного протистояння ведеться в інформаційному просторі, де основним засобом завдання відповідних ушкоджень супротивнику та здійснення агресивних дій є інформація.

4. Проведено аналіз та систематизацію наукових здобутків щодо факторів інформаційно-психологічного впливу на свідомість людини та формування групових і суспільних настроїв.

Результати дослідження дають змогу класифікувати фактори інформаційно-психологічного впливу, зокрема й на правосвідомість людини, за такими основними критеріями:

а) за походженням впливу: об'єктивні та суб'єктивні фактори;

б) за характером впливу: індивідуальні фактори, соціокультурні фактори, історичні фактори, інституційні фактори та економічні фактори;

в) за рівнем впливу: макрофактори, мезофактори, мікрофактори;

г) за часовими рамками: короткострокові та довгострокові;

д) за наслідками впливу: конструктивні та деструктивні фактори.

5. Уточнено напрями протидії негативним інформаційно-психологічним впливам на шкоду людині та суспільству, що формуються в інформаційному та кіберпросторі, зокрема:

а) підтверджено, що до основних факторів формування в людини імунітету до негативних інформаційних та психологічних впливів на її свідомість слід віднести розуміння сучасних глобальних, військово-політичних, соціально-економічних та інформаційно-комунікаційних процесів, яка включає:

- множину особистих та суспільних моральних вимог, які стають для людини складовою її звичок і навичок, що виявляються в щоденній поведінці та діяльності;

- підвищення рівня суспільних відносин в інформаційно-комунікаційній сфері та виховання у широких верств населення неприйняття будь-яких негативних інформаційно-психологічних впливів та використання кіберпростору на шкоду людині, суспільству, державі та міжнародній спільноті;

- запровадження і розвиток правових засад становлення суспільних відносин в інформаційній сфері та кіберпросторі;

б) уточнено пропозиції щодо системи заходів із виявлення, запобігання та припинення негативних інформаційно-психологічних впливів, зокрема:

- здійснення постійного моніторингу загроз інформаційній безпеці, прогнозування їх виникнення, визначення можливого впливу на людину та розробки превентивних заходів щодо убезпечення суспільства й держави;

- моделювання інформаційних впливів та штучних інформаційних нападів із метою вивчення реакції суспільства на них та ви-

явлення факторів, які потрібно враховувати під час розроблення безпекових заходів;

- розвиток системи стратегічних комунікацій державних органів, сил безпеки та оборони, у т.ч. з метою виявлення й усунення інформаційних загроз для суспільної, групової й індивідуальної свідомості;

- створення умов для критичного осмислення громадянами інформації з ненадійних джерел та висвітлення в мас-медіа виявлених спроб інформаційно-психологічного тиску;

- подолання правового нігілізму керівників державних і приватних установ, організацій та окремих громадян шляхом висвітлення проблем безпеки людини в інформаційному та кіберпросторі;

- розвиток нормативно-правового регулювання суспільних відносин у медіапросторі;

в) підтверджено, що мірою оцінки суджень про допустимість втручання в особисте (приватне) життя людини можуть стати: право приватної власності людини на свої персональні дані; контроль використання особою інформації про себе; визначені законом випадки захисту національної та міжнародної безпеки, боротьби зі злочинністю, захисту прав та основоположних свобод інших осіб; базові принципи «Пакету захисту даних Європейського Союзу»;

г) у контексті трансформації систем міжнародної й національної безпеки та сучасної інформаційної війни до пріоритетних напрямів подальших наукових досліджень у сфері інформаційної безпеки людини і суспільства запропоновано віднести:

- проблеми розвитку міжнародної, регіональних і національних систем інформаційної безпеки та підвищення ефективності міжнародного співробітництва національних спецслужб і правоохоронних органів у цій сфері;

- дослідження комплексу питань щодо захисту інформаційної безпеки та інформаційного протистояння в умовах розв'язаної РФ широкомасштабної війни проти України, зокрема, досвіду протидії інформаційній агресії, інформаційним та психологічним опера-

ціям, застосуванню інформаційної зброї, запобігання та припинення негативних інформаційних впливів;

– розробку правових засад, концептуальних і доктринальних положень протидії інформаційній агресії та розвитку системи забезпечення інформаційної безпеки України як однієї з найважливіших функцій держави.

6. У контексті розв’язаної рф широкомасштабної війни проти України досліджено комплекс соціогуманітарних, психологічних і правових проблем протидії негативним інформаційним впливам та захисту інформаційної безпеки людини і суспільства. Результати дослідження дають можливість дійти низки актуальних висновків, зокрема:

– у сучасних умовах проблеми захисту інформаційних ресурсів та безперерйне функціонування інформаційно-комунікаційних систем і мереж значною мірою впливають на всі сфери життєдіяльності людини, суспільства і держави. В інформаційному просторі формуються новітні виклики й загрози щодо захисту даних, комп’ютерних систем і мереж та приватного життя громадян. Усе більшого поширення набувають факти здійснення інформаційних і психологічних операцій та інших протиправних дій в інформаційному просторі на шкоду людині та суспільству, які також створюють реальні загрози державному суверенітету й територіальній цілісності країн світу. Динаміка трансформації сучасних викликів і загроз не відстає від темпів цифрової трансформації та розвитку інформаційного простору;

– інформаційні (цифрові) технології все більше впливають на всі сфери життєдіяльності людини і суспільства, а їх неправомірне використання посилює небезпеку інформаційної агресії і насильства та може створювати прямі загрози життю і здоров’ю людини. Інформаційна цивілізація змінює статус інформації, значно розширює роль її позитивних наслідків та негативні можливості. Потужність інформаційних потоків нині не стримується ні моральними, ні культурними межами;

– розуміння інформаційно-психологічної безпеки як стану захищеності особистості, соціальних груп і об'єднань від впливів, здатних протидіяти їх волі, бажання змінювати психічний стан та психологічні характеристики людини, модифікувати її поведінку й обмежувати свободу формування власної позиції, призвело до необхідності переосмислення підходів на роль спілкування, комунікації, інформаційної взаємодії та інших соціально-психологічних процесів і явищ. Розуміння загроз інформаційно-психологічній безпеці людини, механізмів їх дії та можливостей психологічного захисту стає актуальною теоретичною та прикладною проблемою;

– негативний інформаційно-психологічний вплив, що реалізується через системне застосування інформаційних засобів, методів, технологій та психологічних прийомів із метою впливу на психічні явища індивідів чи соціальних груп становить реальну загрозу інформаційній безпеці людини та суспільства. У контексті посилення негативних інформаційно-психологічних впливів на людину і суспільство одним із основних завдань державної інформаційної політики має бути ефективний захист людини, її світогляду та духовних цінностей від цих впливів, сприяння всебічному розвитку особистості в умовах інформаційного суспільства та розбудови суспільства знань;

– у сучасному світі зростає можливість маніпулювання людиною й суспільством. Маніпуляція свідомістю – своєрідне панування над духовним станом людей, управління шляхом нав'язування їм ідей, установок, мотивів, стереотипів поведінки, вигідних суб'єктові впливу. Маніпуляція – це вид духовної, психологічної (а не фізичної) дії. Ця дія на психічні структури людської особистості є прихованою та не завжди помічається об'єктом маніпуляції. Якщо ми відчуваємо, що інформація оминає свідомість та діє на підсвідомість, необхідно вимкнути джерело інформації. Нині людина (особистість) на свідомому та підсвідомому рівні піддається різного роду маніпулятивним впливам, інформаційним за своєю природою, результати яких можуть безпосередньо загрожувати її фізичному чи психічному здоров'ю;

– тотальний інформаційно-психологічний вплив на свідомість громадян здійснює пропаганда, яку за наслідками її дії на широкі верстви населення можна віднести до «інформаційної зброї масового ураження». До основних ознак даного виду інформаційно-психологічного впливу належить: масовий характер, тривалість та чітко окреслена ціль задля формування відповідного відношення до певної ситуації, групи людей, індивіда чи країни в цілому. Такі негативні впливи, що здійснюються протягом багатьох років, формують відповідну морально-психологічну атмосферу в окремих соціальних групах або в суспільстві загалом, підживлюють кримінальне середовище, сприяють зростанню психічних захворювань та можуть створювати реальні загрози безпеці суспільству і держави;

– в умовах сучасної кризи системи міжнародної безпеки та розв'язаної рф широкомасштабної війни проти України актуалізується феномен гібридної війни, який можна розглядати як новітній вид глобального протистояння в різних вимірах: воєнному, політичному, економічному, соціальному, гуманітарному, інформаційному. В ході гібридної війни можуть проводитися інформаційні та психологічні операції, вестися «інформаційні війни», застосовуватися «інформаційна зброя». При цьому наслідки використання останньої, як зазначалося, можуть бути співмірними із застосуванням зброї масового ураження. З погляду психологічної парадигми інформаційна війна може розумітись як латентний вплив інформації на індивідуальну, групову і масову свідомість за допомогою методів пропаганди, дезінформації, маніпулювання, нейролінгвістичного програмування з метою формування нових поглядів на соціально-політичну організацію суспільства через зміну ціннісних орієнтацій і базових установок особистості;

– розгляд психологічної характеристики війни свідчить, що стан людей у ході воєнних чи бойових дій часто відрізняється психологічною нестабільністю та підвищеною сприйнятливістю до інформації будь-якого роду. Під час війни людина може знаходитися в неврівноваженому психологічному стані та напрузі, демонстру-

вати вибухові реакції навіть на нейтральні події. Тому будь-які негативні інформаційні повідомлення, а особливо маніпулятивні, часто викликають вибухову реакцію, не піддаються логічному аналізу та сприймаються як достовірні. Зазначене має обов'язково враховуватися при організації заходів протидії негативним інформаційним впливам у ході війни;

– сучасну інформаційну війну варто розглядати як боротьбу за цілком реальну владу, спробу глобального перерозподілу сфер впливу, у т.ч. розшарування суспільств та країн світу. Застосування інформаційної зброї та кібератак відбувається за різними векторами екстремістського і терористичного характеру. При цьому життєво необхідно запобігти можливому нанесенню шкоди системам контролю даних і нападів із метою заволодіння контролем за системами електронного (цифрового) управління об'єктами критичної інфраструктури. В умовах інформаційної війни також актуалізується проблема комплексного наукового опрацювання питань «інформаційної екології», «екології інформаційного простору», інформаційно-психологічної безпеки людини та протидії застосуванню інформаційної зброї.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Ященко В. А. Інформаційна безпека України: гуманітарно-правовий зріз : монографія. Київ : ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», 2024. 266 с.

Підручник – 1:

– Дзьобань О. П. Філософія науки : підручник / ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України». Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с.

Науково-аналітичний огляд – 1:

– Аналітичний огляд «Міжнародно-правова кваліфікація наступу Збройних Сил України на території російської федерації». Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

Науковий журнал – 1:

– Інформація і право. 2024. № 1(48). 258 с.

Збірники наукових праць – 2:

– Проблеми протидії колабораційній діяльності в умовах збройної та інформаційної агресії РФ проти України : зб. матер. наук.-практ. сем. (м. Київ, 4 квіт. 2024 р.) / упоряд. : Ю. О. Найдьон, В. Г. Пилипчук, М. О. Теплюк, Т. О. Давидова, В. С. Зубенко. Київ : Нац. акад. СБУ ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», 2024. 176 с.;

– Проблеми відновлення, забезпечення правопорядку та безпеки на деокупованих територіях України : зб. матер. наук.-практ. сем. (м. Київ, 5 груд. 2023 р.) / упорядн. : Ю. О. Найдьон, В. Г. Пилипчук, Т. О. Давидова, М. В. Беланюк. Київ : Нац. акад. СБУ ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», 2024. 66 с.

Наукові статті – 16:

– Брижко В. М. До епістемології понять «інформація», «дані» і «знання»: правовий аспект. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 32–40. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311599](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311599);

– Радзієвська О. Г., Заславська Л. В. Інформаційна культура у системі протидії інформаційній агресії та спеціальним інформаційним і психологічним операціям. *Право і суспільство*. 2024. № 6. С. 167–173. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.6.25>;

– Яценко В. А. Моральна відповідальність російських громадян за агресію проти України як фактор тиску на їх політичну волю. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 182–191. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311728](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311728);

– Кудінов С. С., Шехавцов Р. М. Розслідування колабораціонізму в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 9. С. 346–349. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/81>;

– Дзьобань О. П. Концептуалізація протиріч безпеки в епоху постмодерну: феноменологічний аспект. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 22–35. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300686](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300686);

– Дзьобань О. П. Інформаційно-цифровий континуум як соціокультурний феномен: до проблеми концептуалізації. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 62–76. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.2\(49\).306137](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.2(49).306137);

– Красноступ Г. М. Саморегулювання у сфері медіа: правові аспекти. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 33–43;

– Яценко В. А. Екзистенція як гуманістична методологія права в інформаційному суспільстві. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 36–44. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300695](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300695);

– Bebyk V., Mjakushko N. The New World Order Through the Prism of Russian Aggression Against Ukraine. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal*. 2024. № 02(42);

– Заславська Л., Сірий Є. Професійна самовизначенність молоді та можливості її реалізації: від суспільного досвіду до практики сьогодення. *Економіка. Управління. Інновації*. 2024. № 2(35). С. 138–154. [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2024-2\(35\) - 9](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2024-2(35) - 9);

– Дзьобань О. П., Прудникова О. В. До питання про розуміння феномена інформації. Інформація і знання. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 18–30;

– Заславська Л. В., Радзієвська О. Г. Генезис інформаційної культури: історико-правовий аспект. *Інформація і право*. 2024. № 4(51);

– Кудінов С. С. Оборонні закупівлі, як приклад партнерства державного і недержавного секторів у сфері національної безпеки. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2024. Вип. 41. С. 293–301. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13788612>;

– Кудінов С. С. Досвід країн ЄС у правовому регулюванні публічних закупівель. *Юридичний бюлетень ОДУВС*. 2024. Вип. 34. <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2024.34.15> С. 114–120;

– Кудінов С. С. Міжнародний досвід партнерства приватних компаній та спеціальних служб в інтересах забезпечення національної безпеки та його значення для України. *України. Інформація*

і право. 2024. № 3(50). С. 176–181. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311726](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311726);

– Савінова Н. А. Стратегія правової політики морської безпеки за морською доктриною України. *Юридична України*. 2024. № 1. С. 6–44.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 4:

– Yenin M., Choliy S., Akimova O., Perga I., Ishchenko A., Golovko O. Improvement of Human Capital Development: A Factor in Increasing the Mobilisation Potential of Ukraine. *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences*. 2024. (Scopus). <https://doi.org/10.3311/PPso.20547>;

– Dzeban O., Danilyan O., Mansilla Sepúlveda J., Kalynovskyi Y., Andrushchenko O. Protection of human rights in Ukraine under martial law. *Revista Notas Históricas y Geográficas*. 2024. No 33. P. 464–487 (Scopus);

– Вронська Т. «Іноземцям – заборонено»: просторові обмеження перебування в радянській Україні (1919–1959 рр.). *Український історичний журнал*. 2024. Ч. 3. С. 112–132. <https://doi.org/10.15407/uhj2024.03.112> (Web of Science);

– Batyrgareieva V., Netesa N. Assessment of the danger of glorification of russian aggression against Ukraine and its participants: social-legal, economic and criminological analysis. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10. №4. P. 71–81.

Наукові заходи – 2:

– Науково-практична конференція «До 10-ої річниці від початку російсько-української війни та 2-ої річниці повномасштабного вторгнення рф в Україну: виклики, уроки, наслідки» (м. Вінниця, 22 лют. 2024 р.);

– Науково-практичний семінар «Проблеми протидії колабораційній діяльності в умовах збройної та інформаційної агресії рф проти України» (м. Київ, 4 квіт. 2024 р.).

Законопроект, концепція розвитку законодавства – 2:

- проєкт Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про національну безпеку України» щодо забезпечення інформаційної безпеки». Пропозиції направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки і до Апарату Верховної Ради України;

- пропозиції щодо концептуальних засад Стратегії національної безпеки України. Направлено до Апарату Верховної Ради України.

Свідectва про реєстрацію авторських прав на наукові твори:

- Дзьобань О. П. «Філософія науки» – свідоцтво про реєстрацію авторського права на науковий твір № 131216 від 11.11.2024;

- Яценко В. А. «Інформаційна безпека України: гуманітарно-правовий зріз» – свідоцтво про реєстрацію авторського права на науковий твір № 131203 від 11.11.2024.

Тези наукових доповідей – 34.

Тема «Теоретичні та організаційно-правові засади становлення системи військової юстиції та розвитку законодавства у сфері оборони України», затверджений постановою бюро президії НАПрН України № 206/1-Б від 26.08.2022. Номер державної реєстрації: 0123U100417. Термін виконання: 01.01.2023–31.12.2027. Науковий керівник теми – Богущкий П. П.

Метою науково-дослідної роботи є розробка теоретичних та організаційно-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних і доктринальних положень щодо становлення системи військової юстиції та розвитку законодавства у сфері оборони в умовах гібридної війни, трансформації систем міжнародної і національної безпеки, європейської й євроатлантичної інтеграції України.

Основні наукові результати:

- проведено дослідження теоретико-правових та прикладних наукових здобутків із проблем становлення, розвитку системи військової юстиції та здійснення військового правосуддя;

- встановлено, що правова та воєнна політика держави поєднуються в реалізації концепту системи військової юстиції. Консолідація правової та воєнної політики держави утворює важливий напрям

розвитку юриспруденції, відображається в суспільних відносинах воєнної сфери, що регулюються нормами військового права та, насамперед, у системі військової юстиції. Водночас ефективне вирішення завдання щодо становлення й розвитку системи військової юстиції України визначається необхідністю забезпечення національної та воєнної безпеки в контексті оборони держави, повоєнного відновлення й розвитку, європейської та євроатлантичної інтеграції України;

– правовий вимір національної та воєнної безпеки дозволяє вирішити важливі теоретико-прикладні проблеми, що стосуються правового забезпечення формування й реалізації державної політики у сфері національної безпеки та оборони держави. Серед таких проблем для України вирізняються та набули особливої актуальності в умовах відсічі збройній агресії РФ проблеми становлення системи військової юстиції. Система військової юстиції відображає дію права у воєнній сфері, маючи власні статичні та динамічні характеристики, залежні від загальних характеристик національної правової системи та військового права, як окремої галузі національної системи права. Наукові розвідки теоретико-прикладних проблем системи військової юстиції, як свідчить аналіз, унаслідок ліквідації у 2001 році наукової спеціальності «військове право» нині представлені лише окремими науковими працями, що стосуються змісту системи військової юстиції та характеристик її складових (без визначення концептуальних особливостей у національній правовій системі). Наукова розробка правового статусу військових судів у системі судоустрою України дозволила визначити особливості здійснення військового правосуддя. Військове правосуддя в Україні як проблема, що має юридичний та політичний зміст, через відсутність практичних рішень і відповідних таким рішенням дій продовжує залишатися в переважній більшості випадків у сучасних складних умовах відсічі збройної агресії РФ предметом історико-правових досліджень, зорієнтованих на необхідність застосування в практиці здійснення судової реформи. Окремі доктринальні розробки мають прикладне значення, однак не знаходять своєї реалізації у процесі правотвор-

чості, не відображаються у національній правовій системі як певна концепція, що має практичне значення. Застосування в наукових дискусіях терміну військового правосуддя, немає загального визнання. Військове правосуддя – «military justice» у західній правовій традиції – військова юстиція, що своїм змістом охоплює процедурні та процесуальні особливості здійснення правосуддя у тій сфері суспільного життя, яка стосується сектору безпеки та оборони, обумовлений особливим правовим режимом військової служби;

- опрацьовано роль організаційно-правових основ оборони держави, правового забезпечення підготовки держави до збройного захисту та її захисту від агресії в системі заходів щодо оборони України;

- проведено аналіз актуальних проблем трансформації та правового регулювання суспільних відносин у сфері оборони в умовах відсічі збройної агресії проти України, підготовлені рекомендації щодо їх законодавчого вирішення.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

- Короткий Т., Хендель Н., Медведєва М., Тропін З. Міжнародно-правовий захист природного середовища під час міжнародного збройного конфлікту: український вимір : монографія. Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 284 с.

Науковий журнал – 1:

- Інформація і право. 2024. № 2(49). 243 с.

Збірник наукових праць – 1:

- Проблеми правового забезпечення оборони України : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2024 р.) / упоряд. : П. П. Богущкий, Ю. В. Гаруст, Л. В. Заславська, В. Г. Пилипчук. Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 328 с.

Науково-аналітичний огляд – 1:

- Аналітична довідка щодо особливостей застосування законодавства про запобігання корупції у військових правовідносинах. Направлено до Національного університету оборони України.

Наукові статті – 16:

– Беланюк М. В. Особливості еволюції військової юстиції у країнах-членах НАТО. *Інформація і право*. 2024. № 1 (48). С. 219–240. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300831](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300831);

– Шамара О. В. Відновлення військової прокуратури, як елементу системи органів військової юстиції України. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 241–250. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300832](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300832);

– Беланюк М. В. Становлення військової поліції як невід’ємної складової військової юстиції України. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 190–208;

– Шамара О. В. Шляхи забезпечення ефективної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для системи органів Військової юстиції України. *Право і суспільство*. 2024. № 1. Т. 2. С. 242–249;

– Коран О., Melnyk V., Polian P. Ways to implement risk management in the fight against organised crime. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. № 29(1). Р. 31–42. <https://doi.org/10.56215/naia-herald/1.2024.31>;

– Кудінов С. С., Сукманова О. В. Попередня реєстрація пасажирів, як засіб протидії тероризму. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2024. № 40. С. 326–339;

– Кудінов С. С. Реєстрація зброї в Україні проблеми та шляхи вирішення. *Академічні візії*. 2024. № 33;

– Шамара О. В., Титаренко О. О. Радіаційні, хімічні, біологічні, ядерні загрози (CBRN-defence) в контексті доктрини кримінального права України. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 208–219;

– Ірха Ю. Б. Роль контррозвідувальної діяльності Служби безпеки України у забезпеченні екологічної безпеки України. *Право і суспільство*. 2024. № 5. С. 23–30. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.4>;

– Карпенко М. І. До питання підготовки військових юристів в Україні. *Інформація і право*. 2024. № 4(51) С. 257–264. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).318162](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).318162);

– Копан О., Мельник В. Міжнародний досвід мобілізації механізмів боротьби з організованою злочинністю. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2024. Т. 14. №4. С. 9–22. <https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/4.2024.09>

– Шамара О. В. Демократичний цивільний контроль в рамках побудови військової юстиції України. *Інформація і право*. 2024. № 3(51). С. 201–210. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311750](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311750);

– Шамара О. В. Книженко О. О., Книженко С. О. Актуальні питання притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 115–124;

– Шамара О. В. Підходи Парламенту України у створенні воєнної поліції України та військової поліції, в розрізі розбудови та функціонування Військової юстиції України. *Право і суспільство*. 2024. №5. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.13>;

– Пилипчук В. Г., Богуцький П. П., Беланюк М. В. Проблеми становлення системи військової юстиції України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. №2. С. 96–114.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 2:

– Korotkyi T., Hendel N., Savchenko Y. Ukrainian Cultural Heritage: a Victim of Russian Aggression. *The Cambridge Journal of Law, Politics, and Art: The Human Agenda*. 2024. P. 194–198;

– Shamara O. Special training of personnel and advanced training of the system of justice bodies of Ukraine, through the prism of the construction and functioning of the military justice system of Ukraine. *Law & Society. Scientific journal*. 2024. Vol. 9. P. 236–241.

Науковий захід – 1:

– Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми правового забезпечення оборони України» (м. Київ, 28 трав. 2024 р.);

Законопроекти – 4:

– пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та організа-

ції діяльності системи військової юстиції». Направлено Народному депутату України Буймістер Л. А. (вих. № 18 від 15.01.2024) та до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України (вих. № 19 від 16.01.2024);

- проєкт та порівняльну таблицю до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо створення та організації діяльності військових судів». Направлено Голові Верховного Суду С. Кравченку;

- підготовлено проєкт та порівняльну таблицю до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації та діяльності військових судів». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- підготовлено проєкт та порівняльну таблицю до закону стосовно реєстрації та прийняття законопроекту «Про внесення кримінальних проваджень у кримінальних правопорушеннях, вчинених за межами України». Направлено до Апарату Верховної Ради України, Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

Тези наукових доповідей – 42.

Тема «Теоретичні та організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури та системи управління кризовими ситуаціями в умовах цифрової трансформації», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0121U113916. Термін виконня: 01.01.2022–31.12.2025. Науковий керівник – Довгань О. Д.

Метою роботи є розробка теоретичних, організаційно-правових засад захисту об'єктів критичної інфраструктури й управління кризовими ситуаціями в умовах цифрової трансформації, пропозицій і рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних положень організації побудови системи ефективного контролю, захисту та розвитку національної системи кіберзахисту в умовах цифровізації.

Основні наукові результати:

– доведено, що питома вага кіберзагроз зростає і ця тенденція в міру розвитку інформаційних технологій та їх конвергенції з технологіями штучного інтелекту в найближче десятиліття посилюватиметься. Зростання такого впливу на функціонування структур управління як національних, так і транснаціональних, формує нову безпекову ситуацію. Кіберпростір разом із іншими фізичними просторами визнано одним із можливих театрів воєнних дій, що підтверджується в ході військової агресії РФ проти України;

– збільшення кількості й щільності потоку кризових ситуацій та їх типів потребує гнучкої адаптації, а за необхідності й трансформації таких систем у процесі їх застосування. Слід окремо відзначити невирішені проблеми отримання оперативної інформації в режимі наближеному до реального часу, що знижує оперативність випередження і своєчасність реагування на кризові ситуації. Проблемною залишається функція своєчасного впливу на цільові аудиторії в умовах стрімкого розвитку кризових ситуацій. Зазначене породжує конфлікт інформаційної надмірності, значної динаміки зміни зовнішньої обстановки кризових ситуацій та брак методологічної, функціональної й технологічної спроможності існуючих систем адаптуватися, трансформуватися та реорганізовуватися для ефективної реалізації завдань кіберінформаційних дій, моніторингу й оперативного управління процесами реагування на них;

– розслідування МКС має потенціал створити новий прецедент у міжнародному гуманітарному праві. Якщо суд визнає, що кібератаки на критичну інфраструктуру з метою завдати шкоди цивільному населенню є воєнним злочином, це може призвести до розробки нових норм міжнародного права, які будуть регулювати проведення військових дій у кіберпросторі;

– розслідування МКС є важливим кроком у напрямку встановлення відповідальності за кіберзлочини, вчинені в ході збройних конфліктів. Це також сприятиме підвищенню рівня свідомості про загрози, які несуть у собі кібератаки, та стимулюватиме розробку ефективних засобів захисту від них;

– розслідування російських кібератак на Україну є знаковим моментом у розвитку міжнародного права. Воно демонструє, що кіберзлочини більше не можуть залишатися поза увагою міжнародної спільноти. За результатами цього розслідування можуть бути сформовані нові міжнародні стандарти, які допоможуть боротися з кібервійною та захищати цивільне населення від її наслідків;

– захист критичної інфраструктури від кіберзагроз вимагає комплексного підходу, що поєднує технологічні рішення, організаційні заходи та людський фактор. Ураховуючи постійний розвиток загроз, організації повинні бути готовими адаптувати свої стратегії та інструменти для забезпечення безперервності та надійності основних послуг. У цьому контексті, на основі аналізу розробленого Національним центром кібербезпеки (NCSC) Великобританії посібника для організацій, включаючи операторів критичної інфраструктури «Cyber Assessment Framework», рекомендуємо розробити та впровадити національний Посібник із покращення кібербезпеки підприємств, установ та організацій критичної інфраструктури;

– кібероперації в збройних конфліктах відкривають нову еру в веденні війни, яка потребує переосмислення існуючих правових норм. Хоча МГП залишається актуальним для регулювання кібероперацій, його адаптація до реалій цифрового світу є необхідною. Розробка технічної експертизи, міжнародна співпраця та інтеграція кіберзасобів у правові системи стають ключовими кроками на шляху до ефективного регулювання кібервійни. Український досвід у протидії кіберзагрозам слугує важливим уроком для міжнародної спільноти, демонструючи необхідність системного підходу до вирішення цієї проблеми.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Науково-практичний посібник – 1:

– Кіберризики критичної інфраструктури: від аналізу загроз до впровадження рішень : наук.-практ. посіб. / О. Д. Довгань, Т. Ю. Ткачук ; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 80 с.

Збірник наукових праць – 1:

– Проблеми забезпечення кібернетичної та інформаційної безпеки суспільства і держави в умовах війни : зб. матеріалів наук.-практ. семінару (м. Київ, 30 жовт. 2024 р.) / упорядн. : Ю. Найдьон, В. Пилипчук, М. Теплюк, Т. Давидова, Л. Заславська, Г. Ладика. Київ : Нац. акад. СБУ ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», 2024.

Інформаційно-аналітичні дайджести – 6:

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 1 (січень). 327 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 2 (лютий). 253 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 3 (березень). 339 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 4 (квітень). 320 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 5 (травень). 316 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литви-

нова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 6 (червень). 364 с.

Наукові статті – 6:

– Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю. Правові аспекти забезпечення кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури: національний та міжнародний вимір. *Інформація і право*. 2024. № 4. С. 113–122. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).317970](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).317970);

– Батиргареева В. С., Нетеса Н. В. Використання правопорушниками інформаційно-комунікаційних технологій під час вчинення дій, пов'язаних із глорифікацією агресора: кримінологічний та правовий аналіз за матеріалами судової практики. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47;

– Шамара О. В. Організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю в Україні: проблеми законодавчого врегулювання. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 151–164;

– Доронін І. М., Гордієнко С. Г. Правові проблеми використання технологій штучного інтелекту у контексті забезпечення національної безпеки України. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 128–138;

– Доронін І. М., Гордієнко С. Г. Інформаційно-правові аспекти захисту критичної інфраструктури України. *Інформація і право*. 2024. № 2. С. 128–137. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311678](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311678);

– Стрельбицький М. П., Стрельбицька Л. М. Протидія «транснаціональній» та «етнічній» організованій злочинності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Інформація і право*. 2024. № 4. С. 104–112. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).317927](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).317927).

Науковий захід – 1:

– Науково-практичний семінар «Проблеми забезпечення кібернетичної та інформаційної безпеки суспільства і держави в умовах війни» (м. Київ, 25 листоп. 2024 р.).

Підготовлено пропозиції до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо врегулювання окремих

питань у сфері електронних комунікацій». Відповідно до листа голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Тези наукових доповідей – 12.

Тема «Концептуальні засади правового забезпечення цифрової та соціальної трансформації в контексті сталого розвитку України», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України № 132/5 від 25.08.2023. Номер державної реєстрації: 0123U105345. Термін виконання: 01.01.2024–31.12.2027. Науковий керівник – Доронін І. М.

Метою роботи є розробка правових засад, принципів, концептуальних, методологічних і доктринальних положень щодо правового регулювання застосування досягнень четвертої промислової революції в процесі соціальної та цифрової трансформації суспільства та держави в контексті сталого розвитку та євроінтеграції України.

Основні наукові результати:

1. За результатами узагальнення та систематизації наукових поглядів із проблем сталого розвитку світового суспільства та України, а також загальних проблем правового забезпечення впровадження досягнень четвертої промислової революції встановлено, що цифровою трансформацією доцільно розглядати таку суспільну трансформацію, яка відбувається на основі максимального використання цифрових технологій, таких як комп'ютери, телекомунікації, Інтернет-технології, Інтернет речей, Індустрія 4.0, штучний інтелект, робототехніка, обробка великих даних, хмарні обчислення та багато інших.

Історично відомо, що відповіддю на цивілізаційні виклики є численні соціальні трансформації (реформи) інваріантних сфер суспільства. Ці реформи впроваджуються на особистому, корпоративному, місцевому, національному, регіональному та міжнародному рівнях і відбуваються в усіх країнах світу.

Однією з останніх масштабних реформ стало поширення впровадження цифрових технологій (діджиталізація), цивілізаційна

місія яких полягає в подоланні когнітивних протиріч людства. Широке впровадження цифрових технологій було названо цифровою трансформацією. Враховуючи дискусії, які відбувалися за останні кілька десятиліть за участі політиків, урядовців, науковців, топ-менеджерам глобальних компаній, фахівцям і експертам у різних сферах діяльності, у тому числі юриспруденції, можна сформулювати практично консенсусне розуміння специфіки соціальної та цифрової трансформації в сучасному світі:

по-перше, здійснення будь-яких масштабних суспільних перетворень потребує відповідного правового забезпечення, яке значною мірою має ґрунтуватися на оновленому законодавстві;

по-друге, ефективність суспільних перетворень значно зростає, якщо вони супроводжуються цифровою трансформацією відповідних суспільних процесів, яка здійснюється синхронно;

по-третє, здійснення цифрової трансформації призводить до виникнення особливостей у реалізації суспільних відносин із урахуванням використання цифрових технологій, що, як правило, зумовлює необхідність удосконалення законодавства;

по-четверте, ефективність цифрової трансформації вимагає супутньої суспільної трансформації внаслідок обов'язкового реінжинірингу суспільних процесів із метою спрощення їх алгоритмів та подальшої оптимізації використання цифрових технологій, що, у свою чергу, також потребує відповідного правового забезпечення;

по-п'яте, розуміння сутності, змісту й особливостей соціальної та цифрової трансформації має значний вплив на якість правового забезпечення та вдосконалення законодавства.

2. На підставі аналізу стану формування та виконання стратегії і програм цифрової трансформації в контексті досягнення цілей сталого розвитку та євроінтеграції України встановлено, що стратегічне планування в цій сфері відбувалося відповідно до визначених цілей. Зокрема, кінець минулого століття ознаменувався початком активного глобального руху за ухвалення стратегічних документів, політик і програм розвитку інформаційного суспільства в умовах цифрової трансформації, як на національному, так і на міжнародному рівнях.

3. У контексті опрацювання актуальних проблем правового регулювання суспільних відносин у процесі проєктування та використання автономних роботів із штучним інтелектом констатовано актуальність і складність цієї проблеми. Передусім акцентовано увагу на визначенні проблемного поля для дослідження цієї проблематики, зумовленої впливом технологій штучного інтелекту (в усіх її проявах) на правову регламентацію суспільних відносин. У цьому аспекті насамперед констатовано, що штучний інтелект (ШІ), особливо в поєднанні з іншими цифровими технологіями, такими як Інтернет речей, робототехніка, оброблення великих даних, хмарні технології тощо розглядається як потужний фактор збільшення ефективності досягнень людством «Цілей сталого розвитку».

З огляду на це декілька десятків країн світу прийняли або розглядають прийняття національних стратегій розвитку штучного інтелекту. Прогнозні темпи зростання ринку штучного інтелекту: 2023 – \$241 млрд.; 2030 – \$738 млрд. У цьому контексті вплив ШІ на зростання ВВП становить: у 2023 р. – 1,33%; у 2030 р. – 8,56%. У 2023–2024 роках тема штучного інтелекту стала топовою на рівні ООН, ЄС, НАТО тощо, при проведенні міжнародних та національних форумів, симпозіумів, конференцій, зокрема Всесвітнього економічного форуму (Давос). Тому створюються різноманітні альянси та об'єднання з розвитку штучного інтелекту на національному та міжнародному рівнях. У передових державах світу народжуються ініціативи щодо формування правових основ проєктування, створення, виробництва й застосування технологій штучного інтелекту, а також нараховуються зусилля щодо формування системи стандартизації та сертифікації.

4. У ході проведення наукового аналізу можливостей упровадження досягнень четвертої промислової революції в інтересах досягнення цілей сталого розвитку та євроінтеграції України в умовах війни й інформаційної агресії рф визнано необхідним виокремити деякі особливості використання технологій у сучасних умовах задля цілей належного правового забезпечення.

Зокрема, у межах дослідження проблематики віртуальної та доповненої реальності звернуто увагу на правові проблеми Метавсесвіту (Metaverse). Так, на сьогодні людство вступило в «четверту епоху» свого розвитку – епоху домінування електронної комунікації, де відбувається інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій із попередніми формами комунікації. Ця епоха також пройшла шлях трансформації від архаїчних комп'ютерів до універсальних технологій. Метавсесвіт стає не тільки прогресивною епохою комунікації, а й новим науково-технічним центром розвитку суспільства, акумулятором і конструктором сучасних технологій, генератором нової гнучкості, інструментом, що допомагає людям виживати. Він стає самостійним середовищем, що функціонує паралельно з фізичним світом і законами, що вимагає певного переосмислення в нинішньому суспільстві. Майбутній Metaverse стане великою відкритою масштабованою системою. Ця система створюється одночасно охоплюючи кіберпростір, апаратні термінали, різних виробників і користувачів, надаючи широкий спектр сценаріїв застосування у віртуальній і доповненій реальності (AR/VR-середовищах), демонструючи кінцеву форму суперекосистеми. Однак без належного правового регулювання територія «віртуальної свободи» може перетворитися на деструктивний інструмент. Лише юриспруденція може забезпечити правове регулювання суспільних відносин у Metaverse.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографії – 2:

– Baranov O., Kostenko O., Dubniak M., Golovko O. Digital transformations of society: problems of law : monograph. Warsaw, Poland : RS Global Sp. z O. O, 2024. 112 p.;

– Баранов О., Костенко О., Дубняк М., Головко О. Цифрова трансформація суспільства: правові аспекти та сучасні проблеми : монографія. 2-ге вид. / Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України. Київ : Фенікс, 2024, 176 с.

Збірник наукових праць – 1:

– Україна в умовах соціальної та цифрової трансформації: шляхи до сталого розвитку та повоєнної відбудови : матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 листоп. 2024 р.) / упорядн. : В. М. Фурашев, М. В. Дубняк, С. О. Дорогих ; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України. Київ, 2024. 311 с.

Аналітичний огляд – 1:

– Аналітична довідка щодо глобальних процесів цифрової трансформації та адаптації законодавства України до стандартів Єдиного цифрового ринку ЄС. Направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

Наукові статті – 12:

– Баранов О. А. Екзистенційність визначення парадигми правового регулювання застосування штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 45–61. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300700](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300700);

– Гиляка О. С., Мерник А. М. Правове регулювання та практика Європейського Суду з прав людини і Європейського Суду справедливості щодо прав людини у сфері використання цифрових технологій. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 40–55;

– Батиргарєєва В. С. Право на забуття у парадигмі «глобально-го села»: до питання реалізації. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 76–93;

– Белевцева В. В. Основи правового регулювання інформаційної сфери у державі Ізраїль. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 162–169. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300802](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300802);

– Дубняк М. В. Великі Дані для прийняття рішень і досягнення Цілей сталого розвитку: стан правового регулювання. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 98–109. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300781](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300781);

– Дубняк М. В. Відкриті дані та пояснювальний штучний інтелект: правові перспективи. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 102–118;

– Костенко О., Журавльов Д. В., Фурашев В. М., Дніпров О. С. Генезис правового регулювання web та модель електронної юрисдикції Метавесвіту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 68–83. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300772](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300772);

– Кронівець Т. М., Дорош В. С. Забезпечення конфіденційності персональних даних у трудових відносинах у зв'язку з поширенням використання технологій штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 133–138. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300797](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300797);

– Костенко О. В., Журавльов Д. В., Дніпров О. С., Коротюк О. В. Нові горизонти права: від електронної юрисдикції до модельного кримінального кодексу Метавесвіту. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 43–62;

– Дубняк М. В. Правові підходи в законі ЄС про штучний інтелект: досвід для України. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 40–53. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311600](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311600);

– Kostenko O., Zhuravlov D., Dniprov O. Metaverse: ensuring legal recognition of avatars and electronic personalities through a cross-border personalized id-code. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 2024. № 2(42). Scholarly Publisher RS Global Sp. z O. O.;

– Костенко О. В., Маньгора В. В., Шапенко Л. О., Маньгора Т. В. Нові напрями інформаційного права та дефініції в епоху цифрових трансформацій і електронної юрисдикції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 268–274. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/61>.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science:

– Kostenko O. V., Ghaziani V. A. Admissibility of Illegally obtained e-evidence: A critical study of EU law and the Precedents of the European Court of Human Rights Ammissibilità delle prove elettroniche ottenute

illegalmente: uno studio critico del diritto dell'UE e dei precedenti della Corte europea dei diritti dell'uomo. *European Journal of Privacy Law and Technologies*. 2024. №2. P. 1–16 doi.org/10.57230/EJPLT;

– Kostenko O. V., Zhuravlov D. V., Nikitin V. V., Manhora V. V., Manhora T. V., A typical cross-border metaverse model as a counteraction to its fragmentation. *Bratislava Law Review*. 2024. Vol. 8(1);

– Khilya A., Kolosova O., Kronivets T., Sarancha I. Features of synchronous and asynchronous e-learning on the example of teaching the European experience of social inclusion. *Environment. Technology. Resources*. 2024.

Науковий захід – 1:

– Науково-практична конференція «Україна в умовах соціальної та цифрової трансформації: шляхи до сталого розвитку та повоєнної відбудови» (м. Київ, 22 листоп. 2024 р.).

Пропозиції та зауваження до проєктів нормативних актів:

– пропозиції щодо «Методики оцінювання ефективності наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності. Направлено до Міністерства освіти і науки України;

– пропозиції до проєкту «Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямками під час проведення державної атестації». Направлено до Апарату Верховної Ради України.

Науково-правові (науково-експертні) висновки до законопроєктів та інших нормативно-правових актів:

Відповідно до запиту Голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації підготовлено довідку щодо глобальних процесів цифрової трансформації та адаптації законодав-

ства України до законодавства ЄС. Пропозиції направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації та до Апарату Верховної Ради України.

На виконання листа голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій підготовлено висновки до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ» (реєстр. № 10424 від 22.01.2024). Направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Тези наукових доповідей – 13.

Тема «Організаційно-правові й технологічні засади розвитку системи нормативно-правової інформації та парламентського контролю в умовах цифровізації», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0121U100234. Термін виконання: 01.01.2021–31.12.2025. Науковий керівник – Ланде Д. В.

Метою роботи є розробка організаційно-правових і технологічних засад, пропозицій і рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних положень організації та здійснення ефективного парламентського контролю, а також подальшого розвитку національної інтегрованої системи нормативно-правової інформації в умовах цифровізації всіх рівнів інституціонального забезпечення державного управління в Україні.

Очікувані кінцеві результати НДР передбачають:

- аналіз характеру, спрямованості та повноти інформаційних потоків нормативно-правової інформації в умовах децентралізації влади;
- визначення правових проблем здійснення парламентського контролю та подальшого розвитку системи нормативно-правової інформації;

- розробка моделі взаємоспрямованих інформаційних потоків під час здійснення нормотворчої й законодавчої діяльності на рівні «Верховна Рада України – орган місцевого самоврядування», «комітет Верховної Ради України – комітет Верховної Ради України»;
- оцінку ризиків і загроз в ході обігу інформації при здійсненні нормотворчої і законодавчої діяльності;
- пошук організаційно-правових методів і засобів забезпечення кібернетичної безпеки обігу інформації в ході нормотворчої і законодавчої діяльності;
- розробку й апробацію робочої моделі парламентського контролю в умовах цифровізації;
- формування і контентний аналіз змісту електронних баз даних нормативно-правових актів у галузі держави і права, як основи створення національної системи нормативно-правової інформації в Україні;
- встановлення правових проблем здійснення парламентського контролю та подальшого розвитку системи нормативно-правової інформації.

Виконання проєкту дозволить перевести практичні питання реалізації здійснення парламентського контролю на якісно новий рівень та суттєво підвищити ефективність цього контролю. У процесі виконання проєкту, у межах можливості, буде розроблено дослідну модель (прототип) організаційно-програмного комплексу парламентського контролю.

У ході виконання НДР у 2024 році:

Завдання 1: Визначення архітектури й складу дослідної локальної моделі парламентського контролю в умовах децентралізації влади. Розширення масштабності дослідної локальної моделі парламентського контролю до дослідного зразка прототипу програмно-технічного комплексу парламентського контролю.

Розробка методологічних засад здійснення парламентського контролю в умовах та цифровізації.

Розробка окремих складових дослідної локальної моделі парламентського контролю в умовах децентралізації влади

Прийняття безпосередньої участі в формуванні електронних баз даних нормативно-правових актів, як основи створення національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в Україні.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорта бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Корж І. Ф. Правова безпека як критерій стану правового життя : монографія. Київ : Вид-во Політія, 2024. 408 с.

Розділи в колективних монографіях, виданих за кордоном – 1:

– Корж І. Ф. Правова безпека – критерій готовності України до євроатлантичної інтеграції. *The International Community and Ukraine in the Processes of Economic and Civilizational Progress: Current Economic-Technological, Resource, Institutional, Security and Socio-Humanitarian Problems : Scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. Р. 333–356.

Збірники наукових праць – 1:

– Проблеми інформаційного забезпечення та розвитку парламентського контролю в контексті Європейської та Євроатлантичної інтеграції України : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 25 квіт. 2024 р.) / упоряд. : В. М. Фурашев, С. О. Дорогих, О. В. Лебединська, О. Г. Радзієвська. Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 150 с.

Науково-аналітичний огляд – 1:

– Аналітична довідка щодо правових проблем проведення загальнодержавних та місцевих виборів в умовах дії воєнного стану. Направлено до Головного юридичного управління Верховної Ради України.

Наукові статті – 9:

– Ланде Д. В. Формування і аналіз мереж подій у сфері парламентського контролю на основі застосування систем штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 84–89. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300776](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300776);

– Ланде Д. В., Страшной Л. Л. Парадокси часу в інтерпретації подій і передбаченнях у парламентському контролі. *Інформація*

і право. 2024. № 4(51). С. 55–65. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).317794](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).317794);

– Брайчевський С. М. Гнучка структура даних в мережевих ресурсах правової інформації. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 90–97. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300777](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300777);

– Корж І. Ф. Явище фрустрації в інформаційній сфері. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 9–21. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300683](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300683);

– Корж І. Ф. Проведення контролю представницькими органами як форма здійснення народовладдя. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 8–22;

– Фурашев В. М. Взаємозв'язок процесів парламентського контролю за виконанням прийнятих парламентом законів. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 22–33;

– Корж І. Ф. Правова сумлінність публічної влади. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 8–17. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311592](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311592);

– Корж І. Ф. Правові проблеми інтеграційних процесів в Україні. *Інформація і право*. 2024. № 4(51). С. 9–19;

– Корж І. Ф. «Law in the context of social and digital transformation» publication in the scientific monograph «Digital Transformation in Ukraine: AI, Metaverse and Society 5.0». *Special issue of the scientific journal «Contemporary Issues in Artificial Intelligence»*.

Наукові статті у виданнях, у наукових журналах, що індексуються в Scopus та Web of Science – 1

Bobrova Y., Bobrov Y., Vavreniuk S., Bondarenko O. Algorithmic framework for an information system ensuring sustainable development and national security. *Ingénierie des Systèmes d'Information*. 2024. Vol. 29. № 1. P. 153–159.

Науковий захід – 1:

– Науково-практична конференція «Проблеми інформаційного забезпечення та розвитку парламентського контролю в контексті європейської та євроатлантичної інтеграції України» (м. Київ, 25 квіт. 2024 р.).

Свідectво про реєстрацію авторських прав на наукові твори – 1:

– Ланде Д. В., Фурашев В. М. «Парламентський контроль із застосуванням генеративного штучного інтелекту» – свідectво про реєстрацію авторського права на науковий твір № 131183 від 11.11.2024.

Наукові заходи – 2:

– Науково-практична конференція «Проблеми інформаційного забезпечення та розвитку парламентського контролю в контексті європейської та євроатлантичної інтеграції України» (м. Київ, 25 квіт. 2024 р.);

– III Всеукраїнська науково-практична конференція «Політичні, правові та організаційні проблеми діяльності органів публічної влади та публічних службовців у воєнний та повоєнний період» (м. Вінниця, 21 черв. 2024 р.).

Науково-правові (науково-експертні) висновки до законопроектів та інших нормативно-правових актів:

Відповідно до листа голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій підготовлено науково-правовий висновок і пропозиції до проектів законів України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України», реєстр. № 11469 від 07.08.2024, «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України з урахуванням інтересів національної безпеки» № 11469–1 від 19.08.2024, «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України з урахуванням положень Конституції України № 11469–2 від 19.08.2024.

Тези наукових доповідей – 22.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Тема «Правові проблеми імплементації в Україні стандартів Європейського Союзу стосовно прав і свобод людини», затвер-

джена постановою президії НАПрН України № 132/5 від 25.08.2023. Номер державної реєстрації: 0124U000165. Термін виконання 01.01.2024–31.12.2026. Науковий керівник – Рабінович С. П.

Мета теми – оновлення доктринально-правових засад адаптації українського законодавства до права ЄС у сфері прав людини шляхом удосконалення концепцій, аналізу відповідності та розробки механізмів упровадження європейських стандартів у національну юридичну практику в контексті євроінтеграції України.

Основні наукові результати:

– у межах дослідження було здійснено огляд чинного в Україні та європейського законодавства, а також розглянуто практику Суду Європейського Союзу (Суд ЄС) і Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ). Виявлено, що принцип «верховенства права», права людини та правова визначеність у спільному правопорядку ЄС відіграють сутнісно важливу роль для формування прозорої та передбачуваної системи відносин у різних сферах (зокрема, у фіскальній політиці, захисті даних, економічному регулюванні, цифрових технологіях), а відтак постають ключовими критеріями для оцінки готовності кандидатів до набуття членства. Водночас сфера прав людини в процесі європейської інтеграції не обмежується тільки стандартною тріадою демократичних цінностей, а охоплює складні питання ідентичності, колективного й персонального самовизначення, а також механізмів правозахисної діяльності, які віддзеркалюють «європейську ідею» у глобалізованому та споживацькому суспільстві. Цікаво, що за сучасних умов процес формування колективної європейської ідентичності значною мірою ускладнюється перевагою індивідуалістичних (лібералістичних) орієнтацій громадян багатьох країн-членів ЄС, що може трансформувати декларовані цінності в багатовекторну, часом фрагментарну систему ідентичностей;

– окрему увагу в дослідженні приділено змісту й застосуванню Загального регламенту ЄС про захист даних (GDPR). Оскільки цей регламент установив більш високі стандарти безпеки та конфіденційності персональних даних, перед Україною постає завдання

належної інтеграції відповідних норм у національне законодавство, а також запровадження правозастосовних інституційних механізмів і процедур. Йдеться передусім про ухвалення внутрішніх актів, що відтворюватимуть структуру та принципи GDPR, посилення органів, уповноважених на здійснення контролю за дотриманням цих норм, а також створення дієвих інструментів притягнення до юридичної відповідальності за їх порушення. Не менш важливою виявляється сфера репродуктивних прав людини, де система права ЄС хоча й містить низку рекомендацій та імпліцитно захищає відповідні права через Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, та все ж покладає вирішальну роль на держави-члени. Так само в питаннях екологічних прав людини на сьогодні відчувається потреба у транснаціональних механізмах, спроможних ефективно захищати суспільство від негативних наслідків кліматичних змін. Показовим є зростання кількості «кліматичних» справ, що поступово розширюють тлумачення ЄСПЛ про коло потенційних жертв і межі *actio popularis*, адже забруднення довкілля чи зміна клімату виходять за стандартні рамки «миттєвих» порушень, маючи транскордонний характер і довготривалі наслідки;

– практика Суду ЄС свідчить про високий рівень уваги до принципу правової визначеності, безпосередньо пов'язаного зі стабільністю економічних процесів та захистом легітимних очікувань учасників правовідносин. Сфера фіскальної політики, державних субсидій, права інтелектуальної власності чи цифрових технологій демонструє, наскільки важливо виробити прогнозовані та чітко структуровані норми, щоб уникати суперечностей та забезпечувати реальні гарантії для інвесторів, громадян і бізнесу. Водночас в Україні потрібно узгоджувати традиційні підходи національної правової системи з сучасними критеріями ЄС у прозорості та передбачуваності управлінських рішень, аби підвищувати довіру громадськості до державних органів і судочинства. Особливої уваги заслуговує адміністративна юстиція, модель котрої в Україні значною мірою відтворює німецький зразок спеціалізованих судів із розгляду публічно-правових спорів. У досвіді держав Балтії, які пройшли шлях

інтенсивної євроінтеграції, простежується переконливе підтвердження, що належне функціонування адміністративних судів зміцнює демократію та принцип верховенства права.

– результати дослідження підсумовують важливість створення ефективної системи імплементації європейських правових стандартів, зокрема й через механізми парламентського й судового контролю. Задля продуктивної співпраці з інституціями ЄС доцільно розробити чіткі процедури моніторингу та оцінки виконання зобов'язань, які випливають з Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також оптимізувати роботу органів державної влади в процесі наближення українського законодавства до права ЄС. Подальша гармонізація має спиратися й на розширення професійної підготовки спеціалістів, зокрема суддівського корпусу та працівників сфери правозастосування, аби вони володіли знаннями про природу, структуру та практику функціонування системи ЄС-стандартів. У поєднанні з урахуванням соціологічних підходів П'єра Бурдьє це дасть змогу комплексно оцінювати можливі перешкоди й ризики реформ, ефективно адаптувати національний правопорядок до умов політичного поля Євросоюзу та сприяти збалансованому поєднанню державних інтересів, прав і свобод людини та економічних чинників.

– здійснений науково-юридичний аналіз демонструє, що європейська інтеграція України не повинна зводитися до формального копіювання правових норм ЄС, а вимагає глибшого розуміння соціальних і політичних реалій, у яких ці норми постають інструментом регулювання та символічної легітимації. Для успішного втілення європейських стандартів у суспільну практику та правову систему України потрібно врахувати історичні й культурні особливості, адже синтез правових реформ з інтерпретацією цінностей та ідентичності посилить дієвість впроваджуваних змін і сприятиме реальному утвердженню принципів верховенства права, прав людини та демократії на шляху до євроінтеграції.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Добрянський С. П. Європейські стандарти репродуктивних прав людини та юридичний механізм їх забезпечення в Україні : монографія. *Праці Лабораторії прав людини імені академіка Петра Рабіновича НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України* / редкол. : С. Рабінович та ін. ; Серія І. Дослідження та реферати. Вип. 38. Львів : «Медицина і Право», 2024. 202 с.

Збірник коментарів законодавства – 1:

– Наукові коментарі до резолюцій Генеральної Асамблеї ООН з питань протидії збройній агресії Російської Федерації проти України. *Праці Лабораторії прав людини і громадянина імені академіка Петра Рабіновича НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України* / уклад. : П. Рабінович, С. Рабінович, Р. Тополевський, Т. Дудаш, В. Гончаров ; редкол. П. Рабінович (гол. ред.) та ін. Серія II. Коментарі законодавства. Вип. 13. Львів : ЛОБФ «Медицина і право», 2024. 63 с.

Наукові статті – 8:

– Dobryanskiy S. P. Limitations of reproductive rights: certain general theoretic aspects. *Вроцлавсько-Львівський юридичний збірник*. 2024. №2. Р. 36–52;

– Rabinovych S. P. Conception of Human Rights as Component of Religious Legal System (Contemporary Catholicism). *The Journal of Comparative Law. Special Issue the Worldview of Comparative Law*. Edited by O. V. Kresin. Vol. XIX, Iss. 1. Р. 203–231. <https://t.ly/lwAi7>;

– Reshota V. V. European models of administrative justice providing protection for the rights and freedoms of individuals. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2024. Вип. 79. С. 153–159. <https://t.ly/RZpKT>;

– Панкевич О. З., Гаврильців М. Т. Прецедентна практика Європейського суду з прав людини щодо захисту екологічних прав (до загальнотеоретичної характеристики). *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Юридичні науки»*. 2024. №7. <https://t.ly/XTwyi>;

– Рабінович С. Людяність, сумління і явна злочинність: теорійні аспекти застосування Нюрнберзьких принципів. *Право України*. 2024. № 10. С. 28–46. <https://t.ly/etGXL>;

– Рабінович С. П., Томіна О. В. Європейська інтеграція і праволюднинні маркери культурно-правової ідентичності України: соціологічний підхід. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. № 2. С. 75–95. <https://t.ly/WEcUo>;

– Решота В. В. Адміністративна юстиція як механізм захисту суб'єктивних публічних прав людини в Україні та ЄС. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 3. С. 38–51. <https://t.ly/N7-MT>;

– Тополевський Р. Б. Особливості правового регулювання персональних даних в Україні в контексті стандартів Європейського Союзу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2024. № 71. С. 18–21 <https://t.ly/mU7pV>.

Наукові заходи – 2:

– Науковий семінар «Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах війни та післявоєнний період» (м. Львів, 21 черв. 2024 р.);

– Науково-практична конференція «Права людини і громадянина в умовах воєнного стану: виклики та механізми захисту» (м. Харків, 6 груд. 2024 р.).

Концепція та проєкт нормативно-правового акту – 2:

– Концепція удосконалення законодавства в частині впровадження стандартів ЄС стосовно особистих немайнових прав фізичної особи;

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного Кодексу України в частині забезпечення стандартів Європейського Союзу стосовно особистих немайнових прав фізичної особи».

Тези наукових доповідей – 8.

Тема «Правове забезпечення адміністративної реформи в умовах розвитку сучасного українського конституціоналізму та цифровізації публічного управління», затверджена постановою

президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0122U000364. Термін виконання: 01.01.2022–31.12.2024. Науковий керівник – Лученко Д. В.

Мета теми – розробка концептуальних засад та механізмів правового забезпечення адміністративної реформи в умовах розвитку українського конституціоналізму та цифровізації публічного адміністрування.

Основні наукові результати:

– у межах проведеного дослідження з’ясовано, що правове забезпечення адміністративної реформи в контексті розвитку сучасного українського конституціоналізму вимагає оновлених підходів до організації публічного управління. Методологічний аналіз засвідчив необхідність комплексного врахування конституційних принципів при модернізації державного апарату та його процедур, адже розбудова інноваційних механізмів управління вимагає чіткого узгодження норм адміністративного права з фундаментальними положеннями Конституції України. Виявлено, що загальні засади конституційного ладу і гарантії прав людини повинні слугувати стрижнем для удосконалення адміністративних процесів в умовах наростаючих викликів цифрової ери;

– особливу увагу приділено впливу цифрової трансформації на інституційні та процедурні аспекти публічного адміністрування, зокрема в кризових ситуаціях і в умовах воєнного стану. Комплексне дослідження виявило зростання потреби у впровадженні дистанційних та автоматизованих механізмів надання державних послуг, що з одного боку прискорює та спрощує взаємодію громадян із владою, а з іншого – породжує нові ризики для захисту особистих даних, інформаційної безпеки і реалізації принципу рівності доступу до державних сервісів. Це спонукає до розробки зрозумілих і адаптивних адміністративних процедур, здатних реагувати на швидкі технологічні зміни та забезпечувати належний рівень прозорості й підзвітності в електронному врядуванні;

– у дослідженні детально проаналізовано питання автоматизації адміністративно-правових процесів, зокрема тих, що стосують-

ся фіксації правопорушень і провадження у справах про адміністративні проступки. Виокремлено правові та процедурні складнощі, які з'являються у процесі впровадження автоматизованих систем, зокрема надмірна формалізація алгоритмів і можливий дефіцит судового контролю за їхнім використанням. З'ясовано, що для досягнення правомірності та ефективності діджиталізованого адміністративного процесу необхідно забезпечити належне нормативне регулювання відповідальності посадових осіб та суб'єктів, що експлуатують автоматизовані системи, а також чітко визначити процедури оскарження рішень, ухвалених із використанням цифрових технологій;

— важливий блок дослідження присвячено розгляду публічного адміністрування у сфері космічної діяльності. У світлі глобалізації та геополітичної конкуренції визначено необхідність формування спеціальних правових механізмів, здатних гарантувати безпеку та передбачуваність космічних програм. На часі розробка підходів до координації зусиль міжнародних суб'єктів і узгодженого регулювання діяльності в космосі з урахуванням вимог конституційного порядку, національних пріоритетів оборони та інноваційних можливостей цифрових технологій. Запропоновано концептуальні засади модернізації нормативно-правової бази для зміцнення міжнародної співпраці й виконання безпекових завдань держави в космічному просторі;

— додатково було досліджено правові аспекти застосування штучного інтелекту в системі публічного управління з огляду на потенційні ризики й переваги, які супроводжують діджиталізацію адміністративних процесів. Визначено, що впровадження алгоритмів ШІ може покращити продуктивність і підвищити об'єктивність ухвалення управлінських рішень, проте вимагає вираженої правової регламентації. Обґрунтовано необхідність створення уніфікованих стандартів оцінки ефективності використання ШІ, а також відповідних механізмів громадського контролю з метою запобігання дискримінації або порушенню базових прав і свобод у межах адміністративних процедур;

– на основі компаративного аналізу міжнародного досвіду, зокрема японської моделі формування інформаційного суспільства, обґрунтовано потенційні можливості її адаптації до українських реалій. Приділено увагу інтеграції технологій електронного судочинства у національну правову систему, оскільки це не лише спрощує доступ до правосуддя, а й підвищує ефективність забезпечення конституційних гарантій. Узгодження таких технологій із принципами українського конституціоналізму відкриває перспективи для якісних змін у правосудді, за умови формування відповідної нормативно-правової бази та дотримання процесуальних вимог;

– аналіз фіскального адміністрування з урахуванням цифровізації виявив критичні проблемні точки у процедурах ухвалення рішень та реалізації податкових повноважень, що впливають на законність і прозорість системи оподаткування. Сформульовано методологічні засади вдосконалення процедури прийняття й оскарження актів органів фіскальної служби, а також розглянуто можливість створення єдиних електронних платформ для адміністрування податків із використанням блокчейн-технологій та інших цифрових інструментів, спрямованих на забезпечення від зловживань і оптимізацію державного контролю;

– результатом здійсненого комплексного аналізу стало формулювання науково-методологічних рекомендацій для розробки нового правового підходу до адміністративної реформи в умовах сучасного конституціоналізму та інтенсивної цифровізації. Обґрунтовано необхідність гармонізації адміністративних процесів із конституційними принципами відкритості, відповідальності й дотримання прав і свобод людини, що особливо важливо в умовах криз та воєнного стану. Запропоновано концептуальні підходи до створення гнучкої системи публічного управління, здатної реагувати на технологічні виклики, а також узгодженої з міжнародними стандартами й найкращими світовими практиками. Тим самим закладено підґрунтя для подальших законодавчих ініціатив і практичних заходів, спрямованих на формування ефективного, прозорого й стабільного публічного адміністрування в Україні,

що повною мірою відповідає вимогам сучасного конституціоналізму та викликам цифрової трансформації.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Правове забезпечення адміністративної реформи в умовах розвитку сучасного українського конституціоналізму та цифровізації публічного управління : монографія. Харків : Право, 2024. 250 с.

Збірники наукових праць – 2:

– Еволюція адміністративно-правової думки в сучасній Україні : зб. тез доповідей і повідомлень за матеріалами Наук.-практ., присвяч. 75-річчю з Дня народження д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України Юрія Прокоповича Битяка (9 трав. 2024 р.). Харків, 2024. 142 с. (електронне наукове видання);

– Правові засади організації та здійснення публічної влади : зб. тез VII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті д-ра юрид. наук, проф., акад.-засовн. НАПрНУ, першого Голови КСУ Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 трав. 2024 р.). Хмельницький, 2024. 255 с.

Наукові статті –14:

– Chalabiieva M. R. E-government as a key factor in reforming the administrative system and improving the efficiency of public administration. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2024. №3. P. 26–32;

– Kostenko I. V. Administrative-Legal Regulation of Ukraine's Space Activities: Challenges in Wartime and Strategic Perspectives. *Advanced Space Law*. Vol. 14. P. 28–44;

– Kostenko I. V., Hurova, A. M. Connection of Private Remote Sensing Market with Military Contracts – the Case of Ukraine. *Advanced Space Law*. Vol. 13. P. 4–20;

– Костенко І. В. Космічний сектор України: правові та адміністративні виклики в умовах війни. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 205–228;

– Mukomela I. V. Prerequisites and Theoretical-Legal Foundations of Forming the Japanese Model of Information Society. *Державне*

будівництво та місцеве самоврядування. 2024. Вип 47. С. 139–148;

– Белікова М. І. До питання створення Вищого суду з публічно-правових спорів. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 157–168;

– Битяк О. В. Абсолютність презумпції невинуватості у справах про адміністративні правопорушення на прикладі автоматичної фіксації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 229–242;

– Битяк О. В. Особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 259–271;

– Політанський В. С., Гетьман Є. А., Гетьман К. О. Український досвід впровадження та функціонування електронного судочинства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 15–39;

– Костенко І. В. Роль публічного адміністрування у розвитку національної космічної програми України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 203–218;

– Кучерявенко М. П. Деякі аспекти застосування нульової ставки податку на додану вартість у період воєнного стану. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 231–246;

– Мукомела І. В. Правові засади формування японської моделі інформаційного суспільства. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 191–204;

– Політанський В. С. Досвід упровадження та функціонування систем електронного судочинства в країнах Європи. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 3. С. 15–37;

– Чалабієва М. Р. Прозорість та підзвітність у цифровій епосі: оцінка впровадження блокчейн технологій в публічному адмініструванні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 149–164.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 3:

– Khoronovskyi O., Orlean A., Kostenko I., Melnyk O., Sokiran M. Threats to critical infrastructure: A study of transnational organized crime in Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(84). P. 118–130;

– Broiakov S., Smychok Ye., Kucheriavenko M. Volunteering: Specific Aspects of Public Legal Regulation. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9 № 5. Riga, Latvia: «Baltija Publishing» P. 57–63 (вийшла друком у 2024 р.);

– Kostenko I., Manzhula A. From Space to the Battlefield: Ethical and Legal Aspects of the Use of Satellite Technologies in the Russian-Ukrainian War. *Philosophy and Cosmology*. 2024. Vol. 34. P. 4–43.

Наукові заходи – 3:

– Науково-практична конференція «Еволюція адміністративно-правової думки в сучасній Україні», присвячена 75-річчю з дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України Юрія Прокоповича Битяка (м. Харків, 9 трав. 2024 р.);

– Міжнародна науково-практична конференція «Europeanization of Public Service: the Experience of Poland and Ukraine» (м. Харків, 22 листоп. 2024 р.);

– VII Міжнародна науково-практична конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади» присвячена світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 трав. 2024 р.).

Концепція та проект нормативно-правового акту – 2:

– Концепція розвитку правового забезпечення електронної демократії в Україні;

– проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування» щодо особливостей застосування електронної форми при внесенні та розгляді місцевих ініціатив».

Тези наукових доповідей – 20.

Тема «Правова політика і національні механізми забезпечення розвитку української державності у контексті євроатлантичної інтеграції та подолання наслідків війни», затверджена постановою бюро президії НАПрН України №206/1-Б від 26.08.2022. Номер державної реєстрації: 0123U101259. Термін виконання: 01.01.2023–31.12.2026. Науковий керівник – Яковюк І. В.

Мета теми полягає в розробці концептуальних засад та правових механізмів збереження, захисту та модернізації української державності в умовах війни, пост-воєнного відновлення України, що поєднується з комплексом заходів, спрямованих на інтеграцію до складу Європейського Союзу.

Основні наукові результати:

- у межах дослідження здійснено ґрунтовний аналіз правової політики України та національних механізмів зміцнення державності в контексті євроатлантичної інтеграції та подолання наслідків війни;

- з’ясовано, що процеси постконфліктного відновлення держави вимагають не лише системного переосмислення теоретико-методологічних підходів до дослідження державності, а й виразнішого урахування тих факторів, які формують сучасний міжнародний безпековий простір. Комплексна переоцінка традиційних концептів «суверенітету» та «державних інститутів» є необхідною, оскільки нині вони існують у ситуації зіткнення з глобалізованою реальністю та євроатлантичними стандартами безпеки і демократичного врядування. Аргументовано, що для успішного подолання воєнних наслідків і перетворення України на суб’єкта впливової регіональної політики слід поєднати транзитні механізми реформ із чинними нормами міжнародного гуманітарного і кримінального права, а також із принципами верховенства права та забезпечення прав людини;

- особливу увагу приділено філософсько-правовому дискурсу щодо балансу між правом і справедливістю в процесі відбудови держави. У дослідженні показано, що категорія справедливості стає критерієм легітимації владних рішень у перехідний період, який

характеризується не лише відбудовою зруйнованих інфраструктурних об'єктів, але й формуванням нового суспільного договору;

– у контексті модернізації соціальної функції держави розглянуто необхідність своєчасного реагування на потреби громадян, які постраждали внаслідок воєнних дій. Встановлено, що комплекс відбудовчих заходів не може обмежуватися виключно матеріальними компенсаціями чи інфраструктурними проектами: він потребує цілісного правового підґрунтя, яке передбачає захист вразливих верств населення та реалізацію їхніх соціальних прав відповідно до європейських стандартів. У цьому зв'язку інтеграція України до НАТО та ЄС має розглядатися не лише як зовнішньополітичний курс, а як важливий каталізатор внутрішніх соціально-правових реформ, оскільки практика держав – членів євроатлантичної спільноти може надати Україні дієві приклади оптимальної взаємодії між владою та суспільством;

– у ході роботи розглянуто роль конституціоналізму в утвердженні легітимності органів державної влади та формуванні нової політико-правової парадигми. Показано, що ухвалення змін до Конституції з урахуванням воєнного досвіду та потреб інтеграції до євроатлантичних структур має ключове значення для забезпечення стабільного балансу між державною владою та правами й свободами громадян. Конституційні реформи, що відображають європейські й загальносвітові тренди, розглянуто як важливий етап інституціоналізації новітніх принципів врядування та сприяння формуванню дієздатних механізмів державного контролю й самоконтролю, зокрема у сфері безпеки й оборони;

– значний інтерес становить дослідження правового статусу національних меншин, зокрема в аспекті впровадження міжнародно визнаних гарантій для захисту їхніх прав. На підставі проведеного аналізу встановлено, що утвердження міжетнічного порозуміння в період відбудови є запорукою збереження цілісності української державності. Запропоновано низку рекомендацій щодо вдосконалення законодавства у сфері захисту прав національних меншин та його гармонізації з підходами, що відображають політику країн-членів ЄС щодо толерантності й мультикультуралізму;

– на завершення здійснено комплексний аналіз моделей політико-правової взаємодії європейських держав у сфері безпеки та оборони, а також досвіду адаптації національного законодавства до стандартів ЄС і НАТО. Розглянуто теоретичне підґрунтя концепції «тотальної оборони» як інструмента посилення обороноздатності держави в умовах гібридних загроз. На цій основі розроблено методологічні орієнтири для імплементації узгоджених підходів у законодавство України. Також запропоновано дієві шляхи формування ефективної інфраструктури безпеки, що враховує специфіку воєнного досвіду України та необхідність інтеграції до спільних структур ЄС і НАТО, передусім у форматах спільних оборонних проєктів, систем логістики та обміну розвідувальною інформацією.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Державно-правовий розвиток України в умовах воєнного стану та європейської інтеграції. *Електронне наукове видання*. Харків : Право, 2024. 240 с. (Серія «Наукові доповіді». Вип. 32).

Збірники наукових праць – 2:

– Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. матеріалів II наук. практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка (м. Харків, 16 трав. 2024 р.). НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2024. 125 с.;

– Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : зб. наук. праць за матеріалами III-ї наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 лип. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, А. М. Любич, І. В. Яковюка Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України ; НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2024. 149 с.

Наукові статті – 20:

– Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Сучасна людина: інформаційні аспекти антропосоціогенезу. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2024. № 2(61). С. 6–22;

– Жук Н. А. «Сталий розвиток» як концептуальна основа переходу до цивілізації еко-капіталізму: теоретико-методологічні аспекти. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 102–127;

– Жук Н. А. Концепція екологічної держави в концептології та концептуальності сучасної державності. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 35–62;

– Жук Н. А. Фактор мови і мовних відносин в концептології сучасної держави: методологічні та історико-правові питання. *Форум Права*. 2024. № 78(1). С. 6–20;

– Зозуля О. І. Конституційність обов’язкового членства адвокатів у Національній асоціації адвокатів України. *Форум права*. 2024. № 1. С. 21–31;

– Зозуля О. І. Правовий статус національних меншин (спільнот) України: сучасний стан і перспективи розвитку у контексті європейської інтеграції. *Форум права*. 2024. № 2. С. 34–55;

– Зозуля О. І. Цілі та принципи державної політики України у сфері національних меншин (спільнот). *Форум права*. 2024. № 3. С. 75–90;

– Олейников С. М. Державно-правовий режим як аспект легітимності влади. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 6. (електрон. видання);

– Петришина К. А. Теоретичні засади застосування міжнародно-правових санкцій як інструменту забезпечення національної безпеки: досвід України та Європейського Союзу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 259–274;

– Рагуліна К. А. Міжнародні виборчі стандарти та їх імплементація в національне законодавство України: загальнотеоретичний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. Вип. 5. С. 51–55;

– Руднєва О. М., Головащенко О. С., Жук Н. А. Конституційно-правові основи економічної безпеки. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 123. С. 51–59;

– Руднева О. М., Головащенко О. С., Жук Н. А. Енергетичні санкції та їх вплив на економічну безпеку: правовий аналіз. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 125. С. 74–82;

– Руднева О. М., Головащенко О. С., Жук Н. А., Шевчук М. О. Економічна дипломатія як засіб забезпечення національних інтересів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 60–63;

– Челомбитько Л. В. Теоретичні засади місцевого самоврядування як інституційної основи демократичного розвитку: національні та європейські доктринальні підходи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 274–291;

– Яковюк І. В., Ломака В. С. Феномен соціальних мереж у контексті розвитку політичної та правової свідомості суспільства. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 129. С. 7–18;

– Яковюк І. В., Ребриш Б. Ю. Поняття та ознаки культурних цінностей згідно з національним законодавством деяких зарубіжних країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 126. С. 42–52;

– Яковюк І. В., Соловійова О. М., Зима О. Т. Гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні: сутність та співвідношення з суміжними поняттями. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 119. С. 47–56;

– Яковюк І. В., Соловійова О. М., Зима О. Т. Первинна безоплатна правнича допомога, пов'язана з реалізацією делегованих повноважень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 370–374;

– Яковюк І. В., Соловійова О. М., Зима О. Т. Система безоплатної правничої допомоги: щодо проблем термінології. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2024. Вип. 82. Ч. 2. С. 159–164;

– Яковюк І. В., Трагнюк О. Я., Тимоник Є. А. Правові засади політики розширення Європейського Союзу на Схід: основа для європеїзації країн-кандидатів. *Форум права*. 2024. № 79(2). С. 56–69.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 5:

– Yakoviyk I., Lomaka V., Kravets M., Zhukorska Y., Sokolova I. Main risks in restructuring certain aspects of the legal framework of Ukraine: cooperation with the EU. *Lex Humana*. 2024. Vol. 16. Iss. 1. P. 409–425;

– Zozulia O., Zozulia I., Profatilo K. Legal status of state gambling authorities in European countries: prospects for Ukraine. *Revista do Curso de Direito do UNIFOR*. 2024. № 15(1). P. 171–193;

– Rudnieva O., Hutorova N. The Impact of Criminal Law Regulation on the spread of Infection Diseases. *Theses for the 4th International Interdisciplinary Conference Freedom and/or security 26–28 March 2025 at Riga Stradins University*. RSU Research Week, 2025;

– Danilyan O. G., Getman A. P., Dzeban O. P., Kalynovskyi Y. Y. History of the formation and traditions of the Ukrainian cossack state in the 16th-17th centuries: institution and legal context. *Cogito*. 2024. Vol. 16. Iss. 2. P. 29–55;

– Danilyan O. G., Kalynovskyi Y. Y., Dzoban O. P. The value and security role of knowledge in the sociocultural space of modernity. *Cogito*. 2024. Vol. 16. Iss. 3. P. 20–41.

Наукові заходи – 2:

– Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : II наук. практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка (м. Харків, 16 трав. 2024 р.);

– Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : III наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 лип. 2024 р.).

Концепція та проєкт нормативно-правового акту – 2:

– Концепція змін до законодавства України щодо забезпечення виконання зобов'язань стосовно набуття Україною членства в Європейському Союзі;

– проєкт Закону «Про внесення змін до Конституції України щодо забезпечення виконання зобов'язань стосовно набуття Україною членства в Європейському Союзі».

Тези наукових доповідей – 24.

Тема «Місцеве самоврядування в механізмі європейської інтеграції та післявоєнного відновлення України», затверджена постановою бюро президії НАПрН №206-/1-Б від 26.08.2022. Номер державної реєстрації: 0123U101258. Термін виконання: 01.01.2023–31.12.2026. Науковий керівник – Лялюк О. Ю.

Мета теми полягає в розробці концепції правової моделі організації та здійснення місцевого самоврядування в контексті забезпечення національної безпеки та територіальної цілісності України в умовах війни, поствоєнного відновлення України, що поєднується з комплексом заходів, спрямованих на інтеграцію до складу Європейського Союзу.

Основні наукові результати:

- у процесі дослідження здійснено багатовекторний аналіз сучасних засад та концептуальних орієнтирів модернізації місцевого самоврядування в умовах післявоєнного відновлення України й активізації євроінтеграційних процесів;

- однією з визначальних складових дослідження стало переосмислення теоретичних основ локальної демократії, що охоплює не лише класичні уявлення про муніципальну автономію, а й новітні концепції врядування, сформовані під впливом глобальних викликів. Було обґрунтовано, що післявоєнна реконструкція державної інфраструктури вимагає водночас адаптації правової системи до специфіки відбудови та її гармонізації з базовими європейськими стандартами місцевого самоврядування. Така двоєдина мета актуалізує механізми швидкого реагування на кризові ситуації та водночас потребує узгодження з фундаментальними принципами субсидіарності й демократичного контролю, властивими європейському простору;

- значний наголос зроблено на розробці концептуальної моделі партисипативної демократії, пристосованої до реалій постконфліктного суспільства. Результати свідчать, що трансформаційний потенціал органів місцевого самоврядування зростає в разі активного залучення громадянського суспільства до процесів ухвалення

рішень. Таке залучення забезпечує більш прозору й орієнтовану на людські потреби політику, водночас сприяючи підвищенню довіри до місцевої влади. В умовах євроінтеграційного вектора розвитку України виявлено необхідність якнайшвидшого впровадження інноваційних форм громадської участі, здатних ефективно реагувати на виклики модернізації управління та посилити соціальну згуртованість місцевих спільнот;

– у фокусі дослідження перебувала також оптимізація компетенцій між різними рівнями публічної влади. Зокрема, у роботі підкреслюється, що посилення обороноздатності та забезпечення цивільного захисту населення є складниками формування стійкої й дієздатної муніципальної системи. Запропоновано науково обґрунтовану концепцію функціональної гнучкості місцевого самоврядування, що передбачає чітке визначення розподілу повноважень і відповідальності між центром і громадами, аби уникнути дублювання інституційних зусиль і максимізувати ефективність дій у кризових ситуаціях. Такий підхід кореспондує з європейською практикою децентралізації, де муніципальна влада є не пасивним виконавцем доручень, а повноцінним суб'єктом, наділеним ресурсами та свободою дій;

– наступним предметом дослідження стала роль стратегічного планування на локальному рівні, яке розглядається не лише як технічна процедура формування регіональних програм, але і як інструмент згуртування громади навколо довгострокових цілей. В умовах післявоєнного відновлення саме місцеві органи влади виступають ключовими ініціаторами й координаторами процесів відбудови, які мають включати соціально-економічну сферу, культурні й гуманітарні чинники та безпековий вимір. На відміну від традиційних моделей планування, нова парадигма вимагає системності, відкритості для громадської участі та взаємоузгодження локальних проєктів із загальнодержавними програмами. Запропоновані в ході дослідження методологічні підходи сприяють кращій інтеграції рішень муніципальної влади в загальнонаціональну політику реконструкції, що є одним із ключових чинників зміцнення української державності;

– не менш актуальною є проблема вдосконалення інституційної структури місцевого самоврядування. Здійснений аналіз наявних моделей управлінських процесів у територіальних громадах дозволив розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо оптимізації їх організаційної побудови, з урахуванням принципу децентралізації та функціонального розподілу. Таке вдосконалення передбачає водночас посилення професіоналізації кадрів, перехід до сучасних технологій управління й формування відповідної правової бази, яка враховуватиме поточні виклики та перспективи європейської інтеграції. Рекомендації зосереджені на тому, аби наділити місцеве самоврядування достатніми правовими, фінансовими й організаційними інструментами для повноцінного виконання його функцій у постконфліктний період;

– важливим аспектом залишається питання забезпечення фінансової самостійності муніципалітетів, оскільки саме ресурсна складова забезпечує реальне втілення проєктів відбудови й соціально-економічного розвитку. В ході дослідження розроблено концептуальні підходи, що дають змогу врахувати паралельно прагнення до європейських стандартів фінансової децентралізації та специфіку української економічної системи у ситуації, коли зовнішні й внутрішні виклики обмежують фінансові можливості держави. У цьому контексті підкреслено необхідність пошуку нових джерел фінансування, запровадження механізмів міжнародної технічної допомоги та стимулювання інвестицій на рівні громади;

– окрему увагу приділено інструментарію міжмуніципальної співпраці, адже інтеграційні процеси на локальному рівні можуть допомогти громадам спільно вирішувати стратегічні завдання відбудови та підвищення конкурентоспроможності територій. Запропоновано науково-методологічні підходи до оцінки ефективності кооперації між громадами, засновані на багатовимірному аналізі соціально-економічних показників і якісних критеріїв (зокрема ступеня партисипації громадян, рівня прозорості спільних рішень тощо). Така кооперація сприяє зменшенню навантаження на центральні органи та надає територіальним громадам відчутну додат-

кову мотивацію брати ініціативу в розв'язанні нагальних проблем постконфліктного відновлення;

– значний простір у дослідженні відведено цифровому компоненту модернізації місцевого врядування, зокрема питанням електронної демократії, електронних послуг і загальному переходу громад на сучасні технології обліку, контролю та комунікації з населенням. Обґрунтовано, що цифрова трансформація має стати інтегральним елементом постконфліктної відбудови, оскільки впровадження електронних сервісів може прискорити адміністративні процедури, мінімізувати корупційні ризики та розширити доступ громадян до процесів врядування. Сформульовано теоретичні засади формування інноваційної цифрової екосистеми на рівні муніципалітетів, при цьому досвід держав – членів ЄС у царині електронного врядування окреслює пріоритети, що зумовлюють поглиблення співпраці та обміну кращими практиками з українськими громадами;

– результатом проведеного аналізу є формування інтегрованого підходу до трансформації місцевого самоврядування в Україні, що поєднує науково-теоретичні здобутки, методологічні розробки й прикладні рекомендації. Такий підхід, спираючись на систему правових, управлінських і фінансових важелів, має потенціал для створення належних умов, за яких громади зможуть не тільки відновитися після наслідків воєнних дій, а й інтегруватися до загальноєвропейської структури врядування за принципами ефективності, відкритості й субсидіарності. Згадані у звіті методологічні й концептуальні пропозиції пропонують науково-обґрунтовані засоби для забезпечення збалансованого розвитку, мобілізації внутрішніх ресурсів і залучення зовнішніх інвестицій у процесі післявоєнного відновлення України;

– таким чином, результати цього дослідження дають підстави стверджувати, що місцеве самоврядування здатне відігравати провідну роль у консолідації суспільства, реалізації принципів участі громадян, забезпеченні безпекових завдань та впровадженні сучасних моделей муніципального управління в контексті наближен-

ня до європейських стандартів. Запропонований комплекс науково-теоретичних і методологічних напрацювань створює передумови для подальшої розбудови системи муніципального права та оптимальної організації місцевої влади, яка підвищить ефективність функціонування територіальних громад і сприятиме загальній стабільності держави в умовах інтеграції в європейське співтовариство та відбудови зруйнованої внаслідок війни інфраструктури.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Сич М. А. Конституційно-правове регулювання гарантій депутатської діяльності в Україні: теорія та практика : монографія. Харків : «ФО-П Рубан В. В.», 2024. 168 с.

Збірники наукових праць – 3:

– Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків : Право, 2024. Вип. 47. 460 с.;

– Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків : Право, 2024. Вип. 48. 440 с.;

– Європейський вимір Конституції: розширюючи горизонти державного та муніципального розвитку : зб. наук. статей за матеріалами наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 черв. 2024 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова та ін. Харків, 2024. 183 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 4:

– Chyrkin A., Arsentieva O., Valetska O., Antonenko M., Mezeria O. Reform of decentralization of power in Ukraine under conditions of war: legal regulation, management features and directions for improvement. *Syariah: jurnal hukum dan pemikiran*. 2024. Vol. 24. № 1. (електрон. видання);

– Serohina S., Serohin V., Boldyriev S., Steshenko T., Chyrkin A. State Legal Control over Local Self-Government: Mechanisms

for Countering Crimes against the Territorial Integrity of Ukraine. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. Vol. 16. №. 03. P. 663–680;

– Serohina S., Orel Y., Kulinich O., Korniiievskiy S., Gryshko L. The impact of decentralization on regional development in Ukraine: challenges and opportunities in the post-war era. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(80). P. 99–108;

– Sych M., Tragniuk O., Novikov Y., Bilousov Y., Shulha V. Legal Mechanism to Ensure the Sovereignty of a State's Membership in the EU and NATO. *Pakistan Journal of Criminology*. Vol. 16. № 03. P. 1299–1314.

Наукові статті – 20:

– Harashchuk I. V. Peculiarities of the organization of local self-government in the conditions of martial law in Ukraine. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 64–74;

– Бойко С. Ю. Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану і перспективи розвитку у повоєнний період. *Соціальне право*. № 1. 2024. С. 75–82;

– Бойко С. Ю. Юридичне регулювання механізмів державного управління в Європі. *Наше право*. № 2. 2024. С. 290–293;

– Бойко С. Ю., Маринів А. В. Гарантування прав юридичних осіб: конституційний досвід України і зарубіжних країн. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 219–230;

– Болдирев С. В. Децентралізація в Україні: стратегічний підхід до реалізації міжнародно-правових стандартів місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 42–51;

– Болдирев С. В., Лінник М. П. Інститут імпідменту Президента: застереження та пропозиції удосконалення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 10. (електрон. видання);

– Болдирев С. В., Чубарь С. С. Стійкість органів місцевого самоврядування під час дії правового режиму воєнного стану в Україні: виклики та перспективи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 11–21;

- Гаращук І. В. Регіональна політика України в умовах війни і повоєнної відбудови. *Наукові інновації та передові технології*. (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2024. № 8(36). С. 505–517;
- Гришко Л. М. Актуальні питання досягнення партнерського рівня взаємодії в межах «демократії участі» у сфері місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 169–190;
- Гришко Л. М. Конституційні засади мовної політики арабомовних країн. *Форум права*. 2024. № 2. С. 70–83;
- Лялюк О. Ю. Концептуальні засади правового удосконалення механізму державно-правового контролю за місцевим самоврядуванням. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 81–94;
- Лялюк О. Ю. Моделі та механізми реформування муніципальної системи України в аспекті посилення її ролі у післявоєнному відновленні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 52–63;
- Лялюк О. Ю., Пилипенко І. С., Пашкова Н. В. Проблеми забезпечення автономії місцевого самоврядування: правовий, організаційний, інституційний та матеріально-фінансовий аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 90–94;
- Петришин О. О. Трансформація місцевого самоврядування в Україні: балансування між централізацією та децентралізацією в кризових умовах. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 22–41;
- Серьогіна С. Г. Напрямки реформування місцевого самоврядування в умовах відбудови України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 11–21;
- Сич М. А. Адміністративний нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування для завершення реформи децентралізації в Україні на прикладі країн Європи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 126–140;

– Сич М. А. Системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні сьогодні та в період післявоєнного відновлення. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 88–101;

– Стешенко Т. В., Говоруха Л. С. Соціальна згуртованість територіальної громади в період війни та в механізмі післявоєнного відновлення України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 75–87;

– Стешенко Т. В., Говоруха Л. С. Становлення, розвиток та функціонування міських агломерацій на сучасному етапі та в період післявоєнного відновлення України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 95–113;

– Чиркін А. С. Соціальна функція в діяльності органів місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024. Вип 47. С. 371–381;

Наукові заходи – 2:

– Науково-практична конференція до Дня Конституції України «Європейський вимір Конституції: розширюючи горизонти державного та муніципального розвитку» (м. Харків, 27 черв. 2024 р.);

– Науково-практична конференція «Актуальні питання територіальної організації влади, організації та здійснення місцевого самоврядування в період післявоєнного відновлення України» (м. Харків, 13 груд. 2024 р.).

Концепція та проект нормативно-правового акту – 2:

– Концепція законодавчого забезпечення посилення ролі місцевого самоврядування у післявоєнному відновленні та відбудові України;

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (в частині посилення ролі органів місцевого самоврядування у післявоєнному відновленні та відбудові України».

Тези наукових доповідей – 30.

Тема «Права людини в умовах національних і глобалізаційних викликів та механізм їх забезпечення», затверджена постановою президії НАПрН України № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0122U000378. Термін виконання 01.01.2022–31.12.2024. Науковий керівник – Наливайко Л. Р.

Мета теми полягає в розробці концептуальних засад забезпечення і захисту прав людини в Україні в умовах національних та глобалізаційних викликів, а також вироблення наукових і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму реалізації прав людини в Україні.

Основні наукові результати:

– у ході дослідження проблематики прав людини в умовах національних і глобалізаційних викликів здійснено міждисциплінарний аналіз правових, політичних, інституційних та організаційних аспектів сучасних механізмів гарантування прав і свобод особи. Методологічною основою виступили комплексні підходи, що поєднують елементи міжнародного права, конституційно-правового регулювання, порівняльно-правового дослідження та галузевих правозахисних практик;

– перший аналітичний напрям полягав у вивченні міжнародного досвіду захисту прав людини під час воєнних конфліктів. Розглянувши первинні правові акти й профільні практики різних країн та міжнародних організацій, було проведено попередню оцінку рівня імплементації цих гарантій в Україні. Встановлено, що хоча національне законодавство поступово інтегрує норми міжнародного гуманітарного права, у практиці їх реалізації зберігається чимало прогалин та процедурних ускладнень. Це підкреслює важливість подальшого наукового пошуку шляхів підвищення ефективності адаптації міжнародних стандартів до українських реалій, з урахуванням специфіки збройного конфлікту й безпекових викликів;

– водночас другий напрям дослідження окреслив сферу стратегічного планування національної політики в царині прав людини в контексті європейської інтеграції. Виявлено, що гармонізація із загальноєвропейськими принципами потребує оновлення поточ-

них підходів у сфері моніторингу, оцінки та коригування державно-правових механізмів. У цьому аспекті особливу увагу звернено на необхідність розробки системних рекомендацій, які дали б змогу оптимально скористатися потенціалом євроінтеграційної динаміки для покращення національного правопорядку;

– третій вектор аналітики фокусується на питаннях правової охорони вразливих категорій осіб. Було розпочато оцінювання найновіших національних і міжнародних практик щодо захисту соціально незахищених груп, порушено питання реформування державної політики з урахуванням багатого світового досвіду. Міжнародні приклади засвідчують: там, де органи влади розробляють інклюзивні програми підтримки, а також передбачають чіткі процедури взаємодії з громадськими об'єднаннями, підвищується ефективність реалізації прав. В Україні впровадження кращих іноземних прикладів може допомогти у формуванні належної інфраструктури захисту осіб із особливими потребами, включно з ветеранами, дітьми, людьми з інвалідністю та іншими групами, що мають підвищену вразливість у періоди конфлікту чи економічної нестабільності;

– четвертим предметом дослідження визначено рівень доступності правосуддя й правничої допомоги. Серед найпоширеніших проблем – недосконалі процедури надання безоплатної правової допомоги, недостатня інформованість населення про наявні механізми захисту, а також перевантаженість судової системи у воєнних та постконфліктних умовах. З огляду на це, наголошено на потребі розробки рекомендацій щодо вдосконалення процесуальних норм і зміцнення інституційної бази, що покращить прозорість суду та його доступність для всіх категорій громадян;

– значну увагу приділено також гендерній рівності, протидії дискримінації та домашньому насильству. П'ятий аналітичний блок засвідчив, що, попри низку ініціатив, спрямованих на запровадження європейських стандартів рівноправ'я, все ще бракує комплексних рішень, здатних системно подолати існуючі гендерні дисбаланси та виявляти приховані форми дискримінації. Акцент зроблено

на важливості детального вивчення ефективності запроваджених механізмів і науково обґрунтованому пошуку нових підходів, що зможуть забезпечити більш комплексну протидію домашньому насильству, зокрема в умовах посилених соціальних потрясінь;

– у шостому напрямі наукових розвідок зосереджено увагу на правовому статусі корінних народів і національних меншин. Наголос робиться на тому, що навіть попередній аналіз імплементації чинного законодавства та відповідної правозастосовної практики вже дозволяє відзначити низку проблемних зон, пов'язаних із мовною політикою, доступом до публічних ресурсів і ступенем інтеграції меншин у суспільне життя;

– сьомий аспект дослідження охоплює правові, політичні, інституційні й організаційні чинники гарантування прав людини під час воєнного стану. Виявлено, що національне законодавство потребує гнучких механізмів, здатних збалансувати вимоги безпеки з принципами верховенства права. При цьому ключову роль відіграють компетенції держорганів, їх чітка взаємодія та ефективний контроль за дотриманням прав людини. Очікується, що подальше вивчення цих питань допоможе виробити рекомендації з урахуванням міжнародно визнаних підходів до збереження правових гарантій у кризових ситуаціях;

– у межах восьмого напрямку привертається увага до проблем перехідного правосуддя та конвалідації. Застосування підходів перехідного правосуддя в державах, що зазнали збройних конфліктів, підтверджує його потенціал для досягнення історичної справедливості, компенсації потерпілим та відновлення довіри громадян до державних інститутів. Натомість в Україні обговорення механізмів перехідного правосуддя поки що перебуває на початковій стадії: треба детальніше розв'язати питання судової процедури, збереження доказової бази воєнних злочинів і можливостей амністії в межах конституційних обмежень;

– у дев'ятому напрямі розпочато комплексну оцінку ефективності правового забезпечення прав людини в Україні за обставин війни, зокрема з фокусом на адаптації законодавчих актів до дина-

мічних змін безпекового середовища. Первинні результати свідчать, що, попри суттєві корективи в нормативно-правовому полі, існує потреба в усебічному дослідженні їх практичного впливу на реалізацію прав людини. На основі цього оцінювання постає завдання формувати рекомендації щодо наряду подальших законодавчих змін, зокрема в питаннях діяльності правоохоронних органів, доступу до інформації, захисту персональних даних і функціонування судової системи;

- десятий блок висвітлює перспективи покращення забезпечення прав і свобод дітей, які постраждали від війни. Попередні дослідження вказують на низку специфічних викликів, серед яких – психологічна реабілітація, освіта, соціальний захист та возз'єднання родин у випадках депортації чи примусового переміщення;

- у межах одинадцятого наряду досліджено правові та соціальні гарантії військовослужбовців і ветеранів. Виокремлено цілу низку проблем: від належного оформлення статусу учасників бойових дій та розширення обсягу гарантій до поліпшення медичного, психологічного та професійного супроводу військових після повернення з конфліктної зони. Вважається, що удосконалення правового регулювання й системи підтримки має враховувати міжнародну практику ветеранської політики та найкращі методики соціальної реінтеграції;

- дванадцятий блок зосереджений на захисті прав цивільних осіб під час війни. Первинний аналіз підтвердив низку викликів: брак оперативної допомоги потерпілим, неузгодженість процедур евакуації, недосконала система компенсацій за завдані збитки та дефіцит механізмів розслідування воєнних злочинів проти цивільного населення. З метою покращення відповідної ситуації рекомендовано посилити правове підґрунтя взаємодії між держорганами й громадськими ініціативами, а також забезпечити чітку вертикаль відповідальності в системі безпеки та захисту цивільних;

- тринадцятий наряду присвячено оцінці правового механізму протидії катуванню та іншим формам жорстокого поводження. Встановлено, що попри існування в законодавстві прямих заборон рівень їх реального дотримання не завжди відповідає міжнародним

стандартам. Викликами залишаються недостатня об'єктивність розслідувань, відсутність системного моніторингу, обмеженість процесуальних гарантій для потерпілих. На цій підставі сформовано орієнтири для подальшого розроблення рекомендацій, покликаних закріпити в правовій базі дієві інструменти запобігання катуванням, включно з незалежними інституційними структурами та прозорими процесуальними процедурами;

– чотирнадцятий блок дослідження, аналізує ефективність міжнародних гарантій у забезпеченні прав людини за обставин міжнародних і внутрішніх конфліктів. Первинна оцінка свідчить: роль міжнародних організацій у формуванні й застосуванні механізмів правозахисту має суттєве значення, проте на практиці її результативність залежить і від політичного становища, і від співпраці на національному рівні. Найбільш дієві моделі спостерігаються в країнах, де міжнародна підтримка поєднується з послідовними внутрішніми перетвореннями.

Здобуті на цьому етапі напрацювання ляжуть в основу подальших досліджень, зокрема для формування узгоджених рекомендацій щодо удосконалення національного законодавства та практичної реалізації прав людини з урахуванням євроінтеграційних тенденцій, норм міжнародного гуманітарного права та кращих світових стандартів правозахисту.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Права людини в умовах національних і глобалізаційних викликів та механізм їх забезпечення : монографія. Харків : Право, 2024. 252 с.

Збірники наукових праць – 2:

– Юридична весна: права людини в умовах воєнного стану : зб. тез Наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квіт. 2024 р.) / редкол. : А. М. Мерник, М. Д. Вовченко. Харків, 2024. 215 с.;

– Права людини і громадянина в умовах воєнного стану: виклики та механізми захисту : зб. матеріалів наук. практ. конф.,

м. Харків, 6 груд. 2024 р. / редкол. : С. Г. Серьогіна, Ю. Л. Бошицький, С. Л. Чуніхіна, Л. Р. Наливайко та ін. – Харків : Право, 2024. – 157 с.

Наукові статті – 10:

– Коваленко М. Г. Особливості організації моделі реєстрації виборців у США та Канаді. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 165–177;

– Марусяк О. В. Міжнародний суд справедливості як суд з прав людини: надмірний оптимізм чи обґрунтоване припущення? *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №4. С. 711–715;

– Марусяк О. В. Заборона Меджлісу як порушення CERD: аналіз позиції Президента Міжнародного суду справедливості Доног'ю (окрема думка до рішення ICJ від 31 січня 2024 року). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №6. С. 914–919;

– Мерник А. М., Гиляка О. С. Правове регулювання та практика Європейського Суду з прав людини і Європейського Суду справедливості щодо прав людини у сфері використання цифрових технологій. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. №1. С. 40–55;

– Мерник А. М., Міщеряков Г. А. Право на охорону здоров'я в системі соціальних прав людини. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 193–202;

– Наливайко Л. Р. Захист прав і свобод осіб, які постраждали від війни: проблеми та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №6. С. 32–35;

– Наливайко Л. Р. Конституційне право на справедливий суд в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. №1. С. 24–29;

– Наливайко Л. Р. Правовий статус дитини, яка постраждала від війни. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №4. С. 77–81;

– Наливайко Л., Грабовська І., Талько Т. Роль засобів масової інформації України в формуванні ставлення спільноти до українського жіноцтва в армії та на війні. *Український альманах*. 2024. №34. С. 58–63;

– Чеботарьова Т. В. Міжнародний досвід забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: перспективи реалізації в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Вип. 48. 2024. С. 243–258.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 3:

– Nikitenko L., Sharmar O., Marusiak O., Honcharuk V., Yanivskyi V. Social media as an emerging threat to national security. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(82). P. 100–111;

– Sheverdina V., Sitsinskiy A., Fedoronchuk A., Basarab O., Sitsinska M. Restrictions on Constitutional Human Rights under Martial Law in Ukraine. *Revista relações internacionais do Mundo Atual*. 2024. Vol. 2. N 44. P. 464–476 (електрон. видання);

– Nalyvaiko L. Legal aspects of the protection of children in the conditions of war. *The International Journal of Children's Rights*. 2024. № 4. P. 41–56.

Наукові заходи – 3:

– Науково-практична конференція «Юридична весна: права людини в умовах воєнного стану» (м. Харків, 15 квіт. 2024 р.);

– Панельна дискусія «Випробування війною: чи витримує міжнародне право перевірку реальністю» (онлайн, 29 берез. 2024 р.);

– Науково-практичний круглий стіл «Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення» (м. Хмельницький, 10 груд. 2024 р.).

Концепція та проект нормативно-правового акту – 2:

– Концепція розвитку законодавства щодо забезпечення прав і свобод громадян на тимчасово окупованих територіях України;

– Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо забезпечення окремих прав і свобод громадян на тимчасово окупованих територіях України».

Тези наукових доповідей – 10.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Тема «Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів», затверджена постановою президії НАПрН України № 113/6 від 26.06.2020. Номер державної реєстрації: 0120U104786. Термін виконання 01.01.2021–31.12.2024. Науковий керівник – Глібко С. В.

Мета теми – дослідження комплексу питань та заходів, спрямованих на визначення концептуальних засад правового забезпечення інноваційного процесу.

Основні наукові результати:

– проведений аналіз нормативно-правового забезпечення обліку, стану оцінювання й моніторингу інноваційних проєктів, інноваційної діяльності та державної інноваційної політики України, а також здійснене структурування економіко-правових проблем в інноваційній сфері дозволили обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства в частині забезпечення ефективності інноваційної діяльності, які можуть бути спрямовані на нейтралізацію негативних наслідків сучасних економічних викликів та ризиків у економічній політиці;

– встановлено, що одним із ключових глобальних викликів інноваційному розвитку національної економіки, який безпосередньо відповідає темі дослідження, є проблема зміцнення національної безпеки країни шляхом забезпечення стабільності економічної безпеки та як її складових технологічної та інноваційно-інвестиційної безпеки, в процесі реалізації чого має визначальне значення належне правове регулювання інноваційного процесу. Тому процес формування та розвитку національної інноваційної екосистеми повинен відбуватися за умови агрегування зі сферою національної безпеки, зокрема, при формуванні пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні необхідно їх спрямовувати на забезпечення національної безпеки й оборони, і ці вимоги повинні відображатися в концепції національної інноваційної екосистеми та від-

повідних документах стратегічного планування. Серед основних положень, які доцільні для реалізації в правотворчості в Україні при визначенні заходів подолання глобальних викликів, слід виокремити провадження ефективного стратегічного планування в сфері інноваційної діяльності, яке повинно проводитися при чіткому визначенні цільових орієнтирів, завдань та порядку доступу до фінансових ресурсів на підставі виваженого аналізу відповідних зовнішніх і внутрішніх факторів впливу з обов'язковим урахуванням провідного міжнародного досвіду;

- визначено, що сталий розвиток економіки не можливий при застосуванні застарілих технологій, що є суттєвим викликом для економіки України. Щороку збільшується технологічний розрив між Україною та розвиненими країнами, відповідно необхідні способи його подолання. І саме трансфер технологій, у тому числі міжнародний, є ефективним правовим інструментом реалізації концепції сталого розвитку;

- встановлено, що глобальні виклики щодо забезпечення швидкості наукових проривів і технологічних застосувань для покращення стану людини, підвищення добробуту громадян прискорюється завдяки обчислювальній науці та інженерії, штучному інтелекту, автоматизованим дослідницьким робочим процесам, загальним протоколам баз даних. При цьому наукові досягнення можуть мати непередбачені негативні наслідки, а також вигоди. Для врахування таких та подібних викликів необхідно забезпечити формування в нормативно-правових актах відповідних напрямів розвитку економіки України та окремих завдань та планів, серед яких має бути: участь у глобальній системі колективного інтелекту (як метод оптимізації) для відстеження науково-технічних досягнень, прогнозування наслідків і документування низки поглядів, щоб можна було зрозуміти потенційні наслідки нової та можливої майбутньої науково-технічної діяльності, й на основі цього розробляти державну інноваційну політику, яка створюватиме стимули для науково-технічної боротьби з глобальними проблемами;

— встановлено, що важливої уваги потребує вирішення правових питань стимулювання та розвитку глибокотехнологічних інновацій в Україні, із застосуванням різних державних інструментів, адже першочерговим є встановлення чітких правил поведінки для всіх учасників інноваційного процесу. І вже на цьому етапі в Україні існує ряд проблем, які потребують вирішення. Зокрема, в нашій державі на даний час відсутня будь-яка стратегія, концепція чи нормативно-правове регулювання в сфері глибокотехнологічних інновацій. Разом із тим у контексті євроінтеграційних процесів та ефективного вирішення завдань та проблем, пов'язаних із військовими діями на території України, доцільним є внесення відповідних змін до Закону України «Про інноваційну діяльність» до Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р;

— визначено, що чинне законодавство України, містить таку нормативну конструкцію поняття «технологія», яке не відповідає сучасним рекомендаціям світового співтовариства з цього приводу. Чинне поняття технології, закріплене в межах Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», має бути доповнене шляхом внесення до його змісту тих характерних ознак, що були сформовані COT, BOIB, «UNCTAD»;

— встановлено, що в Україні нормативне забезпечення правового становища венчурних фондів та правозастосовна практика щодо їх створення та функціонування будується без урахування світових традицій та передових економік, які вже мають тривалу історію використання відповідних конструкцій. Відповідно не враховуються тенденції та виклики світової економіки у зв'язку з чим ігноруються економічні засади укладення правочинів, характерних для сфери венчурного інвестування інноваційної діяльності. Створені на сьогодні в Україні венчурні фонди не відповідають розумінню їх сутності та структури в країнах ЄС, Великій Британії та США, і навіть природі корпоративних венчурних фондів, що закріплено у вітчизняному законодавстві щодо регулювання відносин спільно-

го інвестування. Створені на сьогодні в Україні венчурні фонди не відповідають розумінню їх сутності та структури в країнах ЄС, Великій Британії та США, і навіть природі корпоративних венчурних фондів, що закріплено у вітчизняному законодавстві щодо регулювання відносин спільного інвестування.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів : монографія / [С. В. Глібка, О. В. Розгон, І. Ю. Матюшенко та ін.] ; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2024. 303 с.

Збірники наукових праць – 2:

– Економіка, право та інноваційний процес: завдання в умовах воєнної трансформації України : за матеріалами круглого столу зб. наук. праць НДІ ПЗІР НАПрН України (м. Харків, 26 квіт. 2024 р.). Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2024. 224 с.;

– Правове забезпечення відновлення інноваційного розвитку економіки в повоєнній Україні : за матеріалами Наук.-практ. конф. зб. наук. праць НДІ ПЗІР НАПрН України (м. Харків, 15 листоп. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, І. В. Подрез-Ряполової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2024. 280 с.

Наукові статті – 15:

– Внукова Н. М. Європейські вимоги до компетентності дослідника в інноваційному процесі. *Право та інновації*. 2024. №2(46). С. 149–154. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 23;

– Внукова Н. М. Кластерна політика інноваційного розвитку в умовах глобальних викликів. *Право та інновації*. 2024. №4. С. 62–68. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48)) – 8;

– Глібка С. В. Системність правового регулювання функцій та господарської компетенції наукового парку як учасника інноваційного процесу. *Право та інновації*. 2024. №2(46). С. 202–208. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 30;

– Давидюк О. М. Дослідження напрямів уніфікації трансферу технологій в Україні із регулюванням Європейського Союзу. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 14–19. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 2;

– Жорнокуй Ю. М. Венчурний фонд: чи відповідають реалії правозастосовної практики України тенденціям світового розвитку. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 131–137. [https://doi.org/10.3772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.3772/2518-1718-2024-2(46)) – 20;

– Корват О. В. Інноваційні процеси: економіко-правові проблеми реалізації, управління та регулювання. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 97–108. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 15;

– Корват О. В. Удосконалення нормативно-правового забезпечення обліку інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 169–178. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 26;

– Matyushenko I, Hlibko S., Khanova O., Rudych A., Grygorova-Berenda L. Assessment of the digital gap in developing countries. *Law and innovative Society*. 2024. № 2(23). [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)) – 10;

– Подрез-Ряполова І. В. Правове забезпечення цілісності інноваційного процесу в умовах наближення України до членства в ЄС. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 44–50. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)) – 6;

– Подрез-Ряполова І. В. Проблеми забезпечення системності правової регламентації функціонування інноваційної інфраструктури. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 7–13. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 1;

– Порохняк В. Д. Державна політика щодо заохочення населення до започаткування господарської діяльності. *Право та інновації*. 2024. № 4(48). С. 77–82. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48)) – 10;

– Розгон О. В. Способи захисту порушених прав на технологію: цивільно-правовий і господарсько-правовий аспекти. *Економіка*

та право. 2024. № 1. С. 46–59. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.01.046>;

– Розгон О. В. Стратегічне управління інтелектуальною власністю на технологію як об'єкт цивільно-правових відносин. *Право та інновації*. № 1(45). С. 16–25. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\) – 2](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45) – 2);

– Чубенко В. А. Публічні закупівлі в системі створення умов для розвитку глибокотехнологічних інновацій в Україні. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 26–31. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\) – 3](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45) – 3);

– Шовкопляс Г. М., Омельчук С. О. Сучасні тенденції та інновації на ринку фінансових послуг. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 149–154.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 3:

– Barabash O., Samchenko M., Dobkina K., Rozghon O., Ozel V. The impact of the relocation of enterprises in Ukraine and abroad on the realization of socio-economic, cultural and labour rights. *Social & Legal Studios*. 2023. № 6(4). P. 28–37. <https://doi.org/10.32518/sals4.2023.28> (вийшла друком у 2024 р.);

– Rozghon O. V., Davydova I. V., Oliukha V. H., Shepeliuk V. A. Problems of Digitization and Use of Digitized Works by Museums from the Position of German and Ukrainian. *Copyright Law. Sci. innov*. 2024. № 20(1). P. 98–130. <https://doi.org/10.15407/scine20.01.098>;

– Vnukova N., Aleksieienko I., Leliuk S., Malyshko Y., Chernyshov V. Information-analytical support to business processes for making investment decisions. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2024. № 3(13(129)). P. 23–33. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2024.304688>.

Законопроект – 1:

– Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання інноваційної діяльності» (вих. № 149 від 27.12.2024). Направле-

но Голові підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Коліуху В.

Свідчення про реєстрацію авторського права на твір – 2:

– Свідчення про реєстрацію авторського права на твір «Parties of the «Horizon 2020» and «Horizon Europe» Programs as Participants in The Innovation Process» № 130548 від 10.10.2024;

– Свідчення про реєстрацію авторського права на твір «Огляд та порівняльна характеристика сервісів, що сприяють інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності» № 124710 від 13.03.2024.

Тези наукових доповідей – 78.

Тема «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури» затверджена постановою президії НАПрН № 118/5 від 15.06.2021. Номер державної реєстрації: 0121U113768. Термін виконання 01.01.2022–31.12.2025. Науковий керівник – Любич А. М.

Мета теми – визначити методологічні підходи до визначення поняття «інноваційна дослідницька інфраструктура» в нормативно-правових актах і наукових джерелах, проаналізувати інноваційну інфраструктуру як частину національної інноваційної системи, охарактеризувати інноваційно орієнтованих суб'єктів України, обґрунтовувати необхідність створення й розвитку науково-дослідницької інфраструктури в рамках національного дослідницького університету, яка інтегрує основні компоненти його інтелектуальної діяльності, розглянути її основні елементи.

Основні наукові результати:

– визначено, що зв'язок між відкритою наукою та відкритими інноваціями відіграє ключову роль у стимулюванні відносин між бізнесом та науковими установами, які сприяють економічному зростанню країни, що розвиваються. Відкрита наука може полегшити освоєння нових підходів та створення інновацій для бізнесу, що відіграють фундаментальну роль у забезпеченні економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності компаній;

– визначено неефективність системи визначення пріоритетів, зокрема змісту та побудови переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, який є неактуальним через відсутність узгодженої роботи при формуванні переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки та іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади, Національною академією наук України та національними галузевими академіями наук;

– пропонується додати в абз. 2 п. 2 Розділу II проекту Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності такі додаткові описи впливу як: інформаційний, правовий, фінансово-економічний;

– визначено та структуровано правові ризики використання інформації з відкритих джерел у проєкції права інтелектуальної власності, а також шляхи зниження таких ризиків;

– встановлено, що завдяки відкритій науці налагоджується наукова комунікація, поширюються дослідницькі інноваційні практики, а їх результати стають відомі широкому загалу та працюють на благо суспільства, що сприяє прогресу й поступу вперед, економічному зростанню;

– вперше: визначено поняття правової науково-дослідницької інфраструктури, виявлено відсутність відображення в чинному законодавстві та в національній юридичній доктрині дослідження цього поняття; розглянуто структурні елементи правової науково-дослідницької інфраструктури, проаналізовано складові елементи правової науково-дослідницької інфраструктури європейських правових шкіл; аргументовано необхідність розвитку та фінансування правової науково-дослідницької інфраструктури задля зрощення ґрунтовної бази теоретичних, практичних та емпіричних знань для професійної та кваліфікованої підготовки працівників у галузі права та молодих науковців;

– удосконалено: наукові положення щодо дослідження категорії наукової дослідницької інфраструктури як такої, і зокрема правової науково-дослідницької інфраструктури; підходи до створення потенційних структурних елементів правової науково-дослідницької інфраструктури на прикладі європейських правових шкіл; способи забезпечення розвитку науково-дослідницької інфраструктури;

– набули подальшого розвитку: механізми забезпечення правової науково-дослідницької інфраструктури; проблемні питання та перспективи правової науково-дослідної інфраструктури в Україні; розвиток європейської правової науково-дослідницької інфраструктури: побудова глобальної правової екосистеми.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури : монографія / [А. П. Гетьман, Г. Л. Губіна, М. О. Лукань та ін.] ; за ред. А. М. Любич, Г. Л. Губіної. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 277 с.

Збірники матеріалів конференції – 2:

– Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди : зб. наук. праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами Інтернет-конф. (м. Харків, 28 лют. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, А. М. Любич. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2024. 164 с.;

– Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : зб. наук. праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами III-ї наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 лип. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, А. М. Любич. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2024. 149 с.

Наукові статті – 14:

– Головащенко О. С. Виклики та перспективи розвитку науково-дослідницької сфери в умовах глобалізації. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 32–37. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)–4](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)–4);

– Губіна Г. Ретроспективний аналіз видів партнерства у рамкових програмах ЄС з досліджень та інновацій. *Право та інноваційне*

суспільство. 2024. Вип. 2(23). С. 41–54. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\) – 4;](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23) – 4;)

– Губіна Г. Бенефіціари у рамкових програмах ЄС з досліджень та інновацій («Горизонт 2020», «Горизонт Європа»), європейських структурних та інвестиційних фондах. *Право та інновації*. 2024. Вип. 3(47). С. 116–122. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 17;](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 17;)

– Єфремова К. В., Шматков Д. І. Роль основних стандартних патентів у розбудові 5G: Вплив регуляторної політики ЄС на електронний бізнес. *Право.ua*. 2024. № 3. С. 315–321. <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2024.3.45;>

– Лукань М. Правова науково-дослідницька інфраструктура в Україні та світі, її вплив на розвиток інновацій. *Право та інновації*. 2024. Вип. 3(47). С. 20–25. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 3;](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 3;)

– Любчич А. М. Деякі питання щодо відкритих інновацій в науці. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 38–43. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\) – 5;](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45) – 5;)

– Любчич А. М., Головащенко О. С., Огієнко І. В. Законодавчі зміни щодо формування пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С. 647–651. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.03.109;>

– Любчич А. Деякі питання щодо державного управління сферами освіти та науки. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 26–32. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 4;](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 4;)

– Макаров М. До проблеми визначення суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Право та інновації*. 2024. Вип. 4(48). С. 46–55. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\) – 6;](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48) – 6;)

– Огієнко І. В. Нормативно-правове забезпечення захисту прав молодих вчених в умовах інтеграційного розвитку України. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 144–148. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\) – 22;](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46) – 22;)

– Павлюгін Ю. Правові аспекти функціонування дослідницьких інфраструктур в Україні. *Право та інновації*. 2024. Вип. 3(47). С. 109–115. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 16;

– Пасмор Ю. Університети на шляху до впровадження відкритої науки: теоретико-практичний контекст. *Право та інновації*. 2024. Вип. 3(47). С. 123–129. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 18;

– Шматков Д. І., Коломійцев С. О. Використання інформації з відкритих джерел та право інтелектуальної власності. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 195–201;

– Шматков Д. Правове регулювання питань інтелектуальної власності у трансфері технологій в Україні. *Право та інновації*. 2024. Вип. 3(47). С. 39–43. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 6.

Законопроект – 1:

– Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури». Направлено Голові підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Валерію Колуху. Інститутом отримано відповідь від адресата про те, що опрацьовані ідеї та норми неодмінно будуть використані в роботі підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій під час підготовки та доопрацювання законопроектів у сфері інноваційної та наукової діяльності.

Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір – 2:

– Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Відкрита наука: затребуваність та перспективи» № 130549 від 10.10.2024;

– Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Законодавчі зміни щодо формування пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності» № 130545 від 10.10.2024.

Тези наукових доповідей – 34.

Тема «Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни», затверджена постановою президії НАПрН України № 132/5 від 25.08.2023. Номер державної реєстрації: 0123U104874. Термін виконання: 01.01.2024–31.12.2026. Науковий керівник – Кохан В. П.

Мета теми – формування засад правового забезпечення професійної адаптації ветеранів війни щодо працевлаштування, реалізації права на зайняття підприємницькою діяльністю, вдосконалення механізмів соціального захисту та підтримки в повоєнний період.

Основні наукові результати:

- запропоновано правову позицію, відповідно до якої нестандартна зайнятість є правовим механізмом трудового права, застосувавши який ветерани війни можуть працевлаштуватися, а отже повернутися до мирного життя. Зазначено, що інститут нестандартної зайнятості у сфері праці може бути ефективно застосований для вирішення проблем професійної адаптації ветеранів війни лише за умови його належного правового унормування;

- визначено, що однією з найбільш актуальних проблем для сучасних ветеранів після завершення ними військової служби або звільнення із служби за медичними показаннями є професійна самореалізація. Можливим вирішенням проблеми повернення ветеранів війни в професію та їх професійної адаптації є працевлаштування цієї категорії осіб на умовах нестандартної зайнятості: сучасні нетипові форми праці передбачають використання інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення працівником своїх трудових обов'язків і характеризуються гнучкістю умов праці – робочого часу, зокрема, що робить їх привабливими для працівників, які з різних причин не можуть працювати на умовах повного робочого часу;

- визначені пріоритетні напрями аналітичного дослідження комплексного трудо-правового механізму адаптації ветеранів війни до цивільного життя задля переведення в практичну площину концепцій та моделей правового врегулювання їх соціального захисту, доповнення категоріального апарату та класифікації прав соціально-

економічного спрямування зазначеної вразливої та поважної категорії населення. Перший напрям – інституціоналізація суспільних відносин професійної адаптації ветеранів війни з метою гарантування їх трудових, освітніх, цифрових прав. Другий напрям – правове стимулювання прояву інноваційного підходу щодо організації нестандартних робочих місць та гнучких режимів праці, в тому числі, обґрунтування моделі гібридного робочого місця радників та незалежних експертів (з кола ветеранів війни, які мають фізіологічні втрати) для шерінгових компаній, науково-дослідний профіль яких створення медичного обладнання для протезування та подальшої реабілітації. Четвертий напрям – гарантії забезпечення цифрових прав ветеранів в інклюзивному освітньому процесі. Виявлення можливостей Центрів ветеранського розвитку в процесі гарантування освітніх прав ветеранів. П'ятий напрям – доцільність запровадження майнового елементу в трудові правовідносини з ветеранами війни;

- обґрунтовано висновок, що законопроект «Про ветеранське підприємництво» (реєстр. № 10258 від 13.11.2023) вводить поняття такого підприємництва, яке відрізняється від загального поняття, визначеного Господарським кодексом України, суб'єктом, який здійснює таку діяльність. Статусу суб'єкта ветеранського підприємництва особа набуває з дня внесення Міністерством у справах ветеранів України відомостей про облік такої особи до Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЕДРВВ) та формування витягу разом із унікальним електронним ідентифікатором із застосуванням засобів ЄДРВВ;

- обґрунтовано правову позицію, що законопроект «Про ветеранське підприємництво» (реєстр. № 10258 від 13.11.2023) не визначає конкретного механізму надання підтримки, а лише окреслює загальні принципи та можливі види допомоги ветеранам. Законопроект лише закладає базу для подальших дій – створення окремих державних, регіональних та місцевих програм підтримки ветеранів-підприємців;

- на основі досвіду США вперше запропонована ідея створення вітчизняного спеціалізованого судового чи наглядового органу

для забезпечення належного захисту прав ветеранів за аналогією з U. S. Court of Appeals for Veterans Claims. Спираючись на модель проблемно-орієнтованих судів США, оцінена застосовність такого підходу як альтернативи кримінальному покаранню для українських ветеранів із метою їх реабілітації.

Удосконалено:

- розуміння підходів державної політики соціального забезпечення до різних категорій громадян, зокрема два основних: 1) коли встановлюється певне регулювання для суб'єктів безумовно, тобто без ніяких вимог щодо кореспондуючих обов'язків таких осіб перед державою; 2) коли запроваджується державна політика з відповідним правовим регулюванням соціального захисту та підтримки для людей, які взяли на себе зобов'язання з виконання особливо важливих пріоритетних для держави функцій захисту державного суверенітету, територіальної цілісності міжнародно визнаних кордонів України;

- категоріально-понятійний апарат щодо термінологічного розуміння сутності поняття «соціальний захист ветеранів війни» як один із важливих напрямків соціальної політики держави, яка має своїм спрямуванням створення умов для соціального захисту військовослужбовців та ветеранів війни, що визначається специфікою військової служби, виконує особливе завдання, яке полягає в наданні можливостей для нормальної життєдіяльності особистості, має конкретну мету та ціль, у тому числі й відновлення фізичних і психічних сил таких осіб, створення всіх необхідних умов для їх подальшого нормального життя та є важливим чинником підвищення рівня боєздатності кожного конкретного військовослужбовця.

Набули подальшого розвитку:

- правовий висновок про необхідність розробки в Україні нової ветеранської політики, виходячи з того, що чинна політика щодо ветеранів і ветеранок в Україні базується на Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» №3551-ХІІ від 22.10.1993. Цей Закон було прийнято до ухвалення Конституції

України як компромісний варіант для регулювання соціального спадку у вигляді зобов'язань перед ветеранами різних війн, у яких брав участь СРСР. Закон регулює ці зобов'язання, визначаючи перелік пільг для них у різних сферах життєдіяльності. Враховуючи сучасні виклики держава поряд із матеріальною підтримкою, повинна давати ветеранам інструменти для розвитку (можливості здобуття освіти, працевлаштування, відкриття власної справи тощо);

- правова позиція, що частиною нової ветеранської політики має стати стратегія повернення ветеранів до цивільного життя. Метою такої стратегії є вдосконалення системи правових і соціальних гарантій захисту ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, забезпечення ефективної суспільної та економічної реінтеграції військовослужбовців під час їх переходу від військової служби до цивільного життя, підтримка членів їх сімей. Така стратегія має містити як заходи з адаптації військових, так і візію роботи з суспільством;

- розуміння становлення, сутності та трансформації інституту помічника ветерана, а також визначення актуальних проблем, що виникають на етапі його практичного впровадження;

- обґрунтування необхідності чіткого визначення та закріплення поняття «соціальний захист ветерана війни» на законодавчому рівні; пропозиції щодо розширення трудових гарантій для членів сімей, які доглядають за непрацездатною особою з числа колишніх військовослужбовців, які отримали інвалідність у зв'язку зі своєю професійною діяльністю та потребують постійного догляду, а також щодо врегулювання питання усунення від отримання соціального захисту певних категорій осіб, які законодавством мають на це право; пропозиції, сформовані на основі досвіду США та Великобританії в питаннях посилення соціального захисту ветеранів війни, зокрема щодо впровадження конкретних посадових осіб, які вповноважені на здійснення заходів із соціальної підтримки ветеранів війни, реалізації програм соціальної підтримки членів сімей вій-

ськовослужбовців із залученням міжнародних організацій та установ, неурядових і благодійних організації тощо;

– положення, що трудове право й законодавство про працю, а також встановлені ними трудові гарантії й соціальні стандарти мають велике значення для забезпечення соціальної інтеграції осіб, звільнених із військової служби за станом здоров'я або демобілізованих на законних підставах, оскільки право на працю – це фундаментальне право людини, реалізуючи яке, особа може забезпечити собі гідний рівень життя. З огляду на це, роль трудового права в правовому забезпеченні повернення ветеранів війни до цивільного життя полягає в захисній, соціальній та регулятивній функціях трудового права як галузевих напрямів впливу на трудові відносини, стороною яких виступають ветерани війни.

Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

Монографія – 1:

– Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни : монографія / [В. П. Кохан, Є. А. Новіков, О. В. Шаповалова та ін.] ; за ред. В. П. Кохан, І. О. Мамаєва. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2024. 214 с.

Збірники матеріалів конференції – 1:

– Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни : зб. наук. праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами І-го круглого столу (м. Харків, 31 трав. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, В. П. Кохан. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2024. 137 с.

Наукові статті – 11:

– Strizhkova A. The argumentation of the special social care concept for war veterans in Ukraine. *Law and innovative society*. 2024. Вип. 2(23). С. 25–31. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)) – 2;

– Гетьман Є. А., Шевердіна В. І. Формування системи соціального захисту ветеранів війни: досвід Сполучених Штатів Америки та Великобританії. *Вісник Національної академії правових наук*

України. 2024. Т. 31. №2. С. 207–217. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2024-31-2-207>;

– Гурак Л. В. Державна підтримка ветеранського підприємництва. *Право та інновації*. 2024. №3(47). С. 44–49. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 7;

– Колісник А. С. До питання про фінансово-правові підходи до регулювання підтримки ветеранів війни. *Право та інновації*. 2024. №4(48). С. 39–45. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48)) – 5;

– Кохан В. П. Працевлаштування ветеранів війни за результатами професійної адаптації: правові проблеми і виклики. *Право та інновації*. 2024. №2(46). С. 179–185. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 27;

– Мамаєв І. О. Огляд іноземного досвіду щодо професійної адаптації ветеранів війни. *Право та інновації*. 2024. №3(47). С. 70–77. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 11;

– Новіков Є. А. До питання про правовий статус ветеранів війни та їх трудові гарантії. *Право та інновації*. 2024. №3(47). С. 63–69. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 10;

– Шаповалова О. В., Терещенко С. В. Адаптування інструментів державно-приватного партнерства до потреб відбудови наукової інфраструктури. *Право та інновації*. 2024. №1(45). С. 102–108. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)) – 14;

– Шаповалова О. В. Напрями дослідження трудо-правового механізму адаптації ветеранів війни до цивільного життя. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 219–225. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.72>;

– Шевердіна В. Правова основа соціального забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей за законодавством України: сучасний стан. *Право та інноваційне суспільство*. 2024. Вип. 1(22). С. 32–38. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-1\(22\)](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-1(22)) – 3;

– Шевердіна В. І. До питання правової основи соціального забезпечення учасників бойових дій та ветеранів війни. *Право та ін-*

новації. 2024. № 1(45). С. 73–78. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\) – 10](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45) – 10).

Наукові статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science – 4:

– Melnyk O. M., Onishchenko O. A., Shibaev O. G., Kuznichenko S. O., Bulgakov M. P., Shcherbina O. V., Yaremenko N. O., Voloshyn D. A. Development of strategies for reducing nitrous oxide emissions from marine diesel engines. *Journal of Chemistry and Technologies*. 2024. № 32(2). P. 465–479. <https://doi.org/10.15421/jchemtech.v32i2.297410>;

– Lohinov O., Melnyk O., Onyshchenko S., Lohinova L., Koldunova K., Kuznichenko S. Regulatory Peculiarities of the Maritime Labor Convention in the System of International Legal Protection of Seafarers' Rights. *Journal of maritime research*. 2024. Vol 21. N 3. P. 31–39;

– Yaroshenko O. M, Melnychuk N. O., Lutsenko O. Ye., Vapnyarchuk N. M., Sheverdina V. I. Employee's right to information in ECHR judgments: analysis of specific cases where this right was violated or recognized. *Revista da Faculdade de Direito da Universidade Federal de Minas Gerais*. 2024. № 84. P. 335–350. <https://doi.org/10.12818/P.0304-2340.2024v84p335>;

– Yaroshenko O., Kaganovska T., Sheverdina V., Sliusar A., Rozhnov O. Protection of Athletes' Rights in International Sports Organizations. *Statute Law Review*. 2024. № 45(2). <https://doi.org/10.1093/slr/hmac04>.

Законопроект – 1:

– Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб».

Направлено народному депутату України Третяковій Галині. Інститутом отримано відповідь від народного депутата України, голови комітету ВРУ з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третякової Галини, що «Комітет звернувся до централь-

них органів виконавчої влади та соціальних партнерів з проханням ознайомитись із зазначеним проектом та надати своє бачення й пропозиції до нього. Питання щодо внесення в парламент законопроєкту, напрацьованого НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, буде розглянуто після надходження інформації й пропозицій від центральних органів виконавчої влади та соціальних партнерів.

Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір – 2:

– Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Працевлаштування ветеранів війни за результатами професійної адаптації: правові проблеми і виклики» № 129086 від 19.08.2024;

– Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «До питання правової основи соціального забезпечення учасників бойових дій» № 130547 від 10.10.2024.

Тези наукових доповідей – 36.

III. ПРИКЛАДНІ ТА ГРАНТОВІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукові установи Національної академії правових наук України значну увагу приділяють участі в конкурсах наукових проєктів (грантах). Так, у 2024 році **Державною науковою установою «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»** здійснювалося виконання Проєкту «Підготовка науково-практичного огляду з проблем нормативно-правової регламентації використання зброї у ході національного спротиву російській агресії проти України» за результатами конкурсу мікрогрантів, який проводився з метою досягнення цілей і завдань проєкту «Підтримка України у подоланні ризиків розповсюдження стрілецької зброї та легкого озброєння, що виникли в результаті російсько-української війни» (2023–2025), який спільно реалізується Швейцарським Фондом Вищого інституту міжнародних досліджень та досліджень у галузі розвитку (через «Small Arms Survey») та Громадською організацією «Центр безпекових досліджень «СЕНСС» за фінансування Уряду Німеччини.

У звітному періоді творчими колективами, сформованими в **Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України** здійснювалася розробка 2-х грантових проєктів, а саме:

1. «Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії глорифікації збройної агресії рф в Україні» (реєстр. № 2022.01/0060). Грантодавець – Національний фонд досліджень України. Строки дослідження: IV квартал 2023 р. – IV квартал 2024 р. Загальна сума гранту – 4 403 240 грн (з них у 2024 р. – 2 957 721 грн).

2. «Захист прав людини в концепції перехідного правосуддя: українська модель» (реєстр. № 2022.01/0204). Грантодавець – Національний фонд досліджень України. Строки дослідження: IV квартал 2023 р. – IV квартал 2024 р. Загальна сума гранту – 4 444 514 грн (з них у 2024 р. – 2 926 480 грн).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України уклав рамковий контракт із Радою Європи в межах проєкту підтримки внутрішньо переміщених осіб. Установу обрали як одну із 15 постачальників послуг на основі високої оцінки тендерної пропозиції. Контракт №2023/АО/45 набув чинності з моменту підписання обома сторонами та діяв протягом 2024 року.

Відповідно до укладеного в межах рамкового контракту додаткового договору між Офісом Ради Європи в Україні та Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України від 20.08.2024 виконавцем було надано консультаційні послуги з оцінки та опрацювання змін до Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення до 2025 року та Операційного плану. У межах виконання договору на суму 39 960 грн було здійснено комплексний аналіз та опрацювання коментарів до зазначених документів, підготовлено нормативні формулювання для внесення змін відповідно до Стандартів Ради Європи та правил нормотворчої техніки.

У процесі реалізації договору виконавець успішно долучився до експертної групи та здійснив систематизацію отриманих коментарів, підготував обґрунтовані відповіді щодо прийнятих та відхилених пропозицій змін, а також забезпечив постійне інформування персоналу Проєкту щодо процесу оновлення документів. За результатами виконаної роботи було підготовлено підсумковий звіт англійською мовою відповідно до наданої форми, який разом із іншими матеріалами було передано замовнику в повному обсязі та в установленний термін до 1 жовтня 2024 року.

IV. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Національна академія правових наук України тісно співпрацює не лише з центральними органами державної влади, а й місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. З метою підвищення ролі правової науки в розробці та реалізації ефективної регіональної політики та координації наукових досліджень у галузі держави та права всіх установ Академією було створено регіональні наукові центри: у червні 2009 року – Донецький та Західний регіональні наукові центри, у березні 2011 року – Південний регіональний науковий центр.

Основними завданнями регіональних наукових центрів є: сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування в здійсненні ефективної правової політики у відповідних регіонах України; планування та координація науково-дослідної діяльності в галузі держави та права дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Академії, а також усіх структурних підрозділів Академії (лабораторій, відділів, секторів тощо), що знаходяться у відповідних регіонах; координація діяльності по формуванню та реалізації науково-технічних програм у галузі держави і права з МОН України, НАН України та галузевими академіями у регіонах України; проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків, юридичних довідок тощо; організацію та проведення наукових конференцій, «круглих столів», семінарів та інших наукових заходів; здійснення просвітницької діяльності, сприяння підвищенню інтелектуального потенціалу у відповідних регіонах України; інтеграцію юридичної науки та освіти тощо.

У 2024 році члени Донецького регіонального наукового центру взяли участь у підготовці 11 монографій (розділах у колективних

монографіях), 4 підручників та навчальних посібників, 1 науково-практичного посібника, 22 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, 49 публікацій у наукових виданнях, включених до інших баз даних, 59 тез наукових повідомлень, 8 рецензій на монографії, колективні монографії, підручники та навчальні посібники, 4 нормативно-правових актів, 30 науково-правових висновків до проєктів нормативно-правових актів, 30 науково-правових висновків щодо правозастосовної діяльності для центральних органів державної влади, судових і правоохоронних органів, а також у роботі 72 наукових заходах.

Члени Західного регіонального наукового центру в 2024 році взяли участь у підготовці 1 науково-практичного коментаря до Конституції України, 3 монографій, 1 підручника, 1 навчального посібника, 16 наукових статей, 10 тез наукових повідомлень, 1 науково-правового висновку для Верховного Суду, а також у роботі 28 міжнародних, національних та регіональних наукових конференцій.

У 2024 році члени Південного регіонального наукового центру взяли участь у підготовці 6 монографій, 10 підручників і навчальних посібників, 3 науково-практичних коментарів до нормативно-правових актів, 5 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, 21 публікації в інших наукових періодичних виданнях, 49 тез наукових доповідей, 21 науково-правового висновку щодо правозастосовної діяльності, а також у роботі 51 наукового заходу.

Науковими установами НАПрН України за звітний період за зверненням регіональних органів влади було проведено 4 науково-правових дослідження. Так, Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України підготовлено 2 науково-правових дослідження для Харківської обласної ради та Головного управління Державної служби України з питань безпеності харчових продуктів та захисту споживачів у м. Києві.

Державною науковою установою «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України» підготовле-

но 2 науково-правові експертизи з питань кваліфікації воєнних злочинів, учинених рф проти України на замовлення слідчого відділу Управління СБ України в Рівненській області та Тернопільській області.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За зверненням регіональних органів влади в 2024 році були проведені наступні дослідження:

– за зверненням Голови Харківської обласної ради Т. П. Єгоро-
вої-Луценко (вих. №01–43/427 від 14.02.2024) проведене науково-
правове дослідження щодо окремих питань належності повнова-
жень зі здійснення видатків на фінансування закладів загальної
середньої освіти – спеціальних та санаторних шкіл, засновником
яких є Харківська обласна рада. Дослідження проведене завідуючим
науковим відділом конституційно-правових проблем державного
будівництва та місцевого самоврядування, к.ю.н., доц. О. Ю. Лялю-
ком та співробітниками сектору муніципального права та місцево-
го самоврядування Інституту: завідуючою сектором, к.ю.н, ст. до-
слідником Л. М. Гришко, науковим співробітником, к.ю.н., доц.
А. С. Чиркіним. На підставі проведеного аналізу підготовлений
науково-правовий висновок, у якому зазначено, що здійснення ви-
датків на фінансування закладів загальної середньої освіти – спеці-
альних та санаторних шкіл, засновником яких є Харківська обласна
рада, у тому числі тих, де створені та діють структурні підрозділи –
дошкільні групи, належить до повноважень Харківської обласної
ради. Висновок переданий до Харківської обласної ради.

– за зверненням начальника Головного управління Держпрод-
споживслужби в м. Києві О. М. Рубана (вих. № 06.0/6643
від 18.06.2024) проведене науково-правове дослідження щодо
окремих питань забезпечення безпечності харчових продуктів
та захисту споживачів у м. Києві. Дослідження проведене співро-
бітниками сектору конституційного та адміністративного права:

к.ю.н., доц., провідним науковим співробітником М. І. Беліковою та к.ю.н., науковим співробітником І. В. Костенко. На підставі проведеного аналізу підготовлений науково-правовий висновок, у якому висловлена доктринально-правова позиція та надане роз'яснення чинного законодавства України в частині наступних питань: щодо трактування поняття стимулювання продажу тютюнових виробів закладами ресторанного господарства, заборонених Законом України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» № 2899, шляхом розміщення інформації про них у мережі Інтернет, соціальних мережах, через QR-коди та іншими засобами електронних комунікацій; щодо трактування поняття створення можливостей для забороненого Законом вживання тютюнових виробів у закладах ресторанного господарства загалом та шляхом надання платного або безоплатного доступу з приготування та/або користування пристроями для споживання тютюнових виробів (кальян та ін.); щодо необхідності фізичним особам додатково зазначати у своїх зверненнях, які саме порушення спричинили шкоду їхнім правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю при встановленні ними порушень законодавства щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів суб'єктами господарювання.

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

У звітному році Державною науковою установою «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» проведено 2 науково-правові експертизи за запитом регіональних органів влади, а саме:

— проведено науково-правову експертизу з питань кваліфікації воєнних злочинів, учинених рф проти України на замовлення слідчого відділу Управління СБ України в Рівненській області (направлено листом Інституту за вихідним №46 від 12.02.2024);

— проведено науково-правову експертизу з питань кваліфікації воєнних злочинів, учинених рф проти України на замовлення слідчого відділу Управління СБ України в Тернопільській області (направлено листом Інституту за вихідним № 74 від 02.04.2024).

V. УЧАСТЬ АКАДЕМІЇ В ЗАКОНОПРОЄКТНІЙ (ПРАВОТВОРЧІЙ) РОБОТІ

Важливим напрямком науково-дослідницької діяльності наукових установ Академії є розробка й правова експертиза законопроєктів та інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є однією з форм упровадження результатів наукової діяльності. Так, на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» наукові установи НАПрН України взяли участь у розробці 41 проєкта нормативно-правових актів та концепцій розвитку законодавства.

На виконання бюджетної програми 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» членами Академії підготовлено 279 проєктів нормативно-правових актів та науково-правових висновків, серед яких, зокрема: Кодекс промислової власності України, проєкти законів України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення кримінально-правової охорони інформаційної безпеки»; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для залучення інвестицій з метою швидкої відбудови», «Про внесення змін до законодавства у сфері захисту особистих немайнових прав у контексті євроінтеграції», «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо удосконалення механізму захисту права власності», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку», «Про внесення змін до деяких законів України щодо пенсійного забезпечення окремих категорій працівників (службовців)», «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедур нагляду за кібербезпекою та запровадженням європейських схем сертифікації кібербезпеки», «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації

та діяльності військових судів», «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо здійснення кримінальних проваджень у кримінальних правопорушеннях, вчинених за межами України», «Про внесення змін до Закону України «Про національну безпеку України» щодо забезпечення інформаційної безпеки», «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» та багато ін.

Члени Академії на постійній основі беруть участь у діяльності близько 30 робочих груп із розробки законів та інших нормативно-правових актів, серед яких слід виділити Комісію з питань правової реформи, утворену Указом Президента України від 07.08.2019 (співголова комісії – член-кореспондент НАПрН України – Буроменський М. В., члени комісії: Барабаш Ю. Г., Баулін Ю. В., Гришук В. К., Гуторова Н. О., Довгерт А. С., Заєць А. П., Капліна О. В., Козюбра М. І., Комаров В. В., Копиленко О. Л., Кузнєцова Н. С., Навроцький В. О., Петришин О. В., Стрельцов Є. Л.). Основним завданням Комісії є сприяння подальшому розвитку правової системи України на основі конституційних принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини та громадянина з урахуванням міжнародних зобов'язань України.

Члени відділення цивільно-правових наук Академії входять до складу Робочої групи з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, утвореної постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 650 (члени групи: Гриняк А. Б., Довгерт А. С., Кот О. О., Кохановська О. В., Кузнєцова Н. С., Майданик Р. А., Стефанчук Р. О.). Основними завданнями Робочої групи є: проведення комплексного аналізу існуючого цивільного законодавства України та визначення сфер приватноправових відносин, які потребують приведення у відповідність зі світовими тенденціями розвитку приватного права; вивчення досвіду європейських країн щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України; підготовка пропозицій щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України.

Розпорядженням Голови Верховної Ради України від 30.12.2021 № 502 утворено Науково-консультативну раду при Голові Верховної Ради України, яка є консультативно-дорадчим органом, що функціонує для залучення висококваліфікованих фахівців у сфері права до законопроектної роботи, підготовки наукових висновків із питань діяльності Верховної Ради України, які потребують наукового забезпечення. До складу Науково-консультативної ради увійшли члени Академії, а саме: Баулін Ю. В., Борисова В. І., Буроменський М. В., Буханевич О. М., Гетьман А. П., Гриняк А. Б., Гусаров К. В., Довгерт А. С., Єрмоленко В. М., Задохайло Д. В., Заєць А. П., Іншин М. І., Капліна О. В., Козюбра М. І., Коломोєць Т. О., Комаров В. В., Костенко О. М., Кот О. О., Кохановська О. В., Кузнєцова Н. С., Кузніченко С. О., Кучерявенко М. П., Лук'янов Д. В., Майданик Р. А., Музика А. А., Навроцький В. О., Нор В. Т., Носік В. В., Оніщенко Н. М., Орлюк О. П., Пархоменко Н. М., Святоцький О. Д., Сєрьогіна С. Г., Скрипнюк О. В., Спасибо-Фатєєва І. В., Стрельцов Є. Л., Туляков В. О., Фріс П. Л., Харитонов Є. О., Чанишева Г. І., Шакун В. І., Шумило М. Є., Щербина В. С., Яроцький В. Л., Ярошенко О. М.

**Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака**

У 2024 році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 7 законопроектів та інших нормативно-правових актів, а саме:

– Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку працевлаштування осіб з інвалідністю». Законопроект направлено до Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів;

– Проект Закону України «Про внесення змін до статті 6 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». На-

правлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики листом від 27.09.2024 вих. №01–9/1–163;

– Проект Закону України «Про внесення змін до законодавства у сфері захисту особистих немайнових прав у контексті євроінтеграції». Направлено до Комітету Верховної Ради України;

– Проект Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності товариств з одним учасником». Направлено до Верховної Ради України Голові комітету з питань правової політики Маслоу Д. В. Лист-відповідь про те, що вказаний законопроект зареєстровано в Апараті Верховної Ради України та переданий на опрацювання Комітетом з питань правової політики, реєстраційний номер № 427д9/9–2024/287088 від 19.12.2024;

– Проект Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України щодо спрощення участі у судовому засіданні в режимі відеоконференції». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики. 28 березня 2024 р. цей законопроект був поданий народним депутатом України Фрісом І. П. та іншими народними депутатами України та зареєстрований за № 11133. 23 травня 2024 р. Верховною Радою України цей законопроект прийнято за основу та в цілому;

– Проект Закону України «Про засади державної житлової політики на 2025–2030 роки». Направлено до Комітету з питань правової політики та Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування;

– Проект Закону України «Про доповнення законів України «Про державно-приватне партнерство» та «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» положеннями щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності». Направлено до Верховної Ради України листом вих. №01–9/4–70 від 18.03.2024.

**Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса**

У 2024 році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 6 законопроектів, концепцій розвитку законодавства та інших нормативно-правових актів, а саме:

- проект Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення кримінально-правової охорони інформаційної безпеки», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього;

- проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України Про державну реєстрацію геномної інформації людини» направлено до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України;

- проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо подолання дискримінації та стигматизації осіб через стан здоров'я», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього;

- проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»;

- проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо цифровізації кримінального провадження», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього;

- проект Концепції культурологічного напрямку запобігання правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху в Україні.

Участь у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів та в інших робочих групах/радах:

Фахівці Інституту беруть участь у 15 робочих групах (науково-консультативних радах тощо), зокрема:

- Борисов В. І., Глинська Н. В. – члени Науково-консультативної ради при Верховному Суді;

- Батиргарєєва В. С., Москвич Л. М. – члени Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України;
- Гуторова Н. О., Москвич Л. М. – члени Науково-консультативної ради Конституційного Суду України;
- Гуторова Н. О. – член Робочої групи з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи при Президенті України;
- Батиргарєєва В. С. – член Наукової ради МВС України;
- Борисов В. І., Пащенко О. О. – члени Міжвідомчої робочої групи Бюро економічної безпеки щодо напрацювання шляхів удосконалення механізмів ефективного запобігання ухиленню від сплати податків;
- Гуторова Н. О. – член Робочої групи з питань охорони здоров'я Національної ради з відновлення України від наслідків війни; член Науково-експертної ради Державної служби лікарських засобів та контролю за наркотиками;
- Колодяжний М. Г. – член Робочої групи Державної служби з безпеки на транспорті для організації та координації дій, спрямованих на виявлення автомобільних перевізників, що здійснюють свою діяльність поза межами правового поля та які своїми діями створюють недоброчесну конкуренцію входить;
- Пашковський М. І. – член Робочої групи з розроблення типової загальної програми підвищення кваліфікації щодо застосування міжнародного гуманітарного права у професійній діяльності публічних службовців.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У 2024 році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 6 законопроектів, концепцій розвитку законодавства та інших нормативно-правових актів, зокрема:

- Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про авторське право і суміжні права» та Цивільного кодексу України щодо удосконалення правової регламентації суміж-

них прав організацій мовлення». Направлено до комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку;

- Концепція проєкту Кодексу промислової власності України. Направлено до Комітету Верховної Ради України економічного розвитку та Управління інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України;

- Проєкт порядку продовження строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, видачі сертифікату додаткової охорони. Направлено директору Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій;

- Концепція реформування законодавства інтелектуальної власності в сфері фармації у контексті вступу України до ЄС, викликів війни та повоєнної відбудови. Направлено Заступнику Міністра охорони здоров'я з питань європейської інтеграції;

- Проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо вдосконалення наказного провадження. Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- Пропозиції щодо внесення змін до Законів України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та «Про захист від недобросовісної конкуренції» щодо захисту державних символів, разом з порівняльною таблицею та пояснювальною запискою. Направлено до Управління інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України.

Участь науковців Інституту в робочих групах по розробці проєктів нормативно-правових актів:

- Штефан А. С. виступає національним консультантом Всесвітньої організації інтелектуальної власності у проєкті щодо підтримки розробки Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні (напрями: авторське право і суміжні права; колективне управління майновими авторськими і суміжними правами; креативні індустрії);

- Кашинцева О. Ю., Пономарьова О. О., Чомахашвілі О. Ш., Омельченко О. П. взяли участь у Робочій групі з питань розроблен-

ня пропозицій щодо внесення змін до Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі), що стосується лікарського засобу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2013 № 877;

– Сенюта І. Я. – член Науково-консультаційної ради при голові Верховної Ради України;

– Мироненко Н. М., Тверезенко О. О., Кодинець А. О., Ленго Ю. Є. взяли участь у засіданнях Робочої групи щодо формування консолідованого нормативного акту в сфері промислової власності.

– Штефан А. С. 10–11 грудня 2024 р. на підставі доручення Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України О. Стефанишиної від 03.12.2024 № 2645/1/1-24ДСК взяла участь у двосторонній зустрічі України та Європейської комісії з питань гармонізації законодавства України з правом ЄС за переговорним розділом 7 «Право інтелектуальної власності». Організатор – Європейська комісія (м. Брюссель).

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

У 2024 році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 9 законопроектів та інших нормативно-правових актів, а саме:

– пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та організації діяльності системи військової юстиції». Направлено Народному депутату України Буймістер Л. А. та до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України);

– проєкт та порівняльну таблицю до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

– пропозиції щодо «Методики оцінювання ефективності наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукових установ

та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності. Направлено до Міністерства освіти і науки України;

- проєкт та порівняльну таблицю до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації та діяльності військових судів». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- проєкт та порівняльну таблицю до закону стосовно реєстрації та прийняття законопроєкту «Про внесення кримінальних проваджень у кримінальних правопорушеннях, вчинених за межами України». Направлено до Апарату Верховної Ради України, Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки та Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності;

- концептуальні пропозиції до проєкту «Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямками під час проведення державної атестації». Направлено до Апарату Верховної Ради України;

- пропозиції до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо врегулювання окремих питань у сфері електронних комунікацій»;

- пропозиції щодо концептуальних засад Стратегії національної безпеки України. Направлено до Апарату Верховної Ради України;

- проєкт Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про національну безпеку України» щодо забезпечення інформаційної безпеки». Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки та до Апарату Верховної Ради України.

У звітний період наукові працівники ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» взяли участь у роботі 7 робочих груп з розробки законопроектів та інших нормативно-правових актів:

– Красноступ Г. М. – член Робочої групи з імплементації Закону України «Про медіа» від 13.12.2022 № 2849-IX;

– Корж І. Ф. – член Робочої групи по опрацюванню проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України для розгляду Верховною Радою України у другому читанні; член Міжвідомчої робочої групи з питань грошового та пенсійного забезпечення військовослужбовців та деяких інших осіб (Постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2021 № 1166 (як керівник відділу № 1 штабу громадської спілки «Координаційна рада ветеранських громадських об'єднань України»).

– Корж І. Ф. на замовлення компанії «Українська бронетехніка» розробив законопроекти «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування окремих суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану», «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» та супутні документи до них; проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання функціонування єдиних та державних реєстрів в умовах воєнного стану», які проходять узгодження з органами державної влади.

– Батиргарєєва В. С. – член Робочої групи щодо підготовки проектів законів України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» (реєстр. № 10218 від 06.11.2023) та «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ» (реєстр. № 10424 від 22.01.2024) до другого читання (рі-

шення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 03.07.2024 (протокол № 153).

– Ткачук Н. А. – член Робочої групи при Національному координаційному центрі кібербезпеки щодо розробки Стратегії кібербезпеки України; член Робочої групи при Мінкультінформ щодо розробки Стратегії інформаційної безпеки України.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У 2024 році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 10 законопроектів, концепцій розвитку законодавства та інших нормативно-правових актів, а саме:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо забезпечення виконання зобов’язань стосовно набуття Україною членства в Європейському Союзі»;

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (у частині посилення ролі органів місцевого самоврядування в післявоєнному відновленні та відбудові України)»;

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування» щодо особливостей застосування електронної форми при внесенні та розгляді місцевих ініціатив»;

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо забезпечення окремих прав і свобод громадян на тимчасово окупованих територіях України»;

– проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного Кодексу України в частині забезпечення стандартів Європейського Союзу стосовно особистих немайнових прав фізичної особи»;

– «Концепція удосконалення законодавства в частині впровадження стандартів Європейського Союзу стосовно особистих немайнових прав фізичної особи»;

– «Концепція розвитку правового забезпечення електронної демократії в Україні»;

– «Концепція законодавчого забезпечення посилення ролі місцевого самоврядування у післявоєнному відновленні та відбудові України»;

– «Концепція змін до законодавства України щодо забезпечення виконання зобов'язань стосовно набуття Україною членства в Європейському Союзі»;

– «Концепція розвитку законодавства щодо забезпечення прав і свобод громадян на тимчасово окупованих територіях України».

Участь науковців установи в робочих групах по розробці проєктів нормативно-правових актів:

– Смичок Є. М. – член Експертної ради Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування;

– Лялюк О. Ю. – член Робочої групи з удосконалення регламенту Харківської міської ради;

– Зозуля О. І., Рабінович С. П. – члени Робочої групи з напрацювання проєкту стандарту державної мови «Правнича термінологія. Термінологія конституційного права»;

– Петришин О. О. – член Робочої групи Міністерства освіти і науки України з розроблення методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямками під час проведення державної атестації;

– Лученко Д. В. – член Робочої групи з опрацювання та підготовки до другого читання проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» (реєстр. № 10161);

– Яковюк І. В. – член Робочої групи Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України для напрацювання пропозицій з удосконалення законодавства в частині притяг-

нення винних осіб до кримінальної відповідальності з колаборацій-
ну діяльність та пособництво державі-агресору;

– Бодрова І. І. – член Робочої групи з підготовки пропозицій
стосовно правового регулювання відновлення та розвитку деокупованих територій Харківської обласної ради;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У 2024 році Інститутом на виконання паспорту бюджетної програми підготовлено 3 законопроекти, а саме:

– Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання інноваційної діяльності». Направлено Голові підкомітету з питань науки та інновацій Комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій В. Колюху. Інститутом отримано відповідь від адресата про те, що опрацьовані ідеї та норми неодмінно будуть використані в роботі підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій під час підготовки та доопрацювання законопроектів у сфері інноваційної та наукової діяльності;

– Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо питань дослідницької інфраструктури». Направлено народному депутату Верховної Ради України, Голові підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій В. Колюху. Інститутом отримано відповідь від адресата про те, що опрацьовані ідеї та норми неодмінно будуть використані в роботі підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій під час підготовки та доопрацювання законопроектів у сфері інноваційної та наукової діяльності;

– Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для покращення доступу ветеранів війни

та інших осіб до освіти, працевлаштування та заохочення економічної активності таких осіб». Направлено народному депутату України Г. Третяковій Інститутом отримано відповідь від народного депутата України, голови комітету ВРУ з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Г. Третякової, що «Комітет звернувся до центральних органів виконавчої влади та соціальних партнерів із проханням ознайомитись із зазначеним проектом та надати своє бачення і пропозиції до нього. Питання щодо внесення в парламент законопроекту, напрацьованого НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, буде розглянуто після надходження інформації й пропозицій від центральних органів виконавчої влади та соціальних партнерів».

Участь у розробці проектів інших правових актів:

– Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» щодо недопущення участі осіб, пов'язаних з державою-агресором, у функціонуванні ринків капіталу та організованих товарних ринках України (реєстраційний № 9256-д від 05.04.2024);

– Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» щодо недопущення участі осіб, пов'язаних з державою-агресором, у функціонуванні ринків капіталу та організованих товарних ринках України (реєстраційний № 11037 від 22.02.2024).

VI. НАУКОВО-ПРАВОВІ (НАУКОВО-ЕКСПЕРТНІ) ВИСНОВКИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Одним зі статутних завдань Національної академії правових наук України є виконання замовлення центральних органів державної влади стосовно розроблення засад наукової та правової політики, вивчення й узагальнення механізмів реалізації законодавчих актів, підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх діяльності. У 2024 році Академія продовжувала плідну співпрацю з комітетами Верховної Ради України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх справ України, Урядовою уповноваженою з питань гендерної політики, Національним банком України, Державною організацією «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій», Вищою радою правосуддя, іншими центральними органами державної влади.

Структурні підрозділи Академії значну увагу приділяли співпраці з вищими судовими органами – Конституційним Судом України, Верховним Судом, а також із правоохоронними органами – Службою безпеки України, Бюро економічної безпеки, Офісом генерального прокурора.

Так, упродовж 2024 року науковими установами Академії для центральних органів державної влади та на виконання паспорту бюджетної програми 6581040 було підготовлено 160 науково-правових висновків до проєктів нормативно-правових актів та актів правозастосовної діяльності на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду та інших органів державної влади.

**Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака**

За звітний період Інститутом підготовлено 37 науково-правових висновків на законопроекти та актів правозастосування, зокрема:

- науковий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (щодо заборони нараховувати пеню за несвоєчасну сплату за житлово-комунальні послуги у період дії воєнного стану) (реєстр. № 7136 від 11.03.2022). Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг;

- науковий висновок на проєкт Закону України «Про ветеранське підприємництво» (реєстр. № 10258 від 13.11.2023). Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту ветеранів;

- науковий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо захисту трудових прав ветеранів» (реєстр. № 11390 від 01.07.2024). Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту ветеранів;

- науковий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення засад створення та функціонування індустріальних парків» (реєстр. № 5021 від 04.02.2021). Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- науковий висновок на проєкт Закону України «Про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки» (реєстр. № 11031 від 20.02.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності;

- науковий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо захисту прав власності добросовісного набувача» (реєстраційний № 11233 від 06.05.2024).

Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- науковий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо кредитування на період дії воєнного стану», (реєстр. № 11180–1 від 02.05.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 18 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» щодо гарантування права учасників товариств на збільшення своєї частки у статутному капіталі за рахунок додаткових вкладів» (реєстр. № 10432 від 25.01.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку;

- науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо врегулювання спору за участю судді на стадії підготовчого провадження у сімейних та трудових спорах», (реєстр. № 10447 від 30.01.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України щодо своєчасного розгляду судових справ» (реєстр. № 11297 від 27.05.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 39 Кодексу України з процедур банкрутства щодо відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство» (реєстр. № 11446 від 29.07.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

- науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України та Кодексу адмі-

ністративного судочинства України щодо окремих прав учасників справ» (реєстр. № 12061 від 24.09.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» щодо встановлення заборони нарахування, стягнення штрафів та припинення надання житлово-комунальних послуг для соціально вразливих категорій осіб в період дії воєнного стану» (реєстр. № 11015 від 16.02.2024);

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до статті 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» щодо гарантування захисту внутрішньо переміщених осіб від примусового виселення із житлового приміщення без надання іншого альтернативного житла» (реєстр. № 12213 від 15.11.2024);

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності розпорядження майном соціальної сфери та вдосконалення законодавства в сфері оренди» (реєстр. № 11071 від 11.03.2024);

– науково-правовий висновок на проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо врегулювання деяких питань відмови від прийняття спадщини спадкоємцем у випадку наявності вимог кредиторів за зобов'язаннями спадкодавця (реєстр. № 11220 від 29.04.2024). Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики;

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо механізму захисту права власності третіх осіб» (реєстр. № 11195 від 22.04.2024);

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до статті 19 Кодексу адміністративного судочинства України щодо адміністративної юрисдикції спорів стороною в яких є платник податків, щодо якого порушено справу про банкрутство» (реєстр. № 11128 від 26.03.2024);

- науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо юрисдикції спорів, стороною в яких є платник податків, щодо якого порушено справу про банкрутство» (реєстр. № 11128–1 від 10.04.2024);
- науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо передачі самочинно збудованого нерухомого майна у комунальну власність територіальних громад» (реєстр № 12108 від 09.10.2024);
- науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо посилення захисту прав добросовісного набувача» (реєстр. № 12089 від 03.10.2024).

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період Інститутом підготовлено 38 науково-правових (науково-експертних) висновків на законопроєкти та інші нормативно-правові акти, зокрема:

- науково-правовий висновок до проєкту Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» (реєстр. № 11265 від 16.05.2024);
- науково-правовий висновок до проєкту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законодавчих актів України щодо удосконалення ухвалення та проголошення судових рішень» (реєстр. № 9445 від 30.06.2023);
- пропозиції та зауваження до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо оперативності кримінального провадження з дотримання міжнародних стандартів та принципу верховенства права» (реєстр. № 11039 від 26.02.2024);

– пропозиції та зауваження до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 31 Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення порядку здійснення кримінального провадження» (реєстр. № 11130 від 27.03.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України щодо надсилання копій судових рішень у справах про корупційні та пов’язані з корупцією правопорушення» (реєстр. № 11060 від 04.03.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо міжнародного співробітництва під час кримінального провадження» (реєстр. № 11223 від 29.04.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення дізнання та судового розгляду кримінальних проступків» (реєстр. № 11365 від 21.06.2024);

– пропозиції та зауваження до проєктів Законів України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації/перереєстрації лікарських засобів» (реєстр. № 11181 від 16.04.2024) та «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і допуску на ринок лікарських засобів» (реєстр. № 11181–1 від 03.05.2024), підготовлені за запитом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності;

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо особливостей виплати пенсій особам, які вчинили кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки, громадської безпеки, миру, без-

пеки людства, міжнародного правопорядку» (реєстр. № 10355 від 18.12.2023) (у частині внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України);

- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо умовно-дострокового звільнення від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом під час особливого періоду» (реєстр. № 11079 від 13.03.2024);

- науково-правовий висновок до проєкту Закону «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального, Кримінально-виконавчого кодексів України та інших законів України щодо запровадження інституту умовно-дострокового звільнення осіб від відбування покарання для безпосередньої їх участі у обороні країни, захисті її незалежності та територіальній цілісності» (реєстр. № 11079–1 від 28.03.2024);

- науково-правовий висновок до проєкту Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів щодо правових засад військового обліку та проходження військової служби засудженими» (реєстр. № 11079–2 від 28.03.2024 р.);

- науково-правовий висновок до проєкту Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо умовно-дострокового звільнення від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом під час дії воєнного стану» (реєстр. № 11079–3 від 01.04.2024);

- пропозиції та зауваження до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» (реєстр. № 11306 від 29.05.2024);

- науково-правовий Висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів

України щодо позбавлення державних нагород за популяризацію або пропаганду держави-агресора чи вчинення інших протиправних дій проти України» (реєстр. № 11410 від 16.07.2024);

– пропозиції та зауваження щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та Кримінально-виконавчого кодексу України щодо позбавлення статусу ветерана війни» (реєстр. № 11535 від 30.08.2024);

– пропозиції та зауваження щодо проєкту Закону України про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення створення українськомовного освітнього середовища в закладах освіти (реєстр. № № 12086 від 01.10.2024);

– науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» (реєстр. № 11307 від 29.05.2024);

– науково-правовий висновок щодо застосування ч. 4 ст. 70 та ст. 71 КК при вчиненні злочинів в різні періоди (до та після попередніх вироків), підготовлений за зверненням судді Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду Наталії Білик;

– науково-правовий висновок щодо застосування ч. 1 ст. 361 КК України, підготовлений за запитом судді Касаційного кримінального суду А. М. Макаровець;

– науково-правовий висновок щодо застосування судом спеціальної конфіскації як «іншого випадку», що погіршує правове становище обвинуваченого, підготовлений за запитом судді Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду Юрія Луганського;

– науково-правовий висновок щодо предмета кримінального правопорушення, передбаченого ст. 204 КК, підготовлений за запитом судді судді Великої Палати Верховного Суду Ольги Булейко;

– науково-правовий висновок щодо застосування ст. 49 КК України з урахуванням особливостей вчиненого злочину за ч. 4 ст. 190

КК України, підготовлений за запитом судді Касаційного кримінального суду Н. В. Білик;

- науковий висновок щодо застосування ст. 5 КК з урахуванням внесення змін до ст. 51 КУпАП Законом України від 18.07.2024 № 3886-IX, підготовлений за запитом судді Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду Германа Анісімова;

- науково-правовий висновок щодо питання зворотної дії в часі відповідно до положень Закону України № 3886-IX, підготовлений за запитом судді Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду Вячеслава Наставного;

- науково-правовий висновок щодо питань, пов’язаних з кваліфікацією кримінальних правопорушень за ч. 7 ст. 1111 Кримінального кодексу України, підготовлений за запитом судді Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду Віктора Остапука;

- пропозиції щодо щорічної доповіді за 2023 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні», затвердженої рішенням Вищої ради правосуддя від 27.06.2024 № 1999/0/15–24, на виконання запиту Заступника Голови Вищої ради правосуддя;

- науковий висновок щодо розмежування дій, що посягають на статеву свободу та статеву недоторканість дітей (у розрізі статей 153, 156 КК України), підготовлений за запитом заступниці Генерального прокурора Вікторії Літвінової;

- наукові висновки щодо тлумачення поняття «засоби масової інформації» як кваліфікуючої ознаки статей 109, 2582, 4361, 4362 Кримінального кодексу України, підготовані за запитом начальника Головного слідчого управління СБ України Андрія Швеця;

- науково-правовий висновок щодо кваліфікації підпалів транспортних засобів, які належать військовослужбовцям Збройних Сил України чи іншим військовим формуванням, або іншим особам, але використовуються військовими у своїй діяльності, підготований за запитом начальника Головного слідчого управління СБ України Андрія Швеця;

- науково-правовий висновок щодо тлумачення поняття «терор» як умови наявності однієї з форм суспільно небезпечного діяння,

передбаченого ст. 438 Кримінального кодексу України, підготований за запитом начальника 4 відділу 3 управління досудового розслідування Головного слідчого управління СБ України;

– науково-правовий висновок на запит щодо залучення засуджених до праці за цивільно-правовими угодами та ін., підготовлений на запит від Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді науковцями Інституту підготовлено 8 науково-експертних висновків до законопроектів, а саме:

– науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про академічну доброчесність» № 10392 від 08.01.2024;

– пропозиції та зауваження до проєкту Закону «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо врегулювання спору за участю судді на стадії підготовчого провадження у сімейних та трудових спорах» від 30.01.2024 № 10447. Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики. На вказані зауваження Інститутом було отримано схвальний лист за підписом голови Комітету;

– науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері авторського права і суміжних прав з метою приведення правового регулювання сфери у відповідність до актів права ЄС». Направлено Державній організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій»;

– науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності України». Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності України» потребує доопрацювання;

– пропозиція до Порядку розподілу коштів для додаткової підтримки пріоритетних напрямів науково-дослідних і науково-технічних (експериментальних) розробок у ЗВО та наукових установах за результатами державної атестації, підготовлені на лист МОН України від 14.10.2024 № 1/18806–24;

– науково-експертний висновок на проекти законів про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв’язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» щодо поновлення окремих строків реєстрації та чинності прав інтелектуальної власності № 11229 від 01.05.2024 та альтернативні до нього проект закону про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв’язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» № 11229–1 від 17.05.2024 та проект закону про внесення змін до Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв’язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» № 11229–2 від 17.05.2024. Метою висновку є усунення негативних наслідків неоднозначного тлумачення норм Закону № 2174-IX. Направлено Голові Комітету ВРУ з питань економічного розвитку Дмитру Наталусі;

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України (щодо узгодження з положеннями Цивільного кодексу України та деяких інших законодавчих актів)» на 4 арк. Проект Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України (щодо узгодження з положеннями Цивільного кодексу України та деяких інших законодавчих актів)» потребує доопрацювання. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку;

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці» на 7 арк. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про

державну таємницю» щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці» потребує доопрацювання. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

У звітному періоді науковцями Інституту підготовлено 18 науково-правових висновків до законопроектів, зокрема:

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального Кодексу України щодо посилення відповідальності за військові правопорушення» (реєстр. № 10379 від 25.12.2023). Направлено до Комітету Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності та до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України;

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби», (реєстр. № 10378 від 25.12.2023). Направлено Головнокомандувачу Збройних сил України та до Апарату Верховної Ради України;

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України» щодо вдосконалення правових засад застосування заходів примусу військовослужбовцями Національної гвардії України» (реєстр. № 10311 від 01.12.2023), а також проект уточненої редакції законопроекту. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності та до Головного юридичного управління Верховної Ради України;

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну

діяльність» щодо встановлення цільових показників діяльності керівників наукових установ, визначення стратегій і перспективних напрямів діяльності наукових установ» (реєстр. № 10424 від 22.01.2024). Направлено до Головного юридичного управління Верховної Ради України та до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій;

– пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» (реєстр. № 10449 від 30.01.2024). Направлено до Головного юридичного управління Верховної Ради України та до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони і розвідки;

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мотивації військової служби» (реєстр. № 11012 від 13.02.2024). Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки та до Головного юридичного управління Верховної Ради України;

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо умовно-дострокового звільнення від відбування покарання для проходження військової служби за контрактом під час особливого періоду» (реєстр. № 11079 від 13.03.2024). Направлено до Головного юридичного управління Верховної Ради України, до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони і розвідки та до Міністерства оборони України;

– науково-правовий висновок до проектів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» (реєстр. № 11306 від 29.05.2024) та «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із створення та посилення самостійності Воєнної

поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» (реєстр. № 11307 від 29.05.2024);

– пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» щодо удосконалення заходів з охорони державної таємниці (реєстр. № 11395 від 04.07.2024);

– пропозиції до проєктів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури» (реєстр. № 11306 від 15.07.2024, реєстр. № 11307 від 29.05.2024);

– пропозиції до проєктів законів України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024), «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України з урахуванням інтересів національної безпеки» (реєстр. № 11469–1 від 19.08.2024), «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України з урахуванням положень Конституції України» (реєстр. № 11469–2 від 19.08.2024);

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності»;

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності»;

– науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо пенсійного забезпечення окремих категорій працівників (службовців)» (реєстр. № 12165 від 29.10.2024). Направлено Голові Комітету Верховної

Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки та до Апарату Верховної Ради України;

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедур нагляду за кібербезпекою та запровадження європейських схем сертифікації кібербезпеки» (реєстр. № 12207 від 14.11.2024).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У звітному періоді науковцями Інституту підготовлено 25 науково-правових висновків до законопроєктів та актів правозастосування, зокрема:

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження судового розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 210, 2101 та 211» (реєстр. № 11272 від 20.05.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 45 Закону України «Про Національну поліцію» щодо вдосконалення правових підстав і особливостей застосування спеціальних засобів» (реєстр. № 11420 від 19.07.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про охорону культурної спадщини» (реєстр. № 11458 від 02.08.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законодавчих актів України щодо діяльності Вищого суду з публічно-правових спорів» (реєстр. № 12206 від 14.11.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Кодексу України про адміністративні проступки (реєстр. № 11386 від 28.06.2024);

- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов’язок і військову службу» щодо особливостей взяття громадян України на військовий облік призовників та їх медичного огляду під час проходження ними базової загальновійськової підготовки» (реєстр. № 12076 від 27.09.2024);
- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо удосконалення механізмів притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення правил військового обліку та законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (реєстр. № 12093 від 04.10.2024);
- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення їх у відповідність до вимог статей 8 та 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейської конвенції з прав людини) та Регламенту Ради (ЄС) 2016/1104 про впровадження посиленої співпраці у сфері юрисдикції, застосовного законодавства та визнання та виконання рішень у справах майнових наслідків зареєстрованих партнерств» (реєстр. № 12252 від 27.11.2024);
- науково-правовий висновок на законопроект «Про доброчесне лобіювання» (реєстр. № 10337 від 13.12.2023) та альтернативних до нього законопроектів «Про лобізм та лобістську діяльність в Україні» (реєстр. № 10337–1 від 18.11.2021) та «Про державну реєстрацію суб’єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні» (реєстр. № 10337–2) у контексті чинної Конституції України;
- науково-правовий висновок до проєкту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби (реєстр. № 10378 від 25.12.2023);
- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. № 11469 від 07.08.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про деякі питання у сфері міграції щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України» (реєстр. № 10425 від 22.01.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо управління державним або комунальним майном» (реєстр. № 10395 від 08.01.2024);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо врегулювання деяких питань правового режиму майна спільної власності територіальних громад (реєстр. № 5362 від 12.04.2021);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо комунальної власності» (реєстр. № 6479 від 28.12.2021);

– науково-правовий висновок до проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо управління державним або комунальним майном» (реєстр. № 10395 від 08.01.2024);

– науково-консультативний висновок до проєкту Закону України про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення створення українськомовного освітнього середовища в закладах освіти (реєстр. № 12086 від 01.10.2024).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному періоді науковцями Інституту підготовлено 34 науково-правових висновків на законопроєкти та інші нормативно-правові акти, зокрема:

- пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про доброчесне лобіювання» (реєстр. № 10337 від 13.12.2023) та альтернативних до нього проектів законів України «Про лобізм та лобістську діяльність в Україні» (реєстр. № 10337–1 від 26.12.2023) та «Про державну реєстрацію суб’єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні» (реєстр. № 10337–2 від 28.12.2023);
- науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про академічну доброчесність» (реєстр. № 10392 від 08.01.2024);
- науково-правовий висновок за запитом державної наукової установи «Науково-технологічний комплекс «Інститут Монокристалів» Національної академії наук України;
- науково-правовий висновок до проекту Закону України «Про промислову політику та прогнозованість реального сектору економіки» (реєстр. № 11331 від 11.06.2024);
- пропозиції та зауваження до законопроектів «Про промислову політику та забезпечення безперервності підприємницької діяльності в умовах воєнного стану» (реєстр. № 11331–1 від 17.06.2024) та «Про засади державної промислової політики» (реєстр. № 11331–2 від 17.06.2024);
- зауваження та пропозиції щодо проекту розпорядження Про схвалення Концепції підтримки та розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності «Національна система дослідників України»;
- зауваження та пропозиції щодо проекту Закону України «Про управління відходами видобувної промисловості» (реєстр. № 12180 від 05.11.2024);
- пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про Національну систему кваліфікацій» (реєстр. № 12305 від 11.12.2024);
- науково-правовий висновок до проектів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби» (реєстр. № 10378–1 від 28.12.2023) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку

та проходження військової служби, враховуючи здоровий глузд та реальні перспективи зміцнення обороноздатності, збереження громадян і країни» (реєстр. № 10378–2 від 29.12.2023);

- науково-правовий висновок до проєктів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань мобілізації, проходження військової служби та звільнення з військової служби, ведення військового обліку» (реєстр. № 10378–3 від 08.01.2024) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, які регулюють порядок мобілізації, здійснення мобілізаційної роботи та проходження навчання військовозобов’язаними» (реєстр. № 10378–4 від 08.01.2024);

- пропозиції та зауваження до зміни системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності;

- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби» (реєстр. № 10378 від 25.12.2023);

- зауваження та пропозиції щодо проєкту наказу «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності»;

- зауваження та пропозиції щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оновлення системи пріоритетних напрямів у сферах наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності» (реєстр. № 3534-IX від 21.12.2023);

- пропозиції та зауваження до проєкту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо пенсійного забезпечення працівників прокуратури (реєстр. № 12278 від 02.12.2024);

- пропозиції щодо оновлення системи пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності;

- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності розпорядження майном соціальної сфери та вдосконалення законодавства в сфері оренди» (реєстр. № 11071 від 11.03.2024);

- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення термінологічних неузгодженостей» (реєстр. № 11200 від 25.04.2024);
- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про ратифікацію Поправок до Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (реєстр. № 0272 від 16.05.2024);
- зауваження та пропозиції щодо проєкту наказу «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності»;
- пропозиції до проєкту Стандарту державної мови «Правнична термінологія. Термінологія конституційного права»;
- науково-правовий висновок до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функціонування індустриальних парків» (реєстр. № 12117 від 14.10.2024);
- пропозиції та зауваження до проєкту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо пенсійного забезпечення окремих категорій працівників (службовців)» (реєстр. № 12165 від 29.10.2024);
- науково-правовий висновок щодо запиту НБУ стосовно криміналізації безліцензійної діяльності осіб, які надають фінансові послуги;
- роз'яснення щодо реклами та стимулювання продажу тютюнових виробів відповідно до пунктів 13, 16, 16–1 Закону України «Про заходи щодо посилення та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення»;
- науково-правовий висновок щодо конституційної скарги Карпенка Р. М. щодо відповідності Конституції України підпункту 17 пункту 1 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01 липня 2022 року № 2352-IX у взаємозв'язку із частиною 3 статті 119 Кодексу законів про працю України.

VII. НАУКОВО-ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, ВИКОНАНІ НА ЗАМОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНИХ І ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИМИ ДОГОВОРАМИ

Національна академія правових наук України значну увагу приділяє диверсифікації джерел фінансування, зокрема пошуку позабюджетних джерел фінансування. Наукові установи Академії шляхом укладення цивільно-правових договорів на проведення науково-правових (науково-експертних), судово-експертних досліджень, підготовку наукових кадрів тощо надають послуги наукового й юридичного характеру зацікавленим державним і недержавним організаціям, установам та фізичним особам.

Так, у 2024 році власні надходження структурних підрозділів Академії склали 16 млн 962 тис. 950 грн, зокрема:

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – на суму 7 млн 565 тис. 855 грн;

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – на суму 3 млн 304 тис. 775 грн;

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – на суму 1 млн 425 тис. 467 грн;

Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» – на суму 1 млн 123 тис. 585 грн;

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування – на суму 733 тис. 460 грн;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку – на суму 137 тис. 875 грн;

Президія НАПрН України – на суму 2 млн 671 тис. 933 грн.

**Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака**

У звітному році науковцями Інституту за цивільно-правовими договорами (науково-технічні послуги) здійснено 16 досліджень, зокрема:

– висновок науково-правової експертизи за зверненням ТДВ «Страхова компанія «Альфа-Гарант» (лист-запит № 03/6952 від 14.11.2024, договір від 15.11.2024 № 10/15–11/24);

– висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз» в особі директора Сергія Шептуна щодо питання в якому/-ких випадках з огляду на ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 року в редакції, що діяла у 2015–2021 роки, господарське товариство виплачує дивіденди до державного бюджету у відповідності до Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2015–2021 рр. (договір № 06/16–09 від 16.09.2024);

– висновок науково-правової експертизи за зверненням фізичної особи Ващенко О. М. (договір № 02/05–03 про надання послуг від 05.03.2024);

– висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «Юнімекс Трейдинг» в особі представника адвоката Воробйової І., що діє на підставі Договору про надання правової допомоги від 01.06.2021 та свідоцтва на право на зайняття адвокатською діяльністю (договір № 05/30–08 від 30.08.2024);

– висновок науково-правової експертизи за зверненням Адвокатського об'єднання «ОЛЕКСАНДР ПЕРЕМЕЖКО ТА ПАРТНЕРИ» в особі керуючого партнера Перемежко О. А. щодо питання чи наявні в спірних правовідносинах елементи для застосування за аналогією права доктрини «підняття корпоративної завіси (вуа-

лі)», щодо Raiffeisen Bank International AG (єдність майна, діяльності, інтересів, відносини контролю, справедливість, виключні обставини тощо) (договір 09/15–11/24 від 15.11.2024);

- висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Моренка В. І. щодо питання чи передбачена чинним законодавством можливість передачі його засновником адвокатського бюро в управління іншій особі (договір № 04/19–08 від 19.08.2024);

- висновок науково-правової експертизи за зверненням фізичних осіб Ніколової В. М. та Боберського І. М. щодо питання чи відбулась зміна предмету договорів під час укладення до них Додаткових угод (договір № 14/19–12 про надання послуг від 19.12.2023);

- висновок науково-правової експертизи за зверненням ТДВ «Страхова компанія «Альфа-Гарант» в особі Першого заступника Генерального директора Чиркіна О. В. (договір № 10/15–11/24 від 15.11.2024);

- висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «Вінницяагропроектбуд» в особі директора Матієнка В. М. (договір № 13/02–12/24 від 02.12.2024);

- висновок науково-правової експертизи за зверненням Приватного підприємства «АТЛАНТА-АГРО» в особі директора Іваха О. І. щодо права АТ «Укрзалізниця» запроваджувати тимчасові обмеження щодо перевезень у окремі райони без погодження з центральним органом виконавчої влади (договір від 30.05.2024 № 03/30-05);

- висновок науково-правової експертизи за зверненням приватного акціонерного товариства «Імперіал Тобако ПРОДАКШН УКРАЇНА» в особі Голови правління Воробйової Г. М. щодо питання чи зобов'язує податкові органи пп. а) абзацу третього п. 87.1 ПК України враховувати переплати з акцизного податку як доплати акцизного податку станом на дату подання податкових декларацій (договір № 7/09–10 від 09.10.2024);

- висновок науково-правової експертизи за зверненням Приватного акціонерного товариства «ВФ Україна» в особі директора

з корпоративного управління та контролю Дейнеги О. М. щодо питання чи передбачають повноваження Національного центру оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій право на встановлення для операторів електронних комунікацій обов'язкових вимог щодо технічного оснащення базових станцій мобільного зв'язку обладнанням, додатково до тих, що передбачені законодавством, або якщо законодавство не містить таких вимог (договір № 8/06–11 від 06.11.2024);

– висновок науково-правової експертизи за зверненням фізичних осіб Ніколової В. М. та Боберського І. М. щодо питання чи відбулась зміна предмету договорів під час укладення до них Додаткових угод (договір № 14/19–12 про надання послуг від 19.12.2023);

– висновок науково-правової експертизи за зверненням ТДВ «Страхова компанія «Альфа-Гарант» в особі Першого заступника Генерального директора Чиркіна О. В. щодо питання чи є правомірним визнання страховиком в порядку пункту 27.3. статті 27 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» вимог по відшкодуванню моральної шкоди та визначення її розміру без надання для огляду оригіналів документів, що посвідчують право заявника на отримання страхового відшкодування (наприклад, свідоцтва про народження, свідоцтва про шлюб тощо) або без надання актуальної на дату настання страхового випадку інформації з Державного реєстру актів цивільного стану громадян (договір № 10/15–11/24 від 15.11.2024);

– висновок науково-правової експертизи за зверненням Адвокатського об'єднання «ОЛЕКСАНДР ПЕРЕМЕЖКО ТА ПАРТНЕРИ» в особі керуючого партнера Перемежко О. А. щодо питання чи наявні в спірних правовідносинах елементи для застосування за аналогією права доктрини «підняття корпоративної завіси (вуалі)», щодо Raiffeisen Bank International AG (єдність майна, діяльності, інтересів, відносини контролю, справедливність, виключні обставини тощо) (договір 09/15–11/24 від 15.11.2024).

**Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса**

За звітний період науковцями Інституту за цивільно-правовими договорами було виконано 45 досліджень на замовлення фізичних та юридичних осіб, зокрема:

- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо кримінально-правової кваліфікації дій особи (договір № 01/08 від 08.01.2024);

- за зверненням адвокатського об'єднання стосовно надання висновку щодо кримінально-правової кваліфікації дій осіб (договір № 02/09 від 09.01.2024);

- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо результатів дослідження, викладених у висновку експерта в кримінальному провадженні (договір № 03/16 від 16.01.2024);

- за зверненням адвоката щодо надання висновку щодо окремих правових питань (договір № 05/16 від 16.02.2024);

- за звернення адвоката щодо надання висновку щодо окремих правових питань (договір № 06/01 від 01.03.2024);

- за звернення адвоката стосовно надання висновку щодо надання діям особи кримінально-правової оцінки (договір № 07/11 від 11.03.2024);

- за звернення адвоката стосовно надання висновку щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір № 08/11 від 11.03.2024);

- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо встановлення юридичної відповідальності за організацію азартних ігор (договір № 09/12 від 12.03.2024);

- за звернення адвоката стосовно надання висновку щодо правової підстави залучення особи до кримінального провадження (договір № 10/12 від 12.03.2024);

- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо питання кримінально-правової кваліфікації (договір № 11/12 від 12.03.2024);

- за звернення адвоката стосовно надання висновку щодо надання діям особи кримінально-правової оцінки (договір № 11/01 від 01.04.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо тлумачення змісту кримінально-правової норми (договір № 12/09 від 09.04.2024);
- за зверненням адвокатського об'єднання стосовно надання висновку щодо питання кримінально-правової кваліфікації (договір № 13/09 від 09.04.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо кримінально-правової кваліфікації (договір № 14/09 від 09.04.2024);
- за зверненням адвокатського об'єднання стосовно надання висновку щодо окремих правових питань (договір № 15/16 від 16.04.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо питання зворотної дії нормативно-правових актів у часі (договір № 16/18 від 18.04.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно кримінальних процесуальних питань (договір № 17/28 від 28.05.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо окремих правових питань (договір № 18/31 від 31.05.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно надання діям особи кримінально-правової оцінки (договір № 19/06 від 06.06.2024);
- за звернення адвокатаського об'єднання стосовно надання висновку щодо кримінально-правової кваліфікації (договір № 20/28 від 28.06.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 21/28 від 28.06.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо доктринального тлумачення положень кримінального законодавства (договір № 21/28 від 28.06.2024);

- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо питань застосування кримінального та кримінально-процесуального законодавства (договір № 22/02 від 02.07.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо кримінально-правової оцінки дій особи (договір № 23/23 від 23.07.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо окремих кримінальних процесуальних питань (договір № 24/23 від 23.07.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 25/06 від 06.08.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо надання висновку стосовно окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 26/13 від 13.08.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 28/14 від 14.08.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 29/15 від 15.08.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 30/16 від 16.08.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 31/16 від 16.08.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 32/26 від 26.08.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 33/28 від 28.08.2024);

- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо питання кримінально-правової кваліфікації та окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 35/10 від 10.09.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 36/12 від 12.09.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 37/24 від 24.09.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 38/04 від 04.10.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 39/07 від 07.10.2024);
- за зверненням адвокатського об'єднання стосовно надання висновку щодо окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 40/15 від 15.10.2024);
- за зверненням адвокатського об'єднання стосовно надання висновку щодо окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 41/16 від 16.10.2024);
- за зверненням фізичної особи стосовно надання висновку щодо застосування законодавства про запобігання корупції (договір № 42/21 від 21.10.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо питання кримінально-правової кваліфікації (договір № 43/23 від 23.10.2024);
- за зверненням адвоката щодо надання висновку стосовно питання кримінально-правової кваліфікації та окремих кримінально-процесуальних питань (договір № 44/06 від 06.12.2024);
- за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо надання діям особи кримінально-правової оцінки (договір № 45/10 від 10.12.2024);

– за зверненням адвоката стосовно надання висновку щодо питання кримінально-правової кваліфікації (договір № 46/26 від 26.12.2024).

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді Інститутом проведено 19 досліджень об'єктів інтелектуальної власності (надалі – ОІВ), зокрема:

– експертиза ОІВ № 1371 щодо дослідження об'єкту авторського права – вибірка перекладів Вознюк Г. А. зі збірки поетичних творів Йосано Акіко «Скуйовджене волосся»;

– експертиза ОІВ № 1373 щодо використання в «Зразку бланка службового посвідчення Нац поліції України» авторський твір – «Дизайн бланка «Службове посвідчення Нацполіції України», права на який належать ДП «Поліграфічний комбінат «Україна» з виготовлення цінних паперів;

– експертиза ОІВ № 1375 щодо схожості упаковки туалетних серветок вологих «Житомирська 65» (виробництва ФОП Радченко) з етикеткою «Обухів 65», яку використовує для пакування рулончиків паперу туалетного ПрАТ «Київський КПК»;

– експертиза ОІВ № 1376 щодо схожості етикетки паперу туалетного «ОКСАМИТ 75м» (виробництва ФОП Гризентович І. В.) з етикеткою «ОБУХІВ 65», яку використовує для пакування рулончиків паперу туалетного ПрАТ «Київський КПК»;

– експертиза ОІВ № 1377 щодо схожості етикетки паперу туалетного «Київ 65» (виробництва ФОП Кузів Г. О.) з етикеткою «ОБУХІВ 65», яку використовує для пакування рулончиків паперу туалетного ПрАТ «Київський КПК»;

– експертиза ОІВ № 1378 щодо відповідності КМ за патентом України № 151558 від 10.08.2022 «МОДУЛЬНЕ ЗАХИСНЕ СХОВИЩЕ» умові патентоздатності «новизна» відповідно до матеріалів справи № 444/2565/24;

– експертиза ОІВ № 1374 щодо схожості ТМ «NIKE» за свідоцтвом України № 267941 з ТМ за свідоцтвами України № 351, 37120 та ТМ за рішенням Апеляційної палати від 11.11.2011;

- експертиза ОІВ № 1379 стосовно дослідження позначення ДіклоХелп та позначення DicloHelp на предмет їх відповідності умовам надання правової охорони;
- експертизи ОІВ № 611–617 стосовно дослідження комп'ютерних програм;
- науково-експертний висновок щодо патріотичного гасла «СЛАВА УКРАЇНІ! – ГЕРОЯМ СЛАВА!» на предмет правомірності його використання на банкнотах гривні;
- експертиза ОІВ стосовно дослідження об'єктів інтелектуальної власності згідно питань, зазначених у договорі про надання послуг № 02/02–2024;
- експертиза ОІВ стосовно дослідження об'єктів інтелектуальної власності згідно питань, зазначених у договорі про надання послуг № 03/02–2024;
- експертиза ОІВ стосовно дослідження щодо питання обґрунтованості закупівлі послуг;
- експертиза ОІВ стосовно дослідження щодо питань, зазначених у листі Голови Правління ПрАТ «НВО «Київський завод автоматики» Олега Губанова;
- експертиза ОІВ стосовно дослідження об'єктів інтелектуальної власності згідно питань, зазначених у договорі про надання послуг № 07/02–2024.

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

У звітному році науковцями Інституту проведено 10 науково-правових експертиз за зверненнями юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами, зокрема:

- науково-правова експертиза з питань роз'яснення дій поліцейських під час затримання кривдника;
- науково-правова експертиза щодо повноважень сільської ради на виконання функцій органу опіки та піклування;

- науково-правова експертиза щодо правових підстав для державної реєстрації прав у частині зміни (збільшення) площі об'єкта нерухомості у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно;
- науково-правова експертиза з питань трудових прав працівників;
- науково-правова експертиза щодо відповідності чинному законодавству дій Замовника за договором підряду на будівництво фортифікаційних споруд;
- науково-правова експертиза в галузі кримінально-процесуального, господарського та цивільного законодавства;
- науково-правова експертиза в галузі кримінально-процесуального законодавства та судоустрою;
- науково-правова експертиза щодо віднесення до предмету вчинення кримінального правопорушення, передбаченого статтею 306 Кримінального кодексу України.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У 2024 році Інститутом було проведено 1 дослідження за цивільно-правовим договором:

- науково-правовий висновок з окремих питань реалізації положень абзацу 2 частини третьої статті 34 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» у системному зв'язку з рішеннями Ради національної безпеки і оборони України «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» (договір № б/н від 20.12.2024).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році науковцями Інституту за господарськими договорами (науково-технічні послуги) здійснено 5 досліджень, а саме:

- науково-правовий висновок за договором № 10/1-СФ від 17.10.2024 за запитом ФОП Демченко Д. Б.;
- науково-правовий висновок за договором № 10/2-СФ від 24.10.2024 за запитом ПП «ВВС»;
- науково-правовий висновок за договором № 11/1-СФ від 01.11.2024 за запитом ТОВ «Кюлоджік»;
- науково-правовий висновок за договором № 11/2-СФ від 01.11.2024 за запитом ТОВ «Кюлоджік»;
- науково-правовий висновок за договором № 11/3-СФ від 01.11.2024 за запитом ТОВ «Кюлоджік».

VIII. УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ НАУКОВИХ ЗАХОДІВ: КОНФЕРЕНЦІЙ, СЕМІНАРІВ, КРУГЛИХ СТОЛІВ

З метою обговорення актуальних питань правознавства, що розробляються в рамках тем наукових досліджень за участю як співробітників наукових установ НАПрН України, так і науковців провідних наукових, науково-дослідницьких та освітніх центрів України, правознавців регулярно проводилися наукові конференції, семінари, круглі столи тощо.

Загалом у 2024 році наукові установи на виконання паспортів бюджетної програми 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» виступили організаторами та співорганізаторами 47 наукових заходів – конференцій, вебінарів, круглих столів, читань тощо. Члени Національної академії правових наук України та науковці її структурних підрозділів цьогогоріч взяли участь у більше ніж 400 наукових заходах.

У 2024 році НАПрН України та її наукові установи в умовах воєнного стану систематично проводили наукові заходи з актуальних питань розвитку правової системи в сучасних умовах.

Так, 23 вересня 2024 року Національна академія правових наук України виступила співорганізатором VIII Харківського міжнародного юридичного форуму. Співорганізаторами заходу також виступили Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України, Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України та Міністерство цифрової трансформації України.

Національна академія правових наук України виступила співорганізатором II Школи адміністративної процедури, що відбулася 11–12 липня у м. Львів. Партнерами в проведенні цього заходу стали проєкт ЄС «Підтримка комплексної реформи державного управління в Україні» (EU4PAR2), Міністерство юстиції України

та юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. Участь у роботі II Школи адміністративної процедури взяли представники більшості провідних правничих шкіл України, судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, судді апеляційних адміністративних судів, представники Міністерства юстиції України, Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Запрошені на захід іноземні фахівці – Яутріте Брієде, суддя Конституційного Суду Латвійської Республіки, та Юріс Стінка, ключовий експерт проєкту ЄС EU4PAR2 – поділилися з українськими колегами досвідом упровадження та застосування адміністративно-процедурного законодавства в країнах Європейського Союзу.

II Школа адміністративної процедури стала інтелектуальним майданчиком для обміну науковцями, викладачами провідних закладів вищої освіти України досвідом викладання адміністративного права в правничих школах, своїм баченням місця та значення інституту адміністративної процедури.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Наукові заходи на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040–7, а саме:

- Круглий стіл «Правові аспекти подолання викликів у сфері охорони здоров'я» (м. Київ, 20 листоп. 2024 р.);
- Друга всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, диджиталізація, війна» (м. Київ, м. Хмельницький, 13 груд. 2024 р.);
- XXII Міжнародна науково-практична конференція «Васильєвські читання» (м. Івано-Франківськ, 4–5 жовт. 2024 р.);
- VII всеукраїнський науково-практичний круглий стіл «Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України» (м. Київ, 14 черв. 2024 р.);

– Науково-практичний круглий стіл, присвячений 20-річчю набрання чинності Сімейним кодексом України «Сімейний кодекс: 20 років життя». (м. Київ, 25 квітня 2024 р.);

– Всеукраїнський «круглий стіл» «Забезпечення реалізації прав людини в житловій сфері: від доктрини до концепції» (м. Київ, 15 трав. 2024 р.);

– Науково-практичний круглий стіл «Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України» (м. Київ, 27 черв. 2024 р.).

За звітний період співробітники Інституту взяли участь у роботі понад 95 міжнародних, республіканських, регіональних та місцевих науково-практичних конференцій, семінарів, «круглих столів».

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У звітному періоді Інститут на виконання показників паспорта бюджетної програми виступив організатором/співорганізатором 4-х міжнародних наукових заходів:

– Круглий стіл «Стратегії суспільної безпеки і пробація: світові стандарти і національні цінності» (режим онлайн, 04 квіт. 2024 р.);

– Круглий стіл «Геноцид в Україні: проблеми доказування та покарання» (м. Харків, 17 груд. 2024 р.);

– VIII Медико-правовий форум «Права людини у сфері охорони здоров'я в світлі євроінтеграції» (м. Харків, 16 груд. 2024 р.);

– Круглий стіл Цифровізація кримінального провадження: стан та перспективи» (м. Харків, 19 верес. 2024 р.).

Крім того, Інститут виступив співорганізатором інших наукових заходів, зокрема:

– II всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану» (м. Хмельницький, 14 берез. 2024 р.);

– Науково-практична конференція, присвячена пам'яті заслуженого професора Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, академіка Національної академії правових наук України, доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки України Коновалової Віолетти Омелянівни «Трансформація завдань криміналістики в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів» (м. Харків, 28 берез. 2024 р.).

– Науково-практичний семінар «Проблеми протидії колабораційній діяльності в умовах збройної та інформаційної агресії РФ проти України» (м. Київ, 4 квіт. 2024 р.);

– Науково-практичний круглий стіл «Захист прав людини в українській моделі перехідного правосуддя» (м. Харків, 14 черв. 2024 р.);

– Міжнародний науково-практичний круглий стіл «Інформаційна агресія в сучасному світі: правовий аналіз та протидія» (м. Харків, 21 черв. 2024 р.).

– Регіональний науково-практичний семінар «Втягнення дітей у військові конфлікти: кримінально-правові та психолого-педагогічні механізми реагування» (м. Харків, 25 жовт. 2024 р.).

– Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 125-річчю від дня народження проф. М. М. Бокаріуса та 85-річчя кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого «Криміналістика і судова медицина в умовах сучасних викликів та глобальних загроз» (м. Харків, 12 листоп. 2024 р.).

За звітний період співробітники Інституту взяли участь у роботі понад 60 міжнародних, республіканських, регіональних та місцевих науково-практичних конференцій, семінарів, «круглих столів».

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Загалом у звітному періоді Інститутом організовано і проведено 12 заходів на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040, а саме:

- VI Міжнародна науково-практична конференція «Інтернет-міст Київ-Дніпро» (м. Київ, м. Дніпро, он-лайн, 21–22 берез. 2024 р.);
- VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Створення, охорона, захист і комерціалізація об’єктів права інтелектуальної власності» (м. Київ, онлайн, 26 квіт. 2024 р.);
- Круглий стіл «Концептуальні підходи до систематизації законодавства у сфері промислової власності» (м. Київ, онлайн, 28 берез. 2024 р.);
- Круглий стіл «Матеріальні та процесуальні питання захисту права інтелектуальної власності: сучасний погляд» (м. Київ, онлайн, 14 трав. 2024 р.);
- Круглий стіл «Opening up Data for Research on Ukraine» (м. Київ, онлайн, 14 трав. 2024 р.);
- VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, Інтернет права та ІТ права» (м. Львів, онлайн, 15 трав. 2024 р.);
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Захист від недобросовісної конкуренції в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації» (м. Київ, 31 трав. 2024 р.);
- Круглий стіл «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності та креативних індустрій» (м. Київ, онлайн, 06 черв. 2024 р.);
- XII Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (м. Київ, 11 жовт. 2024 р.);
- Круглий стіл «Захист прав інтелектуальної власності від недобросовісної конкуренції: сучасний стан та перспективи удосконалення» (м. Київ, онлайн, 3 груд. 2024 р.);
- IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 29 берез. 2024 р.);
- Круглий стіл «Підготовка України до членства у Європейському патентному відомстві в умовах війни та євроінтеграції: охорона здоров’я, оборона, бізнес» (м. Київ, 30 жовт. 2024 р.).

Протягом 2024 року науковці Інституту взяли участь у 74 наукових та науково-практичних заходах.

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

У 2024 році ДНУ ПБП НАПрН України було організовано й проведено 2 міжнародні наукові конференції, 3 всеукраїнські науково-практичні конференції, та 2 науково-практичних семінари – всього 7 заходів, на яких співробітниками Інституту було підготовлено 45 доповідей.

На виконання показників паспорта бюджетної програми організовано й проведено 7 наукових заходів, зокрема:

- Науково-практичний семінар «Проблеми протидії колабораційній діяльності в умовах збройної та інформаційної агресії рф проти України» (м. Київ, 4 квіт. 2024 р.);

- Науково-практична конференція «Проблеми інформаційного забезпечення та розвитку парламентського контролю в контексті європейської та євроатлантичної інтеграції України» (м Київ, 25 квіт. 2024 р.);

- VI Міжнародна науково-практична конференція «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку» (м. Київ, 17 трав. 2024 р.);

- Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми правового забезпечення оборони України» (м. Київ, 28 трав. 2024 року);

- III Всеукраїнська науково-практична конференція «Політичні, правові та організаційні проблеми діяльності органів публічної влади та публічних службовців у воєнний та повоєнний період» (м. Київ, 21 черв. 2024 р.);

- Науково-практичний семінар «Проблеми забезпечення кібернетичної та інформаційної безпеки суспільства і держави в умовах війни» (м. Київ, 30 жовт. 2024 р.);

– Науково-практична конференція «Україна в умовах соціальної та цифрової трансформації: шляхи до сталого розвитку та повоєнної відбудови» (22 листоп. 2024 р.).

У 2024 році співробітники ДНУ ПБП НАПрН України взяли участь у 198 конференціях.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За звітний період колективом Інституту були організовані та проведені 15 наукових заходів, з них на виконання показників паспорту бюджетної програми – 12:

– VII міжнародна науково-практична конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (м. Хмельницький, 17 трав. 2024 р.);

– Всеукраїнський круглий стіл з нагоди Дня місцевого самоврядування «Європейський вектор розвитку муніципальної влади України» (м. Харків, 4 груд. 2024 р.);

– II науково-практична конференція, присвячена пам'яті проф. Ю. П. Битяка «Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз» (м. Харків, 16 трав. 2024 р.);

– III науково-практична конференція «Економічна безпека: міжнародний і національний рівень» (16 лип. 2024 р.);

– Круглий стіл для аспірантів та молодих вчених до Дня Соборності України «Актуальні проблеми державознавства та права в Україні» (22 січ. 2024 р.);

– Міжнародна науково-практична конференція «Europeanization of Public Service: the Experience of Poland and Ukraine» (м. Харків, 22 листоп. 2024 р.);

– Міжнародний науково-практичний конгрес «Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції» (16 трав. 2024 р.);

– Науковий семінар «Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах війни та післявоєнний період» (Львів, 21 черв. 2024 р.);

– Науково-практична конференція «Актуальні питання територіальної організації влади, організації та здійснення місцевого самоврядування в період післявоєнного відновлення України» (13 грудня 2024 р.);

– Науково-практична конференція «Еволюція адміністративно-правової думки в сучасній Україні», присвячена 75-річчю з дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України Юрія Прокоповича Битяка (м. Харків, 9 трав. 2024 р.);

– Науково-практична конференція «Права людини і громадянина в умовах воєнного стану: виклики та механізми захисту» (м. Харків, 6 груд. 2024 р.);

– Науково-практична конференція «Юридична весна: права людини в умовах воєнного стану» (м. Харків, 15 квіт. 2024 р.);

– Науково-практична конференція до Дня Конституції України «Європейський вимір Конституції: розширюючи горизонти державного та муніципального розвитку» (м. Харків, 27 черв. 2024 р.);

– Науково-практичний круглий стіл «Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення» (м. Хмельницький, 10 груд. 2024 р.);

– Панельна дискусія «Випробування війною: чи витримає міжнародне право перевірку реальністю» (онлайн, 29 берез. 2024 р.).

Протягом звітного періоду науковці Інституту брали участь у понад 50 різноманітних наукових заходах.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

На виконання показників бюджетних програм у 2024 р. колективом Інституту були організовані та проведені 5 наукових заходів, а саме:

– Всеукраїнська Інтернет-конференція «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури» (м. Харків, очна/онлайн, 28 лют. 2024 р.);

– Всеукраїнський круглий стіл «Економіка, право та інноваційний процес: завдання в умовах воєнної трансформації України» (м. Харків, очна/онлайн, 26 квіт. 2024 р.);

– Всеукраїнський I круглий стіл «Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни» (м. Харків, очна/онлайн, 31 трав. 2024 р.);

– Всеукраїнська III науково-практична конференція «Економічна безпека: міжнародний і національний рівень» (м. Харків, очна/онлайн, 16 лип. 2024 р.);

– Всеукраїнська Науково-практична конференція «Правове забезпечення відновлення інноваційного розвитку економіки в повоєнній Україні» (м. Харків, очна/онлайн, 15 листоп. 2024 р.).

Науковці Інституту брали активну участь у понад 40 різноманітних наукових заходах.

ІХ. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – НАУКОВА/НАУКОВО- ТЕХНІЧНА ПРОДУКЦІЯ І НАУКОВО-ПУБЛІКАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ

Національна академія правових наук України у 2024 році перевиконала план результативних показників із випуску друкованої продукції за бюджетною програмою 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» та за бюджетною програмою 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права».

Зокрема, за бюджетною програмою 6581020 було видано 5 збірників наукових праць, підготовлено 325 публікацій у наукових виданнях України та 59 публікацій у наукових виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science; за бюджетною програмою 6581040–32 монографії, навчальних і науково-практичних видань; 59 збірників наукових праць, аналітичних досліджень, реферативних оглядів та коментарів законодавства; 374 наукові статті в наукових періодичних виданнях та 61 статтю у наукових виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science, 990 тез наукових доповідей та повідомлень за результатами проведених конференцій.

У 2024 році Національною академією правових наук України спільно з Конституційним Судом України за сприянням Програми підтримки ОБСЄ для України видано Науково-практичний коментар Конституції України.

Національна академія правових наук України продовжила роботу щодо підготовки нового унікального видання – «Велика українська юридична енциклопедія», яке повинно охопити всі галузі та інститути права та складатиметься з 20 томів. Станом на кінець 2024 року вийшли друком уже 17 томів цього видання, а саме: «Історія держави і права», «Філософія права», «Загальна теорія

права», «Конституційне право», «Адміністративне право», «Фінансове право», «Цивільне право», «Трудове право», «Сімейне право», «Міжнародне приватне право», «Екологічне право», «Господарське право», «Земельне та аграрне право», «Кримінальне право», «Кримінологія. Кримінально-виконавче право», «Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура», «Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія».

Починаючи з 2009 року Національною академією правових наук України видається збірник наукових праць «Щорічник українського права» («Yearbook of Ukrainian law»), в якому публікуються найкращі статті членів Академії та науковців її установ. З 2014 року збірник друкується англійською мовою. Кожен випуск англomовної версії надсилається більше ніж у 70 юридичних бібліотек світу, зокрема Австралії, Великобританії, Данії, Канади, Латвії, Литви, Німеччини, Норвегії, Португалії, США, Швейцарії. У Щорічнику № 16 за 2024 рік опубліковано 20 наукових статей із актуальних питань розвитку держави і права.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Інститутом на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 підготовлено 6 монографій, 8 збірників наукових праць (коментарів законодавства), 81 наукова стаття, 14 наукових статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science, 115 тез наукових доповідей.

Монографії – 6:

– Правове забезпечення медичного туризму в Україні в умовах глобальних викликів : монографія / Г. А. Миронова (керівн. автор. колект.) ; Б. В. Деревянко, О. В. Юрчук. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 232 с. (1 електрон. опт. диск);

– Нагнибіда В. І. Вирішення міжнародних комерційних спорів в арбітражі в умовах диджиталізації : монографія. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024 (1 електрон. опт. диск);

– Зозуляк О. І., Парута Ю. І., Саветчук В. М. Непідприємницькі товариства в Україні: правове регулювання в умовах євроінтеграції : монографія / за наук. ред. О. І. Зозуляк. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 205 с.;

– Завдання цивільного та господарського судочинства в Україні: теоретико-методологічні засади : монографія / за ред. В. І. Бобрика. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 238 с.;

– Реалізація прав людини в житловій сфері: концепція нормативно-правового забезпечення : монографія / за заг. ред. В. В. Кочина. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024;

– Вінник О. М. Потенціал інституційного державно-приватного партнерства для стратегічного інвестування: використання досвіду ЄС для повоєнної відбудови України : монографія. Київ : НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 108 с. (електрон. ресурс).

Збірники наукових праць –8:

– Правові аспекти подолання викликів у сфері охорони здоров'я : зб. матеріалів наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 20 листоп. 2024 р.). Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 155 с. (1 електрон. опт. диск);

– Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, диджиталізація, війна : зб. наук. праць за результ. Другої всеукр. наук.-практ. конф. (Київ – Хмельницький, 13 груд. 2024 р.). Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024 (1 електрон. опт. диск);

– Васильєвські читання : зб. наук. праць за матеріалами XXII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 4–5 жовт. 2024 р.) / за ред. Л. В. Сіщук ; НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. Івано-Франківськ, 2024. 239 с.;

– Сіщук Л. В. Корпоративне право в ІТ-індустрії. Правове забезпечення партнерських відносин бізнесу і держави в умовах євроінтеграції : зб. наук. праць / за ред. В. І. Полюховича. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 263 с.

– Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України : зб. матеріалів VII наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 14 черв. 2024 р.). / упорядн. В. М. Короленко. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 95 с. (1 електрон. опт. диск);

– Забезпечення реалізації прав людини в житловій сфері: від доктрини до концепції : зб. наук. праць за результатами круглого столу / упорядн. В. В. Кочин. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 70 с. (1 електрон. опт. диск);

– Правове забезпечення партнерських відносин бізнесу і держави в умовах євроінтеграції : зб. наук. праць / за ред. В. І. Полюховича ; НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 263 с.;

– Правове забезпечення партнерських відносин держави, територіальних громад з бізнесом в умовах євроінтеграції: 20-річчя правозастосування Господарського кодексу України [електрон. ресурс] : зб. матеріалів Наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 27 черв. 2024 р.) / упорядн. В. І. Полюхович. Київ : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 143 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 14:

- Krupchan O., Olefir V., Derevyanko B., Teremetskyi V., Popovych T., Andrushchenko L., Malyshev O. Concept of «Management Services» in Ukrainian Legislation and EU. *Laws Lex Humana*. 2024. Vol. 16. N. 1. Universidade Católica de Petrópolis, Rio de Janeiro, Brasil;
- Derevyanko B., Nikolenko L., Severinova O., Turkot O., Volkovych O. Financial Support for Organic Agricultural Production: Experience of Some EU Countries and Prospects for Ukraine. *International Journal of Agriculture and Biosciences*. 2024. N 13(2). P. 136–143;
- Teremetskyi V. I., Myronova G. A., Batryn O. V., Bodnar-Petrovska O. B., Andriienko I. S., Fedorenko T. V. Legal nature of medical services: specifics of ukrainian doctrine. *Georgian Medical News*. 2024. No 1(346). P. 80–87;
- Krushelnytska H., Bodnar-Petrovska O., Fedorenko T., Pravotorova O., Batryn O., Predmestnikov O. Limits of Interference into the Human Genome. *South Eastern European Journal of Public Health*. 2024. P. 613–622;
- Sharkova I. N., Mandragelia V. A., Gaydulin O. O. Correlation between classical Roman law and English common law: comparative historical analysis. *Juridical Tribune – Tribuna Juridica*. 2023. Vol. 13. Iss. 4. P. 565–574 (Web of Science);
- Vatrás V., Havrik R., Omelchuk O., Stefanchuk M., Lohvinova M. Family rights and child interests: non-jurisdictional approaches in Ukraine and EU legislation. *Lex Humana*. 16(1), 194–210 (Scopus, Web of Science);
- Vatrás V., Havrik R., Stefanchuk M., Sabluk S., Bondarenko-Zelinska N. Liability for violation of family rights and obligations under Ukrainian and the EU legislation. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. Vol. 14. Iss. 1. Special Iss. XXXIX. P. 181–184 (Web of Science);
- Teremetskyi V., Tokarieva K., Stefanchuk M., Kovach Ya., Fast O., Fedorenko T. Prospects for the Development of Mediation Institute in Notarial Activities. *Archives Des Sciences*. 2024. Vol. 74. Iss. 2. P. 1–6. (Scopus);

– Muzyka-Stefanchuk O., Stefanchuk M., Muzyka L., Anishchenko M. Public service vs state service in the field of healthcare: legal and terminological issues in Ukraine and Internationally. *Journal of law and social deviance*. 2024. Vol. 24. P. 160–194. (Scopus);

– Zozuliak O., Sishchuk L., Vintoniak N., Kovalyshyn O., Oliynyk O. Legal regulation of inheritance of corporate rights under the laws of Ukraine and EU countries. *Social & Legal Studios*. 2024. Vol. 7. №2. P. 234–241. <https://doi.org/10.32518/sals2.2024.234>. (Scopus);

– Teremetskyi V., Burylo Yu., Stefanchuk M., Zozuliak O., Udovenko Z., Zhuravlov D., Duliba Ye. Prospective regulation of artificial intelligence in the European Union and its possible implications for Ukraine. *International Journal of Applied Engineering & Technology*. 2024. №6(1). P. 137–145. (Scopus);

– Zozuliak O., Bashuryn N., Hlavach-Khomyn I., Skhab-Buchynska T. Conceptual problems of understanding scientific and technical information in the framework of civil legislation. *Social and Legal Studios*. 2024. Vol. 7. № 1. P. 254–263. <https://doi.org/10.32518/sals2> (Scopus);

– Makhinchuk V., Bobryk V., Pozov D., Karmaza O., Koroied S. Case law of the European court of human rights on compensation for non-pecuniary damage: Certain issues. *Edelweiss Applied Science and Technology*. 2024. Vol. 8. № 4. P. 1537–1547. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i4.1526> (Scopus, Q4)

– Teremetskyi V. I., Avramova O. Ye., Batryn O. V., Predmestnikov O. G., Yatskovyna V. V. Impact of Meeting Housing Needs on Human Health. *Wiadomości Lekarskie*. 2024. Vol. LXXVI, Iss. 2. P. 374–379. <https://www.doi.org/10.36740/WLek202402118>.

Наукові статті – 81, зокрема:

– Король В. Застосування економічних санкцій до іноземних суб'єктів приватного права в умовах викликів воєнного стану. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 43–50. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.6>;

– Король В., Небильцова О. Модернізація законодавства ЄС щодо звітності зі сталого розвитку суб'єктів економічної діяль-

ності. *Університетські наукові записки*. 2024. № 6(102). С. 36–47. <https://doi.org/10.37491/UNZ.102.4>;

– Миронова Г. А. Фінансово-правові чинники забезпечення суспільно значущих медичних послуг в умовах війни та повоєнного відновлення в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 127–135. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.17>;

– Бурило Ю. П. Розвиток цифрового законодавства Європейського Союзу та його вплив на приватні правовідносини. *Юридична Україна*. 2024. № 9. С. 65–71. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9\(261\)-8](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9(261)-8);

– Деревянко Б. В., Туркот О. А. Консолідація земель: позитивні і суперечливі моменти законопроекткування. *Університетські наукові записки*. 2024. № 1(97). С. 7–21. <https://doi.org/10.37491/UNZ.97.1>;

– Деревянко Б. Урятувати боржника чи ліквідувати банкрута: досвід Англії, Німеччини та Франції. *Право України*. 2024. № 4. С. 134–139. <https://doi.org/10.33498/louu-2024-04-134>;

– Зеліско А. В. Договірне регулювання цивільних відносин: загальні засади. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 72–78. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.10>;

– Зеліско А. В. Договірне регулювання цивільних відносин: загальні засади. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 72–78. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.10>;

– Крушельницька Г. Л. Перспективи правового забезпечення функціонування ринку 3D-біопрінтингу як складова державного регулювання у сфері охорони здоров'я. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 254–263. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.34>;

– Крушельницька Г. Л. Економіко-правові аспекти удосконалення медико-генетичної допомоги в Україні. *Київський часопис права*. 2024. № 3. С. 150–157. <https://doi.org/10.32782/klj/2024.3.22>;

– Крушельницька Г. Л. Геном людини як особисте немайнове благо фізичної особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 1. С. 46–50. <https://doi.org/10.32782/pyuv.v1.2024.9>;

– Примак В. Д. Ефективність механізму цивільно-правової відповідальності як передумова утвердження соціального спрямування економіки. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. С. 176–183. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.24;>

– Теремецький В. І., Батрин О. В., Івахненко О. А. Правові гарантії доступності медичної та реабілітаційної допомоги в період дії воєнного стану. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. Вип. 2(15). С. 46–58. [https://doi.org/10.33244/2617-4154.2\(15\).2024.46-58;](https://doi.org/10.33244/2617-4154.2(15).2024.46-58;)

– Теремецький В. І., Астаф'єв Д. С., Савченко Р. А., Сеньків О. І. Правові засади обов'язкового медичного страхування в Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 29–36. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.4;>

– Черненко О. А. Проблеми правового регулювання технологій штучного інтелекта. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 106–112. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.14;>

– Черненко О., Погарченко Т. Модернізація законодавства у галузі господарсько-торговельної діяльності в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Т. 1 № 80. С. 277–282.

– Чудик-Білоусова Н. І. Роль ветеранського підприємництва в системі соціального спрямування економіки. *Юридична Україна*. 2024. № 6. С. 52–72. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-6\(258\)-7;](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-6(258)-7;)

– Чудик-Білоусова Н. І. Реформування трудового законодавства як основа соціального спрямування економіки України та бізнесу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/41;>

– Нагнибіда В. І. Перспективи використання штучного інтелекту при вирішенні міжнародних комерційних спорів. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 248–253. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.33;>

– Нагнибіда В. І. Окремі питання допустимості електронних доказів в арбітражі. *Юридична Україна*. 2024. № 11. С. 79–87. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-11\(263\)-8;](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-11(263)-8;)

- Бурило Ю. П. Проблеми законодавства щодо електронного документообігу та електронного підпису у публічних та приватних правовідносинах. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 338–344. [https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.44](https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.44;);
- Гайдулін О. О., Перепелинська О. С. Санкції до сторін арбітражного розгляду для запобігання виведенню капіталів за межі України: нові виклики публічним інтересам в умовах воєнного стану. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 16–21. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.2>;
- Стефанчук М. О. Цивільно-правові механізми забезпечення захисту прав людини на життя в умовах збройних конфліктів. *Академічні візії*. 2024. № 28. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10608473>;
- Стефанчук М. О. Порівняльний аналіз особливостей реєстрації торговельних марок в Україні та державах-членах ЄС в контексті євроінтеграційних процесів. *Академічні візії*. 2024. № 29. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10617594>;
- Стефанчук М. О. Спадковий договір за законодавством України та зарубіжних країн. *Юридична Україна*. 2024. № 1. С. 22–30. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-1\(253\) – 3](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-1(253)-3);
- Стефанчук М. О. Зміст права людини на охорону здоров'я. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 144–148. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.24>;
- Стефанчук М. О. Порівняльно-правовий аналіз шлюбного договору за законодавством України та європейських країн. *Юридична Україна*. 2024. № 3. С. 21–27. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-3\(255\) – 3](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-3(255)-3);
- Музика-Стефанчук О. А., Музика Л. А., Стефанчук М. О. Юридична оцінка наслідків завдання шкоди майновим інтересам України внаслідок російської агресії. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 231–238. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.40>;
- Стефанчук М. О., Лінок С. В. Захист прав споживачів кредитних послуг в контексті адаптації законодавства України до законо-

давства ЄС. *Академічні візії*. 2024. № 30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10977064>;

– Стефанчук М. О., Музика-Стефанчук О. А. Компенсація моральної шкоди у справах на повагу до свого житла: практика України та ЄСПЛ. *Академічні візії*. 2024. № 32. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12567902>;

– Попович Т. Г. Корпоративне управління: науково-правовий аналіз новел євроінтеграційного законопроекту 5593-д. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. Вип. 15. С. 306–310. <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-15-306-310>;

– Авторгов А. М. Імплементация европейских та міжнародних стандартів у виконавче провадження в Україні. *Юридична Україна*. 2024. № 8. С. 59–66 [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8\(260\)–8](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8(260)–8);

– Гайдюлін О. О. Державна юрисдикція (state jurisdiction) та арбітражна юрисдикція (arbitral jurisdiction): упорядкування базових понять. *Юридична Україна*. 2024. № 8. С. 35–42. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8\(260\)–5](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-8(260)–5);

– Гайдюлін О. О., Перепелинська О. С. Концепт арбітражного правопорядку (ordre juridique arbitral) як альтерверсія арбітражної юрисдикції (arbitral jurisdiction). *Юридична Україна*. 2024. № 9. С. 55–64. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9\(261\)–7](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-9(261)–7);

– Калаур І., Гудима-Підвербецька М. Юридична природа цінних паперів: концептуальні основи та нові погляди. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 116–125. <https://doi.org/10.32849/2409–9201.2024.24.59>;

– Іщук А. Ю. Особливості розгляду і вирішення договірних спорів з міжнародних електронних комерційних контрактів в національних судах. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 19. С. 112–122. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14555575>;

– Сіщук Л. В. Навігація у корпоративному управлінні: роль корпоративних прав. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 195–203;

- Вінтоняк Н. Д. Корпоративний секретар як посадова особа. *Часопис цивілістики*. 2023. Вип. 51. С. 58–62. <https://doi.org/10.32782/chc.v051.2023.10>;
- Зозуляк О. І. Тенденції розвитку законодавства та доктрини приватного права про підприємницькі юридичні особи. *Цивілістична платформа*. 2024. № 2. С. 45–57. <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/997>;
- Ковалишин О. Р. Європейське акціонерне товариство (Societas Europaea): переваги та недоліки для українських інвесторів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 187–190. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/40>;
- Берестова І. Е. Проблема застосування принципів процесуальної економії та правової визначеності в умовах ускладнення розгляду цивільних спорів. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 120. С. 7–17. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10866856>;
- Берестова І. Е. Провадження за виключними обставинами: проблеми правової визначеності у розумінні поняття «рішення, яким розгляд справи закінчується». *Юридична Україна*. 2024. № 2. С. 11–15. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-2\(254\)-3](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-2(254)-3);
- Бичкова С. С. Загальні засади розгляду і вирішення цивільних справ з питань виховання дитини. *Приватне право та підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 79–86. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.11>;
- Бичкова С., Бобрик В. Колізії правового регулювання представництва в цивільному та господарському судочинстві через призму їх завдань. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 33–38. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)-5](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)-5);
- Бобрик В. Процесуальні особливості судового розгляду цивільних справ про виселення. *Правові новели*. 2024. № 22. С. 320–328. <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.44>;
- Гетманцев М. О. Реалізація завдань цивільного судочинства через призму цифровізації правосуддя. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 142–147. DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24>;

– Короленко В. М. Медіація під час судового провадження в контексті справедливості розгляду і вирішення цивільних справ. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 95–105. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.13>;

– Короленко В. М. Медіація під час судового провадження в контексті своєчасності розгляду і вирішення цивільних справ. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 530–534. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/131>;

– Пільков К. Значення рішення суду *erga omnes* та *inter partes*: Частина I. Загальні підходи та їх застосування на прикладі спорів про визнання торговельної марки добре відомою. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 205–210. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/46>;

– Аврамова О. Є. Право на безпечне житло у світлі сучасних викликів. *Університетські наукові записки*. 2024. № 6(102). <https://doi.org/10.37491/UNZ.102.3>;

– Аврамова О. Форми систематизації житлового законодавства. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 87–94. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.12>;

– Аврамова О. Є. Договори у житловому праві: особливості та система. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2024. № 64. С. 67–79. <https://doi.org/10.15330/apiclu.64.67-79>;

– Аврамова О. Є., Орешич В. В. Цифрова правосуб'єктність особи у цифровому середовищі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 81–83. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/17>;

– Галянтич М. К., Пижова О. В. Проблеми забезпечення реалізації суб'єктивного права на житло в сучасних умовах. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 4. Ч. 1. С. 58–65. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.8>;

– Галянтич М. К., Сачок Р. Т. Правова характеристика договору найму та оренди нерухомого майна. *Право України*. 2024. № 5. С. 64–75. <https://doi.org/10.33498/louu-2024-05-064>;

- Заїка Ю. О. Концептуальні підходи до розробки загальнодержавної програми розвитку соціального житла. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 22–28. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.3>;
- Заїка Ю. О. Житло як об'єкт спадкового договору. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 95–100. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.56>;
- Кочин В. В. Суспільний та правовий порядок: тенденції регулювання приватних відносин у житловій сфері. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 192–199. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.26>;
- Теремецький В. І., Аврамова О. Є. Медіаційна процедура під час розгляду житлових спорів. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 475–488. <https://doi.org/10.32631/vsa.2024.1.41>;
- Полюхович В. І. Захист економічної конкуренції в сфері інтелектуальної власності: протидія патентному тролінгу. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 228–237. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.31>;
- Полюхович В. І. Захист економічної конкуренції на цифрових ринках в Україні. *Університетські наукові записки*. 2024. № 5(101). С. 17–30. <https://doi.org/10.37491/UNZ.101.2>;
- Вінник О. М. Проблема критеріїв віднесення юридичних осіб до публічного права. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. № 1. С. 141–156. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2023-31-1-141>;
- Вінник О. М. Законодавча складова проблеми Євроінтеграції (окремі аспекти). *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 8–15. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.1>;
- Вінник О. М., Шаповалова О. В. Проблеми правового забезпечення стратегічного інвестування та поступу цифровізації з використанням досвіду ЄС в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови України. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. С. 274–283. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.36>;

– Вінник О. М. Роль корпоративної (інституційної) форми державно-приватного партнерства у справі стратегічного інвестування: проблеми вдосконалення правового регулювання. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 2. С. 37–44. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.48>;

– Олефір В. І., Корупційні ризики в процесі утворення і функціонування юридичних осіб публічного права. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 1. С. 319–329;

– Олефір В. І. Роль дозвільної системи в державному регулюванні господарської діяльності. *Публічне право*. 2024. № 4. С. 61–70;

– Бакалінська О. О., Шовкопляс Г. М. Створення та правовий статус спеціально уповноваженого органу на ринку небанківських фінансових послуг. *Проблеми законності*. 2024. № 164. С. 106–116;

– Гончаренко О. М. Підвищення якості законопроектів як гарантія забезпечення ефективності законодавства у сфері господарювання в умовах правового режиму воєнного стану. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. Ч. 2. С. 57–65. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.51>;

– Цветков А. М. Поняття та сутність банківської діяльності в умовах євроінтеграції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 478–481. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/111>;

– Цветков А. М. Правові аспекти валютних обмежень введених Національним банком України для бізнесу в умовах воєнного стану. *Альманах права. Правові засади нормотворчої діяльності: національний і зарубіжний досвід: до 75 – річчя Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 1949–2024*. 2024. Вип. 15. С. 472–480. <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2024-15-427-480>.

**Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса**

На виконання показників паспорту в 2024 році співробітниками Інституту підготовлено до друку й опубліковано: 6 монографій, 2

періодичних видання, 4 збірника наукових праць, 6 публікацій у наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science, 64 статті у фахових виданнях, 395 тез наукових доповідей:

Монографії – 6:

– Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки в Україні : монографія / В. І. Борисов, О. О. Пащенко, Д. П. Євтєєва та ін. ; за заг. ред. В. І. Борисова, О. О. Пащенка ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2024. 328 с.;

– Стратегія забезпечення дорожнього руху в Україні: виклики, проблеми, рішення : монографія / кол. авт. : В. С. Батиргарєєва, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Г. Колодяжний, С. С. Шрамко, А. В. Калініна, О. В. Новіков, Ю. Б. Данильченко, І. О. Христич. Харків : Право, 2024;

– Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі : монографія / В. Ю. Шепітько, Г. К. Авдєєва, В. М. Шевчук та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2024. 208 с.;

– Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз : монографія / за заг. ред. Н. О. Гуторової ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2025. 288 с.;

– Дотримання прав людини при виконанні покарань і поведженні із засудженими в Україні: виклики, завдання, рішення в умовах воєнного стану : монографія / В. Ворожбіт-Горбатюк, Ю. Кернякевич-Танасійчук, О. Осадько та ін; наук. ред. В. Пивоваров. Харків : Право, 2024. 331 с.;

– Концептуальні основи цифровізації кримінального провадження : монографія / за заг. ред. Н. В. Глинської ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2024. 450 с.

Періодичні наукові видання – 2:

– Питання боротьби зі злочинністю. редкол. : В. С. Батиргарєєва (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2024. Вип. 47. 246 с.;

– Питання боротьби зі злочинністю. редкол.: В. С. Батиргарєєва (голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2023. Вип. 48. 202 с.

Збірники наукових праць – 4:

– Геноцид в Україні: проблеми доказування та покарання : матеріали Міжнар. наук.-практ. круглого столу (м. Харків, 17 груд. 2024 р.) / редкол. : В. С. Батиргарєєва, Г. К. Авдєєва ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України ; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Харків : Право, 2024. 96 с.;

– Стратегії суспільної безпеки і пробація: світові стандарти і національні цінності : дайджест стенд. доп. II всеукр. наук.-практ. заходу у формі круглого столу онлайн (м. Харків, 04 квіт. 2024 р.) : електрон. наук. вид. / уклад. : В. Пивоваров, В. Ворожбіт-Горбатюк ; НАПрН України ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України ; Від. дослідж. проблем кримін.-виконав. права. Харків : Право, 2024. 48 с.;

– Права людини у сфері охорони здоров'я в світлі євроінтеграції: матеріали VIII медико-правового форуму (м. Харків, 16 груд. 2024 р.) : електрон. наук. вид. / уклад. : Ю. Ю. Забуга, Т. О. Михайліченко, А. О. Хорішко ; НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого; Вид-во «ALUNA»; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України ; ГО «Асоц. фармацевт. і мед. права» ; ГО «Всеукр. асоц. кримін. права» ; БО «Всеукр. мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД». Харків : Право, 2024. 132 с.;

– Цифровізація кримінального провадження: стан та перспективи : матеріали наук.-практ. круглого столу (м. Харків, 19 верес. 2024 р.) / редкол. : Н. В. Глинська (голов. ред.), Д. І. Клепка, А. А. Барабаш ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України ; Від. дослідж. проблем кримін. процесу та судоустрою. Харків : Право, 2024. 174 с.;

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 6:

– Borisov V., Pashchenko O., Novikova K. Criminal law ensuring the information security of persons living with the immunodeficiency virus. *Wiadomości Lekarskie*. 2024. Vol. 77. № 12. P. 2523–2528. <https://doi.org/10.36740/WLek/196335>;

– Kalinina A., Shramko S., Golina V. Counting the Cost: A Study on Determination and Prevention of Traffic Crimes. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10. № 5. P. 245–253. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-4-245-253>;

– Gutorova N., Soloviov O., Gnedik Ye. Unfair criminalization as a threat to epidemic safety. *Polski Mercurius Lekarski*. 2024. № 52(6). P. 744–748. <https://doi.org/10.36740/Merkur202406119>;

– Pashkov V., Liubchenko M., Liubchenko O. Provision of medical services for ukrainians in the system of temporary protection in Poland and Germany. *Polski Mercurius Lekarski*. 2024. № 52(6). P. 732–738. <https://doi.org/10.36740/Merkur202406117>;

– Pashkov V., Soloviov O., Khmelnytska O. Legal regulation of the circulation of dietary food and dietary supplements in eu countries: the experience of Germany. *Wiadomości Lekarskie*. 2024. № 77(12). P. 2546–2553. <https://doi.org/10.36740/WLek/199345>;

– Pashkovskyi M., Glynska N., Drozdov O., Klepka D., Gavrylenko V. Investigation of Cyberattacks in the Context of the Armed Conflict Caused by Russian Aggression Against Ukraine. *Proceedings Acronym: Third International Conference on Cyber Hygiene & Conflict Management in Global Information Networks* (Kyiv, January 24–27, 2024). CEUR Workshop Proceedings. 2024.

Наукові статті у наукових фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 64:

– Базелюк В. В. Об’єктивна сторона передачі або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни (ст. 330 КК України). *Науковий вісник Ужгород-*

ського національного університету. *Серія Право*. 2024. №85. Ч. 3. С. 236–240. <https://doi.org/10.24144/2307–3322.2024.85.3.37>;

– Карчевський М. В. Основні проблеми кримінально-правової охорони інформаційної безпеки в Україні. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024. №1(47). С. 120–129;

– Карчевський М. В. Практика протидії кримінальним правопорушенням у сфері використання інформаційних технологій. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 116–124. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-116>;

– Куковинець Д. О. Зображення особи як предмет порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 106–114;

– Нетеса Н. В. Інформаційний колабораціонізм: деякі проблемні аспекти тлумачення та застосування кримінально-правових норм. *Інформація і право*. 2024. №4(51). С. 220–232. [https://doi.org/10.37750/2616–6798.2024.4\(51\).318138](https://doi.org/10.37750/2616–6798.2024.4(51).318138);

– Новікова К. А. Проблеми кримінальної відповідальності за пропаганду війни. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 77–86;

– Пашенко О. О. Доктринальні питання об’єкта та суб’єктивної сторони публічних закликів до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади (ч. 2 ст. 109 КК України). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 84–91. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-84>;

– Пашенко О. О. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки нормами Розділу I Особливої частини КК України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 11–17;

– Федосєєв В. В. Проблемні аспекти тлумачення та застосування норми про кримінальну відповідальність за незаконне поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння, та бойових припасів в Україну (ч. 1 ст. 114–2 КК України). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 177–185;

– Федюк В. В. Інформаційна безпека та інформаційний суверенітет як об’єкти кримінально-правової охорони (на прикладі ст. 111

Кримінального кодексу України). *Наукові перспективи*. 2024. № 12(54). С. 1380–1391. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\) – 1380–1391](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54) – 1380–1391);

– Шепітько М. В., Борисов В. І., Базелюк В. В., Новікова К. А. Інформаційні кримінально-протиправні діяння, що посягають на мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 11–21. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-11>;

– Шепітько М. В. Формування кримінально-правової політики в сфері протидії ворожій пропаганді під час війни. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 234–244;

– Пивоваров В. В., Яковець І. С. Ветерани у місцях позбавлення волі: досвід емпіричного дослідження. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 151–161;

– Ворожбіт-Горбатюк В. В. Формування громадянської ідентичності в установах виконання покарань в Україні. *Юридичний вісник*. 2024. № 1(2). С. 49–55. <https://doi.org/10.32782/yuv.v1.2024.5>;

– Осадько О. О. Реалізація засудженими права на допуск до військової служби під час воєнного стану. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 162–167;

– Романов М. В. Щодо деяких причин невдач впровадження міжнародних стандартів і дотримання прав людини у пенітенціарній системі України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 141–150;

– Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Діджиталізація кримінально-виконавчої системи України як стратегічний напрям її реформування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. С. 339–341. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/79>;

– Ворожбіт-Горбатюк В. В. Використання штучного інтелекту під час розроблення проблем дотримання прав людини при виконанні покарань і поводженні із засудженими в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 125–134. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-125>;

– Пивоваров В. В., Ворожбіт-Горбатюк В. В., Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Осадько О. О., Романов М. В. «Дотримання прав людини при виконанні покарань і поводженні із засудженими в Україні» – комплементарність процесу і результатів дослідження фундаментальної теми. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 33–47. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-33>;

– Батиргареєва В. С., Голіна В. В., Головкін Б. М., Калініна А. В., Колодяжний М. Г., Новіков О. В., Христич І. О., Шрамко С. С. Концептуальні засади забезпечення дорожнього руху в Україні: на шляху до Vision Zero. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 22–32. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-22>;

– Батиргареєва В. С. Легалізація доходів, одержаних від розкрадання бюджетних коштів під час дорожньо-будівельних робіт: до кримінологічного аналізу проблеми. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. № 1. С. 245–265. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2023-31-1-245>;

– Батиргареєва В. С. Науково-технічний прогрес і правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: окремі ракурси проблеми. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 103–115. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-48-103>;

– Голіна В. В. Вплив зарубіжних практик забезпечення безпеки дорожнього руху на концепції запобігання транспортним правопорушенням в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 124–132. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-124>;

– Голіна В. В. Проблема готовності України до впроваджень у практику концепції культурологічного напрямку забезпечення дорожнього руху. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2024. Вип. 2 (22). С. 319–337. <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.314983>;

– Головкін Б. М. Типологія жертв правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. № 84(3). С. 271–277. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.41>;

- Калініна А. В. Сучасні кримінологічні реалії запобігання керуванню транспортним засобом у стані сп'яніння. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 133–140. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-133>;
- Калініна А. В. Людський фактор у кримінальних правопорушеннях проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2024. Вип. 2(22). С. 353–370. <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.316185>;
- Колодяжний М. Г. Інновації у системі безпеки дорожнього руху: глобальний та національний виміри. *Вісник Луганського національно-наукового інституту ім. Е. О. Дідоренка*. 2024. № 1. С. 164–175. <https://doi.org/10.33766/2786-9156.105.164-175>;
- Колодяжний М. Г. Стратегія убезпечення дорожнього руху в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 1. С. 153–166. <https://doi.org/10.32631/vca.2024.1.12>;
- Новіков О. В. Запобігання дорожньо-транспортним пригодам диджитал-інструментами, що впроваджуються виробниками транспортних засобів. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 125. С. 136–145;
- Новіков О. В. Диджитал-інструменти у сфері безпеки дорожнього руху та їх роль у запобіганні дорожньо-транспортним пригодам. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 126. С. 101–108;
- Пироженко О. С. Реалізація адміністративної відповідальності за автотранспортні порушення у стані сп'яніння: кримінологічний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. № 86. Ч. 4. С. 329–334. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.4.50>;
- Христич І. О. Методичні основи обчислення правопорушень у сфері дорожнього руху та експлуатації транспорту. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 311–315;
- Шрамко С. С. Оцінка сучасного стану безпеки дорожнього руху в Україні. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2024. Вип. 2(22). С. 338–352. <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.315949>;

– Гуторова Н. О., Гнедик Є. С., Забуга Ю. Ю., Пашков В. М., Нога П. П., Хорішко А. О. Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 72–83;

– Гуторова Н. О. Вплив кримінально-правових засобів на протидію поширенню інфекційних хвороб. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 729–733. <https://doi.org/10.24144/2788–6018.2024.06.121>;

– Гнедик Є. С. Необхідність правового механізму створення приватних військових компаній як складової реінтеграції в суспільство військовослужбовців. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2024. Вип. 85. Ч. 3. С. 255–260;

– Забуга Ю. Ю. Особливості інституту страхування професійної відповідальності медичних працівників в деяких країнах ЄС: в пошуках оптимальної правової моделі для України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 12. С. 221–228. <https://doi.org/10.24144/2788–6018.2024.06.34>;

– Михайліченко Т. О. Вжити в окупації: проблемні питання правової оцінки забезпечення медичною продукцією. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 89–75;

– Пашков В. М. Правове регулювання примусового ліцензування в щодо лікарських засобів в країнах ЄС: досвід Німеччини. *Медичне право*. 2024. № 2(34). С. 37–44;

– Репіна Ю. С. Етапи нормативного врегулювання використання технологій штучного інтелекту в кримінальній юстиції в Європейському Союзі та в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 629–634;

– Глинська Н. В., Клепка Д. І. Принципи визначення розумних меж цифровізації кримінального провадження України. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 30–49;

– Подкопаєв С. В. Деякі практичні аспекти цифровізації діяльності прокуратури України. *Науковий часопис Українського дер-*

жавного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 18. Право. 2024. №43. С. 49–55;

– Марочкін О. І. Поняття електронних доказів у кримінальному провадженні, їх види та класифікація. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 10;

– Марочкін О. І. Властивості електронних доказів у кримінальному провадженні. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 11;

– Глинська Н. В., Репіна Ю. С. Ризик-орієнтований підхід як методологічна основа цифровізації кримінального провадження в Україні: до презентації результатів дослідження (Частина 1. Типологізація ризиків). *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. №48. С. 48–61;

– Глинська Н. В., Репіна Ю. С. Ризик-орієнтований підхід як методологічна основа цифровізації кримінального провадження в Україні: до презентації результатів дослідження (Частина 2. керування ризиками цифровізації кримінального провадження: стратегія та тактика). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 433–438;

– Пашковський М. І. Обставини, що мають значення для кримінального провадження, та належність цифрових доказів з відкритих джерел. *Наукові перспективи*. 2024. № 10(52). С. 984–998;

– Пашковський М. І. Роль неурядових організацій у документуванні та розслідуванні воєнних злочинів в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 11. С. 94–100;

– Барабаш А. А. Проведення процесуальних дій та судових засідань у кримінальному провадженні у режимі відеоконференцзв'язку через консульські установи України: практика та перспективи. *Юридичний електронний журнал*. 2024. № 5. С. 286–299;

– Клепка Д. І. Окремі питання унормування дистанційного судового розслідування. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал. Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 12;

– Дунаєва Т. Є. Використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у розслідуванні кіберзлочинів. *Успіхи і до-*

сягнення у науці. *Серія «Право»*. 2024. № 10(10). С. 73–82. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-10\(10\) – 73–82;](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-10(10) – 73–82;)

– Гафич О. І. Цифровізація доказової бази у кримінальному провадженні: роль адвоката в абепеченні прав підзахисного. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 340–343;

– Авдєєва Г. К. Проблеми визначення достовірності цифрових доказів у кримінальному провадженні. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка*. 2024. № 1 С. 33–48;

– Авдєєва Г. К. Розвиток технології штучного інтелекту і дотримання прав людини: проблеми забезпечення балансу. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 50–58;

– Капустіна М. В. Структурні елементи інформаційних систем органів кримінальної юстиції. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 11 (39). С. 577–585;

– Капустіна М. В. Функції інформаційних систем органів кримінальної юстиції. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 9(9). С. 146–153;

– Негребецький В. В. Використання систем штучного інтелекту у боротьбі зі злочинністю: огляд та перспективи. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 1(9). С. 46–50;

– Соколенко М. О. Типові слідчі ситуації як передумови формування алгоритмів допиту. *Архів кримінології та судових наук*. Вип. 2(10). 2024. С. 208–215. <https://doi.org/10.32353/acfs.10.2024.18;>

– Шепітько В. Ю. Голодомори XX та російсько-українська війна XXI століть: встановлення фактів та доказування злочинів тоталітарних режимів. *Етнічна історія народів Європи*. 2024. Вип. 72. С. 132–139. <https://doi.org/10.17721/2518–1270.2024.72.15;>

– Шепітько В. Ю., Авдєєва Г. К., Шевчук В. М., Капустіна М. В., Яремчук В. О., Негребецький В. В., Соколенко М. О., Пугач А. О. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці та судовій експертизі. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 48. С. 61–71;

– Шевчук В. М. Роль технологій штучного інтелекту у правохоронній діяльності та забезпеченні безпеки і обороноздатності

України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 356–361;

– Яремчук В. О. Використання сучасних криміналістичних розробок у розслідуванні військових кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 82. С. 149–153;

– Яремчук В. О. Новітні криміналістичні науково-технічні засоби. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

На виконання показників паспорту в 2024 році співробітниками Інституту підготовлено до друку або опубліковано: 3 монографії; 1 науково-практичне видання; 1 збірник наукових праць; 4 збірники матеріалів конференції; 7 аналітичних матеріалів; 5 публікацій у наукових журналах, що індексується в Scopus; 58 статей у фахових виданнях; 117 тез наукових доповідей.

Монографії – 3:

– Інтелектуальна власність у креативних індустріях : монографія / за ред. А. С. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 232 с.;

– Систематизація законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні та ЄС : монографія / кол. автор. ; за наук. ред. Н. Мироненко. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, 2024;

– Androshchuk G. O. Patenting of Inventions Created With the Use of Artificial Intelligence: Regulatory Issues. In O. Kostenko, Yu. Yekhanurov (Eds.). *Digital Transformation in Ukraine: Ai, Metaverse, and Society 5.0*. 2024. P. 64–79.

Науково-практичне видання – 1:

– Інтелектуальна власність у фармацевтичній галузі як складова біобезпеки держави : наук.-практ. видання / кол. авторів ; за наук. ред. : О. Дорошенка, О. Кашинцевої. Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, 2024.

Збірник наукових праць – 1:

– Питання інтелектуальної власності : зб. наук. праць. Вип. 22 / за ред. : А. В. Шабаліна, О. О. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 100 с.

Збірники матеріалів конференції – 4:

– Актуальні питання захисту прав інтелектуальної власності: сучасні виклики і тенденції розвитку. *Секція 6. «Управління проєктами. Перспективи розвитку проєктного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій»* : зб. матеріалів VI міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Київ, 21–22 берез. 2024 р.) / за наук. ред. : Н. М. Мироненко, О. О. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 200 с.;

– Захист від недобросовісної конкуренції в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (31 трав. 2024 р.). Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 276 с.

– Актуальні проблеми права інтелектуальної власності та креативних індустрій : матеріали круглого столу (м. Київ, 06 черв. 2024 р.) / за заг. ред. А. С. Штефан ; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2024. 88 с.

– Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри : матеріали XII всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (м. Київ, 11 жовт. 2024 р.) : електр. збірник / КНУ імені Т. Шевченка, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, 2024. 217 с.

Аналітичні матеріали – 7:

– Аналітична довідка щодо правової природи компенсації як способу захисту авторського права, автор – К. О. Зеров. Направлено до Управління інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України для використання у нормопроектальній роботі (лист № 179 від 29.11.2024);

– Аналітична довідка «Патентні програми pro bono: зарубіжний досвід для стимулювання винахідництва в Україні (оновлена). Автори – Андрощук Г. О., Дорошенко О. Ф. Направлено до Управління інтелектуальної власності та інновацій Міністерства економіки України (лист № 185 від 09.12.2024);

– Кашинцева О., Омельченко О., Пономарьова О., Іолкін Я., Гоменюк А. Аналітична довідка щодо представлення в СОТ Закону України «Про лікарські засоби» від 28.07.2022 № 2469-IX (у частині положень пов'язаних з інтелектуальною власністю. Направлено Міністерству економіки України та Міністерству охорони здоров'я України (супровідний лист № 88 від 20.06.2024);

– Аналіз судової практики про захист прав на торговельні марки. Направлено відповідним стейкхолдерам. (Мінченко Н. В.). Направлено Голові Ради адвокатів Київської області Петру Бойку (супровідний лист № 52 від 01.04.2024 року);

– Аналітична довідка за результатами дослідження охорони прав на торговельні марки та правового забезпечення відносин щодо комерційної таємниці до концепції проєкту Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності України до 2030 року, яка була презентована в межах World IP Day 26 квітня 2024 року в IQ Business Center за участю експертів ВОІВ, керівництва НОІВ, представників НАН України, національних університетів та професійної спільноти. Білоусова Н. О.;

– Аналітична довідка за результатами дослідження умов чинності застереження про неконкуренцію у відносинах із колишнім працівником з метою забезпечення балансу інтересів учасників та суспільства; була презентована на міжнародно-практичній конференції «Правове забезпечення прав людини у глобальному вимірі: рівні можливості, інклюзія та протидія насильству», що відбулася 27 листопада 2024 року в м. Києві в тезах на тему «Захист комерційної таємниці від порушень з боку колишнього працівника: в пошуках балансу». (Білоусова Н. О.);

– Аналітична довідка за результатами дослідження досвіду США у світлі останніх тенденцій правового регулювання застосу-

вання застереження про неконкуренцію з метою захисту комерційної таємниці, була презентована на міжнародно-практичній конференції «Правове забезпечення прав людини у глобальному вимірі: рівні можливості, інклюзія та протидія насильству», що відбулася 27 листопада 2024 року в м. Києві. (Білоусова Н. О.).

Наукові статті у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science – 5:

– Shtefan A. Freedom of Panorama in the EU: Main Features and Hidden Sides. *European Journal of Legal Studies*. 2024. Vol. 16(1). P. 31–60;

– Кодинець А. О., Дорошенко О. Ф., Волинець І. П., Дорожко Г. К., Петренко В. О., Білецький В. В. Зловживання патентними правами на лікарські засоби в умовах воєнного стану. *Медичні перспективи*. 2024. Т. 29. № 4. С. 237–246;

– Onishchenko N. M. , Teremetskyi V. I., Kolesnikov A. P., Kovalchuk O. Y., Shabalin A. V., Romas M. I. Protection of confidential medical information in ukraine: problems of legal regulation. *Georgian medical news*. 2024. № 4(349). P. 1–8;

– Butnik-Siverskyi, O., Kirin R., Doroshenko O., Dorozhko H. Devising an economic-legal approach to the viability of innovative technology transfer in the process of its commercialization. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2024. № 1(13(127)). P. 103–112. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2024.29851> (Scopus Q3);

– Butnik-Siverskyi O. B., Petrenko V. O., Butnik-Siverskyi S. O., Kuznetsov V., Biernat-Jarka A., Sikora K. Fostering an Innovative Environment for Transitioning from Traditional to Digital Intellectual Property Economy. *European Research Studies Journal*. 2024. Vol. XXVII. Iss. 3. P. 403–422.

Наукові статті – 58:

– Троцька В. Авторське право і суміжні права онлайн-медіа. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 5–13;

– Федорова Н. В. Класифікація креативних індустрій: підходи міжнародних організацій, Європи, Азії, США та України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 126–135;

- Штефан А. Особливості авторського права на театральну постановку. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 7–16;
- Федорова Н. Плагіат і піратство як види порушень авторського права у креативних індустріях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 80–87;
- Улітіна О. Авторське право в діяльності бібліотек та архівів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2024. Вип. 84. Ч. 1. С. 405–410;
- Зеров К. Компенсація як спосіб захисту авторського права в Україні: тернистий шлях до балансу інтересів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 39–48;
- Омельченко А. Систематизація законодавства України у сфері інтелектуальної власності: теоретичний погляд на варіанти кодифікації. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 45–51;
- Штефан А. Кодифікація законодавства у сфері авторського права і суміжних прав: досвід держав-членів ЄС та пропозиції для України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 5–15;
- Козинець А., Сазонов В. Проблеми охорони прав на добре відомі торговельні марки та загальноновживані позначення. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 35–44;
- Коваль І. Законодавство України про договори у сфері інтелектуальної власності: оцінка в контексті системності та ефективності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 60–70;
- Мироненко Н. Предмет правового регулювання при систематизації законодавства у сфері промислової власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 45–54;
- Андросчук Г. Формування та розвиток правового інституту фірмового найменування. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 1. С. 98–103;

- Троцька В. Вплив міжнародних договорів на розвиток законодавства України в сфері авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 19–28;
- Тверезенко О. О. НОІВ: історичні передумови, стан та перспективи законодавчого регулювання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 66–76;
- Ленго Ю. Є. Комерційна таємниця і захист викривачів за законодавством ЄС та України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 49–57;
- Яковець І. Я. Міжнародні загрози для доступу до лікування: імплементація положень ТРІПС-плюс в Україні і світі. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 52–59;
- Кашинцева О., Омельченко О. Еволюція політики щодо інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я: наслідки пандемії та умови війни. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 117–125;
- Волинець І. П. Правове регулювання «патентної ув'язки» («patent linkage») лікарських засобів: досвід зарубіжних країн. *Київський юридичний журнал*. 2024. № 5. С. 90–95;
- Сенюта І. Закон України про паліативну допомогу: to be or not to be. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 108–115;
- Гоменюк А. О. Дія норм про додаткову охорону прав на винаходи у часі: прогалини законодавчого регулювання. *Медичне право*. 2024. № 2. С. 17–28;
- Чомахашвілі О. Ш. Правове забезпечення народної медицини: аспект інтелектуальної власності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 4. С. 67–71;
- Пономарьова О. О., Баула О. П., Тарасенко Г. В. Щодо стратегії формування національного законодавства в сфері клінічних випробувань лікарського засобу: деякі правові виклики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. № 86(6). С. 185–191;

- Штефан О. Посилення захисту права інтелектуальної власності: новації процесуального законодавства. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 25–34;
- Штефан О. Витребування доказів у справах про порушення прав на торговельні марки: новації законодавства. *Приватне право і підприємництво*. 2024. № 24. С. 184–191;
- Шабалін А. В. Реалізація європейських правових стандартів у Верховному Суді Естонії при перегляді цивільних справ. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Вип. 24. Ч. 1. С. 161–168.
- Старченко О. О. Використання правових знань у ході проведення судової експертизи у сфері інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 55–61;
- Шабалін А. В. Позовне провадження в цивільному процесі Естонії: правозастосовчий досвід. *Вчені записки Таврійського національного імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 34(73). № 6. С. 30–35 (вийшла друком у 2024 р.);
- Старченко О. Комплексна експертиза об'єктів інтелектуальної власності: проблемні питання в умовах розвитку науки і техніки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 64–70;
- Яковець І. С. Якість законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності: базові підходи до розуміння. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. № 6. С. 5–12 (вийшла друком у 2024 р.);
- Андрощук Г. О. Аналіз стану та організація захисту брендів у цифровій економіці (за матеріалами глобальних досліджень). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 1. С. 35–44;
- Бутнік-Сіверський О. Цифрові та віртуальні активи: методологія, правові аспекти, нематеріальні ресурси. *Теорія та практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 94–104;
- Андрощук Г. О. Законодавство України про захист від недобросовісної конкуренції: становлення, розвиток, проблеми регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2024. № 2. С. 103–112;

- Бутнік-Сіверський О. Б. Цифровий ринок інтелектуальної власності: теоретичний погляд та можливі прояви недобросовісної конкуренції. *Теорія та практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 97–107;
- Бакалінська О. Вплив європейської інтеграції на розвиток концепції добросовісної конкуренції в Україні. *Теорія та практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 47–56;
- Дмитренко В. В. Недобросовісна конкуренція при здійсненні публічних закупівель, пов'язаних з об'єктами права інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 3. С. 71–79;
- Андросчук Г. Запобігання витокам технологій через патентне відомство у Південній Кореї: уроки для України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 29–38;
- Бахарева О. В. Розвиток міжнародного двостороннього співробітництва України у галузі конкуренції. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 4. С. 77–84;
- Бутнік-Сіверський О. Б., Петренко В. О. Захист прав інтелектуальної власності у сфері національної безпеки і оборони України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2024. Вип. 84. Ч. 1. С. 217–229.

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

За звітний період на виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 в ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» опубліковано: 5 монографій, 3 розділи в колективних монографіях, 3 підручника/посібника, 6 збірників наукових праць, 4 наукових журнали, 6 випусків інформаційно-аналітичних дайджестів, 4 науково-аналітичних оглядів, 59 наукових статей, 14 наукових статей у наукових журналах, що індексуються в Scopus та/або Web of Science.

Монографії – 5:

– Яценко В. А. Інформаційна безпека України: гуманітарно-правовий зріз : монографія. Київ : ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», 2024. 266 с.;

– Корж І. Ф. Правова безпека як критерій стану правового життя : монографія. Київ : Вид-во Політія, 2024. 408 с.;

– Baranov O., Kostenko O., Dubniak M., Golovko O. Digital transformations of society: problems of law : monograph. Warsaw, Poland. 2024. 112 p. <https://doi.org/10.31435/rsglobal/057>;

– Короткий Т., Хендель Н., Медведєва М., Тропін З. Міжнародно-правовий захист природного середовища під час міжнародного збройного конфлікту: український вимір : монографія. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 284 с.;

– Баранов О., Костенко О., Дубняк М., Головко О. Цифрова трансформація суспільства правові аспекти та сучасні проблеми : монографія. 2-ге вид. / ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України». Київ : Фенікс, 2024. 176 с.

Розділи у виданих колективних монографіях видані за кордоном:

– Dubniak M. Digital transformation: from informatization to artificial intelligence in administrative services in Ukraine : Scientific Monograph. «Digital Transformation in Ukraine: AI, Metaverse, and Society 5.0». Special iss. of the scientific journal «Contemporary Issues in Artificial Intelligence». 2024;

– Корж І. Ф. Правова безпека – критерій готовності України до євроатлантичної інтеграції. *The International Community and Ukraine in the Processes of Economic and Civilizational Progress: Current Economic-Technological, Resource, Institutional, Security and Socio-Humanitarian Problems : Scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. P. 333–356. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-480-1-14>.

Розділи у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science:

– Kostenko O. V., Volkova Yu. A., Ustynova I. P., Shapenko L. O., Usenko Ya. V. «Advanced Metaverse Wireless Communication Systems»

(IET). *Legal perspectives of the international scientific sandbox metaverse technologies and foresights for digital transformation*. Р. 14.

Науково-практичні посібники/підручники – 3:

– Дзьобань О. П. Філософія науки : підручник / ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України». Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с.;

– Актуальні проблеми інформаційної безпеки : навч. посіб. / [О. В. Костенко, О. О. Тихомиров, А. В. Ватраль, Л. В. Єрьоміна, Д. С. Мельник, М. Л. Пальчик, Л. В. Радовецька, В. Л. Тиква, Г. М. Чипуріна. Київ : Нац. акад. СБУ, 2024. 278 с.;

– Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю. Кіберризики критичної інфраструктури: від аналізу загроз до впровадження рішень : наук.-практ. посіб. / ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України». Київ ; Одеса : Фенікс, 2023. 80 с.

Науково-аналітичні огляди/коментарі законодавства – 4:

– Аналітична довідка щодо глобальних процесів цифрової трансформації та адаптації законодавства України до стандартів Єдиного цифрового ринку ЄС. Направлено до Головного юридичного управління Верховної Ради України та до Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації;

– Аналітична довідка щодо особливостей застосування законодавства про запобігання корупції у військових правовідносинах. Направлено до Національного університету оборони України;

– Аналітична довідка щодо правових проблем проведення загальнодержавних та місцевих виборів в умовах дії воєнного стану. Направлено до Головного юридичного управління Верховної Ради України;

– Аналітичний огляд «Міжнародно-правова кваліфікація наступу Збройних Сил України на території російської федерації». Направлено Голові Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

Наукові журнали – 4:

– Інформація і право. 2024. № 1(48). 258 с.;

– Інформація і право. 2024. № 2(49). 243 с.;

– Інформація і право. 2024. № 3(50). 243 с.;

– Інформація і право. 2024. № 4(51). 285 с.

Збірники наукових праць – 6:

– Проблеми протидії колабораційній діяльності в умовах збройної та інформаційної агресії РФ проти України : зб. матеріалів наук.-практ. семінару (м. Київ, 4 квіт. 2024 р.) / упоряд. : Ю. О. Найдьон, В. Г. Пилипчук, М. О. Теплюк, Т. О. Давидова, В. С. Зубенко. Київ : Нац. акад. СБУ, 2024. 179 с.;

– Проблеми інформаційного забезпечення та розвитку парламентського контролю в контексті Європейської та Євроатлантичної інтеграції України : матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 квіт. 2024 р.) / упоряд. : В. М. Фурашев, С. О. Дорогих, О. В. Лебединська, О. Г. Радзівєвська. Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 150 с.;

– Проблеми правового забезпечення оборони України : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 трав. 2024 р.) / упоряд. : П. П. Богущький, Ю. В. Гаруст, Л. В. Заславська, В. Г. Пилипчук. Київ, Одеса : Фенікс, 2024. 328 с.;

– Проблеми відновлення, забезпечення правопорядку та безпеки на деокупованих територіях України : зб. матеріалів Наук.-практ. сем. (м. Київ, 5 груд. 2023 р.) / упоряд. : Ю. О. Найдьон, В. Г. Пилипчук, Т. О. Давидова, М. В. Беланюк. Київ : Нац. акад. СБУ, ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», 2024. 66 с.;

– Україна в умовах соціальної та цифрової трансформації: шляхи до сталого розвитку та повоєнної відбудови : матеріали Наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 листоп. 2024 р.) / упорядн. : В. М. Фурашев, М. В. Дубняк, С. О. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України». Київ, 2024, 311 с.;

– Проблеми забезпечення кібернетичної та інформаційної безпеки суспільства і держави в умовах війни : зб. матеріалів Наук.-практ. семінару (м. Київ, 30 жовт. 2024 р.) / упорядн. : Ю. Найдьон, В. Пилипчук, М. Теплюк, Т. Давидова, Л. Заславська, Г. Ладика. Київ : Нац. акад. СБУ, ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», 2024.

Інформаційно-аналітичні дайджести –6:

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Нац. бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 1 (січень). 327 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Нац. бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 2 (лютий). 253 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Нац. бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 3 (березень). 339 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Нац. бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 4 (квітень). 320 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Нац. бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 5 (травень). 316 с.;

– Кібербезпека в інформаційному суспільстві : інформ.-аналіт. дайджест / відп. ред. О. Довгань ; упоряд. : О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих ; ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» ; Нац. бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. № 6 (червень). 364 с.

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science:

– Kostenko O., Dniprov O., Zhuravlov D., Tykhomyrov O. A new paradigm of metaverse philosophy: from anthropocentrism to metasubjectivity (Scopus Q2);

– Dzeban O., Danilyan O., Mansilla Sepúlveda J., Kalynovskyi Y., Andrushchenko O. Protection of human rights in Ukraine under martial law. *Revista Notas Históricas y Geográficas*. 2024. N 33. P. 464–487 (Scopus Q2);

– Kostenko O. V., Zhuravlov D. V., Nikitin V. V., Manhora V. V., Manhora T. V. A typical cross-border metaverse model as a counteraction to its fragmentation. *Bratislava Law Review*. 2024. Vol. 8(1). <https://doi.org/10.46282/blr.2024.8.2.844>;

– Kostenko O. V., Ghaziani V. A. Admissibility of Illegally obtained e-evidence: A critical study of EU law and the Precedents of the European Court of Human Rights | Ammissibilità delle prove elettroniche ottenute illegalmente: uno studio critico del diritto dell'UE e dei precedenti della Corte europea dei diritti dell'uomo. *European Journal of Privacy Law and Technologies*. 2024. N 2. P. 1–16. doi.org/10.57230/EJPLT;

– Yenin M., Choliy S., Akimova O., Perga I., Ishchenko A., Golovko O. Improvement of Human Capital Development: A Factor in Increasing the Mobilisation Potential of Ukraine. *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences*. 2024. <https://doi.org/10.3311/PPso.20547>;

– Kronivets T., Yakovenko O., Tymoshenko Ye., Ilnytskyi M., Iasechko S., Iasechko M. The Legal Foundations for the Utilization of Artificial intelligence in Educational Processes. *Brazilian Journal of Law and International Relations. Review of Economics and Finance*. 2023. N 4(42). P. 686–702. <http://revista.unicuritiba.edu.br/index.php/RIMA/article/view/6556> (вийшла друком у 2024 р.) (Scopus);

– Khilya A., Kolosova O., Kronivets T., Sarancha I. Features of synchronous and asynchronous e-learning on the example of teaching the European experience of social inclusion. *Environment. Technology. Resources*. 2024. (Scopus);

– Вронська Т. «Іноземцям – заборонено»: просторові обмеження перебування в радянській Україні (1919–1959 рр.). *Український історичний журнал*. 2024. Ч. 3. С. 112–132. <https://doi.org/10.15407/uhj2024.03.112>;

– Bobrova Y., Bobrov Y., Vavreniuk S., Bondarenko O. Algorithmic framework for an information system ensuring sustainable development and national security. *Ingénierie des Systèmes d'Information*. 2024. Vol. 29. № 1. P. 153–159;

– Batyrgareieva V., Netesa N. Assessment of the danger of glorification of russian aggression against Ukraine and its participants: social-legal, economic and criminological analysis. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10. № 4. P. 71–81 (Scopus Q4);

У фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України:

– Баранов О. А. Екзистенційність визначення парадигми правового регулювання застосування штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 45–61. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300700](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300700);

– Батиргарєєва В. С., Нетеса Н. В. Використання правопорушниками інформаційно-комунікаційних технологій під час вчинення дій, пов'язаних із глорифікацією агресора: кримінологічний та правовий аналіз за матеріалами судової практики. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47;

– Батиргарєєва В. С. Право на забуття у парадигмі «глобально-го села»: до питання реалізації. *Інформація і право*. 2024. № 2 (49). С. 76–93;

– Беланюк М. В. Особливості еволюції військової юстиції у країнах-членах НАТО. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 219–240. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300831](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300831);

– Беланюк М. В. Становлення військової поліції як невід'ємної складової військової юстиції України. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 190–208;

– Белевцева В. В. Основи правового регулювання інформаційної сфери у державі Ізраїль. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 162–169. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300802](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300802);

- Bebyk V., Mjakushko N. The New World Order Through the Prism of Russian Aggression Against Ukraine. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal*. 2024. № 02(42). <https://issn2391-4165.webnode.com.ua>;
- Богуцький П. П. Публічне адміністрування у сфері оборони: телеологія воєнної безпеки. *Право України*. 2024. № 8. С. 71–83. <https://doi.org/10.33498/louu-2024-08>;
- Брайчевський С. М. Гнучка структура даних в мережевих ресурсах правової інформації. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 90–97 [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300777](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300777);
- Брижко В. М. До епістемології понять «інформація», «дані» і «знання»: правовий аспект. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 32–40. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311599](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311599);
- Вронська Т. В., Беланюк М. В. Особливості організації та діяльності військової колегії Верховного Суду СРСР під час Другої світової війни. *Інформація і право*. 2024. № 3(50) С. 211–224. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311752](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311752);
- Дзьобань О. П. Концептуалізація протиріч безпеки в епоху постмодерну: феноменологічний аспект. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 22–35. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300686](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300686);
- Дзьобань О. П. Інформаційно-цифровий континуум як соціокультурний феномен: до проблеми концептуалізації. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 62–76;
- Дзьобань О. П., Прудникова О. В. До питання про розуміння феномена інформації. Інформація і знання. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 18–30;
- Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю. Правові аспекти забезпечення кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури: національний та міжнародний вимір. *Інформація і право*. 2024. № 4. С. 113–122. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).317970](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).317970);
- Доронін І. М., Гордієнко С. Г. Правові проблеми використання технологій штучного інтелекту у контексті забезпечення націо-

нальної безпеки України. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 128–138;

– Доронін І. М., Гордієнко С. Г. Інформаційно-правові аспекти захисту критичної інфраструктури України. *Інформація і право*. 2024. № 2. С. 128–137. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311678](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311678);

– Дубняк М. В. Відкриті дані та пояснювальний штучний інтелект: правові перспективи. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 102–118;

– Дубняк М. В. Великі Дані для прийняття рішень і досягнення Цілей сталого розвитку: стан правового регулювання. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 98–109. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300781](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300781);

– Дубняк М. В. Правові підходи в законі ЄС про штучний інтелект: досвід для України. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 40–53. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311600](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311600);

– Заславська Л. В., Радзієвська О. Г. Генезис інформаційної культури: історико-правовий аспект. *Інформація і право*. 2024. № 4(51). [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).317753](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).317753) С. 33–45;

– Ірха Ю. Б. Роль контррозвідувальної діяльності Служби безпеки України у забезпеченні екологічної безпеки України. *Право і суспільство*. 2024. № 5. С. 23–30. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.4>;

– Карпенко М. І. До питання підготовки військових юристів в Україні. *Інформація і право*. 2024. № 4(51) С. 257–264. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).318162](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).318162);

– Красноступ Г. М. Саморегулювання у сфері медіа: правові аспекти. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 33–43;

– Kopan O., Melnyk V., & Polian P. Ways to implement risk management in the fight against organised crime. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. № 29(1). Р. 31–42. <https://doi.org/10.56215/naia-herald/1.2024.31>;

– Копан О., Мельник В. «Міжнародний досвід мобілізації механізмів боротьби з організованою злочинністю». *Юридичний Ча-*

conic НАВС. 2024. Т. 14. №4. С. 9–22. <https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/4.2024.09>;

– Кудінов С. С., Сукманова О. В. Попередня реєстрація пасажирів, як засіб протидії тероризму. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2024. №40. С. 326–339;

– Кудінов С. С. Реєстрація зброї в Україні проблеми та шляхи вирішення. *Академічні візії*. 2024. Вип. 33. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13786564>;

– Кудінов С. С. Міжнародний досвід партнерства приватних компаній та спеціальних служб в інтересах забезпечення національної безпеки та його значення для України. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 176–181. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311726](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311726);

– Кудінов С. С., Шехавцов Р. М. Розслідування колабораціонізму в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 9. С. 346–349. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/81>;

– Кудінов С. С. Оборонні закупівлі, як приклад партнерства державного і недержавного секторів у сфері національної безпеки. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2024. Вип. 41. С. 293–301. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13788612>;

– Кудінов С. С. Досвід країн ЄС у правовому регулюванні публічних закупівель. *Юридичний бюлетень ОДУВС*. 2024. Вип. 34. С. 114–120. <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2024.34.15>;

– Костенко О. В., Д. В. Журавльов, В. М. Фурашев, О. С. Дніпров. Генезис правового регулювання web та модель електронної юрисдикції Метавсесвіту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 68–83. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300772](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300772);

– Костенко О. В., Журавльов Д. В., Дніпров О. С., Коротюк О. В. Нові горизонти права: від електронної юрисдикції до модельного кримінального кодексу Метавсесвіту. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 43–62;

– Костенко О. В., Маньгора В. В., Шапенко Л. О., Маньгора Т. В. Нові напрями інформаційного права та дефініції в епоху цифрових трансформацій і електронної юрисдикції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 268–274. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/61>;

– Кронівець Т. М., Дорош В. С. Забезпечення конфіденційності персональних даних у трудових відносинах у зв'язку з поширенням використання технологій штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 133–138. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300797](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300797);

– Корж І. Ф. Явище фрустрації в інформаційній сфері. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 9–21. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300683](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300683);

– Корж І. Ф. Провадження контролю представницькими органами як форма здійснення народовладдя. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 8–22;

– Корж І. Ф. Правова сумлінність публічної влади. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 8–17. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311592](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311592);

– Корж І. Ф. Правові проблеми інтеграційних процесів в Україні. *Інформація і право*. 2024. № 4(51). С. 9–19;

– Ланде Д. В. Формування і аналіз мереж подій у сфері парламентського контролю на основі застосування систем штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 84–89. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300776](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300776);

– Ланде Д. В., Страшной Л. Л. Парадокси часу в інтерпретації подій і передбаченнях у парламентському контролі. *Інформація і право*. 2024. № 4(51). С. 55–65. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).317794](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).317794);

– Радзівєвська О. Г., Заславська Л. В. Інформаційна культура у системі протидії інформаційній агресії та спеціальним інформаційним і психологічним операціям. *Право і суспільство*. 2024. № 6. С. 167–173. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.6.25>;

- Савінова Н. А. Стратегія правової політики морської безпеки за морською доктриною України. *Юридична Україна*. 2024. № 1. С. 6–44. [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-2\(254\) – 1](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2024-2(254) – 1);
- Стрельбицький М. П., Стрельбицька Л. М. «Протидія «транс-національній» та «етнічній» організованій злочинності в умовах правового режиму воєнного стану в Україні». *Інформація і право*. 2024. № 4 С. 104–112. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).317927](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).317927);
- Фурашев В. М. Взаємозв'язок процесів парламентського контролю за виконанням прийнятих парламентом законів. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 22–33;
- Шамара О. В. Відновлення військової прокуратури, як елементу системи органів військової юстиції України. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 241–250. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300832](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300832);
- Шамара О. В., Титаренко О. О. Радіаційні, хімічні, біологічні, ядерні загрози (CBRN-defence) в контексті доктрини кримінального права України. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 208–219;
- Шамара О. В. Шляхи забезпечення ефективної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів для системи органів Військової юстиції України. *Право і суспільство*. 2024. № 1. Т. 2. С. 242–249. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.2.36>;
- Shamara O. Special training of personnel and advanced training of the system of justice bodies of Ukraine, through the prism of the construction and functioning of the military justice system of Ukraine. *Law & Society*. 2024. Vol. 9. P. 236–241;
- Шамара О. В. Організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю в Україні: проблеми законодавчого врегулювання. *Інформація і право*. 2024. № 2(49). С. 151–164;
- Шамара О. В. Демократичний цивільний контроль в рамках побудови військової юстиції України. *Інформація і право*. 2024. № 3(51). С. 201–210. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311750](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311750) ;

– Шамара О. В. Книженко О. О., Книженко С. О. Актуальні питання притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 115–124. <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-115>;

– Шамара О. В. Підходи Парламенту України у створенні воєнної поліції України та військової поліції, в розрізі розбудови та функціонування Військової юстиції України. *Право і суспільство*. 2024. № 5. С. 83–92. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.13>

– Ященко В. А. Екзистенція як гуманістична методологія права в інформаційному суспільстві. *Інформація і право*. 2024. № 1(48). С. 36–44. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300695](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300695);

– Ященко В. А. Моральна відповідальність російських громадян за агресію проти України як фактор тиску на їх політичну волю. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 182–191. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311728](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311728).

У інших наукових періодичних виданнях:

– Kostenko O., Zhuravlov D., Dniprov O. Metaverse: ensuring legal recognition of avatars and electronic personalities through a cross-border personalized id-code. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 2024. № 2(42). Scholarly Publisher RS Global Sp. z O. O.;

– Корж І. Ф. Law in the context of social and digital transformation. *Digital Transformation in Ukraine: AI, Metaverse and Society 5.0*. Special Iss. of the scientific journal «Contemporary Issues in Artificial Intelligence»;

– Korotkyi T., Hendel N., Savchenko Y. Ukrainian Cultural Heritage: a Victim of Russian Aggression. *The Cambridge Journal of Law, Politics, and Art: The Human Agenda*. 2024. P. 194–198.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

У 2024 році працівниками Інституту на виконання позазників бюджетної програми 650140 було видано й опубліковано 5 моно-

графій, 2 періодичних видання, 7 збірників наукових праць, 1 коментар до законодавства, 72 статті в наукових виданнях, 15 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus та/або Web of Science та 92 тези наукових доповідей.

Монографії – 5:

– Добрянський С. П. Європейські стандарти репродуктивних прав людини та юридичний механізм їх забезпечення в Україні : монографія. *Праці Лабораторії прав людини імені академіка Петра Рабіновича НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України* / редкол. : С. Рабінович та ін. Серія І. Дослідження та реферати. Львів : Медицина і Право. 2024. Вип. 38. 202 с.;

– Правове забезпечення адміністративної реформи в умовах розвитку сучасного українського конституціоналізму та цифровізації публічного управління : монографія. Харків : Право, 2024. 250 с.;

– Державно-правовий розвиток України в умовах воєнного стану та європейської інтеграції – Електронне наукове видання. Харків : Право, 2024. – 240 с. – (Серія «Наукові доповіді», вип. 32);

– Сич М. А. Конституційно-правове регулювання гарантій депутатської діяльності в Україні: теорія та практика : монографія. Харків : ФО-П Рубан В. В., 2024. 168 с.;

– Права людини в умовах національних і глобалізаційних викликів та механізм їх забезпечення : монографія. Харків : Право, 2024. 252 с.;

Періодичні видання – 2:

– Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (гол.) та ін. Харків : Право, 2024. Вип. 47. 460 с.;

– Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (гол.) та ін. Харків : Право, 2024. Вип. 48. 440 с.

Збірники наукових праць – 7:

– Еволюція адміністративно-правової думки в сучасній Україні : зб. тез допов. і повідомл. за матеріалами наук.-практ. конф., присвяченої 75-річчю з дня народження д-ра юрид. наук, проф., академ.

НАПрН України Юрія Прокоповича Битяка (м. Харків, 9 трав. 2024 р.). Харків, 2024. 142 с. (електрон. наук. видання);

– Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : зб. наук. праць за матеріалами III-ї наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 лип. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, А. М. Любич, І. В. Яковюка. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України ; НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2024. 149 с.;

– Європейський вимір Конституції: розширюючи горизонти державного та муніципального розвитку : зб. наук. статей за матеріалами наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 черв. 2024 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова та ін. Харків, 2024. 183 с.;

– Національна безпека України в умовах нових викликів і загроз : зб. матеріалів II наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ю. П. Битяка (м. Харків, 16 трав. 2024 р.). НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, 2024. 125 с.;

– Права людини і громадянина в умовах воєнного стану: виклики та механізми захисту : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Харків, 6 груд. 2024 р.) / редкол. : С. Г. Серьогіна, Ю. Л. Бошицький, С. Л. Чуніхіна, Л. Р. Наливайко та ін. Харків : Право, 2024. 157 с.;

– Правові засади організації та здійснення публічної влади : зб. тез VII міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої світлій пам'яті д-ра юрид. наук, проф., академ.-засновника НАПрНУ, першого Голови КСУ Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 трав. 2024 р.). Хмельницький, 2024. 255 с.;

– Юридична весна: права людини в умовах воєнного стану : зб. тез наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квіт. 2024 р.) / редкол. : А. М. Мерник, М. Д. Вовченко. Харків, 2024. 215 с.

Коментарі до законодавства (розділи/підрозділи) у коментарях до законодавства – 1:

– Наукові коментарі до резолюцій Генеральної Асамблеї ООН з питань протидії збройній агресії Російської Федерації проти України. *Праці Лабораторії прав людини і громадянина імені академіка Петра Рабіновича НДІ державного будівництва та місцевого само-*

врядування НАПрН України / уклад. : П. Рабінович, С. Рабінович, Р. Тополевський, Т. Дудаш, В. Гончаров ; редкол. П. Рабінович (гол. ред.) та ін. Серія II. Коментарі законодавства. Львів : ЛОБФ «Медицина і право», 2024. Вип. 13. 63 с.

всього: 87 (72 – категорія «Б»; 15 – Scopus&WoS)

Наукові статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science – 15:

з них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q1/Q2–3

– Serohina S., Serohin V., Boldyriev S., Steshenko T., Chyrkin A. State Legal Control over Local Self-Government: Mechanisms for Countering Crimes against the Territorial Integrity of Ukraine. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. Vol. 16. № 03. P. 663–680 (Scopus Q2);

– Sych M., Tragniuk O., Novikov Y., Bilousov Y., Shulha V. Legal Mechanism to Ensure the Sovereignty of a State's Membership in the EU and NATO. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. Vol. 16. № 03. P. 1299–1314 (Scopus Q2);

– Nalyvaiko L. Legal aspects of the protection of children in the conditions of war. *The International Journal of Children's Rights*. 2024. № 4. P. 41–56 (Scopus Q2).

з них у виданнях, що віднесені до кuartилів Q3/Q4–12:

– Chyrkin A., Arsentieva O., Valetska O., Antonenko M., Mezeria O. Reform of decentralization of power in Ukraine under conditions of war: legal regulation, management features and directions for improvement. *Syariah: jurnal hukum dan pemikiran*. 2024. Vol. 24. № 1;

– Danilyan O. G., Kalynovskyi Y. Y., Dzoban O. P. The value and security role of knowledge in the sociocultural space of modernity. *Cogito*. 2024. Vol. 16. Iss. 3. P. 20–41 (Scopus Q3);

– Danilyan O. G., Getman A. P., Dzeban O. P., Kalynovskyi Y. Y. History of the formation and traditions of the Ukrainian cossack state in the 16th-17th centuries: institution and legal context. *Cogito*. 2024. Vol. 16. Iss. 2. P. 29–55 (Scopus Q3);

– Kostenko I., Manzhula A. From Space to the Battlefield: Ethical and Legal Aspects of the Use of Satellite Technologies in the Russian-

Ukrainian War. *Philosophy and Cosmology*. 2024. Vol. 34. P. 4–43 (Scopus Q4);

– Khoronovskyi O., Orlean A., Kostenko I., Melnyk O., Sokiran M. Threats to critical infrastructure: a study of transnational organized crime in Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(84). P. 118–130 (Scopus Q4);

– Nikitenko L., Sharmar O., Marusiak O., Honcharuk V., Yanivskyi V. Social media as an emerging threat to national security. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(82). P. 100–111 (Scopus Q4);

– Rudnieva O., Hutorova N. The Impact of Criminal Law Regulation on the spread of Infection Diseases. *Theses for the 4th International Interdisciplinary Conference Freedom (or security 26–28 March 2025 at Riga Stradins University)*. RSU Research Week, 2025. (Scopus Q4);

– Broiakov S., Smychok Ye., Kucheriavenko M. Volunteering: Specific Aspects of Public Legal Regulation. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9 № 5. P. 57–63 (Scopus Q4) (вийшла друком у 2024 p.);

– Serohina S., Orel Y., Kulinich O., Korniiievskyi S., Gryshko L. The impact of decentralization on regional development in Ukraine: challenges and opportunities in the post-war era. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(80). P. 99–108.;

– Sheverdina V., Sitsinskiy A., Fedoronchuk A., Basarab O., Sitsinska M. Restrictions on Constitutional Human Rights under Martial Law in Ukraine. *Revista relações internacionais do Mundo Atual*. 2024. Vol. 2. N 44. P. 464–476 (Scopus Q3);

– Yakoviyk I., Lomaka V., Kravets M., Zhukorska Y., Sokolova I. Main risks in restructuring certain aspects of the legal framework of Ukraine: cooperation with the EU. *Lex Humana*. 2024. Vol. 16. Iss. 1. P. 409–425. (Scopus Q4);

– Zozulia O., Zozulia I., Profatilo K. Legal status of state gambling authorities in European countries: prospects for Ukraine. *Revista do Curso de Direito do UNIFOR*. 2024. № 15(1). P. 171–193. (Scopus Q4);

у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 72 :

– Chalabiieva M. R. E-government as a key factor in reforming the administrative system and improving the efficiency of public administration. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2024. №3. P. 26–32;

– Dobryanskiy S. P. Limitations of reproductive rights: certain general theoretic aspects. *Вроцлавсько-Львівський юридичний збірник*. 2024. №2. P. 36–52;

– Harashchuk I. V. Peculiarities of the organization of local self-government in the conditions of martial law in Ukraine. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 64–74;

– Kostenko I. V. Administrative-Legal Regulation of Ukraine's Space Activities: Challenges in Wartime and Strategic Perspectives. *Advanced Space Law*. 2024. Vol. 14. P. 28–44;

– Kostenko I. V., Hurova A. M. Connection of Private Remote Sensing Market with Military Contracts – the Case of Ukraine. *Advanced Space Law*. 2024. Vol. 13. P. 4–20;

– Костенко І. В. Космічний сектор України: правові та адміністративні виклики в умовах війни. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 205–228;

– Mukomela I. V. Prerequisites and Theoretical-Legal Foundations of Forming the Japanese Model of Information Society. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 139–148;

– Rabinovych S. P. Conception of Human Rights as Component of Religious Legal System (Contemporary Catholicism). *The Journal of Comparative Law. Special Issue the Worldview of Comparative Law*. 2024. Vol. XIX. Iss. 1. P. 203–231;

– Reshota V. V. European models of administrative justice providing protection for the rights and freedoms of individuals. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2024. Вип. 79. С. 153–159;

– Белікова М. І. До питання створення Вищого суду з публічно-правових спорів. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 157–168;

– Битяк О. В. Абсолютність презумпції невинуватості у справах про адміністративні правопорушення на прикладі автоматичної фіксації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 229–242;

– Битяк О. В. Особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 259–271;

– Бойко С. Ю. Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану і перспективи розвитку у повоєнний період. *Соціальне право*. 2024. № 1. С. 75–82;

– Бойко С. Ю. Юридичне регулювання механізмів державного управління в Європі. *Наше право*. 2024. № 2. С. 290–293;

– Бойко С. Ю., Маринів А. В. Гарантування прав юридичних осіб: конституційний досвід України і зарубіжних країн. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 219–230;

– Болдирєв С. В. Децентралізація в Україні: стратегічний підхід до реалізації міжнародно-правових стандартів місцевого самоврядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 42–51;

– Болдирєв С. В., Лінник М. П. Інститут імпідменту Президента: застереження та пропозиції удосконалення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 10;

– Болдирєв С. В., Чубарь С. С. Стійкість органів місцевого самоврядування під час дії правового режиму воєнного стану в Україні: виклики та перспективи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 11–21;

– Гаращук І. В. Регіональна політика України в умовах війни і повоєнної відбудови. *Наукові інновації та передові технології*. (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2024. № 8(36). С. 505–517;

– Гришко Л. М. Актуальні питання досягнення партнерського рівня взаємодії в межах «демократії участі» у сфері місцевого само-

врядування. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 169–190;

– Гришко Л. М. Конституційні засади мовної політики арабомовних країн. *Форум права*. 2024. № 2. С. 70–83;

– Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Сучасна людина: інформаційні аспекти антропосоціогенезу. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2024. № 2(61). С. 6–22;

– Жук Н. А. «Сталий розвиток» як концептуальна основа переходу до цивілізації еко-капіталізму: теоретико-методологічні аспекти. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 102–127;

– Жук Н. А. Концепція екологічної держави в концептології та концептуальності сучасної державності. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 35–62;

– Жук Н. А. Фактор мови і мовних відносин в концептології сучасної держави: методологічні та історико-правові питання. *Форум права*. 2024. № 78(1). С. 6–20;

– Зозуля О. І. Конституційність обов’язкового членства адвокатів у Національній асоціації адвокатів України. *Форум права*. 2024. № 1. С. 21–31;

– Зозуля О. І. Правовий статус національних меншин (спільнот) України: сучасний стан і перспективи розвитку у контексті європейської інтеграції. *Форум права*. 2024. № 2. С. 34–55;

– Зозуля О. І. Цілі та принципи державної політики України у сфері національних меншин (спільнот). *Форум права*. 2024. № 3. С. 75–90;

– Коваленко М. Г. Особливості організації моделі реєстрації виборців у США та Канаді. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 165–177;

– Костенко І. В. Роль публічного адміністрування у розвитку національної космічної програми України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 203–218;

- Кучерявенко М. П. Деякі аспекти застосування нульової ставки податку на додану вартість у період воєнного стану. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 231–246;
- Лялюк О. Ю. Концептуальні засади правового удосконалення механізму державно-правового контролю за місцевим самоврядуванням. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 81–94;
- Лялюк О. Ю. Моделі та механізми реформування муніципальної системи України в аспекті посилення її ролі у післявоєнному відновленні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 52–63;
- Лялюк О. Ю., Пилипенко І. С., Пашкова Н. В. Проблеми забезпечення автономії місцевого самоврядування: правовий, організаційний, інституційний та матеріально-фінансовий аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №3. С. 90–94;
- Марусяк О. В. Заборона Меджлісу як порушення CERD: аналіз позиції Президента Міжнародного суду справедливості Доног'ю (окрема думка до рішення ICJ від 31 січня 2024 року). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №6. С. 914–919;
- Марусяк О. В. Міжнародний суд справедливості як суд з прав людини: надмірний оптимізм чи обґрунтоване припущення? *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №4. С. 711–715;
- Мерник А. М., Гиляка О. С. Правове регулювання та практика Європейського Суду з прав людини і Європейського Суду справедливості щодо прав людини у сфері використання цифрових технологій. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Том 31. № 1. С. 40–55;
- Мерник А. М., Міщераков Г. А. Право на охорону здоров'я в системі соціальних прав людини. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 193–202;
- Мукомела І. В. Правові засади формування японської моделі інформаційного суспільства. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 191–204;

- Наливайко Л. Р. Захист прав і свобод осіб, які постраждали від війни: проблеми та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 32–35;
- Наливайко Л. Р. Конституційне право на справедливий суд в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 1. С. 24–29;
- Наливайко Л. Р. Правовий статус дитини, яка постраждала від війни. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 4. С. 77–81;
- Наливайко Л., Грабовська І., Талько Т. Роль засобів масової інформації України в формуванні ставлення спільноти до українського жіноцтва в армії та на війні. *Український альманах*. 2024. № 34. С. 58–63;
- Олейников С. М. Державно-правовий режим як аспект легітимності влади. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 6.;
- Панкевич О. З., Гаврильців М. Т. Прецедентна практика Європейського суду з прав людини щодо захисту екологічних прав (до загальнотеоретичної характеристики). *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 7;
- Петришин О. О. Трансформація місцевого самоврядування в Україні: балансування між централізацією та децентралізацією в кризових умовах. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип 47. С. 22–41;
- Петришина К. А. Теоретичні засади застосування міжнародно-правових санкцій як інструменту забезпечення національної безпеки: досвід України та Європейського Союзу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 259–274;
- Політанський В. С. Досвід упровадження та функціонування систем електронного судочинства в країнах Європи. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 3. С. 15–37;
- Політанський В. С., Гетьман Є. А., Гетьман К. О. Український досвід впровадження та функціонування електронного судочинства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 15–39;

– Рабінович С. Людяність, сумління і явна злочинність: теорійні аспекти застосування Нюрнберзьких принципів. *Право України*. 2024. № 10. С. 28–46;

– Рабінович С. П., Томіна О. В. Європейська інтеграція і праволюднинні маркери культурно-правової ідентичності України: соціологічний підхід. *Вісник Національної академії правових наук України*. № 2. 2024. С. 75–95;

– Рагуліна К. А. Міжнародні виборчі стандарти та їх імплементація в національне законодавство України: загальнотеоретичний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. Вип. 5. С. 51–55;

– Решота В. В. Адміністративна юстиція як механізм захисту суб'єктивних публічних прав людини в Україні та ЄС. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 3. С. 38–51;

– Руднєва О. М., Головащенко О. С., Жук Н. А. Конституційно-правові основи економічної безпеки. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 123. С. 51–59;

– Руднєва О. М., Головащенко О. С., Жук Н. А. Енергетичні санкції та їх вплив на економічну безпеку: правовий аналіз. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 125. С. 74–82;

– Руднєва О. М., Головащенко О. С., Жук Н. А., Шевчук М. О. Економічна дипломатія як засіб забезпечення національних інтересів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 60–63;

– Серьогіна С. Г. Напрямки реформування місцевого самоврядування в умовах відбудови України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 11–21;

– Сич М. А. Адміністративний нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування для завершення реформи децентралізації в Україні на прикладі країн Європи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 126–140;

– Сич М. А. Системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні сьогодні та в період післявоєнного відновлен-

ня. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 88–101;

– Стешенко Т. В., Говоруха Л. С. Соціальна згуртованість територіальної громади в період війни та в механізмі післявоєнного відновлення України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 75–87;

– Стешенко Т. В., Говоруха Л. С. Становлення, розвиток та функціонування міських агломерацій на сучасному етапі та в період післявоєнного відновлення України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 95–113;

– Тополевський Р. Б. Особливості правового регулювання персональних даних в Україні в контексті стандартів Європейського Союзу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2024. № 71. С. 18–21;

– Чалабієва М. Р. Прозорість та підзвітність у цифровій епосі: оцінка впровадження блокчейн технологій в публічному адмініструванні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 47. С. 149–164;

– Чеботарьова Т. В. Міжнародний досвід забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: перспективи реалізації в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Вип. 48. 2024. С. 243–258;

– Челомбитько Л. В. Теоретичні засади місцевого самоврядування як інституційної основи демократичного розвитку: національні та європейські доктринальні підходи. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 274–291;

– Чиркін А. С. Соціальна функція в діяльності органів місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024. № 47. С. 371–381;

– Яковюк І. В., Ломака В. С. Феномен соціальних мереж у контексті розвитку політичної та правової свідомості суспільства. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 129. С. 7–18;

– Яковюк І. В., Ребриш Б. Ю. Поняття та ознаки культурних цінностей згідно з національним законодавством деяких зарубіжних країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 126. С. 42–52;

- Яковюк І. В., Соловйова О. М., Зима О. Т. Гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні: сутність та співвідношення з суміжними поняттями. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 119. С. 47–56;
- Яковюк І. В., Соловйова О. М., Зима О. Т. Первинна безоплатна правнича допомога, пов'язана з реалізацією делегованих повноважень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 370–374;
- Яковюк І. В., Соловйова О. М., Зима О. Т. Система безоплатної правничої допомоги: щодо проблем термінології. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2024. Вип. 82. Ч. 2. С. 159–164;
- Яковюк І. В., Трагнюк О. Я., Тимоник Є. А. Правові засади політики розширення Європейського Союзу на Схід: основа для європеїзації країн-кандидатів. *Форум права*. 2024. № 79(2). С. 56–69;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У 2024 році працівниками Інституту на виконання позазників бюджетної програми 650140 було видано й опубліковано 3 монографії, 5 збірників наукових праць, 40 статей у наукових виданнях, 7 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science, 148 тез наукових доповідей.

Монографії – 3:

- Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах глобальних викликів : монографія / [С. В. Глібка, О. В. Розгон, І. Ю. Матюшенко та ін.] ; за ред. : С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 303 с.;
- Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни : монографія / [В. П. Кохан, Є. А. Новіков, О. В. Шаповалова та ін.] ; за ред. : В. П. Кохан, І. О. Мамаєва. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 214 с.;

– Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури : монографія / [А. П. Гетьман, Г. Л. Губіна, М. О. Лукань та ін.] ; за ред. : А. М. Любич, Г. Л. Губіної. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 277 с.;

Збірники матеріалів конференції – 5:

– Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури у воєнний та повоєнний періоди : зб. наук. праць за матеріали Інтернет-конф. (м. Харків, 28 лют. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, А. М. Любич. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 151 с.;

– Економіка, право та інноваційний процес: завдання в умовах воєнної трансформації України : зб. наук. праць за матеріали круглого столу (м. Харків, 26 квіт. 2024 р.). Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 224 с.;

– Правове забезпечення відновлення інноваційного розвитку економіки в повоєнній Україні : зб. наук. праць за матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 листоп. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, І. В. Подрез-Ряполової. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 280 с.;

– Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни : зб. наук. праць за матеріали І-го круглого столу (м. Харків, 31 трав. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, В. П. Кохан. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 137с.;

– Економічна безпека: міжнародний і національний рівень : зб. наук. праць за матеріали III-ї наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 лип. 2024 р.) / за ред. : С. В. Глібка, А. М. Любич. Харків : НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2024. 149 с.

Наукові статті:

з них у виданнях, що віднесені до квінтилів Q3/Q4–7:

– Barabash O., Samchenko M., Dobkina K., Rozghon O., Ozel V. The impact of the relocation of enterprises in Ukraine and abroad on the realization of socio-economic, cultural and labour rights. *Social & Legal*

Studios. 2023. № 6(4). P. 28–37. [https://doi.org/10.32518/sals4.2023.28\(Q3\)](https://doi.org/10.32518/sals4.2023.28(Q3)) (вийшла друком у 2024 р.);

– Yaroshenko O., Kaganovska T., Sheverdina V., Sliusar A., Rozhnov O. *Protection of Athletes' Rights in International Sports Organizations, Statute Law Review*. 2024. № 45(2). <https://doi.org/10.1093/slr/hmae041>;

– Lohinov O., Melnyk O., Onyshchenko S., Lohinova L., Koldunova K., Kuznichenko S. Regulatory Peculiarities of the Maritime Labor Convention in the System of International Legal Protection of Seafarers' Rights. *Journal of maritime research*. 2024. Vol 21. № 3. P. 31–39;

– Melnyk O. M., Onishchenko O. A., Shibaev O. G., Kuznichenko S. O., Bulgakov M. P., Shcherbina O. V., Yaremenko N. O., Voloshyn D. A. Development of strategies for reducing nitrous oxide emissions from marine diesel engines. *Journal of Chemistry and Technologies*. 2024. № 32(2). P. 465–479. <https://doi.org/10.15421/jchemtech.v32i2.297410>;

– Rozghon O. V., Davydova I. V., Oliukha V. H., Shepeliuk V. A. Problems of Digitization and Use of Digitized Works by Museums from the Position of German and Ukrainian Copyright Law. *Sci. innov*. 2024. № 20(1). P. 98–130. <https://doi.org/10.15407/scine20.01.098>;

– Vnukova N., Aleksieienko I., Leliuk S., Malyshko Y., Chernyshov V. Information-analytical support to business processes for making investment decisions. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2024. № 3(13(129)). P. 23–33. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2024.304688>;

– Yaroshenko O. M., Melnychuk N. O., Lutsenko O. Ye., Vapnyarchuk N. M., Sheverdina V. I. Employee's right to information in ECHR judgments: analysis of specific cases where this right was violated or recognized. *Revista da Faculdade de Direito da Universidade Federal de Minas Gerais*. 2024. № 84. P. 335–350. <https://doi.org/10.12818/P.0304-2340.2024v84p335>;

у фахових виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України – 40:

– Strizhkova A. The argumentation of the special social care concept for war veterans in Ukraine. *Law and innovative society*. 2024. № 2(23). P. 25–31. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)) – 2;

– Внукова Н. М. Європейські вимоги до компетентності дослідника в інноваційному процесі. *Право та інновації*. 2024. № 2 (46). С. 149–154. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 23;

– Внукова Н. М. Кластерна політика інноваційного розвитку в умовах глобальних викликів. *Право та інновації*. 2024. № 4. С. 62–68. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48)) – 8;

– Гетьман Є. А., Шевердіна В. І. Формування системи соціального захисту ветеранів війни: досвід Сполучених Штатів Америки та Великобританії. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 2. С. 207–217. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2024-31-2-207>;

– Глібко С. В. Системність правового регулювання функцій та господарської компетенції наукового парку як учасника інноваційного процесу. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 202–208. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 30;

– Головащенко О. С. Виклики та перспективи розвитку науково-дослідницької сфери в умовах глобалізації. *Право та інновації*. 2024. 1(45). С. 32–37. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)) – 4;

– Губіна Г. Ретроспективний аналіз видів партнерства у рамках програм ЄС з досліджень та інновацій. *Право та інноваційне суспільство*. 2024. № 2(23). С. 41–54. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)) – 4;

– Губіна Г. Бенефіціари у рамкових програмах ЄС з досліджень та інновацій («Горизонт 2020», «Горизонт Європа»), європейських структурних та інвестиційних фондах. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 116–122. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 17;

– Гурак Л. В. Державна підтримка ветеранського підприємництва. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 44–49. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 7;

– Давидюк О. М. Дослідження напрямів уніфікації трансферу технологій в Україні із регулюванням Європейського Союзу. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 14–19. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 2;

– Єфремова К. В., Шматков Д. І. Роль основних стандартних патентів у розбудові 5G: Вплив регуляторної політики ЄС на електронний бізнес. *Право.ua*. 2024. 3. С. 315–321. <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2024.3.45>;

– Жорнокуй Ю. М. Венчурний фонд: чи відповідають реалії правозастосовної практики України тенденціям світового розвитку. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 131–137. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 20;

– Колісник А. С. До питання про фінансово-правові підходи до регулювання підтримки ветеранів війни. *Право та інновації*. 2024. № 4(48). С. 39–45. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48)) – 5;

– Корват О. В. Інноваційні процеси: економіко-правові проблеми реалізації, управління та регулювання. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 97–108. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 15;

– Корват О. В. Удосконалення нормативно-правового забезпечення обліку інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 169–178. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 26;

– Кохан В. П. Працевлаштування ветеранів війни за результатами професійної адаптації: правові проблеми і виклики. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 179–185. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46)) – 27;

– Лукань М. Правова науково-дослідницька інфраструктура в Україні та світі, її вплив на розвиток інновацій. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 109–115. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 10;

цїї. 2024. №3(47). С. 20–25. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 3](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 3);

– Любчич А. М. Деякі питання щодо відкритих інновацій в науці. *Право та інновації*. 2024. №1(45). С. 38–43. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\) – 5](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45) – 5);

– Любчич А. М., Головащенко О. С., Огієнко І. В. Законодавчі зміни щодо формування пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №3. С. 647–651. <https://doi.org/10.24144/2788–6018.2024.03.109>;

– Любчич А. Деякі питання щодо державного управління сферами освіти та науки. *Право та інновації*. 2024. №3(47). С. 26–32. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 4](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 4);

– Макаров М. До проблеми визначення суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Право та інновації*. 2024. №4(48). С. 46–55. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\) – 6](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48) – 6);

– Мамаєв І. О. Огляд іноземного досвіду щодо професійної адаптації ветеранів війни. *Право та інновації*. 2024. №3(47). С. 70–77. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 11](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 11);

– Matyushenko I, Hlibko S., Khanova O., Rudych A., Grygorova-Berenda L. Assessment of the digital gap in developing countries. *Law and innovative Society*. 2024. №2(23). [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\) – 10](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23) – 10);

– Новіков Є. А. До питання про правовий статус ветеранів війни та їх трудові гарантії. *Право та інновації*. 2024. №3(47). С. 63–69. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 10](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 10);

– Огієнко І. В. Нормативно-правове забезпечення захисту прав молодих вчених в умовах інтеграційного розвитку України. *Право та інновації*. 2024. №2(46). С. 144–148. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2\(46\) – 22](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-2(46) – 22);

– Павлюгін Ю. Правові аспекти функціонування дослідницьких інфраструктур в Україні. *Право та інновації*. 2024. №3(47). Р. 109–115. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\) – 16](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47) – 16);

– Пасмор Ю. Університети на шляху до впровадження відкритої науки: теоретико-практичний контекст. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 123–129. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 18 ;

– Подрез-Ряполова І. В. Правове забезпечення цілісності інноваційного процесу в умовах наближення України до членства в ЄС. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 44–50. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)) – 6;

– Подрез-Ряполова І. В. Проблеми забезпечення системності правової регламентації функціонування інноваційної інфраструктури. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 7–13. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)) – 1/;

– Порохняк В. Д. Державна політика щодо заохочення населення до започаткування господарської діяльності. *Право та інновації*. 2024. № 4(48). С. 77–82. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4\(48\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-4(48)) – 10;

– Розгон О. В. Способи захисту порушених прав на технологію: цивільно-правовий і господарсько-правовий аспекти. *Економіка та право*. 2024. № 1. С. 46–59. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.01.046>;

– Розгон О. В. Стратегічне управління інтелектуальною власністю на технологію як об'єкт цивільно-правових відносин. *Право та інновації*. № 1(45). 16–25. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)) – 2 ;

– Чубенко В. А. Публічні закупівлі в системі створення умов для розвитку глибокотехнологічних інновацій в Україні. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 26–31. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)) – 3;

– Шаповалова О. В., Терещенко С. В. Адаптування інструментів державно-приватного партнерства до потреб відбудови наукової інфраструктури. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 102–108. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)) – 14;

– Шаповалова О. В. Напрями дослідження трудо-правового механізму адаптації ветеранів війни до цивільного життя. *Приват-*

не право і підприємництво. 2024. Вип. 24. Ч. 2. С. 219–225. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.72>;

– Шевердіна В. Правова основа соціального забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей за законодавством України: сучасний стан. *Право та інноваційне суспільство*. 2024. № 1(22). С. 32–38. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-1\(22\)-3](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-1(22)-3);

– Шевердіна В. І. До питання правової основи соціального забезпечення учасників бойових дій та ветеранів війни. *Право та інновації*. 2024. № 1(45). С. 73–78. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1\(45\)-10](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-1(45)-10);

– Шматков Д. І., Коломійцев С. О. Використання інформації з відкритих джерел та право інтелектуальної власності. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 195–201;

– Шматков Д. Правове регулювання питань інтелектуальної власності у трансфері технологій в Україні. *Право та інновації*. 2024. № 3(47). С. 39–43. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3\(47\)-6](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2024-3(47)-6);

– Шовкопляс Г. М., Омельчук С. О. Сучасні тенденції та інновації на ринку фінансових послуг. *Право та інновації*. 2024. № 2(46). С. 149–154.

Х. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Національна академія правових наук України активно співпрацює з міжнародною науковою спільнотою шляхом проведення спільних наукових досліджень та заходів, обміну науковою інформацією з міжнародними й іноземними структурами.

Зокрема, Академія та її науково-дослідні інститути підтримують творчі зв'язки з Офісом Ради Європи в Україні, Фондом народонаселення ООН, ОБСЄ, Європейським центром передового досвіду з протидії гібридним загрозам (HybridCoe) (Фінляндія), Женевською академією міжнародного гуманітарного права і прав людини (Швейцарія), Міжнародною асоціацією кримінального права (Франція), Вроцлавським університетом (Польща), Університетом Марії Кюрі-Склодовської (Польща), Вільнюським державним університетом (Литва), Університетом Миколаса Ромеріса (Литва), Талліннською школою права (Естонія) та ін.

Провідні вчені Академії входять до складу редакційних колегій/наукових рад 19 іноземних наукових видань Австрії, Болгарії, Греції, Екватору, Канади, Колумбії, Молдови, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, Сербії, Словаччини, США, Хорватії.

Постійним партнером Національної академії правових наук України в проведенні багатьох наукових заходів виступає Координатор проєктів ОБСЄ в Україні. За його допомоги було організовано й проведено низку різноманітних конференцій, круглих столів, вебінарів, літніх шкіл тощо.

XI. НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЇ

Наукові установи Національної академії правових наук України на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» проводять роботу щодо отримання свідоцтв про реєстрацію авторських прав, які виникли внаслідок проведення фундаментальних наукових досліджень. Так, у 2024 році наукові установи Академії отримали 14 свідоцтв про реєстрацію авторського права на наукові твори.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У 2024 році НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса отримав 5 свідоцтв про реєстрацію авторських прав на твір, а саме:

- Свідоцтво № 131127 від 06.11.2024 на службовий твір Ворожбіт-Горбатюк В. В. «Формування громадянської ідентичності в умовах виконання покарань в Україні». *Юридичний вісник*. 2024. № 1(2). С. 49–55.

- Свідоцтво № 131969 від 09.12.2024 на твір Новікової К. А. «Проблеми кримінальної відповідальності за пропаганду війни». *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 77–86.

- Свідоцтво № 131971 від 09.12.2024 на службовий твір Колоджного М. Г. «Стратегія убезпечення дорожнього руху в Україні». *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 1. С. 153–166.

- Свідоцтво № 131970 від 09.12.2024 на службовий твір Михайліченко Т. О. «Вжити в окупації: проблемні питання правової оцінки забезпечення медичною продукцією». *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. Вип. 47. С. 89–75.

– Свідоцтво № 130470 від 08.10.2024 про реєстрацію авторського права на науковий твір Авдеєвої Г. К. «Цифрова платформа для оцінювання знань з криміналістики».

**Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»**

У звітний період ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України» отримано від Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» 3 свідоцтва про реєстрацію авторських прав на наукові твори:

– Свідоцтво № 131183 від 11.11.2024 про реєстрацію авторського права на науковий твір Ланде Д. В., Фурашева В. М. «Парламентський контроль із застосуванням генеративного штучного інтелекту»;

– Свідоцтво № 131216 від 11.11.2024 про реєстрацію авторського права на науковий твір Дзьобань О. П. «Філософія науки»;

– Свідоцтво № 131203 від 11.11.2024 про реєстрацію авторського права на науковий твір Ященко В. А. «Інформаційна безпека України: гуманітарно-правовий зріз».

**Науково-дослідний інститут
правового забезпечення інноваційного розвитку**

У 2024 році НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку отримав 6 свідоцтв про реєстрацію авторських прав на твір, а саме:

– Свідоцтво № 124710 від 13.03.2024 про реєстрацію авторського права на твір «Огляд та порівняльна характеристика сервісів, що сприяють інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності»;

– Свідоцтво № 130548 від 10.10.2024 про реєстрацію авторського права на твір «Parties of the «Horizon 2020» and «Horizon Europe» Programs as Participants in the Innovation Process»;

- Свідоцтво № 130547 від 10.10.2024 про реєстрацію авторського права на твір «До питання правової основи соціального забезпечення учасників бойових дій»;
- Свідоцтво № 129086 від 19.08.2024 про реєстрацію авторського права на твір «Працевлаштування ветеранів війни за результатами професійної адаптації: правові проблеми і виклики»;
- Свідоцтво № 130549 від 10.10.2024 про реєстрацію авторського права на твір «Відкрита наука: затребуваність та перспективи»;
- Свідоцтво № 130545 від 10.10.2024 про реєстрацію авторського права на твір «Законодавчі зміни щодо формування пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності».

ХІІ. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ

У наукових установах Національної академії правових наук України успішно функціонує аспірантура. У 2024 році підготовка наукових кадрів у аспірантурі за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб здійснювалася в більшості наукових установ Національної академії правових наук України. Середньорічна кількість аспірантів із відривом від виробництва становила 112 осіб, без відриву від виробництва – 74 особи, докторантів – 11 осіб.

У зв'язку зі скороченням фінансування підготовка наукових кадрів в аспірантурі наукових установ НАПрН України за бюджетні кошти не здійснювалася.

Відповідно до законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності», а також постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» діяльність наукових установ із цього питання підлягає ліцензуванню. На сьогодні відповідні ліцензії отримали НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, НДІ інтелектуальної власності, ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування.

ХІІІ. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до Указу Президента України від 19.06.2013 № 337/2013 загальна чисельність членів НАПрН України становить 146 осіб, з яких 53 дійсних членів (академіків) і 93 членів-кореспондентів. Фактично станом на 1 січня 2025 року до складу Національної академії правових наук України входить 124 члени НАПрН України та 6 іноземних членів, з них: 43 дійсних членів (академіків) та 81 член-кореспондент.

Станом на 1 січня 2025 рік науково-організаційний апарат президії НАПрН України складав 32 особи, серед яких: 9 докторів наук, 6 кандидатів наук.

У 2024 році в наукових установах НАПрН України працювало 292 наукових працівника, з них науковців, які мають науковий ступінь доктора наук – 101 особа, кандидата наук – 145 осіб, зокрема:

НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 42; середній вік – 44 роки. Докторів наук – 13; кандидатів наук – 23; мають почесні звання – 4.

НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 54; середній вік – 46 років. Докторів наук – 17; кандидатів наук – 32; мають почесні звання – 3.

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 35; середній вік – 43 роки. Докторів наук – 7; кандидатів наук – 24; мають почесні звання – 3.

**НДІ приватного права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України**

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 51; середній вік – 47 років. Докторів наук – 26; кандидатів наук – 24; мають почесні звання – 7.

НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 53; середній вік – 49 років. Докторів наук – 13; кандидатів наук – 22; мають почесні звання – 2.

ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 57; середній вік – 54 роки. Докторів наук – 25; кандидатів наук – 20; мають почесні звання – 11.

За заслуги перед державою, вагомих особистий внесок у розвиток правової науки і освіти, сприяння становленню правової держави, розвиток державного будівництва, вдосконалення законодавства України, плідну наукову діяльність у 2024 році члени Національної академії правових наук України були нагороджені численними нагородами, серед яких:

Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» присвоєно члену-кореспонденту Головкіну Б. М.

Орден «За заслуги» II ступеня нагороджено дійсного члена (академіка) Гетьмана А. П.

Почесною Грамотою Міністерства освіти і науки України нагороджено члена-кореспондента Єрмоленка В. М.

Почесною грамотою Верховного Суду нагороджено членів-кореспондентів Гриняка А. Б., Єрмоленка В. М., Спасибо-Фатєєву І. В.

Орден «Союзу юристів України «За заслуги» II ступеня нагороджено дійсного члена (академіка) Скрипнюка О. В.

Орден «Союзу юристів України «За заслуги» III ступеня нагороджено члена-кореспондента Пархоменко Н. М.

Почесною грамотою Союзу юристів України нагороджено членів-кореспондентів Кресіну І. О., Нагребельного В. П.

Почесною грамотою Вищої ради правосуддя нагороджено члена-кореспондента Капліну О. В.

Почесною грамотою Асоціації українських правників нагороджено члена-кореспондента Пархоменко Н. М.

Грамотою Державного бюро розслідувань нагороджено члена-кореспондента Головкіна Б. М.

Відзнакою Голови Конституційного Суду України нагороджено дійсних членів (академіків) Оніщенко Н. М., Скрипнюка О. В. та члена-кореспондента Гарашука В. М.

Відзнакою-медаллю Міністра оборони України «Хрест Пошани» нагороджено дійсного члена (академіка) Гетьмана А. П. та члена-кореспондента Ярошенка О. М.

Відзнакою Міністерства оборони України «За зміцнення обороноздатності» нагороджено члена-кореспондента Барабаша Ю. Г.

Знаком пошани Національної Служби безпеки України нагороджено дійсного члена (академіка) Скрипнюка О. В.

Золотою медаллю Асоціації українських правників нагороджено дійсного члена (академіка) Скрипнюка О. В.

Золотою медаллю Національної академії правових наук України імені Василя Яковича Тація нагороджено дійсного члена (академіка) Бауліна Ю. В.

Вагомих результатів у наукових дослідженнях також досягли молоді науковці НАПрН України, зокрема Шевердіній В. І. та Запорожченку А. В. здійснювалася виплата стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених, Калініній А. В. присуджено Премію Верховної Ради України молодим ученим.

Назва структурної одиниці	Кількість працюючих академіків	Кількість працюючих членів-кореспондентів	Кількість наукових співробітників (осіб)						
			Доктори наук		Кандидати наук		Всього наукових співробітників		
			Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Разом
Президія м. Харків	4	4	4	5	6	–	10	5	15
НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса	1	1	7	6	16	7	27	15	42
НДІ ДБ та МС	1	2	3	14	17	15	24	30	54
НДІ ПЗІР	1	1	1	6	15	9	19	16	35
НДІ ПНП ім. акад. Ф. Г. Бурчака	3	3	16	10	15	9	33	18	51
НДІ ІВ	–	1	4	9	17	5	39	14	53
ДНУ «ІБП»	2	1	10	15	12	8	33	24	57

XIV. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Національна академія правових наук України є самоврядною, неприбутковою, бюджетною науковою організацією, заснованою на державній власності, що організовує й здійснює фундаментальні та прикладні дослідження в галузі держави і права. Відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України Академію визначено головним розпорядником бюджетних коштів.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» затверджені видатки для НАПрН України загальним обсягом 96 909,6 тис. грн.

За підсумками 2024 року НАПрН України профінансована з Державного бюджету України в обсязі 85 444,1 тис. грн, що складає 100% від планових річних показників.

Крім того, наукові установи Академії самостійно отримали у 2024 році по спеціальному фонду бюджету 14 291,0 тис. грн, що склало 16,7% від надходжень по загальному фонду.

Штатна чисельність працюючих у бюджетних установах НАПрН України у звітному році становила 332 особи.

Кошти, що були визначені Державним бюджетом України у 2024 році, з урахуванням змін за загальним і спеціальним фондами, спрямовувалися на виконання двох бюджетних програм:

- 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» у сумі 25 674,7 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 22 728,2 тис. грн, спеціального фонду – 2 946,5 тис. грн.

- 6581040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері законодавства і права» у сумі 78 969,9 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 62 715,9 тис. грн, спеціального фонду – 16 254,0 тис. грн.

Касові видатки за бюджетною програмою 6581020 у 2024 році склали 23 178,8 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 21 459,4 тис. грн, спеціального фонду – 1 719,4 тис. грн.

Касові видатки за бюджетною програмою 6581040 у 2024 році склали 77 277,5 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду – 62 715,9 тис. грн, спеціального фонду – 14 561,6 тис. грн.

У цілому касові видатки по НАПрН України за 2024 рік склали 100 456,3 тис. грн, у тому числі із загального фонду бюджету – 84 175,3 тис. грн і зі спеціального фонду 16 281,0 тис. грн.

Кошти було витрачено на:

- виплату заробітної плати з нарахуваннями – 88 494,6 тис. грн, або 88,1% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 77 708,7 тис. грн і по спеціальному фонду – 10 785,9 тис. грн;

- придбання предметів постачання і матеріалів, оплату послуг – 2 905,8 тис. грн або 2,9% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 803,8 тис. грн і по спеціальному фонду – 2102,0 тис. грн;

- відрядження – 66,8 тис. грн або 0,1% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 30,8 тис. грн і по спеціальному фонду – 36,0 тис. грн;

- оплату комунальних послуг – 2 257,9 тис. грн, або 2,2% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 574,4 тис. грн і по спеціальному фонду – 1 683,5 тис. грн;

- виплату стипендії молодим вченим та довічної плати дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам – 5130,3 тис. грн, або 5,1% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 5 057,6 тис. грн і по спеціальному фонду – 72,7 тис. грн;

- сплата податків до бюджету – 107,1 тис. грн, або 0,1% всіх видатків, у тому числі по спеціальному фонду 107,1 тис. грн;

- придбання обладнання і предметів довгострокового користування та капітальний ремонт інших об'єктів – 1 493,8 тис. грн, або 1,5% всіх видатків, у тому числі по спеціальному фонду 1 493,8 тис. грн (з них 25,3 тис. грн – придбання обладнання і предметів довгострокового користування, 1 468,5 тис. грн – аварійно-відновлювальні роботи будівлі президії НАПрН України за адресою: м. Харків, вул. Григорія Сковороди, 70, зруйнованої 23 січня 2024 року під час військової агресії рф).

**Звіт про витрачання коштів Державного бюджету України
Національною академією правових наук України за 2024 рік**

*Таблиця № 1
(тис. грн.)*

6580000	Національна академія правових наук України					
Код економічної класифікації видатків	Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд		
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	
	Видатки – всього	85 444,1	84 175,3	19 200,5	16 281,0	
	В тому числі:					
2000	Поточні видатки	85 444,1	84 175,3	17 049,1	14 787,2	
2110,2120	Оплата праці працівників з нарахуваннями на оплату праці	77 752,2	77 708,7	11 582,7	10 785,9	
2210,2240	Використання товарів і послуг	1 001,7	803,8	2 928,4	2 102,0	
2250	Видатки на відрядження	120,0	30,8	136,8	36,0	
2270	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1 436,3	574,4	2 148,8	1 683,5	
2282	Окремі заходи (навчання)	0,0	0,0	6,0	0,0	
2800	Інші поточні видатки	6,3	0,0	161,5	107,1	
2700	Соціальне забезпечення	5 127,6	5 057,6	84,8	72,7	
3000	Капітальні видатки	0,0	0,0	2 151,4	1 493,8	

Таблиця № 2
(тис. грн.)

Код економічної класифікації видатків	Найменування бюджетної програми	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
6581020	Наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії правових наук України	22 728,2	21 459,4	2 946,5	1 719,4
6581040	Наукова і науково – технічна діяльність у сфері законодавства і права	62 715,9	62 715,9	16 254,0	14 561,6
ВСЬОГО		85 444,1	84 175,3	19 200,5	16 281,0

Для нотаток

Науково-довідкове видання

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2024 РІК**

Упорядники:

Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка, В. І. Шевердіна, Я. В. Ковач